Tovább spórol a kormányzat a gyermekvédelmen

FIZETÉSEK „Értsék már meg: lassan nem lesz, aki dolgozik!” – üzente a kabinetnek egy vidéki intézmény munkatársa, miután kiderült, 2026-ig nem lesz érdemi bérrendezés.

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Meleg Sándor, a Szociális Munkások Magyarországi Egyesületének elnöke megjegyezte: a szociális ágazati összevont pótlék utolsó jelentősebb módosítása 2022 januárjában volt, de a béremelés nagy része valójában a minimálbér és bérminimum emelésének eredménye volt. Orbán Viktor mostani válasza pedig azt jelenti, hogy 4 éven át nem tud vagy akar a kormányzat érdemben javítani csaknem 90 ezer ember bérhelyzetén. Az ágazatban ennél többen, körülbelül 100 ezren dolgoznak, de – mint mondta –, ebből mintegy 10 ezren a bölcsődei, egészségügyi, illetve a pedagógus-bérrendszerek alá tartoznak.

Jámbor András: Leszavazta a Fidesz a javaslatunkat, hogy több pénzt kapjon az ágazat

A kormány idén és jövőre is a bérminimum 7, továbbá a minimálbér 9 százalékos felzárkóztatását tartja prioritásnak, de sokaknak ez nem jelent érdemi javulást. Az ágazat többségéhez tartozó szakképzett dolgozók béremelése nem éri el a bérminimum emelésének arányát. Mindez a diplomás, hosszabb ideje dolgozó szakemberek számára sokszor az éves inflációt sem elérő emelést jelent csak. Egy diplomás szociális munkás béremelése 3,6-5,5 százalék közé esik. Ennek oka az, hogy a bérminimum emelése mindenki fizetését egy fix összeggel emeli, de értelemszerűen a magasabb bérszinten dolgozó diplomásoknál ez kisebb arányt jelent, mint a bértábla elején vagy alján lévőknél.

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Orbán Viktor állítása azt jelenti, 90 ezer alulfizetett szociális dolgozó bérhelyzetének javítását halogatják tovább

Csizi Péter, a Belügyminisztérium szociális ügyekért felelős helyettes államtitkára korábban azt mondta, a gyermekvédelemben bruttó 460 ezer forint az átlagbér, a Belügyminisztérium adatai szerint a teljes szociális ágazat átlagbére pedig bruttó 476 433 forint, ami jövőre meghaladja az 505 000 forintot.

Jámbor András ellenzéki országgyűlési képviselő a bérrendezési tervek mellett megkérdezte a miniszterelnöktől azt is, várható-e, hogy megemelik az otthonban élő gyermekek napi étkeztetésére fordított 1500 forintot, és a havi 5100 forint zsebpénzt. Ezekre egyáltalán nem kapott választ.

A politikus lapunk érdeklődésére kijelentette: a forráshiány miatt az intézményekben élő gyerekek egyre több nehézséggel küzdenek, s ez közrejátszik abban, hogy a Menhely Alapítvány kutatása szerint a 40 év alatti budapesti hajléktalan emberek fele a gyermekvédelmi rendszerből kerül az utcára. Az Állami Számvevőszék jelentéséből pedig egyértelműen kiderül, a sok betöltetlen álláshely és a pályaelhagyás jelentős oka a megbecsülés hiánya. Jámbor András elmondta, Szabó Tímeával, a Párbeszéd–Zöldek országgyűlési képviselőjével közösen költségvetési módosító indítványt nyújtottak be: azt javasolták, hogy többek között a közmédia működésére tervezett forrásokból csoportosítson át a kormány egy jelentősebb összeget a gyermekvédelem területére. Az indítványt hétfőn leszavazták a kormánypárti képviselők.

Jámbor szervezete, a Szikra Mozgalom petíciót is indított az egy gyermek napi étkeztetésére fordítható összeg triplájára emeléséről, a gyermekvédelemben élő gyermekek havi zsebpénzének növeléséről, a gyermekvédelmi dolgozók bérrendezéséről, valamint arról, hogy a dolgozók vegzálása helyett a valódi bűnelkövetőket számoltassák el. Eddig csaknem 5000-en támogatták a kezdeményezést – mondta.

Szerettük volna megismerni az ágazat irányításáért felelős Belügyminisztérium álláspontját, és megkérdeztük: Idén eddig hány dolgozó hagyta el a gyermekvédelmet? Hányan töltik jelenleg felmondási idejüket? Mennyi intézményi bezárás, csoportösszevonás volt, hol és hogyan készülnek a létszámhiány kezelésére? A minisztérium lapzártánkig nem válaszolt.

MUHARI JUDIT

Politikai tényezővé vált a foci

SZURKOLÓK Minél többet néz valaki magyar futballt, annál valószínűbb, hogy fideszes – tárta fel az IDEA Intézet felmérése. Molnár Péter vezető elemző állítja: önmagában azért, mert a miniszterelnök megszállottja a labdarúgásnak, a kormány nem költene rá irtózatosan sok pénzt.

– A mondás szerint 10 millió szövetségi kapitány országa vagyunk, azaz nálunk mindenkit foglalkoztat a futball. Az adatok ellenben azt igazolják, hogy ez nem így van. A többséget egyáltalán nem érdekli a magyar bajnokság, az emberek több mint harmada a válogatott meccseit se nézi. A társadalom másik jelentős részének érdeklődését viszont nagyon is leköti a foci: mintegy 3-3,5 milliós tömegről van szó – számolt be az IDEA Intézet országos reprezentatív kérdőíves kutatásának eredményéről Molnár Péter.

Lapunk kérdésére, egyáltalán miért tartották szükségesnek elkészíteni a felmérést, Molnár Péter személyes indíttatással kezdte: „a cégnél többen is focirajongók vagyunk”. Ezen túlmenően kíváncsiak voltak arra, milyen a viszonya a magyar társadalomnak a labdarúgáshoz. Elemzőként úgy gondolják ugyanis, hogy a foci nem csupán sportként van jelen Magyarországon, hanem a kormány jelentős közösségformáló erőként, kiemelt nemzetstratégiai ágazatként tekint rá. A labdarúgás tehát politikai tényező is. Az IDEA Intézet vizsgálata szerint a megkérdezettek 54 százaléka soha nem néz magyar férfi bajnoki mérkőzéseket, a magyar csapatok nemzetközi meccsei esetében ez az arány 47 százalék. A felmérésben részt vevők 37 százaléka akkor sem kapcsolja be a tévét, ha a válogatott játszik, 41 százalékot a külföldi foci is hidegen hagyja. Összességében a társadalom bő negyedéről mondható el, hogy rendszeresen néz mecscseket, és további minden hetedik emberről, hogy „évente többször”.

Pártpreferenciák alapján a fideszesek 40 százaléka rendszeresen, 18 százaléka évente többször néz magyar focimérkőzéseket. Összesen ez 58 százalék. A Tisza Párt szimpatizánsainak 19 százaléka rendszeresen, 10 százaléka alkalmanként követi, hogy mi történik a magyar pályákon. A DK-sok körében 15, illetve 4 százalékos az arány.

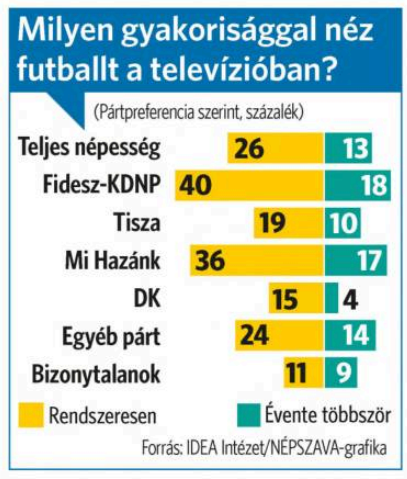

Nyilván nem igaz, hogy mindenki, aki magyar focit néz, kormánypárti szavazó, de azt ki lehet jelenteni, hogy minél többet néz valaki magyar focit, annál valószínűbb, hogy fideszes – mondta Molnár Péter. A felmérésből az is kiderült, hogy a legnépesebb táborral rendelkező hazai klub, az FTC szurkolóinak 59 százaléka a Fidesszel, 17 százaléka a Tisza Párttal szimpatizál. (Az Újpest körében még magasabb, 63 százalékos a fideszesek aránya, de a felmérés készítői arra hívták fel a figyelmet, hogy ez az eredmény alacsony minta alapján született.)

A vezető elemző szerint az adatokból levonható az a következtetés, hogy a labdarúgás nagyon fontos kommunikációs közeg a kormány számára. A foci támogatásával a kormány nem pusztán a miniszterelnök privát szórakozását, hobbiját szolgálja, e mögött stratégiai megfontolás húzódik. Önmagában azért, mert a miniszterelnök megszállottja a labdarúgásnak, nem költenének rá irtózatosan sok pénzt.

A köztévén a sportközvetítések szüneteiben folyamatosan mennek az 1 perces propagandahírek: az ilyen szintű üzenetbombázásokkal komolyan lehet befolyásolni a közvéleményt – hozott példát Molnár Péter arra, hogyan használja ki a kormány a labdarúgásban rejlő politikai lehetőségeket. Ahhoz képest, hogy mennyi pénzt öltek bele a labdarúgásba, az eredmények viszonylagosak ugyan, a szurkolók mégis úgy érzik, fejlődik a magyar foci.

FOTÓ: ZAGYI TIBOR

A fociszurkolók politikai értelemben aktívak

A labdarúgás és valamelyik klub iránt érzelmileg elkötelezett, „bevonódott” emberek száma 2 millióra tehető, számukra a magyar foci fejlődésének ügye akkor is meghatározó, amikor arról döntenek, hogy kire szavazzanak. A labdarúgásban elért relatív sikereket hajlamosak a kormány politikai sikereként értékelni – állapította meg Molnár Péter.

Kérdés, mennyiben szolgálja a magyar labdarúgás jövőjét, hogy Felcsúton, a miniszterelnök falujában is stadion épült, és szintén közpénzek milliárdjaiból gründoltak egy olyan – jórészt külföldi légiósokból álló – csapatot, amely pillanatnyilag vezeti a magyar bajnokságot. Molnár Péter jól ismeri a (többnyire kormánypárti) szurkolók véleményét, úgy tapasztalta, nem nagyon kedvelik sem a Felcsútot, sem azt, ami Felcsúton történik. Ez lehet az a pont, amelynél a fideszes drukkerek is rácsodálkozhatnak arra a valóságra, amit az ellenzéki szavazók naponta érzékelnek és kifogásolnak.

A fociszurkolók politikai értelemben aktívak, körükben alacsony a bizonytalanok aránya – jelezte Molnár Péter. Elemzőként úgy látja, ekkora tömeget az ellenzék sem hagyhat „érintetlenül”, ahogyan ezt már lassan másfél évtizede teszi. Hiba volt átengedni a futball terepét a Fideszneknek – hangsúlyozta –, nem véletlen, hogy Magyar Péter, a Tisza Párt elnöke már a politikai pályája elején nyitott a labdarúgás és a szurkolók világa felé.

CZENE GÁBOR

Döcög az európai uniós jog érvényesítése

EU Túl hosszú időbe telik az EU-s jog betartatása, és a szankciók sem mindig elégségesek – ezt állapította meg az Európai Számvevőszék friss jelentése. Mint írták, az elvárhatónál is sokkal tovább húzódnak a kötelezettségszegési eljárások, amelyeket az Európai Bizottság (EB) indít, amikor egy tagállam nem felel meg a közösségi elvárásoknak. A jelentésben vizsgált, 2012 és 2023 közötti időszakban több mint kilencezer ilyen eljárást indított az EB, ezek nagy többségében – Magyarország esetében is – a tagállamokkal való egyeztetés során orvosolták a problémát, de a folyamat legtöbbször éveket vesz igénybe.

A Bizottság saját kezdeményezésre vagy panaszok nyomán vizsgálódhat, és ha úgy ítéli, egy tagállam olyan törvényt hozott, ami az uniós jogba ütközik, elindítja a kötelezettségszegési eljárást. A Bizottság saját normái alapján három év alatt kellene lezárni vagy bíróság elé utalni a saját hatáskörben indított ügyeket, de 2023-ban az esetek majd felében ennél tovább húzódott a folyamat. Ehhez hasonló esetek Magyarországgal szemben is vannak: a roma gyerekek iskolai szegregációjával szemben még 2016-ban indult eljárás, ami még mindig nem jutott nyugvópontra, de a Bíróság elé sem, pedig már kijárhatták az általános iskolát is azok a diákok, akik az ügy kezdetekor kerültek szegregált iskolákba.

> A roma gyerekek iskolai szegregációjával szemben 2016-ban indult eljárás, ami még mindig nem jutott nyugvópontra, de a Bíróság elé sem került.

Ha a folyamat során a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a tagállam válasza nem megfelelő, akkor viheti a Bíróság elé az ügyet. Az elmúlt tíz évben az ügyek mindössze 3,5 százaléka került ebbe a szakaszba. Ilyen ismert magyar ügy a Szuverenitásvédelmi Hivatal esete, ahol a magyar törvény 2023. decemberi elfogadása után idén februárban már meg is indították a kötelezettségszegési eljárást, és mivel a levélváltások a kormánnyal nem vezettek eredményre, október elején már Bíróság elé utalta az ügyet az EB. A kritikusok ugyanakkor a Bizottság szemére vetik, hogy nem kérte a törvény ideiglenes felfüggesztését, és azóta a Szuverenitásvédelmi Hivatal az Átlátszó és a Transparency International Magyarország elleni eljárásai újabb szakaszba léptek.

Az Európai Számvevőszék jelentése kiemeli, időnként még a bírósági ítéleteknek sincs elég nagy visszatartó erejük. Bár a jelentésben javasolják a korábbinál nagyobb szankciók kiszabását, a magyar tapasztalat szerint még ez sem mindig elég, hiszen a Magyarország elleni gigabírság sem érte el a célját eddig. A menekültügyi szabályok megsértése miatti, 2020-as bírósági ítéletet a kormány nem hajtotta végre, ezért idén júniusban 200 millió eurós átalány bírságot kapott hazánk, ami napi egymillió euróval nő azóta is. Az összeget a Magyarországnak szánt uniós támogatásból vonják le.

PAPP ROLAND (BRÜSSZEL)

LAPSZÉL

Módosításdömping a parlamentben

FOTÓ: BERES MÁRTON

190 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadta a parlament a Büntető törvénykönyv módosítását. Ebben az elévülést szabályozták újra a 24 éve meggyilkolt Till Tamás ügye miatt. Az elkövető beismerő vallomást tett, de az elévülési időre hivatkozva a rendőrség először elengedte, ami komoly társadalmi felháborodást okozott. (Később ismét elfogták a férfit, aki most már tagad.) Miközben az ügyészség szerint Till gyilkosának bűntette nem évült el, Tuzson Bence igazságügyi miniszter és sok jogász más véleményen volt. A módosítás most ezt a kérdést rendezi azzal, hogy bizonyos esetekben kizárja az elévülést. A parlament módosította tegnap – immár 14. alkalommal – az Alaptörvényt. Így az Országgyűlésnek lehetősége lesz arra, hogy a legfőbb ügyészt ne kizárólag az ügyészek közül választhassák. Döntöttek a bírók kinevezési korhatárának emeléséről (30-ról 35 évre), illetve 134 igen és 52 nem szavazattal, tartózkodás nélkül megszavazták a választási törvény módosítását, több helyen teljesen átrajzolva a választási körzeteket. Ennek a legnagyobb vesztese Budapest. Döntött arról is az Országgyűlés, hogy januártól börtönbüntetés járhat azért, ha valaki kommentben más erőszakos halálát helyezi kilátásba. NÉPSZAVA

Magyar felszólítása Orbánnak

Arra szólította fel Magyar Péter a Facebookon Orbán Viktort, hogy valljon családtagjai vagyonáról. A Tisza Párt elnöke azt írta: „Felszólítom, hogy január 1-jével hozza nyilvánosságra az összes közeli hozzátartozójának a vagyonnyilatkozatát öt évre visszamenőleg. Én is így fogok tenni. Áll az alku?” Szerinte a magyar embereknek joguk van tudni, hogy amíg ők évről évre nehezebben boldogulnak, addig a kormányfő „szülei, testvérei, gyerekei, vejei, felesége hogyan és miből váltak milliárdossá vagy éppen százmilliárdossá”. NÉPSZAVA

Szakrendelővel fizetnének

ÜZLET Kiegyezne a zuglói önkormányzattal, de pénz helyett egészségügyi intézménnyel ellentételezné a túlépítést a Bosnyák tér mögött új negyedet felhúzó beruházó. Január végére már terveket ígértek.

SZALAI ANNA

Milliárdos eltérés mutatkozik az új összetételű zuglói önkormányzat, illetve a Bosnyák tér mögött hatalmas lakó- és irodaházakat építő ZVK Development Kft. között kötendő területrendezési szerződés tartalmát illetően, különös tekintettel a pénzügyi kompenzáció összegére. Az Orbán Viktor vejével, Tiborcz Istvánnal baráti viszonyt ápoló Balázs Attila érdekkörébe tartozó projektcég szívesen kiegyezne a kerülettel, de pénz helyett építene.

Az október óta lefolytatott két tárgyalási fordulón felmerült, hogy új szakrendelőt építenének az Örs vezér téren álló korszerűtlen helyére. A jelenlegi létesítmény a nyolcvanas években épült, mindenféle szempontból felújításra vagy inkább újjáépítésre és bővítésre szorulna. Így az ajánlat csábító az önkormányzat számára. A felek december elején már helyszíni bejárást is tartottak, Balázs Attila csapata január végére terveket és költségszámításokat ígért.

– A kerületnek akkor érheti meg az üzlet, ha legalább 6000-8000 négyzetméteres lesz az új egészségügyi intézmény – magyarázza Rózsa András kerületi polgármester, aki azt is elmondta a Népszava kérdésére, hogy a területre a jelenleginél jóval nagyobb, a kerületi szabályozás szerint 30 méteres, külön engedéllyel akár 65 méter magas épület is felhúzható. Az alsó 4-5 szintet foglalhatná el a szakrendelő, de bőven maradna hely arra, hogy felette irodákat és lakásokat alakítson ki a Bayer Construct (ennek projektcége a ZVK Development Kft). De Rózsa nem akar ennyire előreszaladni, mint mondja, először látniuk kell a befektetői elképzelést. A telek az önkormányzat tulajdona. A megegyezés ugyanakkor mindkét félnek érdekében állhat.

Ahogy arról a Népszava korábban többször is beszámolt, a Bosnyák tér mögötti projektet indulása óta heves viták övezték, a beruházóval kötendő megállapodás tervezete eddig a testületi ülésig se jutott el, Horváth Csaba, Zugló előző, MSZP-s polgármestere a nagy ellenállás láttán még a tárgyalás előtt visszavonta azt. Holott nagy pénzről van szó. A Bayer Construct utolsó ajánlata 2023 nyarán nettó 2,95 milliárd forintról szólt. A hatósági értékbecslő azonban nettó 8,2 milliárdra becsülte az önkormányzatnak korábban ígért közösségi fejlesztések bruttó összértékét. Ebbe a környező utcák rendbetétele mellett a Rákospatak negyedhez közeli darabjának revitalizációja, egy új városi tér és az alatta lévő mélygarázs is beletartozott. Ezt végül elvetették.

FOTÓ: HUSZAR DÁVID

A fejlesztők jelentősen túllépték a hatályos kerületi építési szabályzatban szereplő beépítési értékeket

Rózsa András, Zugló új polgármestere semmiképpen nem akarta elengedni a dolgot, mivel a tervezett fejlesztésekhez a kerületnek szüksége lenne a területrendezési megállapodás révén elérhető forrásokra. Így feladatlistája legelejére került a kapcsolatfelvétel a beruházást az állam nevében megvásároló Magyar Nemzeti Vagyonkezelő, illetve a Bayer Construct Zrt.-vel.

Mindkét fél nyitott volt az együttműködésre. Az állam az MNV bevonásával tavaly áprilisban 244 milliárd forintért vásárolta meg a projekt eddig megvalósult elemeit és azok területét. Hadházy Ákos, Zugló ellenzéki országgyűlési képviselője által kiperelt szerződésben az is szerepelt, hogy a beruházó mindaddig csak a foglaló összegéhez juthat hozzá, amíg meg nem állapodnak az önkormányzattal. Ez a kitétel Rózsa András értesülései szerint azóta ugyan kikerült a dokumentumból, de a befektető továbbra is érdekelt a megegyezésben, és az MNV is felajánlotta segítségét a folyamatban. A kerületnek ugyanis erős jogi érvei vannak, lévén az üzletről a zuglói önkormányzatnak elfelejtettek szólni, holott elővásárlási joga lett volna, de egyetértési jogát sem gyakorolhatta, ráadásul a fejlesztők jelentősen túllépték a hatályos kerületi építési szabályzatban szereplő beépítési értékeket. Ez persze nem példátlan Budapesten. A szokásjog szerint a befektető ilyen esetben pénzügyi kompenzációt ajánl a nagyobb környezeti terhelés ellentételezéseként az érintett önkormányzatnak. Ennek jogi formája a területrendezési szerződés.

A Bosnyák téri beruházást azonban a kormány kiemelten közérdekűnek minősítette, a rendeletben megadott kedvezményekkel gyakorlatilag szabad kezet adtak a csaknem 7 hektáros terület faltól falig való beépítéséhez Balázs Attila cégének. A „koordinációs feladatokat” a fővárosi kormányhivatalt vezető Sára Botond főispánra, a VIII. kerület korábbi fideszes polgármesterére bízta a kabinet. Az engedélyezés ennek megfelelően zökkenőmentes volt. A kiadott engedélyek szerint az épületek alatt többszintes mélygarázsokat alakítottak ki, a kilencszintes lakó- és irodaházak jócskán kilógnak a zömében földszintes vagy egy-kétemeletes házak közül.

ELVÁRÁS

RÓZSA ANDRÁS: A kerületnek akkor érheti meg az üzlet, ha legalább 6000-8000 négyzetméteres lesz az új egészségügyi intézmény

A kormány miatt nő az adó

KÖZLEKEDÉS Gulyás Gergely szokás szerint körmönfont válaszába ezúttal tételes valótlanság is került, amikor Brüsszelre kente az üzemanyagok jövedéki adójának emelését.

MARNITZ ISTVÁN

A jövedékiadó-emelés nem magyar találmány, hanem brüsszeli – fogalmazott a csütörtöki kormányinfón Gulyás Gergely. Az Economx arról tudakozódott a kancelláriaminiszternél, hogy a 4,1 százalékos januári növelés után is a környező államok átlaga alatti tarifákat várnak-e el a hazai üzemanyag-kiskereskedőktől. Gulyás Gergely válaszát, a valóságnak itt még megfelelően, úgy vezette fel, hogy az üzemanyagok jövedéki adójának alsó határát az EU határozza meg, amit a környező államoknak is követniük kell. Ez tehát a térségi árak vizsgálatakor nem eredményez eltérést – fogalmazott.

Tehát az üzemanyagok jövedéki adójának uniós alsó határa valóban létezik, ám a magyarországi jövedéki adó ezt ma is meghaladja. Gulyás Gergely állításával szemben az a valóság, hogy a jövedéki adó hazai emelése kifejezett „magyar találmány”, pontosabban az Orbán-kormány döntése, amit nem kényszerít ki semmiféle uniós kötelezvény. A jövedékiadó-emelés felelősségének „Brüsszelre” hárítása mindennemű alapot nélkülöz.

Az üzemanyagok literenkénti jövedéki adójának Unió által meghatározott, legalacsonyabb szintje benzin esetében 35,9, gázolajnál pedig 33 eurócent. A két érték 20, illetve 14 év óta változatlan. Ebből következően az a megállapítás, hogy a szomszédos államok közül az immár

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Ismét a térségi átlag fölé emelkedhet a hazai üzemanyagár jövőre

euróval fizető horvátoknak, szlovéneknek, osztrákoknak és szlovákoknak januártól bármiben is „követniük” kellene egy évtizedek óta rögzített szintet, értelmetlen. Igaz, ettől még az alsó korlát betartásával saját hatáskörben, tehát „Brüsszeltől” függetlenül bármikor módosíthatják az adómértékeket. Erre már csak az is mozgásteret biztosít a számukra, hogy a Tax Foundation nevű szervezet nyilvántartása szerint mind a négy állam messze áll az engedélyezett alsó határtól.

Az eurót nem használó tagállamok helyi pénznemben kifejezett minimumszintjét az árfolyamváltozás miatt évi egyszer, mégpedig az előző esztendő október 1-jei hivatalos árfolyama alapján kell frissíteni. Ha tehát valahol emelkedik a saját pénznemben nyilvántartott minimum, akkor arról szintén nem az EU, hanem saját pénznemük euróhoz viszonyított gyengülése tehet. Ez év elejével épp Magyarországon állt elő ilyen helyzet, amit persze a kormánypropaganda bősz brüsszelezéssel körített.

Magyarország esetében a 2025-ös jövedéki adók minimumszintje, az október 1-jei, 397,83 forintos árfolyam alapján, a fix, eurós szintekből kiszámolhatóan literenként, nettó 142,8 és 131,3 forint. A benzin 152,55, illetve a gázolaj 142,9 forintos jelenlegi jövedékiadó-szintjéből az következik, hogy a minimum eléréséhez az Orbán-kormánynak januártól nemhogy emelnie, de éppenséggel nettó 10-11 – bruttó 12-15 – forinttal csökkentenie kellene a jövedéki adót. A már bejelentett 4,1 százalékos emelésből, az adóhatóság honlapja szerint, nettó 158,8, illetve 148,8 forintos szint adódik. Ezek az értékek az EU által elvárt minimumot nettó 16-17 – bruttó 20-22 – forinttal meghaladják. Szakértőnk becslése szerint a mostani intézkedéssel jövőre az államkasszába 145 milliárd forinttal több kerülhet ahhoz képest, mint ha a kabinet az Unió által még megengedett szinten húzná meg a jövedéki adókat. Ez változatlanul nem jelenti azt, hogy egy kormány saját hatáskörben, annak politikai következményeit is vállalva, ne emelhetné az adót. E lehetőséggel a többi EU-tagállam él is.

A minimum eléréséhez az Orbán-kormánynak januártól nemhogy emelnie, de éppenséggel nettó 10-11 – bruttó 12-15 – forinttal csökkentenie kellene a jövedéki adót.

4,1 százalékos emelésről döntöttek, ezzel a hazai adószint nettó 16-17 forinttal meghaladja az EU által elvárt minimumot

A Tax Foundation kimutatása szerint a magyar jövedékiadó-szint az Unió 27 tagállama közül benzinben még így is a 4., gázolajban pedig az 5. legalacsonyabb. Vagyis a tagállamok többsége általában inkább sarcolja az autósokat. Bár a hazai jövedékiadó-szint mindig is közel állt az uniós minimumhoz, a Fidesz 2002 és 2010 között ellenzékből rendszeres sajtótájékoztatókon követelt az akkori szociálliberális kabinetektől üzemanyagadó-csökkentést. Ebbéli ígéreteiket 2010 után megszegték.

Négy szomszédunknál nő valamilyen adó

Januártól az euróval fizető környező államokban nem várható az üzemanyagok jövedéki adójának emelése – erősítették meg lapunknak szakértők. Ugyanakkor különböző módosítási elképzelések azért megjelentek. Ausztriában a szén-dioxid-adó növekedése miatt várható néhány eurócentes drágulás, Szlovákiában pedig 20-ról 23 százalékra nő az áfa. Ugyanakkor északi szomszédunknál az ellenzéki Szabadság és Szolidaritás folyamatos üzemanyagadó-csökkentést követel. Szlovéniában bizonyos kutakra létezik árplafon, amit a kormány gyakran módosít. Most, december közepén például Ljubljana, a jövedéki adó szinten tartása mellett, csökkentett. Horvátországban nem találtunk adómódosítási szándékra utaló hírt. A környező EU-tagállamok közül csak Romániában nem fizetnek euróval. Bár keleti szomszédunk jövedékiadó-szintje, különösen a gázolaj esetében, szintén távol áll a minimumtól, ott januártól 6 százalékkal nő az érték. Ugyanakkor a helyi híradások között nem találtunk olyat, amely, a magyar kormányhoz hasonlóan, a lépésért Brüsszelt hibáztatta volna. Unión kívüli szomszédunk még Szerbia és Ukrajna, amelyekre tehát nem vonatkoznak uniós szabályok. Bár háború sújtotta északkeleti szomszédunknál a hírek szerint januártól szintén nő a jövedéki adó, a kormány és a KSH a hazai üzemanyagárak összehasonlítása során Ukrajna adatát éppenséggel kihagyja. Ez vélhetőleg az ipar kérése lehetett, mivel az ukrán ár rendszerint akár száz forint nagyságrenddel is alacsonyabb, így igencsak lehúzná az immár a hazai kutak zsinórmértékéül szolgáló, szomszédos átlagot. A legutóbbi tervek szerint Szerbiában januártól a két üzemanyagfajta uniós minimumszintet valamivel meghaladó jövedéki adója nem módosul.

Mindezek alapján nem zárható ki, hogy januártól a magyar üzemanyagárak újfent az adóemelés miatt kerülnek a szomszédok átlaga fölé. Ebben az esetben, ha a kutak ismét el akarják kerülni Nagy Márton szakminiszter haragját, a jövedéki-adó-emelést a hasznukból kell lecsípniük.

Bravúrosan menti Mészárosékat a rendőrség

ABSZURD „Kiskőrös alternatív útvonalon megközelíthető volt” – ezzel az indoklással utasította el a Készenléti Rendőrség korrupció és gazdasági bűnözés elleni főosztálya azt, hogy kinyomozzák végre, valóban önkényesen zárt-e le Mészáros Lőrinc biztonsági cége egy kiskőrösi vasúti átjárót azért, hogy az oligarcha és Szijjártó Péter külügyminiszter nyugodtan tekinthessen meg egy építkezést. Mivel ezzel az elutasítással bezárult a kör, már bizonyosnak tűnik: Mészárosék büntetlenül blokkolhatnak vasúti átjárót, ha úgy tartja kedvük.

Az abszurd eset előzményei őszre nyúlnak vissza. Mint arról többször írtunk, Szijjártó Péter és Mészáros Lőrincz Kiskőrösre utazott október 9-én, hogy megtekintsék a Budapest–Belgrád-vasútvonal építését. Emiatt lezártak egy az eseményhez közeli vasúti átjárót, amivel jókora kerülőre kényszerítették a helyieket. Lapunk tudósítójának a helyszínen azt mondták a Mészáros-érdekeltségű Testőr Kft. munkatársai, hogy a TEK, azaz a Terrorelhárítási Központ utasítására zárták le a forgalmat. Csakhogy akkori cikkünk megjelenése után a TEK cáfolta ezt. Azt írták: „A Terrorelhárítási Központ a helyszínen területzárást, közforgalmi korlátozást nem alkalmazott.” A megyei rendőrség is elhatárolódott a lezárástól. A Testőr Kft. és MÁV azóta sem válaszolt arra, melyikük döntött a lezárásról. Újabb csavart hozott az ügyben, hogy Vadai Ágnes, a Demokratikus Koalíció országgyűlési képviselője kérdéseket tett fel a kormánynak. Válaszában Rétvári Bence, a Belügyminisztérium politikai államtitkára arra a TEK-re hivatkozott, amely korábban tagadta érintettségét.

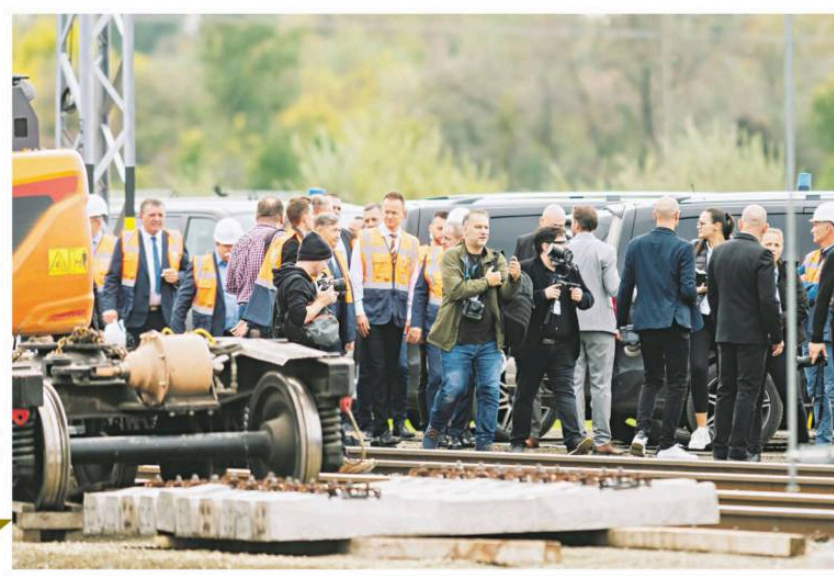

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Mészáros Lőrinc és Szijjártó Péter a nagy októberi megtekintésen

Mindezek után fordult Vadai Ágnes Polt Péter legfőbb ügyészhez azzal: „Nyomozzák ki, hogy ki és milyen indokkal kezdeményezte – vélhetően szabálytalanul – a vasúti átjáró lezárását.” Polt Péter ezt feljelentésnek értékelte, és – sajátos módon – már személyi szabadság megsértése és más bűncselekmények gyanújával továbbította a rendőrség felé a levelet.

Erre állapította meg most a rendőrség azt, hogy nem történt „személyi szabadság” megsértése. A rendőrség azt is rögzítette, hogy a lezárás idején „Kiskőrös a leírt eseménysor szempontjából alternatív útvonalakon megközelíthető volt”. Azt viszont már nem tették hozzá: az alternatív útvonal elég hosszú volt, a környéki tanyákról érkezők és az oda tartók a lezárás miatt mintegy 10 kilométeres kerülővel tudtak csak átjutni a sorompó túloldalára.

BATKA ZOLTÁN

€/HUF 409,36 ↑ +0,15% | $/HUF 389,67 ↑ +0,18% | CHF/HUF 436,88 ↑ +0,45%

LAPSZÉL

Drágulhatnak a nem elektromos autók

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Az európai autógyártók emelni készülnek a belső égésű motoros autók árát, hogy az elektromos autókkal szembeni árelőny felszámolásával a januárban életbe lépő új emissziós előírásoknak megfelelően növelni tudják az elektromos autók részarányát eladásaikban – derül ki a nagy autógyártók véleményeit összegző MTI–Reuters-összeállításból. Az ok: az Európai Unió január 1-jétől drasztikusan csökkenteni fogja a gépjárművek szén-dioxid-kibocsátásának felső határát, ami azt jelenti, hogy ahhoz, hogy elkerüljék – a jelenlegi eladási arányok alapján az összesen 15 milliárd eurót is elérő – bírságokat, a legtöbb autógyár eladásai legalább egyötödének elektromos autónak kell lennie. Van hova fejlődniük, hiszen idén eddig a régióban eladott járműveknek mindössze 13 százaléka volt elektromos – derül ki az európai autógyártók szakmai képviseleti szervezete, az ACEA adataiból. NÉPSZAVA

Jövőre kizárnák a vendégmunkásokat

FOTÓ: MERÉSZ MÁRTON

Három, egymástól független forrásból származó információ szerint már a mai kormányülésen a miniszterek elé kerülhet az a javaslat, ami január 1-jétől szinte teljesen betiltaná az úgynevezett harmadik országbeli, tehát nem EU-tagállamból újonnan érkező külföldi vendégmunkások magyarországi foglalkoztatását – értesült a 444.hu. A kivételt Grúzia jelentené, de, hallani, hogy már lobbiznak a Fülöp-szigetiek „megmentéséért” is. A lap értesülései szerint a szigorításnak politikai okai vannak: vidéki fideszes politikusok visszajelzései szerint a párt támogatóinak körében visszatetszést és értetlenséget váltanak ki a hirtelen nagy tömegben felbukkant vendégmunkások, valamint a közbiztonság és a munkahelyek elvétele miatt aggódó hangok is hallatszanak. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
78 829,20	↓	-1,12%
Mol		
2662 Ft	↓	-2,13%
MTelekom		
1286 Ft	↓	-0,62%
OTP		
21 610 Ft	↓	-0,18%
Richter		
10 400 Ft	↓	-2,62%

Gyenge év után jobb jöhet

MNB Változatlanul hagyta az alapkamatot, de fél százalékkal emelte 2025-ös inflációs prognózisát a jegybank, valamint GDP-növekedést is vár.

PAPP ZSOLT

Az elmúlt hetek forintgyengülése és a januári adóemelések miatt fél százalékkal megemelte jövő évi inflációs prognózisát a Magyar Nemzeti Bank (MNB), így 2025-re 3,3–4,1 százalékos sávba várja a pénzromlás mértékét. Az új prognózis szerint az infláció csak 2026-ban érheti el tartósan a jegybanki célt, vagyis a 3 százalékot – mondta Virág Barnabás, a jegybank alelnöke a Monetáris Tanács (MT) kamatdöntő ülése után. Miután az MT megemelte a jövő évi inflációs prognózisát, a jegybanki kamatot 6,5 százalékon hagyta. Az alelnök azt is elmondta, hogy az MT szándéka szerint az alapkamat tartósan ezen a szinten maradhat, miközben a nagy jegybankok vélhetően csökkentik irányadó kamataikat, s ezzel az MNB kamatelőnye a jövőben nőhet. (A növekvő kamatkülönbözet erősítheti a forintot, ami viszont az importált infláció megfékezése miatt lehet kedvező.)

Mint ismert, az infláció novemberben 3,7 százalékra emelkedett, és a jegybank arra számít, hogy decemberre a drágulás üteme 4,3, januárban pedig 4,6 százalékra emelkedhet, és ebben az inflációs hullámban ez lesz a csúcs. 2025 februárjától újra megindulhat a dezinfláció, a második hónapban az áremelkedés üteme már 3,8 százalékra mérséklődhet, de tartósan 3 százalék alatti inflációt csak 2026-ban vár a jegybank.

Az inflációs prognózis emelése nem okozott meglepetést, nem úgy a jegybank GDP-előrejelzése: a jegybankárok ugyanis az idei fél százalék körüli (0,3-0,7 százalékos) GDP-„bővülés” után jövőre dinamizálódó gazdaságra számítanak. A magyar gazdaság már most is kétarcú, hisz a lakossági fogyasztás már az idei első három negyedévben is 4 százalék feletti ütemben nőtt, ám a mezőgazdaság termelése, a gyenge ipari adatok (a német ipari megrendelések hiánya) és a vállalatok csökkenő beruházása viszont lehúzták az idei GDP-számokat.

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

A gazdaság idei gyenge teljesítménye után jövőre felpattanásra számít a jegybank

Azonban 2025-ben változást várnak az MNB elemzői, a lakossági fogyasztás továbbra is erőteljes marad, köszönhetően a reálbérek 5 százalékos várható növekedésének, illetve a felfutó hitelezésnek. A jövő évi növekedésnek egyre szélesebbek lesznek az alapjai; az építőipari megrendelések már októberben 30 százalékkal voltak magasabbak, mint egy évvel ezelőtt, ami megjelenik majd a növekedésben is, eközben az akkumulátoripar május óta növeli teljesítményét, s ez jövőre is folytatódik. Az MNB szerint a 2025-ben beinduló új feldolgozóipari kapacitások (autó- és akkugyárak) a jövő évi GDP-növekedést akár fél százalékkal is megemelhetik.

A gazdasági növekedés erősödését a jegybank a jövő év második felére várja, így a gyenge évkezdet után ekkor már akár 4 százalékot meghaladó (!) növekedést is elképzelhetőnek tart. Ezzel együtt a jegybank a 2025-ös átlagos GDP-bővülést a 2,6–3,6 százalékos sávba várja, ennek az előrejelzésnek a középértéke 3,1 százalék, ami már nem esik olyan messze a 2025-ös költségvetésben tervezett 3,4 százalékos GDP-bővüléstől. Az MNB azzal számol, hogy a gazdasági növekedés 2026-ban tovább gyorsul 4 százalék közelébe, majd 2027-re 3 százalékra mérséklődik.

KIVÁRÁS

NAGY JÁNOS

Elképzelhető, hogy a következő kamatvágás már a márciusban felálló új MNB-vezetésre marad

0,5 százalék

körüli növekedést vár idén a jegybank

Áremelkedést hozott a forint gyengülése

Nagy János, az Erste Bank elemzője szerint meglehetősen optimista a jegybank növekedési előrejelzése, összevetve a piaci elemzők várakozásaival. Ugyanakkor érdemi korrekciót hajtott végre a jegybank az inflációs számokban a szeptemberi prognózisukhoz képest: a forint gyengülésének is betudhatóan nagyjából 0,5 százalékponttal magasabb fogyasztói árindexet jeleznek előre 2025-re. Az elmúlt hónapokban közölt jegybanki üzenetek összességében nem változtak, mindössze a feltörekvő piacok szempontjából kedvezőtlenné váló környezet hangsúlyozásával egészültek ki. Ennek lecsapódását láthatjuk a forint árfolyamában is, amely érdemi árnyomást fejt ki a szereplőkre. Mindezek eredményeként egyelőre nem látni, mikor nyílhat lehetőség a következő kamatvágásra: elképzelhető, hogy ez a feladat már a márciusban felálló új MNB-vezetésre marad – fogalmazott Nagy János.

A magyarok a legszegényebbek az Unióban

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Az előző évben, vagyis 2022-ben még 71 százalékon állt a magyar átlag, szemben a bolgárok 69 százalékával. Vagyis 2022-höz képest nem sok minden változott: folytatódott a magyar fogyasztás lecsúszása, a magyarok elszegényedése, illetve a bolgárok felzárkózása. 2011-ben az Eurostat adatai szerint a magyar fogyasztás még az uniós átlag 64 százalékára rúgott, ez az akkor még 28 tagú EU hatodik legrosszabb adata volt. 2011-ben még a bolgár, a román, a lett, a horvát és az észt adat is gyengébb volt a magyarnál, azóta ezek az országok e jóléti mutatóban lehajrázták Magyarországot, Bulgária pedig utolérte. Nemcsak arról van szó, hogy a többi ország sokkal jobban teljesít, hanem hogy a jelek szerint a magyar felzárkóztatási modell nem működik.

Az idén talán javíthat Magyarország, ugyanis míg 2023-ban a lakossági fogyasztás egy százalékkal emelkedett, miközben a tényleges fogyasztási kiadások 0,2 százalékkal mérséklődtek, addig az idei első három negyedévben a KSH már 4,2 százalékos lakossági fogyasztásnövekedést mért, miközben a fogyasztási kiadások 4,5 százalékkal nőttek. Ugyanakkor közel sem biztos, hogy ezzel megindul a magyar felzárkózás, hisz a többi ország is növekszik közben.

Az Eurostat adatai szerint erősen szórnak az uniós tagállamok közötti fogyasztási adatok, ugyanis a tagállami mutatók 70 és 136 százalék közé esnek, vagyis nagyon eltérő az uniós országok fejlettsége. Tavaly kilenc országban regisztráltak uniós átlag feletti egy főre jutó tényleges egyéni fogyasztást (AIC). A legmagasabb szintet Luxemburgban érték el, az ország lakói 36 százalékkal költöttek az uniós átlag felett. Luxemburgot Hollandia és Németország követte, mindkettő 119 százalékkal került a dobogóra. A magyar polgárok és kormányok által utolérni kívánt Ausztriában 114 százalék volt a fogyasztás az uniós átlaghoz képest, az egykori versenytárs Csehországban 81, Lengyelországban 83, sőt Romániában is 86 százalékon állt az egy főre jutó fogyasztás, szemben a magyar 70 százalékkal. A jó román adatban egyszerre játszhatott szerepet a jövedelmek gyors növekedése, illetve a nyomott árszínvonal; mint köztudott, Romániában jóval alacsonyabb volt az inflációs hullám, amely 2022–2023-ban a magyar fogyasztási kiadásokat alaposan megtépázta.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A magyar háztartások költhettek a legkevesebbet a tagállamok között

A lista végére tehát Magyarország és Bulgária került az uniós fogyasztási kiadások 70 százalékával, míg a harmadik helyen Lettország állt 74 százalékkal. Az egy főre jutó fogyasztási kiadások az elmúlt három évben jelentősen megváltoztak az uniós országokban az Eurostat jelentése szerint: 2021 és 2023 között az AIC-szintek 15 uniós országban nőttek, leginkább Írországban (2023-ban az EU-átlag 99 százaléka a 2021-es 91 százalékhoz képest), Cipruson (100-ra 94 százalékról) és Máltán (90 százalékra 85 százalékról). Ezzel szemben az AIC-szintek 11 EU-országban csökkentek. A legnagyobb a visszaesés Dániában volt (2023-ban 108, 2021-ben 122 százalék), Svédországban (106 százalékra, 112 százalékról), Litvániában (88 kontra 93 százalék) és Csehországban regisztrálták, ahol három év alatt a mutató 86 százalékról 81 százalékra csökkent – írta az Eurostat.

PAPP ZSOLT

Szigorúan ellenőrzött tv-csatornák

HIBRID HÁBORÚ Lengyel vélemények szerint a tv-vásárlási szándékkal meggyanúsított magyarok orosz érdeket képviselve működhetnek.

FOTÓ: MTI/MINISZTERELNÖKI SAJTÓIRODA/BENKŐ VIVIEN CHER

MIKLÓS GÁBOR

A romániai elnökválasztási botrány késztette arra Donald Tusk lengyel kormányfőt, hogy stratégiai fontosságú vállalatokká minősítsen két lengyel tv-céget. Az Onet hírportálnak nyilatkozó, névtelenséget kérő miniszter szerint a miniszterelnököt annyira megdöbbenthette a román közvélemény radikálisan oroszbarát külső manipulálása, hogy elkerülhetetlennek találta a lépést. Ez a stratégiai fontosságú státusz egyebek között azzal jár, hogy a cég eladásához a kormány hozzájárulása szükséges. Azt pedig egy hosszas eljárás, nemzetbiztonsági ellenőrzés előz meg. A vizsgálat legfeljebb 90 nap lehet, de végül a kormány meg is tilthatja a tulajdonoscserét, ha úgy értékelik: ellenséges szándék van az ügylet mögött. Donald Tusk úgy indokolta a TVN és a Polsat tévévállalatok ilyen kiemelését, hogy azok eladása megingathatja a lengyelországi médiarendszer stabilitását. Lengyelországban most ebből a szempontból különösen érzékeny időszak van: fél év múlva ugyanis elnökválasztást tartanak az országban. Tusk annyira fontosnak tartotta ezt, hogy a TVN eladása kapcsán beszélt Anthony Blinken amerikai külügyminiszterrel is.

Lengyelországban három országos tévé van. Az egyik a közszolgálati TVP. Ennek politikai műsorait az előző nyolc évben kormányzó jobboldali-nacionalista Jog és Igazságosság (PiS) párt a maga szolgálatába állította. Az állami tévé közszolgálati jellegét csak ellentmondásos akciókkal volt képes helyreállítani az idén év elején a jelenlegi liberális-centrista-baloldali koalíciós kormány. Több hónapja ismeretes, hogy a TVN amerikai tulajdonosa a Warner Bros. Discovery cég anyagi problémákkal küzd, és ezért eladná lengyel leányvállalatát. A Polsat lengyel családi tulajdonban van. Ott viszont a tulajdonosok közötti vita okoz stratégiai bizonytalanságot. Zygmunt Solorz a Polsatot is tulajdonló vállalatbirodalom feje közzétette, hogy átalakítja cégei vezetését és az igazgatóságokból kihagyta felnőtt gyermekeit. Ezt állítólag felesége Justina Kulka befolyására lépte meg. A lengyel média szerint Justina Kulka bírta rá Solorzt az előző években, hogy a Polsatot hangolja át a PiS támogatására. Cserébe Kaczynski pártja több óriásprojektbe bevonta Solorz cégeit, egyebek között az atomenergia-programba. Korábban a tévé szigorúan őrizte semlegességét.

A kormányfőt feltehetően a TVN izgatta erősebben. Az elmúlt hónapokban a PiS politikai körei és házimédiája arról harsogott, hogy a „magyarok" megveszik nekik a TVN-t, sőt már azt is tudni vélték, hogy a cég vezére az a Daniel Obajtek, jelenlegi EP-képviselő lesz, aki a PiS-kormányzás éveiben az Orlen kőolajcég elnök-vezérigazgatója volt. Obajteknek kiváló magyar kormánykapcsolatai vannak – írja a lengyel média. Orbánék hálásak neki, mert a Lotos állami kőolajcég felszámolásakor a Mol új piaci jelenléthez juthatott a térségben. Obajtek az előző érában szívesen költötte a benzinpénzt a médiára: megvásárolta a Passau Press német vállalattól a lengyel vidéki lapokat, valamint a Ruch lapterjesztő céget is. A PiS politikusai máris azt terjesztették, hogy Obajtek a TVN élén lendületet ad majd pártjuk kampányának.

Daniel Obajteknek igen jó magyar kormánykapcsolatai vannak, egészen a miniszterelnökig és Világi Oszkárig, a Mol igazgatótanácsi tagjáig nyúlnak

A lengyel liberális média attól tart, hogy „a magyarok már a spájzban vannak".

A TVN stratégiai státuszáról rendelkező kormányhatározatnak aligha örült a Warner. Ez a lépés elkedvetlenítheti a további pályázókat. Ha nincs versengés, a bevétel is feltehetően kisebb lesz. A lengyel média PiS-források alapján tudni véli, hogy a „magyarok" máris benyújtották vételi ajánlatukat. „Magyarok" alatt Vida Józsefet, a TV2 fő tulajdonosát értik. Fontosnak tartják kiemelni, hogy Vida közeli üzletbarátja Mészáros Lőrincnek, aki pedig Orbán Viktor iskolatársa volt, s ma Magyarország leggazdagabb embere. Orbán az „orosz érdekek fő szószólója az EU-ban" – írja ennek kapcsán a Gazeta Wyborcza (GW) liberális lap. Vida, illetve a TV2 egyszer már próbálkozott koncesszióvásárlással Lengyelországban együtt három, szorosan a PiS vonalát követő jobboldali politikai műsorokat sugárzó digitális tévéadóval, de ez a próbálkozása sikertelen volt. A GW szerint „azóta figyelik a lengyel hatóságok". A liberális lengyel média attól tart, hogy az amerikai elnökváltás befolyásolja ezt az ügyet is és Orbán, akiről tudni vélik, hogy Trump puszipajtása, elintézi majd, hogy a Warner a TV2 ajánlatát fogadja el. Akár egyedül, akár együtt a cseh PPF-fel, amely állítólag szintén szemet vetett a TVN-re. A cseh PPF tulajdonosa Renata Kellnerová. Ő a leggazdagabb kelet-európai asszony, vagyonát férjétől Petr Kellnertől örökölte, aki pár éve halt meg egy tragikus helikopter-balesetben. Kellnerről fontosnak tartják kiemelni, hogy a „leggazdagabb cseh" főleg orosz és kínai irányban építette gazdasági kapcsolatait. Özvegye viszont inkább a térségben akar üzletileg terjeszkedni. A Kellner-csoport már korábban is együttműködött NER-közeli cégekkel például a mobilüzletágban. Állítólag a TVN érdekli a Berlusconi-örökösök olasz médiacégét is.

A jobboldali kormányzás alatt Obajtek vezetésével már több médiacéget felvásárolt a PiS-közeli gazdasági holdudvar.

A Gazeta Wyborczában Dominika Wieloweyska közölt cikket arról, hogyan lehet megelőzni a „román forgatókönyvet" Lengyelországban. Azt írja, hogy állami és magáncégek (P+P) együttműködésével alakulhat konzorcium a TVN megvásárlására. Az államnak kisebbségi részesedést kellene szereznie, s így össze lehetne hozni a 90 milliárd forintnyi összeget, amennyire jelenleg a TVN árát saccolják.

Magyar ernyő, orosz vevő

A lengyel médiában több szerző is azt taglalja, hogy akár magyar, akár magyar–cseh vevő jelentkezik a lengyelországi országos tévéért, arra hivatkozhatnak, hogy NATO- és EU-tagország cégei, tehát nem merülhet fel velük kapcsolatban biztonsági kétely. Ezt cáfolandó írt a Gazeta Wyborcza egy korábbi esetről, amikor „az oroszok magyar álca alatt vásárolták be magukat egy fontos európai médiavállalatba". A The Inquisitor oknyomozó portál cikkét idézik, amely arról szólt, hogy magyarországi bejegyzésű cég vette meg az Insidethegames.biz tekintélyes sportpolitikai témákkal foglalkozó internetes lapot egy évvel a párizsi olimpia előtt.

A magyar cég tulajdonosa egy orosz vállalkozás volt, amelyik Umar Kremljovnak, az IBA nemzetközi bokszszövetség elnökének az érdekeltsége. A magyarországi céget egy kettős, ukrán–orosz állampolgárságú nő jegyezte, aki korábban Kremljov mellett dolgozott. A The Inquisitor szerint a portált oroszbarátra hangolták és jelentéktelenné lett. A tulajdonjogot azóta továbbadták egy Dubajban bejegyzett cégnek.

Nem szűnt meg a veszély Romániában

BEFOLYÁSOLÁS Egyre távolabb kerül annak az esélye, hogy Romániában karácsonyra összeáll a minden demokratikus parlamenti erőt magába foglaló ún. Európa-koalíció, a nemzeti egységkormány. Amint arról lapunk is beszámolt, a külföldi (elsősorban orosz, de a TikTok révén részben kínai is) beavatkozás és befolyásolás miatt az Alkotmánybíróság által érvénytelenített román elnökválasztás nyomán alkotmányos válságba került Románia. Az ügy kapcsán kedden már az Európai Bizottság is vizsgálatot rendelt el a TikTok ellen.

FOTÓ: MTI/KISS GÁBOR

Nicusor Dan független bukaresti főpolgármester az első elnökjelölt

A december 1-i parlamenti választáson is ijesztő mértékben előretört a szélsőjobb, a bukaresti törvényhozásba jutott három ún. szuverenista párt együttesen a mandátumok közel 34 százalékát birtokolja. A veszély azonos platformra terelte a különben versengő bal-jobb-progresszív pártokat az RMDSZ-szel és a nemzeti kisebbségi frakcióval, amelyek nemcsak közös kormányzásra vállalkoztak, hanem arra is, hogy a jövő tavaszi megismételt elnökválasztásra egy közös jelöltet állítanak.

A koalíciós tárgyalások azonban máris akadoznak, civil társadalmi kezdeményezés nyomán pedig hétfőn hivatalosan bejelentette indulását az elnökválasztáson Nicușor Dan, Bukarest független főpolgármestere. A koalíciós tárgyalásokat elsősorban a Mentsétek meg Romániát (USR) progresszív párt nehezíti, amelynek elnökjelöltje, Elena Lasconi lett volna a meglepetésjelölt Călin Georgescu kihívója a második fordulóban. Az USR szerint mindenekelőtt közös kormányprogramra van szükség, nem közös jelöltre, és elutasítja a többi párt által, a költségvetés sanyarú helyzete miatt szükségszerűségként kezelt megszorításokat, adóemeléseket. Az USR azt is szeretné, ha Lasconi maradna a közös államfőjelölt, de erre nagy hajlandóságot nem mutatnak a partnerek, és a civil társadalom sem. Nicușor Dan bejelentkezése ugyanakkor bonyolítja a helyzetet. A pártoknak nem kis presztízsvesztesség beállni egy független jelölt mögé, több demokratikus jelölttel azonban a szélsőjobb győzelmet kockáztatják. Az USR került leginkább csapdába, mivel Dan is ebből a körből került ki, jelenleg is e párt és a jobbközép PNL támogatta a főpolgármesteri tisztség elnyerésében. A pártok egyelőre kivárnak Dan támogatása kapcsán, de lépéskényszerbe kerültek. Az USR jelezte, hogy Lasconit tekinti jelöltjének, a PNL nem zárkózott el a független jelölt támogatásától, a baloldal és az RMDSZ nem nyilatkozott.

A lépéskényszer egyre nyilvánvalóbb, ugyanis a szélsőjobb is szervezkedik – és fenyegetőzik. Călin Georgescu Facebook-oldalán „többéves börtönbüntetéssel" fenyegette meg tegnap az alkotmánybírákat és felszólította őket, hogy vonják vissza „téves" döntésüket, „haladéktalanul orvosolják a népnek okozott igazságtalanságot". „Csak egy Isten van, ne gondoljátok magatokat vele egyenlőnek", áll az üzenetben. A jogállam lebontását célzó jelölt, Georgescu, ugyanakkor egy a Koalíció a Jogállamiság Védelméért elnevezésű szervezettel pert indított a Központi Választási Iroda és több állami intézmény ellen az elnökválasztás törlése miatt. A Legfelsőbb Semmítő- és Ítélőszék hétfőn a Bukaresti Fellebbviteli Bírósághoz utalta az ügyet.

Az elnökválasztás érvénytelenítése után indított nyomozás során már célkeresztbe került Georgescu több orosz szállal rendelkező pénzügyi támogatója, illetve fegyveres volt kommandósok, idegenlégiósok. A belügyminisztérium hétfő esti közlése szerint emellett több tucat büntetőeljárás indult erőszakra való felbujtás miatt, miután egyesek a közösségi médiában a pártok székházánál tartott tüntetésekre mozgósítottak. A Ceausescu-rezsim bukását hozó 1989-es forradalomra való megemlékezés 21–22-i rendezvényeire az elnökválasztást is befolyásoló TikTok-on tüntetéseket hirdetnek, és azzal fenyegetnek, hogy felgyújtják a demokratikus pártok székházait.

GÁL MÁRIA

LAPSZÉL

Robert Fico ismert utakon jár

Miután hétfőn Brüsszelben az európai uniós külügyi tanács ülésén a magyar és a szlovák külügyminiszter közösen megvétózta a Grúzia egyes rendőri vezetőivel szemben előterjesztett szankciókat, tegnap újabb, „magyar mintájú” lépést tett Robert Fico kormánya. A Denník N oknyomozó portál információi szerint a szlovák kormány különgépe Szentpéterváron, a Gazprom vállalat főhadiszállása közelében landolt. Egyelőre nem tudni, kik voltak a fedélzeten, de vélhetően orosz gázért lobbizik Pozsony is. Két hete ugyanis Denisa Saková gazdasági miniszter szintén Szentpétervárra utazott, hogy gázszállításról egyeztessen az orosz féllel. Ahogy az akkori tárgyalások eredményét nem hozták nyilvánosságra, a tegnapi tárgyalást sem jelentette be előre a Ficokormány. NÉPSZAVA

Tömegsírokat tárnak fel Szíriában

FOTÓ: AFP/ARIS MESSINIS

Legalább százezer, a megbuktatott Bassár el-Aszad elnök rezsimje által megölt ember maradványait őrzi az a tömegsír, amely a szíriai fővárostól 40 kilométerre lévő Kuteifában van – mondta el egy amerikai székhelyű szír jogvédő szervezet vezetője a Reutersnek. A Damaszkuszból nyilatkozó Muaz Musztafa szerint a kuteifai csak egyike annak az öt tömegsírnak, amelyet az évek során azonosított, de bizonyosan ennél többet fognak találni. Aszadot és az őt elnökként megelőző, 2000-ben elhunyt apját jogvédők széles körű kínzásokkal és gyilkosságokkal vádolják, beleértve az ország hírhedt börtönrendszerében végrehajtott tömeges kivégzéseket. NÉPSZAVA

Elkerülhetetlen a megtorlás

1027. NAP Az ukránokMoszkvában végeztek az orosz vegyvédelmi alakulatok főnökével. Putyin elárulta: ultimátumban gondolkodik, nem békekötésben.

HARSÁNYI GYÖRGY

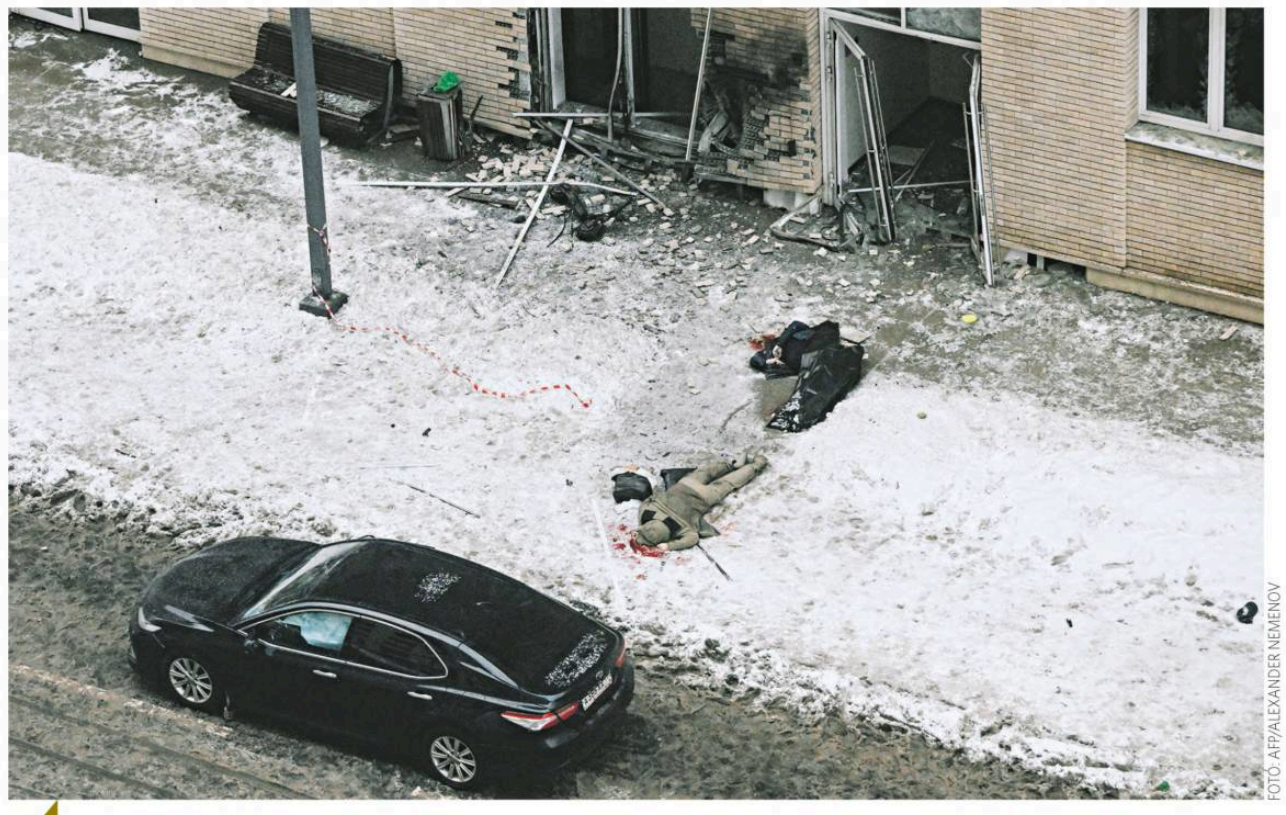

FOTÓ: AFP/ALEXANDER NEMENOV

Az orosz tábornokkal végző pokolgépet a Rjazanszkij sugárúton lévő lakóház bejáratánál leparkolt elektromos roller kormányára erősítették fel

Egy moszkvai lakóháznál történt robbantásban életét vesztette tegnap hajnalban Igor Kirillov altábornagy, az orosz hadsereg sugár-, vegyi és biológiai védelmi csapatainak parancsnoka és a segédje. Az orosz Nyomozó Bizottság közlése szerint a pokolgépet az elkövetők a Rjazanszkij sugárúton lévő lakóház bejárata mellett leállított elektromos roller kormányára erősítették fel. A BBC Russia forrásai az Ukrán Biztonsági Szolgálatnál (SZBU) elmondták, a robbantás az ő különleges műveletük volt. Az SZBU az orosz tábornokot „háborús bűnösnek és abszolút legitim célpontnak” tekintette, amiért parancsot adott „tiltott vegyi fegyverek alkalmazására az ukrán hadsereg ellen”.

Kirillov közismert volt Oroszországban az Ukrajna elleni háború kezdete óta: visszatérően azt állította, hogy Kijev részt vesz egy vegyi és biológiai fegyverek fejlesztését célzó amerikai programban. Idén októberben London szankciókat vetett ki Kirillov ellen, azt állítva, hogy ő felügyeli a vegyi fegyverek ukrajnai használatát, és „a Kreml dezinformációjának szócsöveként” működik. Az SZBU hétfőn tette meg gyanúsítottnak egy büntetőügyben, amely szerint a háború kezdete óta „több mint 4800 esetben” regisztrálták vegyi töltetű lőszerek bevetését az ukrán katonák ellen.

Orosz háborúpárti bloggerek fájdalmas csapásnak nevezték Kirillov halálát. „...meggyilkolása ismét rámutat, hogy (...) bármilyen eufória uralkodik és bármennyit is beszélünk arról, hogy átvettük a (fronton) a kezdeményezést, a másik félnek mindig van lehetősége egy fájdalmas szúrásra” – írta az orosz védelmi tárcához közel álló Ribar Telegram-csatorna. Az emigrációban működő Vazsnije Isztorii hírportál rámutatott, hogy Kirillov az eddigi legmagasabb rangú orosz katonai vezető, akivel a hátországban végeztek az ukrán szolgálatok. Az ukrán hírszerzés, amely több hasonló merényletet követett el az elmúlt évben, a múlt héten vállalta a felelősséget Mihail Satszkij vezető rakétakutató moszkvai meggyilkolásáért.

A keddi robbantás egy nappal azután történt, hogy Vlagyimir Putyin orosz elnök a védelmi minisztérium vezetői előtt beszélve azzal kérkedett, hogy erőik magukhoz ragadták a stratégiai kezdeményezést, és csak idén 189 települést „szabadítottak fel” ukrajnai „korlátozott katonai műveleteik” keretében.

Az amerikai Háborús Tanulmányok Intézete (ISW) szerint beszédében Putyin újra elővette azt a hamis narratívát, miszerint Volodimir Zelenszkij ukrán elnök mandátumának májusi lejárta után illegitim módon maradt hatalmon. Az ISW ennek alapján úgy értékelte, az orosz vezetés csak akkor ül majd tárgyalóasztalhoz, ha úgy érzi, maximális engedményeket csikart ki Ukrajna szuverenitásának rovására, „beleértve Ukrajna legitim kormányának eltávolítását és az ukrán szereplők teljes kizárását a párbeszédből”. Mindez kétségeket ébreszt Donald Trump megválasztott amerikai elnöknek a háború gyors lezárásához fűzött reményei iránt.

> Putyin beszédéből ítélve Moszkva csak akkor ül le tárgyalni, ha úgy érzi, maximális engedményeket csikart ki Ukrajna szuverenitásának rovására.

Az ukrán erők helyzete a fronton továbbra is rendkívül nehéz. A Donyeck közeli Kurahovénál ki kellett vonni katonáikat egy eddig tartott beszögellésből. A jelentős logisztikai központnak számító Pokrovszknál pedig az orosz támadók elérték a város határát. Olekszandr Szirszkij főparancsnok tegnapi közlése szerint az orosz erők harmadik napja intenzív támadásban vannak az orosz Kurszki terület Ukrajna által megszállt részén, amelynek felét már visszafoglalták. Ugyanakkor az ott bevetett észak-koreai zsoldosok „máris súlyos veszteségeket szenvedtek” – mondta, azt állítva, hogy a kijevi csapatok tartják a védelmet.

Ukrán közlés szerint három nap alatt 50 észak-koreai katonát öltek meg és 47-et megsebesítettek. Zelenszkij elnök azonban hétfőn azt mondta, hogy nehéz megállapítani az észak-koreai veszteségek mértékét, mert az orosz katonák felgyújtják az elesettek holttestét.

HIRDETÉS

Az ünnepi szám már az újságárusoknál

Boldog ünnepeket és szerencsés új évet kívánunk minden kedves olvasónknak!

ÉLET ÉS IRODALOM

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

LXVII. ÉVFOLYAM, 51–52. SZÁM ÁRA: 2280 FT 2024. DECEMBER 19.

Nádler István munkája

Marosán György: A korszakváltás dilemmái
Várhegyi Éva: Megalvadt struktúrák a gazdaságban
Losoncz Miklós: Kihívás vagy lehetőség?
Halmai Gábor: Liberális cionizmus
Hajdu Nóra: Németország – a legnehezebb pillanat
Csillag István: Imádok (békében) élni
Lipovecz Iván: Vaku
Interjú – Biró Zsombor Auréllal beszélget Károlyi Csaba
Vásárhelyi Mária: Az „ellenzéki szavazó”
Bokros Lajos: Magyar tragédiák nemzetközi és hazai tényezői
Standeisky Éva: Kibontott szárnyak
Szále László: Most tél van
Sz. Bíró Zoltán: Békére várva
Majtényi László: A méltóság, a szabadság meg a Sólyom-életmű

A csúcson Orbánt is meghallgatják

BRÜSSZEL Mint az utóbbi két évben szinte minden EU-csúcson, a vezetők csütörtöki brüsszeli találkozóján is az Ukrajna elleni orosz agresszió lesz a fő napirendi pont. Az állam- és kormányfők először Zelenszkij ukrán elnökkel, majd saját körben tárgyalják meg a friss fejleményeket. A tanácskozás lapunk birtokába került záróközlemény-tervezete leszögezi, hogy Ukrajna nélkül nem lehet Ukrajna jövőjéről dönteni, a tagállamok pedig továbbra is megadnak minden támogatást a kelet-európai országnak, „ameddig ... és amilyen intenzíven csak szükséges”. Egy magas rangú EU-diplomata újságíróknak megerősítette, hogy António Costának, az állam- és kormányfői testület elnökének szilárd meggyőződése, hogy Ukrajnának meg kell nyernie a háborút. Az Európai Unió jövőre több mint 30 milliárd euró támogatást fog nyújtani Kijevnek, hangzott el.

A csúcs résztvevői tárgyalnak majd a migrációról, sürgetve a tagállamokban illegálisan tartózkodók gyors hazaküldését lehetővé tevő rendeletet, amelyre 2025 elején tesz javaslatot az Európai Bizottság.

FOTÓ: AFP/NICOLAS TUCAT

Ez az első magyar vétóm, de bizonyosan nem az utolsó – mondta Kaja Kallas, az EU új „külügyminisztere”

A bővítés is terítékre kerül a tanácskozáson, miután a soros magyar EU-elnökségnek is hála az év végére sikerült előmozdítani a nyugat-balkáni országok taggá válási folyamatát. A tagállamok három csatlakozási fejezetet lezártak a Montenegróval tartott kormányközi konferencián, míg Albániával újabbakat nyitottak meg. Szerbia is tehet egy lépést előre, miután a 27-ek felkérték tárgyalási álláspontjának benyújtására néhány megnyitás előtt álló dossziéról.

A záróközlemény tervezetében a vezetők aggodalmukat fejezik ki a grúz kormány intézkedései miatt, amelyeket ellentétesnek neveznek az EU alapját képező értékekkel és elvekkel. „Az Unió kész támogatni a grúz nép európai törekvéseit és az ország csatlakozás felé vezető útját, ha a hatóságok megváltoztatják jelenlegi magatartásukat”, áll a szövegben. Ezzel szemben a külügyminiszterek hétfői ülésén Magyarország és Szlovákia megakadályozta, hogy szankciókat fogadjanak el grúz állami és rendőri vezetőkkel szemben, akik részt vettek a novemberben kezdődött tiltakozások durva leverésében. – Ez az első magyar vétóm, de valószínűleg nem az utolsó – mondta Kaja Kallas, az EU december elsején hivatalba lépett új „külügyminisztere” a tanácskozás után.

Az egynapos uniós csúcs végén Orbán Viktor beszámol a július óta tartó magyar soros EU-elnökség eredményeiről. Magyarország december végén adja át a stafétát Lengyelországnak.

HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

Semmiért egészen

SZALAI ANNA

Nagyon bejöhetett a Városliget einstandja a kormánynak, mert most nekifutásból kiadnák gebinbe a hasonló nagyságú négy fővárosi pályaudvart szintén 99 évre. Lázár János Debrecenben járván már október közepén bejelentette, hogy a kormány magánbefektetők bevonásával újítana meg tíz nagy forgalmú pályaudvart, köztük Budapesten a Nyugatit, a Keletit, a Délit és a Kelenföldit. Csak így, mellesleg mondta, miközben arról beszélt, hogy mennyi vízvezeték épül majd a Hajdúság fővárosában.

Akkor úgy szólt a fáma, hogy a MÁV közös projekttársaságot alakít a kormány által kiválasztott magánbefektetővel, amelybe a vasúttársaság a beruházáshoz szükséges fejlesztési területet viszi majd be. A magyar állam 25 százalékos tulajdonrészt szerez a beruházásokban, így később annak hasznaiból is ilyen arányban részesülne. Ez az arány most egy új törvénymódosítással jelképesnek is alig nevezhető 10 százalékra csökkenne. Lázárék ígérik, hogy gondosan szétválasztanak a vasúti és a kereskedelmi funkciókat, ez utóbbi jelentheti a vonzerőt a magánbefektetőknek. A tárcavezető szerint csak a 30 hektáros Déli pályaudvar esetében eurómilliárdokra rúgó tőkebevonást eredményezhet a kormányzati akció.

Azután december elején megjelent a négy budapesti főpályaudvar ingatlanhasznosítási pályázata. Nem bonyolította túl a MÁV, de minek is tette volna, kormánymegrendelésre készült a tender. Hét oldalba belefért minden egészen 2124-ig. A beláthatatlan időtávnál is karcosabb, hogy a tőkéstársak „az épületek használatáért, hasznosításáért nem fizetnek ellenértéket". Magyarán ingyen oszt ki az állam 90 hektárt Budapesten. S ha már így megkérték az árát, akkor nem is kérnek cserébe semmit. A kiírásokban semmilyen kitétel nincs arra, hogy milyen város- vagy vasútfejlesztési előírásokat kell teljesíteni. Szabad a gazda 99 évre. Gyorsan le akarják zavarni a dolgot. Január végén már zárul a pályázat, tavaszra meg is kötnék a szerződéseket.

Lázár minisztériuma szerint a pályázatok célja csupán az állomásépületek felújítása. (Mondjuk, a Nyugati rekonstrukciójára jutott 14,2 milliárd az elmúlt években.) Iszonyatos pénz kellene ehhez, márpedig Orbán Viktor szerint belátható időn belül nem lesz rá, mert kell másra. (Mészáros Lőrinc zebrái félhetnek egyedül, kell melléjük néhány gnú.) Orbán szerint lesznek garanciák, egyenként tárgyalnak a befektetőkkel. Hátra is dőltünk, az orrunk előtt zajlik majd az egész. Azt is mondta, hogy szó sincs privatizációról, hiszen a vasút üzemeltetése állami kézben marad. Igaz, csak a földet adják ki alóla. Sokkal jobb üzlet ez, mint a reptér Gyurcsányék alatt véghez vitt koncesszióba adása, amikor a befektető 464 milliárdot fizetett, és fejlesztéseket vállalt. S hogy miért akkor adják haszonbérletbe a pályaudvarokat, amikor a repteret visszavásárolják? Orbán nem is értette a kérdést, hiszen egyszerű a dolog: a vasút viszi a pénzt, a reptér meg hozza. Jogos, ráadásul ott kétségtelenül többet fordulnak meg a NER prominensei, mint a pályaudvarokon.

PAPP ZSOLT

Káderhiány

Már megint megszünteti Orbán Viktor az önálló Pénzügyminisztériumot (PM), beolvasztva azt a nemzetgazdasági tárcába. Egyszer már megtette Matolcsy György kedvéért. Az elemzők, pénzügyi szakemberek szerint végül is akár működhetne is az integrált gazdasági-pénzügyi tárca, hiszen láttunk már ilyet.

A kormányzati munkamegosztás szerint a pénzügyi tárcának két fontos feladata van sok apróság mellett: az éves költségvetés tervezése és végrehajtása, illetve az ehhez szükséges adószabályok kidolgozása. A gond az első feladattal van: az elmúlt mintegy öt-hat évben az önálló pénzügyi tárcának nem sikerült egy végrehajtható költségvetést összeállítania. Sorozatosak volt a tervezési bukfencek, a pénzügyminiszter nem tudta megvédeni az adófizetők érdekeit, számolatlanul mentek az ezer milliárdok korrupt NER-projektekre. Ilyen pénzügyi tárcának valóban nincs sok értelme!

Ennek ellenére másfél évvel a választások előtt Nagy Márton kedvéért megszüntetni a Pénzügyminisztériumot mégis hibának tűnik. Lehet, hogy bő egy év múlva repül Nagy, de az is lehet, hogy maga Orbán megy a süllyesztőbe, s erre a kis időre szigorúan az ország érdekét nézve fontosabb lenne a PM maradék integritásának átmentése 2026 utánra. Majd a választás után felálló új kabinet eldönti, kell-e neki PM. Erre a kis időre hiba az átszervezés.

Na jó, de akkor ki vezesse Varga után a PM-et? Ez itt az óriási probléma! Ugyanis 14 év kormányzás után a Fidesznek a nincs egyetlen mozgósítható gazdaságpolitikusa. Ekkora a káderhiány! Erre a kis időre pedig már a piacról sem lehet szerezni szakembert, és látva a Fidesz 2026-os esélyeit, botorság is lenne most leszerződni.

Így jön képbe Nagy Márton és az összevonás. Orbán szempontjából ez a kisebbik rossz. Nagy Márton már bizonyított az elmúlt két évben: lehet, hogy ért elméleti szinten a gazdaságfejlesztéshez, a gazdasághoz, de gyakorlati teljesítménye hatalmas bukás. Ha ezek után ő fog felelni még a kasszakulcsért is, az több mint aggasztó. Főként nekünk, adófizetőknek.

Na jó, de akkor ki vezesse Varga után a PM-et? Ez itt az óriási probléma! Ugyanis 14 év kormányzás után a Fidesznek nincs egyetlen mozgósítható gazdaságpolitikusa.

JEGYZET

Rónay Tamás

Csalfa remények

Bizalmatlansági indítványnál a kormányzó pártok általában akkor lélegeznek fel, ha a törvényhozás úgy dönt: a kabinet folytassa tovább a munkáját. Németországban viszont még Olaf Scholz kancellár pártja, az SPD, valamint a Zöldek érdeke is az volt: bukjanak meg. Az FDP már november elején kilépett a kabinetből. A kisebbségi kormány fennmaradása csak tovább mélyítette volna a belpolitikai válságot. Valójában a „közlekedési lámpának" nevezett koalíció utolsó egy éve folyamatos vergődés volt, különösen azután, hogy az alkotmánybíróság 2023-as döntése nyomán 60 milliárd eurós lyuk keletkezett a költségvetésben. Ekkor kerültek végképp felszínre az ellentétek. Az FDP ugyanis ragaszkodott a szigorú gazdaságpolitikához, ahhoz, hogy érvényben maradjon az alkotmányban is rögzített, az eladósodást megakadályozó adósságfék. A szociáldemokraták és a Zöldek viszont úgy vélték: továbbra is támogatni kell a legnehezebb körülmények között élő rétegeket, ami túlköltekezéssel jár.

Már ezt a gordiuszi csomót sem lehetett átvágni, de a gazdasági gondokat az export zászlóshajójának tekinthető autóipar gondjai tetézték. A technológiai átállásban elmaradt a német ipar a riválisok mögött. Az egyik legfontosabb importőr, Kína már nem rajong annyira a német gépkocsikért. Az eredmény: a német gazdaság recesszióban van, s bár a harmadik negyedévben minimális javulást ért el, a koalíció hangulatát ez mit sem javította.

Berlinnek új impulzusokra van szüksége: ha nem történik kedvező változás, a szélsőjobboldali Alternatíva Németországért akár húsz százalék fölé kerülhet. Ám félő, hogy egy új, várhatóan tavasszal hivatalba lépő kormány sem tudja orvosolni a gondokat. A gazdasági bajok túl szerteágazók ahhoz, hogy egy kormány néhány intézkedéssel, nagyobb parlamenti felhatalmazással képes legyen úrrá lenni ezeken. Így Németország a februári választás után is Európa beteg embere maradhat.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

PÉNZÜGYMINISZTÉRIUM REGGELIRE

A nagyi útja

ORWELL VILÁGA

BÁRTFAI GERGELY

És ha az ember él, akkor még mindig történhetik valami. Mintha az Utas és holdvilág emlékezetes zárómondatát választotta volna mottóul Emma Gatewood (1887–1973), pedig aligha olvasta Szerb Antalt. Hatvanhét éves volt, sokszoros nagy- és dédmama, amikor egy nap azt mondta, sétálni megy. Szerettei csak hónapok elteltével, egy újságcikkből tudták meg, meddig jutott, s közben hogyan zárta a szívébe Amerika a múlt század derekán „Gatewood nagyit".

Szenvedés volt az élete, maga a földi pokol. Apja, egy ohiói farmer a polgárháborúban elveszítette fél lábát, szomorú napjait ivászattal, szerencsejátékkal és családjának terrorizálásával múlatta. Tizenöten voltak testvérek, nyomorúságukban négyesével aludtak egy ágyban. Iskoláztatás híján lopva, kölcsönkönyvekből, saját kedvére olvasott verseket, tanult az erdők állatairól, növényeiről. El akart szabadulni hazulról, ezért hozzámént az első kérőjéhez – cseberből vederbe.

Férje, Perry tanult ember volt, csakhogy az esküvő után hamar kiderült: durva, kegyetlen alak. Rabszolgaként dolgoztatta a várandós fiatalasszonyt, a házimunka mellett betont kevertetett, szögesdrót kerítést húzatott ki vele a dohányültetvénye körül. Emma zokszó nélkül szolgálta. A gazda seprűnyéllel verte és megerőszakolta, gyakran a gyerekek szeme láttára. A gyereksereg egyre szaporodott, tizenegyen születtek. Szökni sem volt reménye az állandó ütlegek elől.

Egy levelében az asszony azt írta, annyit szenvedett az ura kezétől, hogy elég lett volna újabb száz évre. Egyszer védekezni próbált, mire a férj rendőrt hívott rá, és megfenyegette, hogy hisztéria címén őrültekházába záratja. Feldagadt arccal, kitört fogakkal bújt meg városkájuk polgármesterénél. De már nem tűrt tovább, faképnél hagyta a pszichopatát, aki egy korábbi dührohamában agyonverte a napszámosukat. Harmincnégy év után kimondták a válást (1941).

Felnevelte a három legkisebb gyereket is, és végre a maga ura lett. Amikor sétálni indult Georgia állambéli otthonából 1955. május 3-án, nem szólt senkinek, mire készül nagy szabadságában. Rátért az Appalache-hegységen végigvezető turistaútra, és ment egyre csak északnak, pirkadattól napnyugtáig, mintha le sem bírna állni. Felfigyeltek rá a kirándulók, helyi, majd országos újságok írtak elképesztő útjáról. 146 nap alatt a Kanadával határos Maine államig 3489 kilométert tett meg.

Az első nő, aki egymagában járta végig az Appalache-ösvényt, „Amerika legünnepeltebb gyalogosa" lett, az éppen divatba jött ultrakönnyű túrázás sztárja. Még bakancsa sem volt, vászon tornacipőben, zsákjában egy kis pléddel és esőköpennyel rótta a mérföldeket. Rendszerint a szabad ég alatt aludt. Gyümölcsöt, bogyókat evett. Riporterek faggatták, hogyan bírta ki a gyötrelmeket – mármint az éhséget, a hideget, a fáradtságot.

Az idős hölgy csöndesen mosolygott. Múltjáról nem beszélt, az elborzasztó előzmények csak évtizedekkel később derültek ki, a halála után. Elég volt neki, hogy ő tudja: úton lenni, békességet találni az erdő mélyén, az zarándoklat, maga a gyógyulás.

Felfigyeltek rá a kirándulók, helyi, majd országos újságok írtak elképesztő útjáról. 146 nap alatt a Kanadával határos Maine államig 3489 kilométert tett meg.

Csak a szakmai döntés elfogadható

DR. MATKÓ IDA
aneszteziológus orvos

Gyógyszerreform akadálypályán: két hónap múlva működnie kellene, de még be sem jegyezték a súlyos betegek kérelmeit elbíráló alapítványt – így szólt a felvezetése Danó Anna október végén a Népszavában megjelent cikkének. Az írásban az szerepelt, hogy „a cégek gyakran új, drága gyógyszerek bevezetésével párhuzamosan támogatják a betegérdekvédőket, ami felveti annak lehetőségét, hogy befolyásolják a közvéleményt és a döntéshozókat”; továbbá, hogy a „kritikusok szerint ez a gyakorlat torzíthatja a közvéleményt és a döntéshozók felfogását”.

Mivel a hazai közlés kevés, kitekintés céljából lépjünk hátrább, nézzük meg, mit ír a nemzetközi sajtó a témáról, hiszen az eszköz- és gyógyszeripari támogatás az orvosokat is érinti.

> Egyet kell értenem az irodalom által hangoztatott felfogással, amely szerint erős korlátoknak kell lenniük az orvosok, a betegszervezetek és az ipar között.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Az orvosoknak nyújtott iparági marketingkifizetések számos friss híradás szerint veszélyeztethetik a klinikai döntéshozatal objektivitását és integritását, szerepet játszhatnak a nem javasolt ellátásokról szóló döntésekben, következésképpen a magasabb egészségügyi költségekben és a betegek bizalmának csökkenésében is.

Beszámolók szerint az Amerikai Orvosi Főiskolák Szövetsége (AAMC) olyan irányelveket ajánl „amelyek tiltják az ipartól származó ajándékok, juttatások, orvosok általi elfogadását”. Ezen kívül a Diplomás Orvosképzési Akkreditációs Tanács (ACGME, ez az a nonprofit magántanács, amely az Egyesült Államokban az összes diplomás orvosképzési program akkreditálásáért felelős) és a Nemzeti Orvosi Akadémia (NAM) óva int az ipari ajándékok következményeitől. Különösen fontosnak tartja ezt a képzésben részt vevő orvosok vonatkozásában, és hangsúlyozza, hogy az ilyen kapcsolatban kialakult pénzügyi együttműködés nem szolgálja az oktatás küldetését, illetve a támogatás bármilyen kézzelfogható formája nem ellensúlyozza a felmerülő bizalmi és egyéb kockázatokat.

Az orvosi fizetésekről szóló, 2010-ben elfogadott „üvegzseb törvény”, a Sunshine Act előírja, hogy az Egyesült Államok orvosainak juttatott minden kifizetést hozzanak nyilvánosságra, és az érdeklődők számára az Open Payments webhelyen keresztül tegyék hozzáférhetővé. Sőt, bizonyos államokban – például Vermontban – ennél is szigorúbb törvények tiltják az orvosoknak szánt, az említett szférából származó ajándékok adását és elfogadását.

Az amerikai orvostársaság folyóirata, a JAMA publikált egy tanulmányt, amelyben Sanket S. Dhruva és munkatársai az ACGME és az Open Payments adatbázisból származó adatokat kapcsolták össze, hogy azonosítsák 5533 pályakezdő kardiológus 2014 júliusa és 2021 júniusa közötti, a gyógyszer- és orvostechnikai eszközök gyártóitól kapott, kutatáshoz nem kapcsolódó általános kifizetéseit. Az egyértelműség kedvéért a szerzők megemlítik, hogy az orvostechnikai eszközök gyártói és a gyógyszergyártók is rendszeresen fizetnek az orvosoknak. Az elemzésben szereplő iparági kifizetésekkel kapcsolatban jogilag megkérdőjelezhető mozzanat nem merült fel.

Mégis említenek egy szemléletes példát egy másik írásukban arra, hogy kell-e engedélyezni a gyártóktól származó anyagi juttatásokat, meg kell-e határozni annak a nagyságát és mibenlétét. Dhruva és társszerzője, Joseph S. Ross a MedPage Today számára írták le a kutatásukat és az abból levont következtetéseket. Megvizsgálták a mikroaxiális LVAD-okkal (az Impella eszköz a világ legkisebb szívpumpája, amelyet a véráramlás fenntartására használnak a magas kockázatú védett perkután, azaz bőrön keresztül végzett koszorúérbeavatkozások során) kapcsolatos biztonsági aggályok hosszú történetét – ideértve a közelmúltban több mint 66 ezer ilyen Impella eszköz visszahívását 49 haláleset után. Tekintettel az intravaszkuláris mikroaxiális LVAD-k klinikai kimenetel előnyeinek sok éven át tartó csekély számú bizonyítékára górcső alá vették azt a kérdést is, hogy ugyan mi motiválta ezen eszközök használatát. Feltételezésük szerint bizonyos orvosok bizonyosan pozitív eredményeket tapasztaltak, amikor ezeket az eszközöket betegeknek beültették, ami befolyásolhatta a helyi gyakorlatot. A szerzők aggodalma azonban az, hogy kereskedelmi érdekek is befolyásolhatták az eszköz felhasználását, még ha csak finoman vagy tudat alatt is.

Először is, a kórházaknak anyagilag előnyös az intravaszkuláris mikroaxiális LVAD használatához kapcsolódó nagyobb költségtérítés, ami arra késztethetett néhány kórházat, hogy ezeket a szolgáltatásokat létesítsék előnyben az intézményben. Másodszor a szerzők az iparági marketing és promóció szerepét sem tartják elhanyagolhatónak a történetben. Rámutatnak, hogy az orvostechnikai eszközök marketingje általában az orvosoknak szóló reklámok képében jelentkezik, de postai küldemények és más promóciók formájában is. Például az orvosoknak szóló juttatás jelentheti egyéb támogatások felajánlását, de az sem ritka, ha lehetővé teszik a kiválasztottak delegálását és eljutását tudományos szemináriumokra, rendezvényekre.

Ezeknek a kifizetéseknek a mértéke a beszámoló szerint rendkívül magas összegre rúg. 2013 és 2022 között 12,1 milliárd dollárt fizetett a gyógyszer- és orvostechnikai eszközipar az orvosoknak, és az USA-ban az összes orvos több mint fele kapott kifizetést ebben az időszakban. Kimutatták, hogy a legtöbb kardioverter-defibrillátor (ICD) behelyezését olyan orvosok végezték, akik az ICD-gyártóktól kaptak valamilyen juttatást. „Az orvosok nem hiszik el – vagy nem akarják elhinni –, hogy az ipar kifizetései befolyásolják őket” – írta a két társszerző. „A kifizetések azonban egyértelműen befolyásolják a döntéshozatalt, finoman a kölcsönösség érzésén, nyíltan pedig a marketing és promóciós juttatásokon keresztül.”

Használom az új technikákat, eszközöket, nem vagyok az innováció ellen. És bár nem vagyok érintett, nem vagyok az iparági támogatás motivációja ellen sem – még akkor sem, ha sokszor tapasztaltam igazságtalan és elfogadhatatlan, az anyagi juttatások által kialakított különbségtételt orvos és orvos között az ipar részéről. Ma jobb eszközökkel és hatásosabb gyógyszerekkel rendelkezünk, de az is letagadhatatlan tény, hogy mindennek köze volt haszonszerzési szándékokhoz is.

Egyet kell értenem az irodalom által hangoztatott felfogással, amely szerint erős korlátoknak kell lenniük az orvosok, a betegszervezetek és az ipar között. Amikor egy gyógyszert vagy eszközöket gyártó cég pénzt költ arra, hogy az eszközt/gyógyszert használók csoportja egy jót vacsorázzon, vagy tanácskozásokra küldi az orvosokat több hetes ország- és városnéző túrák beiktatásával, akkor ennek a pénznek konkrét célja van. Az ipar képviselője mondhatja, hogy ez az oktatásra, tapasztalatszerzésre szóló támogatás egyik formája, de a vonatkozó irodalom leszögezi, hogy valójában 95 százalékban a marketingre költenek így a forgalmazók.

Felvethető az is, hogy bár sok esetben a felületes szemlélő számára úgy tűnhet, ezek a kifizetések viszonylag csekélyek és jelentéktelenek, a valóságban nem azok. Ráadásul még a csekély juttatások is a viszonosság érzéséhez vezetnek. Nyomatékosítsuk, hogy az orvosi kezeléssel kapcsolatos döntéseknek a rendelkezésre álló legjobb bizonyítékokon kell alapulniuk, tehát ideje tudomásul venni a fent leírt jelenséget, és átláthatóságot, felelősséget kell követelni a gyógyítási lánc minden szereplőjétől.

Az egészségügyi technológiák értékelése (HTA) az azokra az orvosi, gazdasági, társadalmi és etikai kérdésekre vonatkozó információk összegzését jelenti, amelyek valamely egészségügyi technológia használatához kapcsolódnak. Egészségügyi technológiának minősülnek például a gyógyszerek, a diagnosztikai és kezelési felszerelések és a megelőzési módszerek. Meglátásom szerint a felsoroltak – az új gyógyszerek, technikai eszközök, módszerek esetében – a betegeket vagy képviselőiket nem vagy alig vonják be az értékelési folyamatba, sőt ez sokszor a nem kiválasztott orvosok számára is homályban marad. Így egy döntés semmiképpen sem lesz betegközpontú.

Összefoglalva: a bizalom javítása érdekében az átláthatóságot, a nyilvánosságot, valamint az orvoslás és az ipar befolyása között világosan húzódó határt az orvosszakmának kell keresnie, és legalább olyan hangosan kell követelnie, mint azt a méltányossági gyógyszertámogatási döntések „civilesítésének” esetében a Magyar Orvosi Kamara Etikai Kollégiumának korábbi elnöke tette, igen helyesen.

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

A mai baloldali pártokkal biztos a bukás

ÁGH ATTILA
politológus

Az ellenzéki médiában, így néhányan a Népszavában is amellett érvelnek, hogy a Tisza Pártnak tárgyalnia kellene az ellenzékkel, hogy együttesen, politikai szövetségben megnyerjék a 2026-os választásokat. Csak azt felejtik el, hogy az eddigi ellenzék súlyosan megbukott, delegitimálódott a saját korábbi támogatói körében, akik visítva menekülnek ezeknek a pártoknak a szavazótáborából és azok vezetői támogatási köréből. Ezért a velük való politikai szövetség a demokratikus törekvések, az új rendszerváltás biztos bukását jelentené a következő választáson.

Ezek a mostani baloldali pártok mint politikai szervezetek ódivatú, már réges-régen lejárt elméleteket zsolozsmáznak, és nem képesek az embereket megszólítani. Fogalmuk sincs a modern társadalomról és gazdaságról, az európai uniós politikai életről. Megrekedtek a XX. század elejének ipari társadalma és politikai szervezetei világában, és az „Orbán takarodj” közhelyén túl nincs érdemi mondandójuk a jelenlegi hazai válságban.

Egészen más kérdés a tágabb értelemben vett baloldali közélet résztvevőinek a megítélése, jóval túlmenően a hivatásos politikusok táborán. A baloldali politikusok között voltak-vannak tehetséges és aktív politikai szereplők is, de azok is elszürkültek az unalomba fulladt pártokban.

Nem lehet a Tisza Párttól elvárni, hogy velük külön-külön hosszú vitát folytasson az együttműködésről. Többen közülük már magukról is elindultak a közeledés és tárgyalás felé, egy év múlva ez a kérdés nyilvánvalóan országos szinten, az egyéni képviselőjelöltek kiválasztásánál pedig egyéni viszonylatban is vissza fog térni. De csak egyéni szinten és nem a pártokén, hiszen láttuk már a 2024-es választások idején is, hogy sikeres baloldali politikusok a korábbi pártjuk megnevezése nélkül indultak a választáson, mert joggal nem akarták annak kudarcát és növekvő népszerűtlenségét vállalni.

> A hazai baloldalnak új pártokra, teljes megújulásra és generációváltásra van szüksége.

Ugyanez lesz a helyzet 2026-ban az óbaloldalinak nevezett pártokkal, amelyeket már nem lehet vállalni, mert a velük való szövetség bármiféle kompromisszumos megállapodás formájában csak a biztos bukáshoz vezet. Hiszen a múltba szakadt pártokkal való szövetség a lakosság széles tömegei előtt delegitimálja őket, az elmúlt hosszú évtized ellenzéki kudarcaira emlékeztet minden szavazót.

A hazai baloldalnak új pártokra, teljes megújulásra és generációváltásra, összefoglalóan európaizálódásra van szüksége a 2026-os választások után.

Zalatnay Sarolta filmen

Ötvenmilliós állami támogatással készül film Zalatnay Sarolta életéről és pályafutásáról Vörös Sarolta – Történetem címmel. A dramatizált dokumentumfilmet Gráf Péter rendezi, az alkotás betekintést nyújt a ma is aktív előadóművész immár hat évtizede tartó karrierjébe a csúcsoktól a mélypontokig. NÉPSZAVA

Díszdoktori címet kapott Murakami

Murakami Haruki írónak tiszteletbeli doktori címet ajándékoztak a Vaszeda Egyetemen, ahol 1975-ben diplomázott. „Különös, hogy megkaptam ezt a díjat, figyelembe véve, hogy milyen borzalmas diák voltam" – mondta a szerző. TELEX

Koncert a Lovardában

December 22-én a Modern Art Orchestra a Budavári Palotanegyedben a Csikós udvarban, a Lovardában ad koncertet Horti Lilla és Szőke Nikoletta énekes közreműködésével. A magyar jazz meghatározó zenészeiből álló bigband célja a kortárs klasszikus zene és a jazz határainak feszegetése. NÉPSZAVA

Köszöntsük hát!

TÁRLAT Hetvenedik életévébe lépett Szirtes János Munkácsy-díjas képzőművész. Ebből az alkalomból a Várfok Galéria egy nagyszabású kiállítással ünnepli.

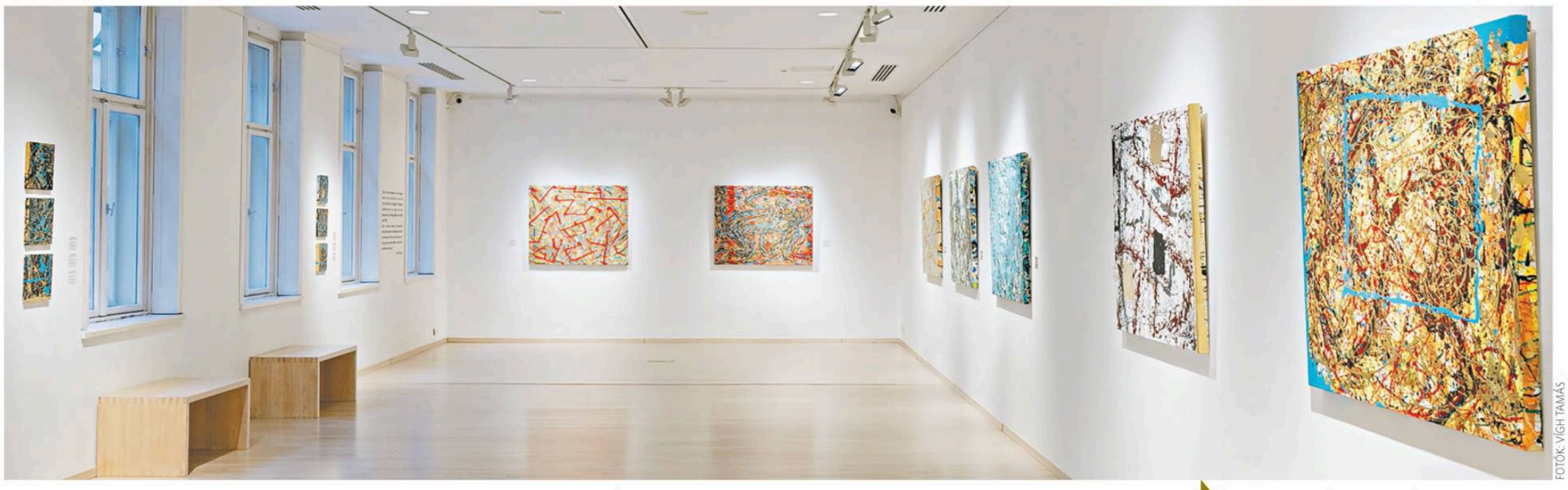

FOTÓK: VÍGH TAMÁS

TAKÁTS FÁBIÁN

Ünnepelni jó dolog. Pláne, ha a galéria művészköréhez tartozó Szirtes János a köszöntött személy. Sok évtizedes pályája szerteágazó, de álljanak itt Hegyi Loránd művészettörténész szavai: „Szirtes János rendkívül gazdag, komplex életműve több szempontból is a 80-as, 90-es években lezajlott nagy művészetszemléleti változás egyik legjelentősebb, legszuggesztívebb magyarországi megnyilvánulásaként értelmezhető." Hegyi szerint munkásságában alapvető egzisztenciális kérdésekre, az archaikus, ősi félelem legyőzésének múlhatatlan drámájára, túlélésre és a létben való orientáció potenciális pályáinak felderítésére koncentrál. Szirtes 1972 óta performanszairól (több száz ilyet jegyez) híresült el, ám festészeti, grafikai tevékenysége is kiemeli őt a kortárs művészet sokszor egysíkú világából. Életműve minden, csak nem egyhangú. Klikkeljünk a Várfok Galéria honlapján fellelhető válogatott munkáira, és mindjárt látjuk sokféleségét.

Életműve minden, csak nem egyhangú. Klikkeljünk a Várfok Galéria honlapján fellelhető válogatott munkáira, és mindjárt látjuk sokféleségét.

A művész Nem vagyok egyedül 4. címet viselő alkotása

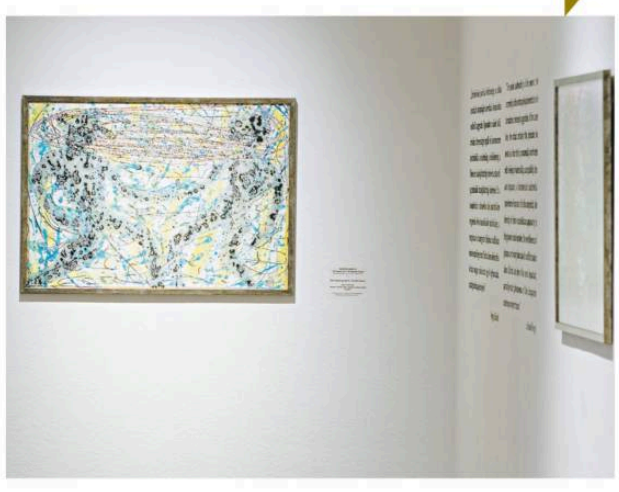

Életpályája megérdemelne egy monográfiát, az még nem született róla. Publikációk sora annál inkább. Többek között Cséka György, Doboviczki Attila, Készman József, Rieder Gábor, és Széplaky Gerda elemezte művészetét. A Pozsonyi Képzőművészeti Főiskolára járt, majd a Képzőművészeti Főiskola sokszorosító grafika szakán végzett alkotó hamar az absztrakció felé fordult. Noha a figuratív ábrázolástól sem szakadt el teljesen, mégis az absztrakt a terepe. A munkásságát gesztusfestészetként aposztrofáló Szirtes a következőképpen vélekedik alkotásairól: „...Jelen pillanatban azzal foglalkozom, hogy maga a gesztus, ami a festészetnek egyértelműen az egyik alappillére, mint performance is megjelenik az életemben. Tehát a gesztus, akár nevezhetjük gesztusfestészetnek is, ilyen értelemben maga a kép elkészítése, és számomra, ha nem is performance, de mindenféleképpen akció."

A Várfok Galéria tereiben akrillal, festék aranyporral fára vagy vászonra festett és temperával, lakfilccel papírra készült képeket láthatnak az érdeklődők. Néhány fekete-fehér fotó, illetve egy videó is feltűnik a performanszait előadó Szirtes Jánosról, de a főszerep a festményeké. Azon totális absztrakciót mutató képeké, melyeket élettel tölt meg. Expresszív színekkel, erőteljes formákkal, archaikus elemekkel „szövi át" őket, kavalkádot teremt. A káoszba ugyanakkor egyfajta rendet visz, nem hagyja, hogy a zűrvar felülkerekedjen.

Az Aranyköpés festménysorozat darabjai impulzívak, szuggesztívek. 2024 nyarán, a legnagyobb hőség közepette készültek. Performanszoknak is tekinthetőek, gesztusok, mozgások fantasztikus együttállásának. A kiindulópontot képező fémes felületű, aranyszínű Aranyköpés I. (1987) meghatározó szerepet játszott a sorozat idei folytatásánál. Aranyporral kreált kompozícióinak fröccsentett hálói véletlenszerűnek tűnnek, mégis harmonikus egyensúly jön létre a felületen, amelyen Szirtes hol foltokkal, pöttyökkel „játszik", hol árnyalakok jelennek meg. Képalkotó elemeiben organikus formákat vél felfedezni a néző. Ha nem is a szépséges természetet, mégis valamit abból.

A temperával, lakfilccel készült művek is az absztrakció jegyeit hordozzák, és a „vonalrengetegükből" kirajzolódó árnyalakok is visszatérnek. Ezek a sejtelmes figurák ide-oda mozognak, táncot lejtenek.

Legyen szó bármilyen technikáról, Szirtes műalkotásai a gesztusfestészet szellemiségében „keletkeztek". Belső érzékenységgel, spontán indulatokkal bírnak, drámai hatásúak. Performanszoknak is tekinthetők, gesztusok, mozgások fantasztikus együttállásának.

A Várfok Galériában különböző technikával készült képek láthatók

A Szirtes János 70: +36 Celsius-fok képei izgalmasak, akárcsak a művész performanszai. A tárlat munkásságának újabb, érdekes mérföldköve.

INFÓ

Szirtes János 70: +36 Celsius-fok
Várfok Galéria
Nyitva: január 25-ig

HIRDETÉS

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM szepmuveszeti.hu

Főtámogató: MBH BANK Együttműködő partnerek: Hilton Garden Inn Budapest City Centre AIRFRANCE VW

LAPSZÉL

Színházi díjakat osztottak

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

A Bajor Gizi Színészmúzeumban hétfőn délután átadták az Aase-díjakat, a Prológ díjat és a Bálint Lajos-vándorgyűrűt. Aase-díj 2024: Gados Béla (Vígszínház), Gombos Judit (Szigligeti Színház, Szolnok), Sirkó László (Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház) és Urbanovits Krisztina (KV Társulat). Prológ díj 2024: Horváth János Antal. Bálint Lajos-vándorgyűrű 2024: Szinai Eszter művészeti titkár (Jurányi Ház). A szakmai kuratórium döntése alapján 2025-ben Szirtes Ági ujjára kerül a makói színészóriás, Páger Antal pecsétgyűrűjének mása. A Katona József Színház társulatának tagja a Páger Antal-színészdíj huszonnegyedik kitüntetettje. A Pinceszínházban hétfő este a 81. születésnapját ünneplő Koltai Róbert Kossuth-díjas művésztársai alternatív Kossuth-díját vehette át Dés Lászlótól (képünkön). NÉPSZAVA

Elmarad az Utolsó tangó Párizsban

Leveszi a műsoráról a Cinémathèque nevű párizsi mozi az Utolsó tangó Párizsban című filmet, mert tiltakozási hullám tört ki miatta. Bernardo Bertolucci 1972-es filmklasszikusában van egy nemierőszak-jelenet, amit úgy vettek fel Maria Schneider színésznővel, hogy az nem is szerepelt a forgatókönyvben, és csak közvetlenül a felvétel előtt szóltak neki róla. A filmet a párizsi Cinémathèque mozi tűzte műsorra, ám több nőjogi szervezet tiltakozása és a rájuk záporozó szidalmak, sőt fenyegetések miatt végül visszakoztak. Frédéric Bonnaud, a mozi vezetője arról beszélt, hogy nem akarják kockára tenni a munkatársaik és a közönség biztonságát. „Mi egy mozi vagyunk, nem egy erőd”, fogalmazott. HVG.HU

Meghalt a Star Trek színésznője

Hetvenévesen elhunyt Jill Jacobson amerikai színésznő, aki a Star Trek: Az új nemzedék és a Ki a főnök? című sorozatokkal lett ismert. Sajtósa szerint Jacobson hosszú betegség után halt meg egy kórházban a kaliforniai Culver Cityben. 24.HU

Az Úton rejtélyei

KÖNYV 1951 áprilisában Jack Kerouac három hét alatt, a spontán alkotás lázában írta meg az Úton eredeti változatát. A beatnemzedék első nagy műve volt ez, most új fordításban jelent meg a Helikonnál.

IVÁN CSABA

Egy kötet, amiről mindenki tud, többen belelapoztak, mint ahányan valóban végig is olvasták, és még kevesebben ismerték Waldo Emersont, akinek felfogását az író népszerűsítette benne. Pont úgy járt a kötet, mint a blues a múlt század közepén a világ azon részén, melyet az angol nyelv még nem hódított meg – bár a dalok szövegét nem értették, mégis úgy érezték, hogy az ő dacos lázadásukat fejezi ki. 2024-ben a Helikon Kiadónál megjelent új fordítás teszi aktuálissá a kérdést, vajon képes-e még olyan frenetikus hatást kiváltani ez a kötet ma, mint a megjelenésekor.

Mert 1957-ben a szeizmográfok mutatói kilengtek, ez tény. Érzékeny pont ez az idősebb generáció számára, mert nekik az On the Road kultikus regény. Olyan mitologikus titkok veszik körül, mint az Atlantiszt, csak ezt nem az eltűnése, hanem az irodalom óceánjából való látszólag előzmény nélküli felbukkanása generálta. A ma legizgalmasabb kérdés azonban az, olyan-e még a világ, hogy egy regény képes „ősrobbanást” előidézni. Amikor Kerouacot 1943-ban „közömbös természete” miatt leszerelték a haditengerészettől, ott találta magát kortársaival együtt a háború utáni Amerikában a széthullott családok romjain céltalanul és perspektívátlanul. A társadalom és a kormányuk legfeljebb beilleszkedést, lojalitást és alkalmazkodást kínált nekik, ők meg pont beilleszkedni és alkalmazkodni nem akartak. A hipszterek bebarangolták Amerikát, jobban érdekelte őket, hogyan éljenek, mint az, hogy miért. Hippibiblia lett belőle, meg a beatnemzedék kultuszkönyve, bár a Beatles tagjai akkor még csak oviba jártak. A fiatalok várták a megváltást és keresték az apostolokat, és hirtelen eléjük toppant a Beat Generation, Ginsberg, Corso, Cassidy, Ferlinghetti és Burroughs élén Kerouac teljes fegyverzetben: „Nem Beats vagyok, hanem katolikus”, mondta egy interjúban. De számukra az 50-es évek elejéig a jazz volt Amerika hangja, meg az archaikus r&b. Amikor a populárisabb beatzene népszerű lett, Woodstockban a kivonulást és a lázadást már ők képviselték. Mitől lehet az Altamontban szintén fellépő Rolling Stones máig ilyen népszerű? Mert a „nyelvöltögető” logó az akkori ellenkultúra pilléreire utal: a nonkonformizmusra, a lázadó kívülállásra, az ironikus kételkedésre és a hedonista élethabzsolásra. Sajátos metamorfózis, a jazz ihlette a beatírókat, ők pedig a XX. század rockzenészeit. David Bowie, Jim Morrison, Bruce Springsteen és Bob Dylan nyilatkozatai összecsengenek a regényről: „Megváltoztatta az életemet, mint mindenki másét.”

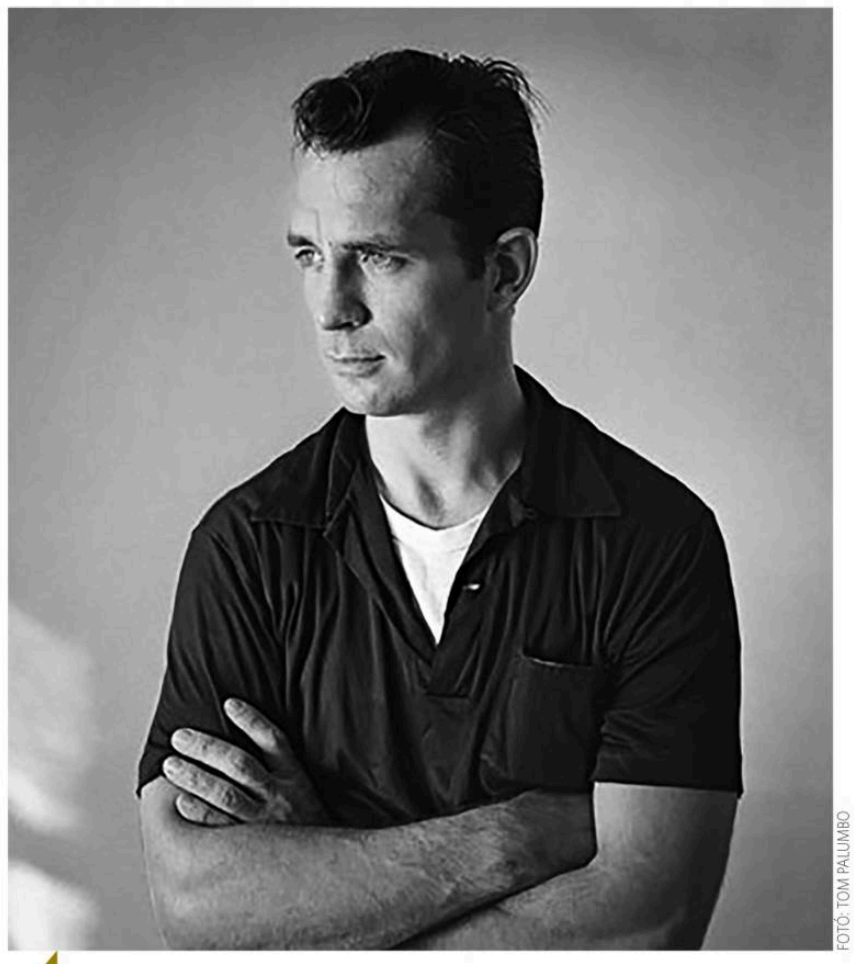

FOTÓ: TOM PALUMBO

Jack Kerouac ismerőseiről mintázta kultikussá lett regényének szereplőit

Az Úton a háború utáni válságból talpra állni akaró generáció eposza.

Az Úton a háború utáni válságból talpra állni akaró generáció eposza. A Ginsberg generálta legenda szerint a benzedrin volt a „társszerzője” az ’51 áprilisában egyetlen írógéptekercsre leírt regénynek. A valóságban az 57-es megjelenéséig több verzió készült, az Úton nagy műgonddal teremtett alkotás, ami a spontaneitás látszatát kelti. Azt tette Kerouac az irodalommal, amit Charlie Parker a jazzel. Még a fordítóknak is feladta a leckét. A még nem jó – már nem jó tipikus esete. A 60-as években – amikor a közveszélyes munkakerülés bűncselekménynek számított – a magyar kultúrában ez a szemléletmód nem létezett, ahogy a szleng sem, amit a Kerouac használt. Ezért humoros néhol Déry György ’66-os, a Magvetőnél megjelent magyarítása. De még a ’83-ban az Európánál megjelent stilizáltabb Bartos Tibor-fordítás is, mert a jazzben járatlan vándor könnyen eltéved a szubkultúra afroamerikai szlengjének ismerete nélkül. „A beatkorszak kulcsszavai jórészt lefordíthatatlanok, a magyar nyelv nem adja vissza azok valódi jelentéseit, ’ízeit’. Kár lett volna azon erőlködni, hogy létrehozzak egy soha nem létezett magyar szlenget, és ma használatos kifejezésekhez sem akartam nyúlni”, összegezi tapasztalatát a friss fordítást jegyző M. Nagy Miklós (aki, mint az Úton – az eredeti tekercs alcím is jelzi, az „ősforrást” vette alapul). Fernando Sabino gondolata (amit tévesen hol Wilde-nak, hol Lennonnak tulajdonítanak) tapint a lényegre az autentikus fordítás ügyében: „A végén minden jóra fordul. Ha nem, akkor még nincs vége.”

Miért aktuális az írás elején megfogalmazott kérdés? Mert a világ, amelyet megörökített, már eltűnőben volt a regény ’57-es megjelenésekor is. A stílusát és szerkezetét befolyásoló bebop átadva helyét a népszerűbb rock ’n’ rollnak. Az író ismerőseiről mintázta az erényt nem ismerő, önpusztításban roppant tehetséges szereplőit – az ilyen alakoktól féltette minden szülő a gyermekét. A pusztulás prófétáit látták bennük, mert nem tudhatták, hogy Mick Jagger még 80 évesen is a színpadon fog táncolni, és nem jut mindenki Hendrix, Joplin vagy Morrison sorsára. Felkerül-e a kötet a mai fiatalok olvasói bakancslistájára? A „srácok, mentek valahova, vagy csak úgy mentek?” kérdés humoros még a számukra? Ezt ők fogják megválaszolni azzal, hogy kezükbe veszik-e a könyvet. Az új fordítás megnöveli ennek esélyét.

INFÓ

Jack Kerouac: Úton
Fordító: M. Nagy Miklós
Helikon Kiadó, 2024

Algéria fogságában

KONFLIKTUS Világszerte felháborodást keltett a 75 éves francia-algériai író, Boualem Sansal bebörtönzése. A neves szerző, aki nemrég kapta meg francia állampolgárságát Emmanuel Macron elnöktől, november 16-án került őrizetbe az algíri repülőtéren.

Az algériai hatóságok „terrorista cselekmények” vádjával tartóztatták le Sansalt, miután egy televíziós interjúban történelmi tényekre hivatkozva megkérdőjelezte Algéria nyugati határainak legitimitását. A France 24 tudósítása szerint a rezsim azzal vádolja Sansalt, hogy kétségbe vonta „az algériai nemzet létezéshez való jogát” és történelmi határait. December 11-én tartották fellebbezési tárgyalását, amelynek részleteiről egyelőre kevés információ szivárgott ki. Sansal, aki 2003-ig magas rangú tisztviselőként dolgozott az algériai ipari miniszté-

FOTÓ: AFP/JOEL SAGET

Boualem Sansalt november közepén vették őrizetbe az algíri reptéren

riumban, az írást viszonylag későn, a ’90-es évek közepén kezdte. Első regényében, a Le serment des barbares-ban (A barbárok esküje) nyíltan beszélt hazája politikai és társadalmi problémáiról, az iszlamista erőszakról és a másként gondolkodók megfélemlítéséről. 2015-ben a Francia Akadémia Nagy Regény díját nyerte el 2084: A világ vége című disztópikus művéért, amely George Orwell 1984-ének nyomán egy iszlamista totalitárius világot ábrázol. Bár köteteit nem tiltották be Algériában, 2014-es izraeli látogatása után személye vitatottá vált az országban. Az AFP december 16-ai jelentése szerint az író egészségi állapota aggasztó. Antoine Gallimard, a neves francia Gallimard kiadó vezetője bejelentette, hogy Sansalt másodszor kellett a büntetés-végrehajtás egészségügyi részlegére szállítani. Valamint meglehetősen nyugtalanító, hogy francia ügyvédjének még a belépést sem engedélyezték Algériába. A Gallimard kiadó globális támogatói társaság létrehozását indítványozta az író védelmére. Közben a kiadó külföldi jogokért felelős igazgatója arra kérte a világ közvéleményét, hogy petíciókkal és nyílt levelekkel gyakoroljon nyomást az algériai hatóságokra. Így az emberi jogok napján több Nobel-díjas és elismert értelmiségi is csatlakozott a #FreeSansal kampányhoz.

A helyzet kényes diplomáciai szempontból, hiszen a szerző francia állampolgárként egy külföldi börtönbe került. A Frontières francia hírportál interjújában megszólaló szakértők szerint az ügy jól mutatja a francia–algériai kapcsolatok megoldatlan problémáit. Macron elnök „megbékélési” politikája egyelőre nem hozott áttörést a két ország viszonyában. NÉPSZAVA

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

11. A MIGRÁCIÓS BÜNTETÉS ELUTASÍTÁSA

▼ Az Európai Bíróság döntése szerint Magyarországnak azért kell napi egymillió euró büntetést fizetnie, mert nem nyitja meg a határait a bevándorlók előtt.

▲ **A kormány ezzel szemben úgy gondolja: hazánk megbüntetése helyett Brüsszelnek el kellene fogadnia, hogy Magyarország ne vegyen részt a központi migrációs politikában, azaz a bevándorlók kötelező befogadásában és elosztásában.**

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

LAPSZÉL

Gálázott a FIFA

FOTÓ: AFP

A Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) a The Best díjátadóján az év legjobbjait díjazta Dohában: a Real Madrid labdarúgója, Vinícius Júnior (képünkön) lett a legjobb futballista, a nőknél Aitana Bonmatí futott be az első helyre, Emma Hayes és Carlo Ancelotti pedig a legjobb edző díját vehette át. A legszebb gólért járó Puskás-díjat Alejandro Garnacho, a Manchester United játékosa kapta. NÉPSZAVA

Dopping a Chelsea-ben

Ukrán lapértesülések szerint Mihajlo Mudrik, a Premier League-ben szereplő Chelsea labdarúgója pozitív doppingtesztet produkált. A Chelsea hivatalos közleményt adott ki, amelyben jelezte, Mudrik sosem használt tudatosan tiltott teljesítménynövelőt, és hogy együttműködnek a hatóságokkal. NÉPSZAVA

Benzema fontolgatja

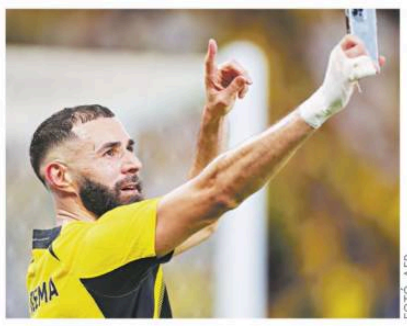

FOTÓ: AFP

Alighanem utolsó szezonját tölti Szaúd-Arábiában a francia támadó, a 36 éves Karim Benzema, holott az Al-Ittihad szeretne vele hosszabbítani, de még az sem biztos, hogy a csatár kitölti 2026-ban lejáró szerződését, mert már most fontolgatja visszavonulását. Benzema a Real Madrid történetének második legeredményesebb gólszerzőjeként hagyta ott a klubot 18 hónappal ezelőtt a szaúdiak évenkénti 100 millió eurós ajánlatáért. NÉPSZAVA

Kispesti edzőváltás

A Bp. Honvéd labdarúgócsapata bejelentette, szerződést bontott Laczkó Zsolt edzővel. A klub az új vezetőedzőt később nevezi meg. Laczkó játékosként 16 mérkőzést játszott Kispesten, és augusztus 19-én váltotta a kispadon Csertői Aurélt. A korábban Marco Rossi segítőjeként dolgozó volt válogatott futballista a csapattal csak két bajnokit nyert meg, három döntetlen mellett hat vereség volt a mérlege. A Honvéd jelenleg a 16 csapatos NB II utolsó helyezettje. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

SZÍNHÁZAK részére mindennemű régiségek felvásárlása készpénzben. 06-30/419-2713, antiklakberendezes.hu

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Aggasztó a City és Guardiola állapota

VALLOMÁS Megdöbbentette a kommentátorokat és a futballszurkolókat is a katalán vezetőedző őszinte beismerése a sorozatban négyszer bajnok manchesteri csapat mély válságáról. Szokatlan volt az önmarcangolás.

FOTÓ: EPAPETER POWELL

Guardiola mellbevágóan őszinte volt: azt mondta, neki kell megtalálnia a megoldást, de nem tudja, mi az, illetve „nem vagyok elég jó, nem csinálom elég jól”

R. HAHN VERONIKA
LONDON

A Manchester United ellen a vasárnapi rangadó rendes játékidejének utolsó két percében tapasztalt látványos összeomlás után – a 87. percben még 1-0-ra vezetett a Manchester City, de végül 2-1-re alulmaradt – ismét az érdeklődés középpontjába került a City, de különösen Pep Guardiola. A brit sajtó és a futballkommentátorok színe-java keresi a magyarázatot a hosszú ideig legyőzhetetlen bajnokcsapat és kimagaslóan sikeres vezetőedző példátlan vereségsorozatának okaira és latolgatja kettőjük közös jövőjét.

Az angol szakértők is azt taglalják, hogy a sikercsapat mitől omlott össze.

Lassan megszokottá válik, ahogy vesztes mérkőzések után a katalán sztáredző értetlenül vakarja kopasz fejét, és jól ismerjük frusztrált érzelmi kitöréseit is a partvonalon. Mégis őszinte megdöbbenést keltett, amikor a vasárnapi vereség utáni sajtótájékoztatón nemzedéke legkiválóbb trénere így fogalmazott: „Nem tudom megvédeni magam. Én vagyok a főnök. Én vagyok a vezetőedző. Nekem kell megtalálnom a megoldást, de nem tudom, mi az. A City egy nagy klub, és az már komoly dolog, ha nyolc mérkőzést elveszítesz. Mondhatnám, hogy kemény a program, sok a meccs, problémát jelentenek a sérült játékosok (elsősorban az aranylabdás Rodrira gondolhatott), de nem: mindez nem lehet az igazi ok.” Elmélkedését költői kérdéssel folytatta: „Mit kell tennünk? Végezni a dolgunkat, de az az egyszerű igazság, hogy én magam nem vagyok elég jó. Meg kell találnom a módját, hogy beszéljek velük, és felkészítsem őket, hogy miként kell nyomást gyakorolni az ellenfélre, amikor nála van a labda, vagy hogy miként kell indítani a támadásokat, de nem vagyok elég jó, nem csinálom elég jól. Más lenne a helyzet, ha csak egy problémánk akadna, de most nem erről van szó.”

A hozzáértőket a jövőt illetően különösen aggasztják, ahogy Guardiola „nem képes megindokolni”, miért nem tudják ugyanúgy maguk mögé utasítani a rossz pillanatokat és támogatni egymást, mint régen. Úgy érzi, „valami nagyon nem stimmel, amikor olyan esetek fordulnak elő, mint a Feyenoord ellen a 75. perc után (az Etihad Stadionban 3-0-s vezetés csúszott ki a kezükből, és lett 3-3 a végeredmény), illetve most a manchesteri rangadón.” Az 53 éves csúcsszakember biztosította is a tudósítókat, „azért van itt, hogy próbálkozzon, és ezt fogja tenni újra és újra”, csakhogy a pozitív végkimenetel egyelőre kérdéses. A The Telegraphban Jason Burt „kitehetetlennek, menesztethetetlennek” nevezi, de emlékeztet Jürgen Klopp váratlan távozására, és megállapítja: hasonlóan Guardiola is „saját feltételei alapján fog lemondani, akárhogyan is szól a szerződése. Amikor úgy érzi, eljött az idő, le fog ülni beszélgetni a City elnökével, Khaldoon Al Mubarakkal, akihez nagyon szoros kapcsolat fűzi, és együtt fognak megállapodni a körülmények felől.”

FOTÓ: AFP/PAUL ELLIS

A víkenden látványosan összeomlott a City, ráadásul pont a városi riválist, a United ellen

Mint arról lapunk is beszámolt, a vezetőedző nem egészen egy hónapja hosszabbította meg 2025 nyarán lejáró szerződését, ráadásul a várt egy helyett két évvel. 2027-re így 11 évet töltene Észak-Angliában. A „vörös ördögök”-től elszenvedett vereséget megelőző napokban pedig azt is félreérthetetlenné tette, hogy a City az utolsó klubmenedzseri pozíciója, bár egy nemzeti válogatott irányítása még beleférne a pakliba. A Telegraph elemzése szerint Guardiola kontraktusának kiterjesztése nem pusztán a már akkor is megroggyantnak számító City melletti kötelezettségvállalás volt, hanem „egy büszke katalán” kiállása az össztűz alá került klub mellett. Természetétől elválaszthatatlan a lojalitás és a vélt igazságtalanságokkal szembeni fellépés. Úgy érzi, az establishment, ebben az esetben a Premier League el akarja kapni a Cityt, 115 pénzügyi szabálytalansággal vádolva, és kemény küzdelmet folytat annak szponzori megállapodásai ellen is. Az edző megígérte, hogy a legroszszabb esetben is, ha a Cityt alsóbb osztályba sorolnák vissza, kitart a csapat mellett.

A felek gondolkodásába komoly bepillantást nyújthat a januárban nyíló átigazolási időszak, amikor legalább két, azonnali változás előidézésére képes játékos szerződtetésére van szükség, például tehermentesíteni kellene a jól érzékelhetően lelassult középhátvédet, Kyle Walkert. A manchesteri derbi után a Sky Sports orákuluma, Roy Keane azt találta mondani, hogy „ugyan nem ismeri a pasast, de szégyenkezik a nevében”, amiért Rasmus Højlunddal szembeni összetűzésekor rongybabaként omlott a földre. Pep Guardiola a közelmúltban szerényen viselkedett a transzferpiacon, de talizmánjai, mint Kevin de Bruyne, İlkay Gündoğan, sőt Erling Haaland gyengélkedése most tettekre sarkallhatja.

Neymar a Barca után egy csapatban Messivel

SZENZÁCIÓ A brazil futballsztár, Neymar közölte, hogy csak nyárig marad jelenlegi, szaúdi csapatánál, az Al-Hilalnál, és szerződése június végi lejártával az Inter Miamiban tervezi folytatni a pályafutását.

Neymar tervéről a Sky Sport tévécsatorna számolt be. Az észak-amerikai profibajnokságban (MLS) szereplő Inter Miamit főleg azért választaná a 32 éves Neymar, mert ott játszik több korábbi barcelonai csapattársa, így Lionel Messi, Sergio Busquets, Luis Suárez és Jordi Alba is. A visszaszavisszatérő sérülései miatt az utóbbi két évben alig futballozó brazil tavaly augusztusban igazolt 100 millió dollárért az Al-Hilalhoz a Paris Saint-Germaintől, ahová 2017-ben szerződött át az FC Barcelonától sportági világrekordot jelentő 222 millió euróért. Neymar a brazil válogatott történetének legeredményesebb labdarúgója, eddigi 128 fellépésén 79 gólt szerzett. MTI

FOTÓ: AFP/LOIC VENANCE

És arra emlékszel, barátom, milyen szép idők voltak azok?

Ők a világ legjobbjai

Az olimpián nyújtott teljesítményük alapján a négy egyéni aranyérmet nyert francia Léon Marchand-t (képünkön) és a kanadai Summer McIntosht választotta 2024 legjobb úszóinak a sportági világszövetség (World Aquatics, WA). A Duna Arénában rendezett vb-n McIntosh három világcsúcsot úszott. MTI

Dina Mártonék indulnak a Touron

Az immár a legendás Mark Cavendish nélküli XDS Astana, valamint a Team Flanders-Baloise is ott lesz a jubileumi, századik Tour de Hongrie kerékpáros körverseny 2025-ös mezőnyében. Dina Márton, a Tour de Hongrie négyszeres fehér trikósa és korábbi (2019) ezüstérmese már új csapatát, az Euskaltel-Euskadit erősíti a versenyen. MTI

Kanadában a teniszválogatott

Montrealban csap össze Kanadával a magyar férfi teniszválogatott a Davis-kupa februári selejtezőjében. A párharc február 1-jén és 2-án lesz az 1000-es ATP-tornának otthont adó IGA Stadion mellett található csarnokban. A kanadaiak idén a negyeddöntőig jutottak, ahol a németek állították meg őket. MTI

Tetszik az összkép a kapitánynak

ÚSZÁS Sós Csaba szövetségi kapitány szerint a 2028-as Los Angeles-i nyári olimpia magyar úszóinak egy részét láthatta a közönség a Duna Arénában vasárnap zárult rövid pályás világbajnokságon. A szakvezető az M1 aktuális csatornának azt mondta, hazai szempontból eredményes volt a vb, ugyanakkor nem minden versenyző tudta a legjobbját úszni, illetve voltak olyanok, akiknek nem volt szerencséjük.

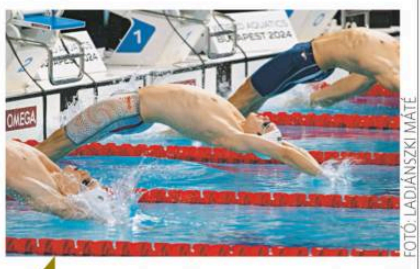

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A háton olimpiai és világbajnok Kós Hubert a szövetségi kapitány szerint vegyes úszásban és pillangóban is odaérhet a világ legjobbjai közé

„Az összkép ezzel együtt jó” – fogalmazott Sós Csaba, aki a harminc világcsúcsra is kitért: a szövetségi kapitány szerint most került a helyére a versenynaptárban a rövid pályás vb, másfelől a rekordokért járó pénzdíjak „sem hagyják hidegen” az úszókat, mindezekhez pedig pluszban adódik a Duna Aréna 3 méter mély, 25 méteres medencéje, amiből nem sok van a világon.

„Kós Hubert, Sárkány Zalán és a Pádár Nikolett, Ugrai Panna, Molnár Dóra, Ábrahám Minna összeállítású váltó meghatározó alakja lehet a 2028-as olimpiai úszóválogatottnak, és feltétlenül csatlakozhat hozzájuk Betlehem Dávid” – jelentette ki.

A kapitány azt mondta, Kós arany- és ezüstérme, valamint negyedik helye „nagyon szép” összképet mutat, és szerinte a klasszis vegyes úszásban és pillangóban is odaérhet a világ legjobbjai közé. A 21 éves Sárkány Zalánról kiemelte, az első pillanattól megvolt a taktikája, s noha „nagyon fiatal, de kifejezetten sokra hivatott”. NÉPSZAVA–MTI

Pech a Jóreménység-foknál, visszalépett Weöres Szabolcs

DÖNTÉS Feladta a Vendée Globe földkerülő versenyt a viadal magyar indulója, miután végzetesen megsérült hajóján az árbóctartó kábel, és életveszélyes lett volna folytatnia útját a viharos Indiai-óceánon.

VINCZE ATTILA

„Ez volt életem egyik legnehezebb döntése” – idézte Weöres Szabolcsot a hajós köré szervezett támogatói csapat közleménye. Ebben leírták, hogy a szólóvitorlázó fájdalmas döntést hozott: visszalépett a 2024–25-ös Vendée Globe versenytől, miután a New Europe nevű hajóján a D2 vantni végzetes sérülést szenvedett. Ez a kulcsfontosságú kábel az árbóc stabilitását biztosítja, és december 14-én szakadt el, miközben Weöres Szabolcs 40 csomós széllökésekkel küzdve vitorlázott körülbelül 700 mérföldre a Jóreménység-foktól.

A sérülés észlelése után a magyar hajós mindent megtett, hogy biztonságos megoldást találjon, amely lehetővé tette volna a verseny folytatását. „Sajnos azonban egyik lehetséges javítás sem tűnt elég biztosnak ahhoz, hogy stabilizálja az árbócot, különösen az Indiai-óceán veszélyes vizeire készülve” – szerepelt a közleményben. A döntésben az is közrejátszott, hogy a hajó már korábban is komoly károkat szenvedett, köztük a nagyvitorla súlyos szakadását és az A7 orrvitorla elvesztését.

„A D2-es kábel a rig egyik legérzékenyebb eleme. Ez a vékony kábel az árbóc felső részének stabilitását biztosítja, és támogatja a vorstagot, a J2-es orrvitorlát, valamint a nagyvitorlát is kettes reffnél. A kábel sérülése nagy eséllyel az árbóc elvesztéséhez vezethet viharos szélviszonyok között” – részletezték a problémákat. A technikai csapat véleménye szerint a bonyodalom egy korábbi balesetre vezethető vissza, amikor a hajó az oldalára dőlt, és az árbóc csúcsa a vízbe ért. Ez pedig belső sérülést okozhatott a kábelben, amely azóta a hajó folyamatos vibrációja miatt fokozatosan súlyosbodott. Tovább rontotta a helyzetet a sérült A7 vitorla, amely a vorstag köré csavarodva extra terhelést rótt az egész állókötélzetre.

FÁJDALMAS

WEÖRES SZABOLCS

Évekig keményen dolgoztam azért, hogy elindulhassak a Vendée Globe-on, az volt az álmom, hogy egyedül, külső segítség nélkül megkerüljem a Földet. Most visszalépni hihetetlenül fájdalmas.

Végzetes sérülést szenvedett a viharos óceánon a New Europe

„Ez volt életem egyik legnehezebb döntése – nyilatkozta. – Évekig keményen dolgoztam azért, hogy elindulhassak a Vendée Globe-on, az volt az álmom, hogy egyedül, külső segítség nélkül megkerüljem a Földet. Most visszalépni hihetetlenül fájdalmas” – nyilatkozta a hajós, akinek csapata helyes döntésként értékelte a versenyt feladását: „A New Europe csapata büszke Szabi kitartására és arra az elszántságra, amellyel a rajthoz állt és a kihívásokat kezelte. Bár a verseny most idő előtt véget ért, bátorsága és példamutató szellemisége továbbra is inspirálja a magyar vitorlázókat és a támogatókat.”

A viadalt a 38., utolsó helyről feladó Weöres Szabolcs a dél-afrikai Fokváros felé vette az irányt, ahova azóta valószínűleg már meg is érkezett. A magyar hajós hátránya 7200 tengeri mérföld – mintegy 13 300 kilométer – volt az élen haladó és már Új-Zélandot is elhagyó francia Charlie Dalin mögött.

HIRDETÉS

NÉPSZAVA

Fizessen elő!
Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!

LEGALÁBB 40% KEDVEZMÉNY
a bolti árhoz képest

3 hónapra: ~~41 695 Ft~~ helyett 25 350 Ft (ez 16 345 Ft megtakarítás)
6 hónapra: ~~83 390 Ft~~ helyett 49 800 Ft (ez 33 590 Ft megtakarítás)
12 hónapra: ~~166 780 Ft~~ helyett 97 800 Ft (ez 68 980 Ft megtakarítás)

NÉPSZAVA
Rendelje meg online a www.nepszava.hu weboldalon vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!

KARÁCSONYI AJÁNDÉK BÉRLET
EGY BÉRLET – HÁROM FELEJTHETETLEN ESTE
A SZABAD VÁLASZTÁS

Válasszon szabadon az Orlai Produkció **Belvárosi Színházban** és a **6színben** 2024. október 1. és 2024. december 23., valamint 2025. január 1. és 2025. június 15. között játszott új bemutatóiból és a régi kedvencekből, közel 30 előadás közül.
Három alkalomra érvényes, kedvező árú bérletünk egész évben megvásárolható!

A BÉRLETEK ÁRA:
I. kategória: 23.900 Ft
II. kategória: 18.900 Ft
III. kategória: 12.900 Ft

KÖZEL 30 VÁLASZTHATÓ ELŐADÁS

ORLAI
orlaiprodukcio.hu

Újra elindult az A23a

A világ legnagyobb jéghegye, az A23a 1986-ban vált le az Antarktiszról, ezután több mint 30 éven át a Weddell-tenger mélyén feküdt, majd 2020-ban megmozdult, ez év elején pedig megállt és forogni kezdett. A jéghegy most újra elindult az Antarktisz körüli tengeráramlattal. IFLSCIENCE

Fellebbeznek a farkasok védelméért

Zöld és állatvédő szervezetek fellebbezést nyújtottak be az Európai Bírósághoz a farkasok EU-s védelmi szintjének csökkentése ellen. A Berni Egyezmény Állandó Bizottsága két hete fogadta el azt a javaslatot, amelynek alapján a szürke farkas kikerül a fokozottan védett állatok kategóriájából. Így könnyebb lehet rájuk kilövési engedélyt kapni. GREENFO

Földrengés rázta meg Vanuatut

Erős, 7,3-as földrengés, majd egy 5,5-ös utórengés rázta meg Vanuatut kedden. Az első jelentések szerint súlyos károk keletkeztek, a távközlési összeköttetések és az internetes tájékoztatás is megszakadt. A rendőrség egy halálos áldozatról és több, kórházba szállított sérültről számolt be. NÉPSZAVA

Életfogytiglani börtönt kaptak a szadista szülők

BORZALOM A tízéves Sara Sharif tartós, minden képzeletet felülmúló brutális kínzása és meggyilkolása súlyos kérdéseket vet fel a brit szociális intézmények hatékonyságát illetően.

R. HAHN VERONIKA
LONDON

Különösen kegyetlen, egy tízéves brit–pakisztáni lány, Sara Sharif halálával végződött kínzási ügy végére tett pontot kedden az angliai és walesi Központi Büntetőbíróság. John Cavanagh bíró életfogytiglani börtönbüntetésre ítélte a kislány apját, a 42 éves Urfan Sharifot és mostohaanyját, a 30 éves Beinash Batoolt. Előbbi legalább 40, utóbbi 33 évet tölt rácsok mögött, mielőtt szabadlábra helyezésük egyáltalán szóba jöhet. Minimum 16 évet kapott Sharif öccse, a 29 éves Faisal Malik, aki egy fedél alatt élt a többgyermekes családdal, de a legcsekélyebb erőfeszítést sem tette Sara védelme érdekében.

Sara Sharif múlt év augusztus 8-án vesztette életét. Holttestét két nappal később találta meg a rendőrség egy emeletes ágyban a délkelet-angliai Wokingban. Az információ az addigra hazájukba, Pakisztánba menekült apjától, Urfan Shariftól érkezett, aki könnyek között vallotta be, hogy megölte a lányát. Mint állította, jogosan, de túl gyakran verte meg, mert „csintalan” volt. Ugyanezt a beismerést később egy háromoldalas, kézzel írott levélben is megismételte, hozzátéve: „Love You Sara”. Sharif és szűk családja a pakisztáni rokonság nyomására tért vissza Nagy-Britanniába.

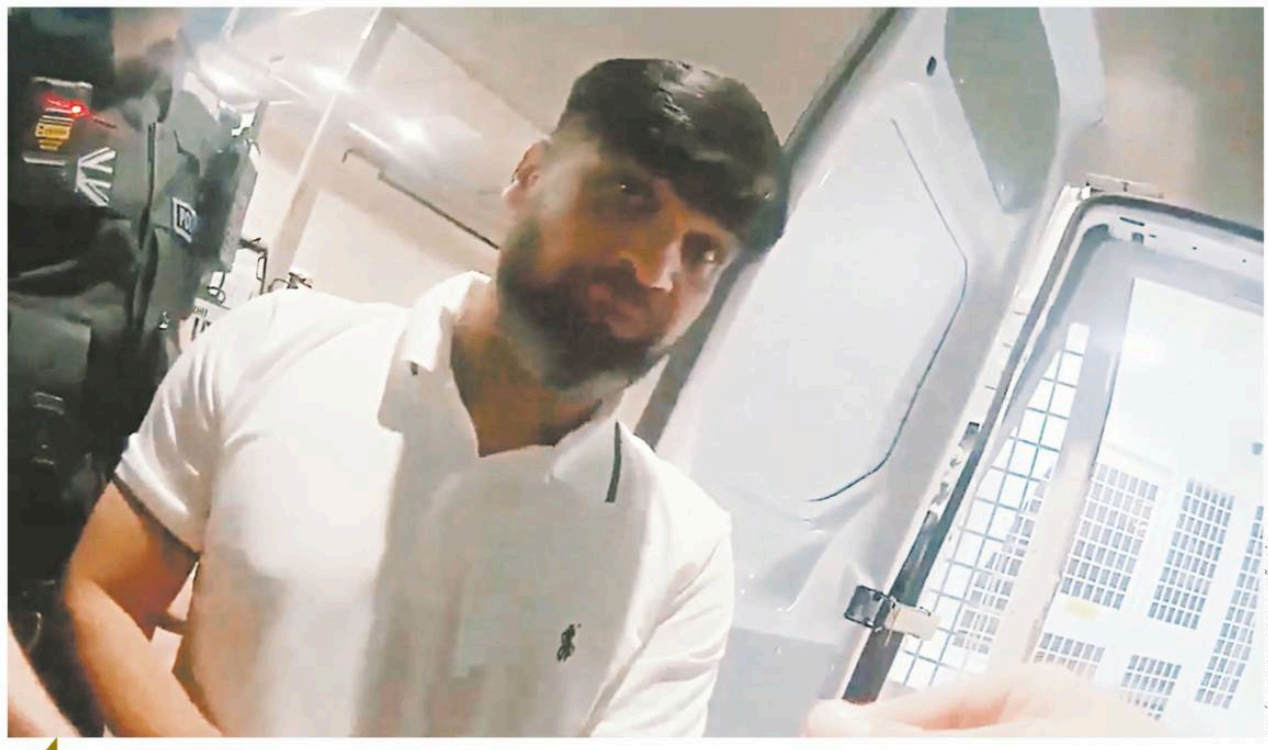

FOTÓ: AFP/SURREY RENDŐRSÉG

Urfan Sharifot 2023. szeptember 13-án tartóztatták le a gatwicki repülőtéren. A pakisztáni rokonság nyomására tért vissza Nagy-Britanniába

E „szeretet” bizonyítékaként Sara teste sokéves, szisztematikus kínzás nyomait viselte. Legalább 70 sérülése közé 25 törés tartozott, de a szülők nem riadtak vissza attól sem, hogy vasalóval égessék meg, leforrázzák a kezét, kékre-zöldre verjék, koponyáján súlyos bevérzéseket okozzanak. A szomszédok és egykori iskolája szerint az élénk, okos, ígéretesen éneklő és táncoló kislányt éheztették, akár napokra is a falhoz kötözték, csak a hátán tíz törést regisztráltak a boncolás során. Sara édesanyja, Olga Domin – aki Urfant hozzásegítette a munkavállalási engedélyéhez és brit állampolgárságához – a büntetés kiszabása előtt az ügyész által felolvasott állásfoglalásában hangoztatta, hogy „mind a mai napig nem tudja megérteni, hogy lehet valaki ennyire szadista”. (Domintól Sharif hazudozása miatt vették el lánya felügyeletének jogát.)

Amiért az emberi kegyetlenségnek ez a kétségbeejtő megnyilvánulása – az elkövetők súlyos megbüntetésén kívül – sem múlhat el nyomtalanul, az a szociális ellátás által elkövetett mulasztások hosszú, a nyomozás során felszínre került sorozata.

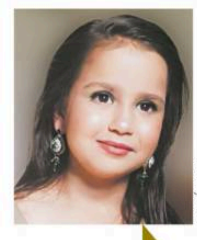

FOTÓ: AFP

Sara Sharif okos, ígéretesen éneklő és táncoló kislány volt

A hatóságok legalább 15 alkalmat mulasztottak el, hogy megkíméljék Sarát apja kegyetlenkedésétől. Ráadásul az ítélethirdetéssel egy időben jelent meg egy, a gyermekvédelmi gyakorlatot áttekintő vizsgálat eredménye, mely szerint 2023 márciusa és 2024 márciusa között 485 gyermek halt meg vagy esett áldozatául a szociális ellátás hiányosságainak. A lakhely szerint illetékes Surrey megye önkormányzata már Sara születése előtt tudott Urfan Sharif veszélyességéről, ezért születése után védelem alá helyezte a kislányt, de azok, akikre rábízták, nem foglalkoztak vele. 2019-ben, hatévesként, Sara annak ellenére került Urfan apai felügyelete alá, hogy addigra három különböző nő tett ellene feljelentést testi bántalmazás miatt, de gyanúba keveredett Sara testvéreivel szembeni fizikai erőszak miatt is. Amikor Sara arca néhány hónappal a halála előtt súlyos verések nyomait mutatták, hidzsábot viselve küldték az iskolába. Gyanút fogó tanárai feljelentést tettek a tanács szociális osztályán, de az ügyet érthetetlen módon hat nappal később lezárták. A szülők ezt követően magántanulóvá tették át a kislányt, ezzel véglegesen elrejtve őt.

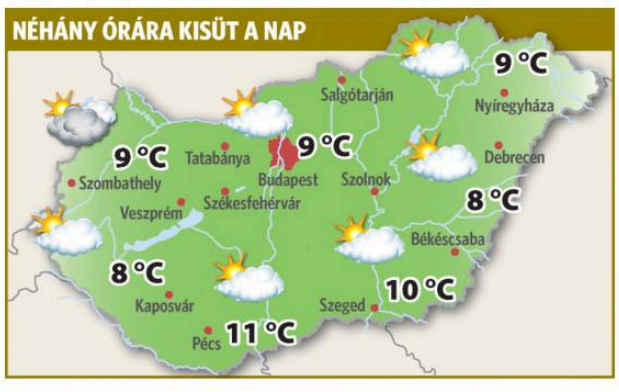

Boldog névnapot, Auguszta!

Az Auguszta női név a latin eredetű Augustus férfinév párja. A latin név jelentése: magasztos, fennkölt.

KENÓ December 17.

11	12	13	18	23	27	28	38	39	48
52	53	54	57	59	65	68	69	77	79

Hárman haltak meg a lövöldözésben

MADISON Egy tanár, egy diák és az elkövető vesztette életét, hat tanuló megsebesült – közülük ketten életveszélyes sérüléseket szenvedtek – abban a Wisconsin állambeli Madisonban történt iskolai lövöldözésben, amelyet egy keresztény magániskolában követtek el. Egyelőre nem tudni, miért nyitott tüzet az intézményben a 15 éves diáklány, aki ámokfutása után magával is végzett. A Samantha néven is ismert elkövető, Natalie Rupnow a mentőautóban, kórházba szállítás közben halt meg.

Az Egyesült Államokban már régóta járványszerűen terjednek az iskolai lövöldözések olyan mértékben, mint a világ egyetlen más országában sem. A lányok által elkövetett ilyen esetek továbbra is ritkaságnak számítanak, az Egyesült Államokban az összes tömeges lövöldözésnek csak körülbelül 3 százalékát követik el nők.

FOTÓ: MTI/AP/MORRY GASH

Ez volt a 83. iskolai lövöldözés ebben az évben

A madisoni rendőrfőnök, Shon Barnes elmondta, a lövöldözést 10.57-kor jelezte egy másodikos diák a 911-en, a rendőrök három perccel a hívás után érkeztek a helyszínre, és azonnal bementek az épületbe.

A rendőrség különleges egysége (SWAT) a lány otthonában is megjelent, ahol kiderült, Natalie egy kiáltványt jelentetett meg a közösségi médiában, de ennek valódiságát eddig még nem igazolták. A rendőrség nem árulta el, honnan szerezhette a fegyvert, egy 9 milliméteres pisztolyt, ahogyan azt sem, indítanak-e eljárást gondatlanság címén a szülők ellen. Egyelőre nem tudni, miért nyitott tüzet az intézményben a diáklány.

Ez volt a 83. iskolai lövöldözés ebben az évben Amerikában, és a 487. tömeges lövöldözés – ahol négy vagy több sebesült vagy hallott volt. A CNN 2008 óta vezet statisztikát, azóta ebben az évben történt a legtöbb iskolai lövöldözés. V. P.

NÉPSZAVA
Szocialdemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban

Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. december 19., csütörtök 152. évfolyam, 295. szám Ára: 540 forint

AJÁNLÓ

Egy nap Auschwitzban

A Kincs a múltból című filmben a holokauszttúlélő Edeknek esze ágában sincs visszalátogatni gyerekkora helyszínére, Lengyelországba. Lánya rábírja, hogy együtt nézzenek szembe a családi múlttal. Mintha olyan egyszerű lenne. A rendező Julia von Heinz a Berlinalén válaszolt a kérdéseinkre.

5. oldal

Kár a gázért

2021 vége óta 257 milliárd forinttal fizettünk többet az orosz földgázért, mint ha a hollandiai tőzsdén vettük volna. Októberben viszont legalább már minimálisra, fél százalék közelébe csökkent az orosz gáz felára.

6. oldal

Karácsonyi csodaesély

Bennfentes források szerint felgyorsultak az egyeztetések az izraeli kormány és a Hamász palesztin terrorcsoport képviselői között, s gyakorlatilag küszöbönáll a tűzszünettel egybekötött túszalku-megállapodás.

8. oldal

Őrület sok pisztáciával

Mostanra minket is elért a drága alapanyagokból, egyedi recept alapján készített dubaji töltött csokoládé. Olyannyira, hogy egy itt élő szíriai vállalkozó le is védetné az elnevezést.

16. oldal

Lelépett az egyharmad

GYERMEKVÉDELEM Idén a dolgozók mintegy 30 százaléka, 1804 szakember távozott a szakintézményekből, s ennyi új jelentkező nem akadt. A 793 gyermekotthoni csoport bő 10 százalékát összevonták vagy bezárták.

MUHARI JUDIT

Idén 1804 dolgozó távozott a gyermekvédelmi szakellátási intézményekből, ehhez képest az összes betöltött álláshely jelenleg 6016. Erről tájékoztatta lapunkat a Belügyminisztérium, amelynek adatsorából így kiderült, hogy arányaiban a gyermekotthonokban, lakásotthonokban dolgozók csaknem 30 százaléka hagyta el ebben az évben a pályát, emellett 64 gyám jogviszonya is megszűnt. Az okokra nem tért ki a tárca, így az nem derül ki, hogy hányan távoztak a kifogástalan életvitelnek a kegyelmi botrány nyomán idén kötelezővé vált vizsgálata miatt. Ahogy arról sincs adat, hogy hány intézményi dolgozó, gyám és nevelőszülő tölti jelenleg felmondási idejét.

Augusztus végén a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság (SZGYF) – ez a szervezet felel az állami intézmények működéséért – még azt írta, akkor a vizsgálatra kötelezett dolgozók 6 százaléka, 265 munkavállaló távozott a gyermekvédelemből, 137-en megtagadták a kifogástalan életvitel ellenőrzéséről szóló adatlap kitöltését, 128-an pedig kérték jogviszonyuk megszüntetését.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Az Orbán-kormány nem azoktól védi a gyerekeket, akiktől kéne. Kezdhetnék magukkal

A Belügyminisztérium most azt is közölte: az 1804 távozó helyére csak 1487 új dolgozót sikerült felvenni, ám arra nem tért ki, hogy az új munkavállalók mennyi ideig dolgoztak, tehát maradtak a rendszerben, esetleg pár hét vagy hónap után továbbálltak. Annyi viszont biztos, hogy 317 távozó helyére még ideiglenesen sem találtak senkit.

317 távozó helyére még ideiglenesen sem jött senki

A tárca megjegyezte: minden olyan gyermekvédelmi intézményben, ahol üres álláshely van, azok feltöltésére folyamatos erőfeszítéseket tesznek az intézmények.

FOLYTATÁS A 4. OLDALON

Átment a fővárosi költségvetés

PÉNZ Rendkívül hosszú vita után, idei utolsó ülésén elfogadta tegnap Budapest jövő évi költségvetését a Fővárosi Közgyűlés – némi háttéralkuval megtámogatva. A büdzsé szembemegy a kormányzattal, hiszen jövőre a főváros a kabinet által elvártnál 51 milliárd forinttal kevesebbet fizetne be szolidaritási hozzájárulás címén az államnak. A Fidesz nemmel szavazott, de a javaslat így is átment a főpolgármestert támogató ellenzéki frakciók, a Vitézy Dávid által vezetett Podmaniczky Mozgalom képviselőinek és a Tisza Párt fővárosi frakciójának a támogatásával.

Vitézy Dávid ajándékot hozott Karácsony Gergelynek, de igazán a budapestiek örülhetnek

Nagy fejlesztésekre jövőre nem futja, de a lakásrezsi-támogatást 50 százalékkal emelik, s jut pénz a Fővárosi Önkormányzat cégeinél dolgozók 8 százalékos béremelésére is. Abban is megegyeztek, hogy június végéig felülvizsgálják a most elfogadott költségvetést, és az esti szavazáson váratlanul elfogadták az új szmsz-t, amelyről eddig nem tudott megállapodni a testület. A teherautósoknak 2025-től emelt díjat kell fizetniük a Budapesten való áthajtásért, a notórius gyorshajtók autójának elkobzására vonatkozó javaslat azonban elvérzett.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Kátyú előtt a felújítás Nagykanizsán

BIZNISZ Veszélybe került egy utcafelújítás, állítja a nagykanizsai polgármester, aki szerint a térség fideszes országgyűlési képviselője, Cseresnyés Péter láthatóan keresztbe akar tenni az önkormányzatnak, és a „kanizsaiakkal is hajlandó kitolni". A Lázár János vezette építési és közlekedési tárca ugyanis – miután Cseresnyés egyeztetett a miniszterrel – korábbi döntését felülvizsgálva elvette a részben uniós pénzből tervezett, 340 millió forintos projekt lebonyolítását. Csakhogy a szűk határidők miatt ez késlelteti a folyamatot, pedig jövő júniusra aláírt kivitelezői szerződés kell, különben elvész az uniós pénz.

CIKKÜNK A 4. OLDALON

Elmarasztalták Gulyás Mártonékat

FOTÓ: MTI/MÓNUS MÁRTON

Varga Gergő aktivista és Gulyás Márton a vádlottak padján

ÍTÉLET Csaknem hét év után jogerős ítéletet hozott nemrég a Fővárosi Törvényszék azoknak az aktivistáknak – köztük Gulyás Mártonnak – az ügyében, akik az ellenzéket sújtó ÁSZ-büntetések ellen tiltakozva 2018 januárjában narancssárga festékkel öntötték le az Állami Számvevőszék épületét. A bíróság bűnösnek találta az aktivistákat. Az egyik érintett, Megyaszai Sándor arról tájékoztatta lapunkat, hogy Gulyás Márton 250 ezer forintos pénzbüntetést kapott, társait a bíróság egy évre próbára bocsátotta. A számvevőszék egyébként később, a 2022-es parlamenti választási kampány során is szabálytalanságokat fedezett fel az ellenzéki pártok pénzfelhasználásában. Az adóhatóság erről most annyit írt lapunknak: „A feltett kérdésekkel kapcsolatosan nincs nyilvánosságra hozható információ."

RÉSZLETEK A 3 OLDALON

A Partizán főszerkesztője 250 ezer forintos pénzbüntetést kapott, társait a bíróság próbára bocsátotta.

Orvosok célkeresztben

EGÉSZSÉGÜGY „Nem fogom sajnálni és kímélni az orvost és családját!" – így fenyegettek meg egy orvost nemrégiben, és az eset korántsem egyedülálló. Keczéry Attila zuglói háziorvos több életveszélyes fenyegetést is kapott, miután a közösségi portálon tájékoztatta pácienseit az elérhető Covid-oltásokról. Az esetet követően a zárt orvosi portálokon lapzártánkig legalább 15 orvos jelezte, hogy hasonló fenyegetés érte.

A Magyar Orvosi Kamara a napokban levélben kérte Pintér Sándor belügyminisztert, hogy tegyen azonnali intézkedéseket az orvosok és egészségügyi dolgozók védelmére. A Nemzeti Védelmi Szolgálat lapunk kérdésére közölte, hogy 2021 óta több olyan esetben intézkedtek, amikor egy-egy orvost, egészségügyi dolgozót vagy éppen egy egész kórházi osztályt fenyegetett meg egy páciens.

ÍRÁSUNK A 3. OLDALON

Életveszélyesen megfenyegettek egy védőoltásokat ajánló zuglói háziorvost. Az eset sajnos nem egyedi

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Átment a budapesti költségvetés

PÉNZ Rendkívül hosszú vita után, némi háttéralkuval megtámogatva a Fővárosi Közgyűlés végül nagy nehezen csak megszavazta a kormánnyal szembemenő jövő évi büdzsét.

SZALAI ANNA

Este, lapzártánk előtt nem sokkal elfogadta a Fővárosi Közgyűlés Budapest 2025. évi költségvetését. A Fidesz nemmel szavazott, de a javaslat így is átment a főpolgármestert támogató ellenzéki frakciók, a Vitézy Dávid által vezetett Podmaniczky Mozgalom képviselői és a Tisza Párt fővárosi frakciója támogatásával. (A három kutyapártos képviselő nem volt jelen a szavazáson.)

A Fővárosi Közgyűlés idei utolsó ülése még reggel, nulladik napirendi pontként karácsonyi ajándékozással kezdődött. A sort Karácsony Gergely kezdte, majd a képviselők egymás után adták át ajándékaikat. A folytatás sokkal keményebb volt: a jövő évi költségvetés vitája.

„Hová lett a pénz?" – firtatta Szentkirályi Alexandra, a fővárosi Fidesz-frakció vezetője mindjárt az elején. Karácsony Gergely rögvest meg is adta a választ: az állami kasszába. Az elmúlt években 227 milliárd forintot fizetett be a központi költségvetésbe a főváros, miközben a Covid és az energiaválság is sújtotta. A főpolgármester az Állami Számvevőszék, az Alkotmánybíróság és a Fővárosi Törvényszék határozatait, jelentéseit idézve mondta, hogy Budapest az államkincstár nettó befizetőjévé vált, kevesebb támogatást kap a feladatai ellátására, mint amennyit be kell fizetnie, a szolidaritási hozzájárulás összege erősen konfiskáló, elkobzó jellegű, egy ilyen mértékű elvonás már sérti a fővárosi önkormányzat pénzügyi autonómiáját.

Mindezek alapján a városvezetés meglehetősen unortodox módon, Budapest önrendelkezési jogának biztosítása és a közszolgáltatások fenntartása érdekében azt javasolta a testületnek, hogy jövőre a kormány által elvártnál 51 milliárd forinttal kevesebbet fizessen be szolidaritási hozzájárulásként a város. Kiss Ambrus, a Főpolgármesteri Hivatal főigazgatója magyarázatként hozzáfűzte: ha minden fővárosi intézményt bezárnának az idősotthonoktól a színházig, nem lenne patkányirtás és szúnyoggyérítés, nem költenének a parkokra és a temetőkre, a közösségi közlekedésen kívül gyakorlatilag semmire, akkor is alig jönne össze ez az 51 milliárd. Az is egyértelmű volt, hogy nagy fejlesztésekre nem futja jövőre, de a lakásrezsi-támogatást 50 százalékkal emelik jövőre, ahogy jut pénz a fővárosi önkormányzat cégeinél dolgozók 8 százalékos béremelésére is.

A Fidesz-frakció, aligha meglepő módon, nem tartotta elfogadhatónak a benyújtott tervezetet elsősorban annak – a szolidaritási hozzájárulást nem teljes egészében fizető – törvénysértő volta miatt, de nem találták elég óvatosnak és gondosnak sem. Emellett kifogásolták azt is, hogy a szolidaritási hozzájárulás ügyétől eltekintve is mínuszos a büdzsé, bezzeg Tarlós István idején jutott pénz mindenre. (Ezt később Kiss Ambrus és Karácsony számokkal cáfolta.)

„Ez egy kényszerhelyzet költségvetése, a kormány szisztematikusan 2 millió ember életének ellehetetlenítésére törekszik, holott saját szervezetei, az ÁSZ és az AB is kimondta, hogy a fővárosra kivetett adók és elvonások túlzóak" – jelentette ki Ordas Eszter, a Tisza Párt frakcióvezetője, aki azt is elmondta, nyilvánvaló, hogy a szolidaritási hozzájárulás teljes összegének kifizetése esetén ellehetetlenülnének a közszolgáltatások. Azt is kijelentette, hogy Orbán Viktor, Szentkirályi és a teljes Fidesz-frakció a valódi áruló, ők akarnak ellopni mindent, a pályaudvarokat is átjátszanák Tiborcz Istvánnak. A költségvetés több pontjával se értettek egyet, de ha a Fővárosi Közgyűlés támogatja a módosító indítványukat, miszerint június végéig az addigi történések ismeretében felülvizsgálják a most elfogadott költségvetést, akkor megszavazzák azt. Így is tettek, a költségvetést, a rezsitámogatást, a béremelést és a város folyószámlahitel-keretének meghosszabbítását is megszavazta a közgyűlés. Sára Botond, a fővárosi kormányhivatal fideszes főispánja jó előre közölte, hogy megtámadja, ami merőben szokatlan egy hatóság vezetőjétől.

– Ne fizesse ki a főváros a 4-es metró szabálytalansága miatt kiszabott több mint 4 milliárd forintos bírságot, költse inkább ezt a pénzt útfelújításra – javasolta Vitézy Dávid, a Podmaniczky Mozgalom vezetője, aki felidézte, hogy Tarlós István 2012-ben megállapodást kötött az Orbán-kormánnyal, hogy a 4-es metró szabálytalanságai és költségtúllépése miatti költségeket az állam magára vállalja. Karácsony szerint ez a bírság amúgy is elévült. (A Népszava korábban részletesen beszámolt a Navracsics-féle minisztérium által kivetett meghökkentő bírságról.) A felvetést támogatták a képviselők.

Döme Zsuzsanna a Kutyapárt képviselőjeként a részvételi költségvetés kiiktatása miatt aggódott, lévén felmerült, hogy pénzügyi okok miatt az idén nem írnak ki új pályázatot. Döme megjegyezte: ez a költségvetés 99 százalékban politikai, a városlakók csupán ennek a kis résznek az elköltésébe szólhatnak bele. Vitézy szerint ez eddig leginkább a nagyobb érdekérvényesítő képességű tehetősek kívánságainak teljesítését szolgálta. A kutyapártiak kérése végül nem talált meghallgatásra.

A költségvetéshez érkező módosító javaslatok között tárgyalták a teherautók behajtási díjának újbóli bevezetését, mivel a korábbi rendeletet a fideszes Sára Botond főispán törvénysértőnek találta, a Kúria pedig júniusban elmeszelte. De egy váratlan fordulattal Lázár János miniszter közlekedési tárgyú törvényjavaslatához benyújtott és elfogadott módosító javaslat révén újra kivethetővé vált a díj. A fővárosi képviselők megszavazták, így a teherautósoknak 2025-től emelt díjat kell fizetniük a Budapesten való áthajtásért.

Aligha tagadható módon a 2025-ös költségvetés elfogadásához kapcsolódó alku részeként Karácsony Gergely helyszíni kiosztással beterjesztette a szervezeti és működési szabályzatra (szmsz) vonatkozó javaslatát. A cégvezetői pályázatok lebonyolítását pedig a Tisza Párt képviselője által vezetett Tulajdonosi Bizottságra bízta. Ezúttal a Fidesz mellett Baranyi Krisztina és Vitézy Dávid is vitatta a módosítóként nagy hirtelenséggel benyújtott előterjesztést. A Fidesz szerint Karácsony engedett a Tisza zsarolásának. Az szmsz módosítása nem üres formalitás, hiszen alapvetően ez a szabályzat határozza meg a testület működési rendjét. Ahogy arról korábban beszámoltunk, a Fővárosi Közgyűlés alakuló ülésén nem sikerült erről dönteni, a Fidesz és az új ellenzék ugyanis erőteljesen megnyirbálta volna a főpolgármesteri jogköröket. Karácsony akkor nem engedett. Most helyszíni kiosztással mégis benyújtotta ugyanazt, ami végül megkapta a többségi támogatást.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Hol a pénz? – kérdezte a Fidesz, mire úgy felelt a főpolgármester: az állami kasszában!

TISZA PÁRT

ORDAS ESZTER: Orbán Viktor, Szentkirályi Alexandra és a teljes Fidesz-frakció a valódi áruló, ők akarnak ellopni mindent

> A teherautósoknak 2025-től emelt díjat kell fizetniük a Budapesten való áthajtásért, a notórius gyorshajtók autójának elkobzására vonatkozó javaslat azonban elvérzett.

Mini-Dubajtól a minisztériumi bölcsességig

VITÁK Heves vitákat szított a Rákosrendezőre tervezett, állami hátszelű mini-Dubaj beruházás, ami kapcsán Karácsony Gergely főpolgármester és Vitézy Dávid, a Podmaniczky Mozgalom vezetője közös javaslatot nyújtott be. Ennek lényege, hogy inkább megfizethető lakásokat és közparkokat látnának megaprojektek helyett.

– Nettó hazaárulás Rákosrendező arab befektetőknek való átengedése – vélte a főpolgármester. Vitézy Dávid sem finomkodott: – Lassan ott tartunk, hogy a város szívében elterülő 130 hektáros Rákosrendező beépítéséről nem is az építési minisztériummal kell egyeztetni, hanem az Egyesült Arab Emirátusokkal.

A Tisza Párt – a projekt részeként állítólag épülő toronyházra utalva – arra volt kíváncsi, hogy a fideszes Szentkirályi Alexandra, Budapest városarculati cégének egykori alapítója szerint miképpen illeszthető bele egy felhőkarcoló sziluettje a Hősök tere látványába. A Fidesz frakcióvezetője kitérő választ adva arról beszélt: ugyanaz történik, mint a Városliget esetében, a baloldal ellenezte, tűzzel-vassal küzdött ellene, most meg boldogan használja. Szentkirályi szerint egyébként még nem is tudható, mi épül oda. Erre viszont Vitézy csapott le: ha így van, akkor hogyan adhattak szabad kezet az arab befektetőnek? A projektet bírálóknak a Fidesz azt üzente: bízhatnak a minisztérium és a hatóságok bölcsességében, a város érdekeit szolgálja majd az új negyed beépítése.

Heves vitákat szított azt is, hogy a kormány a fővárosi nagy pályaudvarok jó részét 99 évre magáncégeknek adná át ingatlanhasznosításra. „A salgótarjáni pályaudvar vécéjének felújítására részletesebb kiírással keresnek kivitelezőt, mint a négy budapesti főpályaudvar fejlesztésére. A kedden elfogadott törvény szerint a vasúttársaság és a magánbefektető közös projektcégében jelképes 10 százalékos tulajdonrésze lesz a magyar államnak" – mondta Vitézy, aki szerint összesen 90 hektáron ad szabad kezet magánfejlesztőknek a kormány, miközben semmi beleszólást nem engedne a fővárosnak abba, hogy mi épül ott. Ennek megakadályozását szolgálja az a szintén Karácsony Gergellyel közösen jegyzett előterjesztés, amelyben a tenderek visszavonását követelik.

SZ. A.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A főpolgármester szerint nettó hazaárulás volt a terület átengedése arab befektetőknek

Gyorshajtás: egyelőre nem lesz elkobzás

Mindenkit sokkolt, hogy a 26 új fővárosi traffipax egy hét alatt 38 790 gyorshajtást rögzített, és nagy egyetértés volt arról, fel kell lépni a száguldozók ellen. A módszerekről már voltak viták. A főváros ausztriai tapasztalatok alapján azt javasolja a kormánynak: hozzon szabályt arról, hogy többszöri extrém gyorshajtás esetén el lehessen kobozni az autót. A Fidesz kifogásolta, hogy ezzel nem az autó vezetőjét, hanem tulajdonosát büntetnék. Vitézy Dávid árnyaltabb szabálysértési sávhatárokat javasolt. A gyorshajtók autójának elkobzására vonatkozó javaslat végül elvérzett.

Elmarasztalták Gulyás Mártonékat

FESTÉK Csaknem hét éve annak, hogy aktivisták tiltakoztak az ellenzékkel szemben kiszabott, önkényesnek tartott ÁSZ-büntetések ellen. Nemrég az ő ügyükben született ítélet.

CZENE GÁBOR

A Közös Ország Mozgalom aktivistái Gulyás Márton vezetésével – aki jelenleg a Partizán főszerkesztője – 2018 januárjában narancssárga festékkel öntötték le az Állami Számvevőszék (ÁSZ) épületét az V. kerületi Apáczai Csere János utcában. A demonstráció résztvevői az ellen tiltakoztak, hogy a számvevőszék szerintük önkényesen és politikai érdekből nagy összegekkel bünteti az ellenzéki pártokat, elsősorban a Jobbikot, a döntés ellen pedig nincs jogorvoslati lehetőség.

Műemlék épület megrongálásának bűntette miatt eredetileg tizenhárom aktivista ellen indult eljárás, számuk aztán néhány fővel csökkent. Az ügyben múlt hónap november 7-én – tehát az eset után majdnem hét évvel – hozott jogerős ítéletet a Fővárosi Törvényszék. A bíróság bűnösnek találta az aktivistákat. Az egyik érintett, Megyaszai Sándor arról tájékoztatta lapunkat, hogy Gulyás Márton 250 ezer forintos pénzbüntetést kapott, társait a bíróság egy évre próbára bocsátotta. A Btk. szerint a bíróság vétség, valamint a háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűntett esetén a büntetés kiszabását próbaidőre elhalaszthatja, ha alaposan feltehető, hogy a büntetés célja így is elérhető.

Megyaszai elmondása szerint Gulyásnál súlyosbító körülményként vették figyelembe, hogy neki korábban már volt egy hasonló esete. Az elmarasztalt aktivistáknak egyetemlegesen fizetniük kell az ÁSZ felé közel 1,7 millió forintos kártérítést, a bíróság felé 101 ezer forint illetéket, továbbá 512 ezer forint bűnügyi költséget. A per során az aktivisták ártatlannak vallották magukat, arra hivatkoztak, hogy csak a véleménynyilvánítás alkotmányos jogával éltek. Akciójuk során szándékosan könnyen lemosható vízbázisú festéket használtak. A festéket az ÁSZ emberei valóban gyorsan eltávolították az épületről. Az ügyben eljáró szakértő azonban azt állította, hogy a burkolat pórusaiban megmaradtak a festék nyomai. A tiltakozók tehát állagváltozást okoztak, az ÁSZ pedig több mint 6 millió forintot költött a megrongált műemlék épület helyreállítására.

FOTÓ: NÉPSZAVA

Akció után 2018 januárjában. Az eset után majdnem hét évvel hozott jogerős ítéletet a Fővárosi Törvényszék

Megyaszai Sándor attól tart, az a veszély még nem múlt el, hogy az ÁSZ polgári peres eljárásban megpróbálja behajtani rajtuk a 6 millió forintos helyreállítási költség és az 1,7 milliós kártérítés közötti különbözetet.

Gulyás Mártont is szerettük volna megszólaltatni, de ő nem kívánta bővebben kommentálni az ügyet. Annyit elmondott, hogy a büntetést az ÁSZ felé már megfizették, a további költségeket és illetékeket pedig hamarosan megfizetik. Az egykori Közös Ország Mozgalom tagjai és szimpatizánsai körében tartott belsős gyűjtésük során mostanra már több mint ötvenen járultak hozzá a büntetés kiegyenlítéséhez: nekik ezúton is köszönetét fejezte ki.

PÉNZ

GULYÁS MÁRTON
azt mondta, a büntetést az ÁSZ felé már megfizették

A minap idéztük fel, hogy a számvevőszék a 2022-es parlamenti választási kampány során is szabálytalanságokat fedezett fel az ellenzéki pártok pénzfelhasználásában. Az ÁSZ arra jutott, hogy a szövetségben induló hat párt közvetve „külföldről származó tiltott támogatásban, nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásban" részesült. Az ÁSZ első körben 260 millió forintos büntetést szabott ki, további mintegy 1,4 milliárd forint felhasználását az adóhatóság vizsgálja. Az erről szóló cikkünkben Ember Zoltán Levente, az Iránytű Intézet vezetője azt nyilatkozta lapunknak, hogy a Tisza Párt megjelenése után, az erőviszonyok átalakulása miatt, megváltozott a Fidesz hozzáállása a parlamenti ellenzéki pártokhoz: nem lepné meg, ha a közeljövőben nem érkezne olyan levél az adóhatóságtól, hogy levonják tőlük ezeket a pénzeket.

Megkérdeztük az adóhatóságot, mi a helyzet ezzel a bizonyos 1,4 milliárd forintos tétellel, az ügyben született-e már, vagy várható-e valamilyen döntés. A NAV későbbre ígért tájékoztatást. Időközben megérkezett a válasz az adóhatóságtól, amelyet teljes terjedelmében idézünk: „A feltett kérdésekkel kapcsolatosan nincs nyilvánosságra hozható információ."

„Nem fogom kímélni az orvost és családját!"

OLTÁSTAGADÓK Több életveszélyes fenyegetést is kapott Keczéry Attila zuglói háziorvos, miután a közösségi portálon tájékoztatta a pácienseit az elérhető Covid-oltásokról. Az orvos a Nemzeti Védelmi Szolgálat (NVSZ) tanácsára feljelentést tett a zaklatók ellen. Az esetet követően a zárt orvosi portálokon lapzártánkig legalább 15 orvos jelezte, hogy hasonló fenyegetések érik őket.

A zaklatás a legtöbb esetben abban merül ki, hogy az orvost érintő negatív véleményekkel árasztják el a közösségimédia-felületeket, és ehhez olykor nyilvánosan megosztják a személyes adatait. Néhány esetben emellett halálos fenyegetéseket is jelentettek.

Keczéry Attila zuglói háziorvos életveszélyes fenyegetést is kapott

A Magyar Orvosi Kamara (MOK) kedden levélben kérte Pintér Sándor belügyminisztert, hogy tegyen azonnali intézkedéseket az orvosok és egészségügyi dolgozók védelmére, különösen a védőoltások beadásával kapcsolatos fenyegetések kezelése érdekében. Biztosítson elérhető, „állami szervezésű jogi védelmet", hogy feladataikat elláthassák. Azt írták: Az utóbbi időszakban az orvostársadalom tagjait életveszélyes fenyegetések és zaklatások érték olyan csoportok részéről, amelyek tagadják a közegészségügy alapjait, köztük a szezonális, illetve a kötelező gyermekkori védőoltások létjogosultságát. Ezek az esetek már nem egyedi kirívó történések, hanem rendszeres támadásokká váltak, amelyek veszélyeztetik a közegészségügy működését és az egészségügyi dolgozók biztonságát. Különösen aggasztó, hogy a védőoltásokat beadó orvosokat és szakdolgozókat célzottan támadják – fenyegetésekkel, illetve jogi eljárásokkal próbálják ellehetetleníteni a munkavégzésüket. Mindez közvetlen veszélyt jelent a közegészségügyre, a gyermekek egészségére – írták.

– A gyermekorvosok ellen is rendszeresen indítanak pereket oltástagadó szülők – mondta lapunknak Póta György, a Házi Gyermekorvosok Egyesületének (HGYE) korábbi elnöke, gyermekháziorvos. Őket főként azért támadják, mert nem adnak olyan igazolást, miszerint a gyermeket nem lehet beoltani. S miután ezt nem adják ki, mert nincs a gyereknek semmi baja, pert indítanak ellenük. Egy orvosnő maga fogadott ügyvédet a peréhez, ezt a költséget viszont neki kellett állnia. Noha elvben az államnak kellene védelmet biztosítani azoknak, akik állami közfeladatként adják be a kötelező védőoltásokat, a gyakorlatban nem kapnak ilyen támogatást a gyermekorvosok. Póta György szerint gyakran az iskoláskorúak szülei élnének az oltás alóli mentességgel, miközben ezek már ismétlő oltások, azaz korábban ugyanazt a vakcinát már megkapta egyszer vagy kétszer a gyerek csecsemőkorában. Hozzátette: november közepén a legutóbbi szakmai rendezvényen a HGYE is kérte a Belügyminisztériumtól, hogy a tárca adjon jogi állásfoglalást a bíróságoknak, hogy ne fogadják be az orvosok ellen kezdeményezett ilyen jellegű indítványokat.

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Védelmet kérnek az orvosok. A beszámolók alapján főként az oltásellenesek agresszívak

Keczéry Attila maga is tud olyan esetről, amikor egy szülő ellenezte a kötelező iskolai védőoltást, miközben a nem kötelezőket beadatta gyermekének. A zuglói háziorvos felidézte, hogy december elején, az alapellátási munkacsoport megbeszélésén Takács Péter egészségügyért felelős államtitkár a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ (NNGYK) feladatául szabta, hogy az oltással kapcsolatos perekben az orvosok segítéséről és azok ügyvédi védelméről gondoskodjanak. A hivatal jelen lévő képviselője erre azt kérte, hogy kapjanak forrást is feladat mellé.

Érdeklődtünk az NNGYK hivatalában, hogy hány hasonló fenyegetésről van tudomásuk, nyújtottak-e, és ha igen, milyen segítséget oltásellenes ügyben háziorvosoknak, házi gyermekorvosoknak. Kérdéseinkre konkrét választ nem kaptunk. Egyebek mellett az írták: „Az oltásellenes polgári perekben a háziorvosok és oltóorvosok pernyertessége érdekében az NNGYK beavatkozóként lép fel, hogy biztosítsa számukra az ehhez szükséges támogatást."

DANÓ ANNA

Több esetben intézkedtek fenyegetők ellen

A Nemzeti Védelmi Szolgálattól megtudtuk, hogy 2021 óta több olyan esetben intézkedtek, amikor egy-egy orvost, egészségügyi dolgozót vagy éppen egy egész kórházi osztályt fenyegetett meg egy páciens. Mint írták, volt, aki e-mailben küldött fenyegető üzenetet egy orvosnak a következő tartalommal: „Nem fogom sajnálni és kímélni az orvost és családját, aki ujjat húzott velem! El kell kezdeni a szelektálást!" Olyan is előfordult, hogy egy budapesti kórház szülészetére telefonált be többször fenyegetőzve egy férfi, mert az újszülött gyermekét a kórház – a gyermekjóléti szolgálat döntése alapján – a rossz körülmények miatt nem adta ki. Az utóbbi esetben javaslatukra megerősítették az érintett osztály biztonsági őrzését, szigorúan ellenőrizték a látogatók beléptetését, kapcsolatban maradtak a kórházzal és az ügyben eljárást folytató rendőrkapitánysággal. A csecsemő kórházból történő elszállításáig atrocitás nem történt, további intézkedésekre nem volt szükség. Volt olyan esetük is, amikor az orvost halálosan megfenyegető, a rendelőbe érkező beteg ellátásakor védelmi tisztjeik fehér köpenyben jelen voltak a helyiségben, de olyan is, hogy a kórházat felgyújtással fenyegető hozzátartozóról derítették ki, hogy pár évvel korábban egy munkásszálló esetében ugyanezzel riogatott, és azt be is váltotta. Előfordult, hogy zsarolás miatt nyújtottak segítséget egy egészségügyi dolgozónak, akit azzal fenyegettek meg, hogy kompromittáló információkat hoznak nyilvánosságra róla. Az elkövető a hallgatásért 2 millió forintot követelt.

Távozott idén a gyermekvédelmi dolgozók harmada

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Ehhez képest lapunknak tegnap több gyermekvédelemben dolgozó nevelő és gyermekfelügyelő azt mondta, hogy náluk ősz óta egyetlen távozó kollégát sem sikerült pótolni, „már érdeklődő sincs, még csak be sem téved senki”. A helyzetet tovább ronthatja, hogy Orbán Viktor miniszterelnök hétfőn azt közölte, hogy a szociális ágazatban foglalkoztatottak – ide tartozik a gyermekvédelemben dolgozók többsége is – bérének érdemi emelése legkorábban 2026-ban várható. Pedig az Állami Számvevőszék legutóbbi jelentéséből az derül ki, hogy a túl alacsony fizetés az egyik oka annak, hogy nincs elég nevelőszülő, gyermek- és szociális otthonban dolgozó szakember. Emellett bérfeszültség is van a területen, mert a szakszolgálatoknál például az örökbefogadási tanácsadók, a szakértői bizottság tagjai, a pszichológusok pedagógus besorolás alapján kapják a bérüket, míg például a terepen dolgozó gyámok, akik saját autójukkal utaznak napi több száz kilométert a gondozási helyekre, csak a garantált bérminimum emeléséből részesülnek. Így a Csizi Péter belügyi helyettes államtitkár által korábban említett, bruttó 460 ezer forint átlagbér egy torz szám, az ugyanis a pedagógus besorolású kollégák fizetése nélkül sokkal alacsonyabb lenne.

Ugyanilyen probléma az intézmények állapota, felszereltsége is. A BM közlése szerint az SZGYF fenntartásában jelenleg 417 határozatlan és 48 ideiglenes működési engedéllyel rendelkező intézmény van. Határozatlan egy intézmény besorolása, ha a személyi és a tárgyi feltételek megfelelőek, ideiglenes, ha nem.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A bicskei otthon bejárata. Van, ahol már érdeklődő sincs

Az állami ellátórendszerben 793 gyermekotthoni csoport működik, közülük 84, tehát több mint a 10 százaléka érintett összevonással, bezárással. Az előző, szintén augusztusi tájékoztatás még arról szólt, hogy az SZGYF nem tervezi csoportok megszüntetését, lakásotthonok bezárását, bár a fővárosban egy 10, illetve egy 12 fős gyermekotthoni csoportot éppen akkor szerveztek át, és még egy másik 10 fős csoport átszervezése is várható volt. Azt most nem fejtette ki a BM, hogy azok az összevonások, amelyekről ír, azóta vagy ezt megelőzően történtek.

Egy, a gyermekvédelemben dolgozó informátorunk szerint hónapról hónapra újabb lakásotthoni bezárásról, csoportok összevonásáról értesül. Havonta országosan 300-400 férőhelyre lenne szükség a bekerülő gyerekeknek, idén novemberben 20 gyermek elhelyezése valósult meg. A többieken nem tudnak segíteni, mert nincs hova elhelyezni őket.

Rákérdeztünk a nevelőszülők helyzetére is, amellyel összefüggésben kiderült, hogy 2010-ben 5416-an, 2023-ban 5811-en dolgoztak ebben a munkakörben. Ez egyben azt is jelenti, hogy a nevelőszülők számát nem sikerült érdemben növelni, pedig míg 2010-ben 17 792, 2023-ban már 21 428 kiskorú élt állami gondozásban.

Miután Rétvári Bence belügyi államtitkár a július elején hatályba lépett új örökbefogadási szabályozással összefüggésben azt mondta, az felgyorsítja majd a kórházakban hagyott újszülöttek örökbefogadási eljárását, rákérdeztünk arra is, hogy a 280-300 kisbaba közül mennyinél kezdődött meg, vagy záródott le a folyamat. A BM annyit írt: ez a téma a Kulturális és Innovációs Minisztérium hatáskörébe tartozik, ám onnan lapzártánkig nem kaptunk választ.

MUHARI JUDIT

LAPSZÉL

Tulajdonosváltás az Inforádiónál

„Stratégiai partnerség és tulajdonosi kapcsolat” jön létre a Mathias Corvinus Collegium és az Inforádió Kft. között – jelentette be a fideszes elitképzőként emlegetett MCC kommunikációs igazgatósága. A közleményben azt írták, hogy 2025. január 1-jétől az MCC 75 százalékos tulajdonrészt szerez az Inforádióban. A fennmaradó 25 százalék Módos Mártonnál, az Inforádió alapítójánál és vezetőjénél marad, aki továbbra is betölti a főszerkesztői és ügyvezetői szerepet. NÉPSZAVA

Mesekönyv az MCC népszerűsítéséért

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Csiga Gabi és az MCC bolygó címmel jelent meg nemrég egy e-könyv: a leginkább a 3-10 éves korosztálynak szóló mesekönyv a kormányfő politikai igazgatója, Orbán Balázs kuratóriumi elnök (képünkön) vezette Mathias Corvinus Collegiumot (MCC) népszerűsíti. A könyv ismertetője szerint Csiga Gabit felvették az MCC-be, ő pedig űrhajójába pattan, hogy a Tudás Galaxisban megkeresse az MCC bolygót. Az e-mesekönyv az MCC által felvásárolt Libri kiadó- és könyvesbolthálózat honlapján is megrendelhető. NÉPSZAVA

Nincs támogatás a fulladás elleni szeren

„Mostantól nem támogatja az állam az egyetlen olyan gyógyszert, amely fulladásos tünetek esetén 6 éven aluli gyermekeknek adható” – írta Facebook-posztjában Hadházy Ákos parlamenti képviselő. A nehézlégzés esetén adható, szalbutamol tartalmú inhalációs aeroszol ára így néhány száz forintról 4000 forintra ugrik. A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) később jelezte: a terméket a forgalmazó GSK töröltette a magyar támogatotti listáról. NÉPSZAVA

Lázárék árnya Nagykanizsán

KÁTYÚ Veszélybe került egy utcafelújítás a város polgármestere szerint, miután az építési tárca – korábbi döntését felülvizsgálva – mégis bejelentkezett a részben uniós projektre. A helyi vezetés úgy véli, a térség fideszes képviselője szándékosan próbálja gáncsolni a fejlesztést.

VAS ANDRÁS

– Mivel nem beszéltünk Cseresnyés Péterrel, nem tudjuk, miért és miről egyeztetett Lázár Jánossal, de láthatóan akadályozni akarja a beruházást, és csak azért, hogy politikai okokból keresztbe tegyen az önkormányzatnak, a kanizsaiakkal is hajlandó kitolni – mondta lapunknak Horváth Jácint, Nagykanizsa ellenzéki polgármestere. Kiderült ugyanis, hogy a városi temető előtti Tripammer utca felújítására elnyert 340 millió forintos projekt lebonyolítását Lázár János építési és közlekedési miniszter elvette a várostól, s innentől a kanizsaiaknak nem lesz ráhatásuk, mikor, hogyan, és ki által valósul meg az útszakasz rég várt felújítása.

A tavaly ősszel elfogadott építési törvény ugyan valóban lehetővé teszi, hogy a szakminiszter saját hatáskörbe vonjon egy települési projektet, ám ebben az esetben a tárca előbb azt jelezte az önkormányzat felé, hogy nem kíván részt venni a beruházásban. Miután azonban a térség fideszes országgyűlési képviselője, Cseresnyés Péter találkozott Lázárral, a minisztérium novemberben új levelet küldött az önkormányzatnak. Ebben jelezte, konzorciumi tagként belép a projektbe, építtetőként is eljár, és feladatait a Magyar Közút Zrt.-n keresztül látja el. Ami leegyszerűsítve azt jelenti, hogy a teljes projekt az állami Magyar Közúton keresztül zajlik, a városnak sem beleszólása, sem rálátása nem lesz a folyamatokra, határidőkre, tervezésre, pályázatokra, kivitelezésre.

– Mivel a Tripammer utca felújítása több mint 50 százalékos uniós forrásból valósul meg, a törvény szerint fel kellett ajánlanunk a projektet a minisztériumnak – magyarázta Horváth Jácint. – Válaszként kaptunk egy levelet a parlamenti államtitkártól, hogy a minisztérium semmilyen formában nem lép be a beruházásba, azaz magunk csinálhatjuk. Októberben el is indítottuk az előkészítési folyamatokat, hiszen szűk a határidő, jövő júniusra aláírt kivitelezői szerződéssel kell rendelkeznünk, különben elbukjuk az uniós támogatást. A támogatási szerződést meg is kötöttük, ám novemberben, 11-i keltezéssel érkezett egy újabb levél a Lázár-minisztériumból, ugyanattól az államtitkártól, melyben jelezték, mégis átveszik a projektet. És nem árultak zsákbamacskát, azt is leírták, hogy azok után született az új döntés, hogy a miniszter október 24-én egyeztetett Cseresnyés Péterrel. Emellett felhívták a figyelmet, hogy a korábbi levelet tekintsük tárgytalannak.

FOTÓ: GOOGLE STREET VIEW

A projektet a törvény szerint fel kellett ajánlani a minisztériumnak. A gondok az átvétellel kezdődtek

Jövő júniusra aláírt kivitelezői szerződéssel kell rendelkezniük, különben elvész az uniós támogatás.

Nagykanizsa ellenzéki polgármestere szerint ezzel a város nehéz helyzetbe, az utcafelújítás pedig veszélybe került. Az eddigi előkészületek és szerződések ugyanis tárgytalanná váltak, a projektre kijelölt Magyar Közút pedig az idén – az ünnepek miatt – már bizonyosan nem tud lépni a beruházás ügyében. Ami azt jelenti, hogy a kivitelezői szerződés megkötéséig rendelkezésre álló, amúgy is szűkös határidőt biztosító hét hónap a legjobb esetben is négy és félre csökken, ez idő alatt kellene a határidőkkel zsúfolt-terhelt eljárást – pályázatok, engedélyezések, tervezések – lebonyolítani.

– A projektiroda, mely a helyi pályázatokat bonyolítja, eddig százszázalékos hatékonysággal dolgozott, remek volt az együttműködésük az önkormányzattal – tette hozzá Horváth Jácint. – Ezzel szemben a kanizsai állami projektek már többször besültek, hiszen nem épült szálloda az Erzsébet téren, ahogy új uszoda sem a városban, s a templomfelújítás is csak az ígéretig jutott. Mindezek mellett az is furcsa, hogy állami megbízásból egy állami cég jár el egy önkormányzati utcával kapcsolatos projektben. Ráadásul azt sem tudjuk, a Magyar Közút helyi kapacitásába egyáltalán belefér-e a Tripammer utca felújítása.

VAKVÁGÁNY

HORVÁTH JÁCINT:

A kanizsai állami projektek már többször besültek, nem épült szálloda az Erzsébet téren, ahogy új uszoda sem a városban, s a templomfelújítás is csak az ígéretig jutott

Az ügyben megkerestük Cseresnyés Pétert, arra voltunk kíváncsiak, szerinte miért jobb, hogy nem a kanizsai önkormányzat, hanem az államon keresztül a Magyar Közút vezényli le a felújítást, illetve, mi a véleménye, hogy a kanizsai városvezetés szerint szándékosan próbálja megakasztani a helyi projekteket, hogy aztán az önkormányzat alkalmatlanságáról beszélhessen. A szakminisztériumtól pedig azt kérdeztük, ha eredendően nem akartak részt venni a projektben, mi változott a Cseresnyés Péterrel történt egyeztetés után, illetve ha a mostani a jobb megoldás, akkor az első döntéssel miért vonta ki magát a tárca az ügyből. Lapzártánkig egyik helyről sem kaptunk választ.

De hova lett a túl sok férfi?

DRÁMA A Kincs a múltból című filmben a holokauszttúlélő Edek (Stephen Fry) negyvenöt éve Amerikában él, és esze ágában sincs visszalátogatni gyerekkora helyszínére, Lengyelországba. Lánya, Ruth (Lena Dunham) a rendszerváltás után viszont rábírja apját, hogy együtt nézzenek szembe a családi múlttal. Mintha csak az olyan egyszerű lenne. A társ-forgatókönyvíró-rendező Julia von Heinz a Berlinalén válaszolt a kérdéseinkre.

CSÁKVÁRI GÉZA

JULIA VON HEINZ

Német filmrendező és forgatókönyvíró, a kortárs európai filmművészet egyik meghatározó alkotója, akinek munkásságát többek között Velencében és Chicagóban is elismerték. Az elmúlt években számos rangos elismerést nyert művész – 2020-ban Arany Oroszlánra jelölték, 2021-ben elnyerte a Bajor Filmdíjat a legjobb játékfilmért, 2023-ban pedig a legjobb rendezésért járó Bajor Televíziós Díjat – a Müncheni Televíziós és Filmművészeti Egyetem rendezői tanszékének vezetőjeként a jövő filmesgenerációit formálja.

FOTÓ: AFP-SEBASTIAN GOLLNOW

Teljesen más érzés, amikor az ember a saját szemével látja a pusztítás helyszíneit

A Kincs a múltból Lily Brett Túl sok férfi című regényének az adaptációja. Miért kell egy német rendezőnek egy ausztrál regényíró műve, hogy a holokausztról meséljen?

Lilly Brett egy egész univerzumot alkotott. Talán egytucatnyi könyve jelent már meg Németországban. A 90-es évek elején-közepén kezdtem el olvasni őket, ugyanis édesanyám nagy rajongója volt, nekem adta a kiolvasott könyveket, én meg imádtam mindegyiket. Jellemzően mindig egy apa-lánya konstelláció az, ami végigvonul az összes regényen, nagyon hasonló témákkal és problémafelvetésekkel, mint a Kincs a múltból esetében. És amikor elolvastam a Túl sok férfit, mivel valóban ez a címe a most adaptált regénynek, tudtam, hogy ebből lehet filmet készíteni, mert bár általában túl sok női belső párbeszéd van benne, és ezt nem olyan könnyű mozgóképre átültetni, de olyan cselekménye van, amit nem tudtam nem elképzelni filmként. Adott egy egyhetes utazás, van eleje, van közepe és van vége. Szóval láttuk a lehetőséget, hogy a hétszáz oldalas regényt százoldalas forgatókönyvre csökkentsük – körülbelül tíz évet töltöttünk ezzel.

És hová lett a „túl sok férfi"?

Azért maradtak egypáran! Nézze, egy regényben az író annyi cselekményszállal játszik, amennyivel csak szeretne, a film dramaturgiája azonban ezt nem teszi lehetővé. Rengeteg minden nem férhetett bele a filmünkbe, mert az apa-lánya kapcsolatra kellett koncentrálnunk, így a „Túl sok férfi" címnek már nem volt értelme.

A Kincs a múltból egy részét Auschwitzban vették fel. Ezt előkészíteni és megélni nem lehetett egyszerű.

Nem is volt az, fogalmazzunk úgy, hogy mély benyomást keltő mind a szervezés, mind maga a forgatás. A legnagyobb érzelmeket az váltotta ki, amikor 2015-ben először jártam ott, amikor a férjemmel, Johnnal, aki egyben a társíróm is volt, elmentünk az összes olyan helyre, amely a regényben szerepel. Ez volt az első pillanat, amikor meglátogattam azt a helyet. És amikor az ember először látja, akkor döbben rá először, hogy mit jelent a holokauszt a maga valóságában. Talán nem akkor jön rá az emberre ez az érzés, amikor ott van, hanem valószínűleg az azt követő éjszaka, amikor felébred, és már nem tud visszaaludni, mert látja a gázkamrákat, látja a kéményeket, megérti, hogyan szervezték meg iparszerűen ezt a pusztítást. Amikor olvas róla valaki, az teljesen más, mint amikor ott van, és a saját szemével látja a helyeket.

Ekkor döntötték el, hogy díszlet helyett valós helyszíneken forgatnak?

Pontosan. Ezt az érzést nem lehet díszletekkel megidézni. Végül egyetlen nap forgatást engedélyeztek – talán ez volt életem legnehezebb feladata. Tudtam, hogy a stáb részeként sokan jönnek majd velem, akik először látják a koncentrációs tábort. Úgyhogy sok időt szántunk rá. Három nappal korábban mentünk oda. Voltak vezetett túráink. Minden csapattagnak ajánlottunk elolvasandó irodalmat. És az is nagyon fontos volt számomra, hogy – mivel Stephen Fry korábban még nem járt itt, de Edek, az ő karaktere természetesen igen – személyesen végig járja az egészet, mielőtt egy képkockát is felvennénk vele. Természetesen az épületeken és az emlékközponton belül nem lehetett forgatni, de engedték, hogy a parkolóban vagy a kerítés mellett rögzíthessünk jeleneteket. A laktanyabelsőt egy pár száz méterre lévő focipályán építettük fel, és ez is nagyon más volt, mint ha egy stúdióban vettünk volna fel bármit is.

A Kincs a múltból a Hannah utazásának (Hannas Reise) az ellenfilmje lenne?

Érdekes meglátás, és minden bizonnyal igaza van. Ebben Hannah Izraelbe utazik, hogy mozgáskorlátozott embereken segítsen, de időközben szembesülnie kell azzal, hogy a nagyszülei zsidókat loptak meg a második világháború során. A Kincs a múltból valóban a másik oldal történetét, sorsát mutatja be, és a dolgok visszaszerzéséről szól. Valóban az a nagy kérdés, hogy meg tudunk-e gyógyulni, ha visszakapjuk ezeket a családi tárgyakat, amit a Lena Dunhan alakította Ruth karaktere remél, de persze nem tud. Neki valami másra van szüksége.

A Kincs a múltból egyik egyedisége a sajátos humora. Nem állítom, hogy nem lehet a lengyeleken mint náción vagy a holokauszton viccelődni, de mindenképpen érzékeny terep.

Ez Lily Brett-től származik. Az iskolában rengeteget hallottunk a holokausztról. Olvasmányok, filmek, tények. Aztán jött Lily Brett, és engem is sokkolt, ahogy volt mersze bekapcsolni a humort az emberi tragédiákkal, de hát ez az irodalom szabadsága. John Questerrel úgy gondoltuk, hogy ezt a filmben is meg kell hagynunk. És tudtam, hogy olyan színészekre is szükségem van, akik képesek erre, akiknek megvan a vígjátéki tehetségük, akik tudják, hogyan kell a humort időzíteni, de ugyanakkor megtartani történet drámaiságát és tiszteletben tartani annak integritását. Óriási mázli, hogy ráakadtam Lena Dunhamre és Stephen Fryra.

> A Kincs a múltból valóban a másik oldal történetét, sorsát mutatja be, és a dolgok visszaszerzéséről szól. Nagy kérdés, hogy meg tudunk-e gyógyulni, ha visszakapjuk a családi tárgyakat,

A lengyel család, amely Edek lakásába költözött be, kicsit furcsa. Sőt, szomorú. Ott nincs semmi humor.

Nagyon sokat beszélgettünk erről. Nem jöhet valaki német rendezőként vagy valakik német filmescsapatként, és nem mutathatnak Lengyelországra. Ez nevetséges, mert a németek felelősek mindenért, ami történt, és ők okozták, mi okoztuk az egészet. Az volt a legfontosabb számunkra, hogy olyan lengyel együttműködő partnereket találjunk, akik nagyon-nagyon őszinte visszajelzést adtak nekünk arról, hogy miként ábrázoljuk ezt a családot. És sokszor kiigazítottuk a forgatókönyvet. És most már remélem, hogy nem őket tekinti a néző ellenfélnek, mert nem azok. Az antagonisták a németek. A lengyel család is az áldozatok közé tartozik, és ők is olyan szegények, és ők is azok voltak abban az időben.

> Nem jöhet valaki német rendezőként vagy valakik német filmescsapatként, és nem mutathatnak Lengyelországra. Ez nevetséges, mert a németek felelősek mindenért, ami történt, és ők okozták, mi okoztuk az egészet.

Hol kezdődött és hol ért véget Lily Brett közreműködése? Ott volt a forgatáson? Esetleg tanácsokat adott a projekt menetével kapcsolatban?

A vázlat minden változatát elolvasta, és nagyon nyíltan és barátságosan vitatkozott velünk. Meglátogatott a forgatáson, azt hiszem, három vagy négy napig, ami gyönyörű volt, mert nem volt olyan, mintha irányítani akarna. Csak kíváncsi volt és meghatódott, és részese akart lenni az egésznek. Akkoriban covidos lettem, és egy sátorból rendeztem, műanyaggal körülvéve és walkie talkie-val, ami borzalmas volt. Mindenkivel csak a műanyagon keresztül tudtunk beszélni. Később Lily volt az egyik első, aki láthatta a vágás nagyon korai változatát. Elutaztunk New Yorkba, megmutattuk neki, és igen, számomra az a legfontosabb, hogy jóváhagyta.

INFÓ

Kincs a múltból
Bemutatja a Mozinet

A Kincs a múltból című filmben a komor téma ellenére a humor is megjelenik

FOTÓ: PORT.HU

€/HUF 413,12 ↑ +0,86% | $/HUF 394,29 ↑ +0,96% | CHF/HUF 441,72 ↑ +0,98%

LAPSZÉL

Az egyensúlyhiányt vizsgálja az Unió

FOTÓ: AFP-NICOLAS TUCAT

Az Európai Bizottság kilenc tagállam, köztük Magyarország esetében úgy határozott, hogy jövőre részletes felülvizsgálatot tart az idén megállapított egyensúlyhiány vagy a túlzott egyensúlyhiány miatt. A testület az európai szemeszter őszi csomagjának tegnap nyilvánosságra hozott második részében, a riasztási mechanizmus keretében készült jelentésben arra hívja fel a figyelmet, hogy a magyar GDP-arányos költségvetési hiány a tavalyi 6,7 százalék után az előrejelzés szerint jelentős marad a következő 5 évben is. A november végi előrejelzésben idénre 5,4 százalékos, jövőre 4,6 százalékos, 2026-ban 4,1 százalékos előrejelzések szerepeltek – emlékeztet a Portfolio.hu. Az őszi csomagban feltárt országspecifikus hiányosságok orvoslására tavasszal ad ki ajánlásokat a Bizottság. NÉPSZAVA

Fogynak a társas vállalkozások

FOTÓ: NÉPSZAVA

2024-ben a társas vállalkozások száma várhatóan 12 ezerrel csökken, miközben az alapítások száma mindössze 22 ezer, ami az elmúlt hét év leggyengébb eredménye – derül ki az Opten novemberi összesítéséből. A céginformációs szolgáltató szerint bár a megszűnések dinamikája továbbra is jelentős, a társas vállalkozások száma idén 500 ezer fölött marad, miután november végén számuk kismértékben meghaladta az 505 ezret, ami 11 ezerrel maradt el az előző év decemberi adatoktól. A jelenlegi gazdasági környezetben a vállalkozók valószínűleg csak a legszükségesebb esetekben alapítanak új cégeket, ami jól nyomon követhető az alapítási statisztikákban – magyarázta a folyamatokat Alföldi Csaba, az Opten céginformációs szakértője. Az aktív társas és egyéni vállalkozások együttes száma ugyanakkor nem csökken, mivel az egyéni vállalkozások köre folyamatosan bővül. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
79 243,31	↑	+0,53%
Mol		
2692 Ft	↑	+1,13%
MTelekom		
1 276 Ft	↓	-0,78%
OTP		
21 700 Ft	↑	+0,42%
Richter		
10 510 Ft	↑	+1,06%

Esett az orosz gáz felára

REZSI Bár a fűtőanyagért Moszkvának októberben fizetett tarifánk közelíti a tőzsdei szintet, arra, hogy olcsóbb is legyen, még várni kell.

MARNITZ ISTVÁN

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Magyarország jelentős mennyiségű fűtőanyagot továbbít más országokba

Októberben minimálisra, fél százalék közelébe csökkent az orosz gáz irányadó tőzsdéhez viszonyított felára. Ekkor 135,5 forintért kaptuk az orosz gáz köbméterét, míg az irányadó, TTF-nek nevezett, holland kereskedésnek az orosz tarifa alapjául szolgáló, két hónappal korábbi, vagyis augusztusi szintje 134,9 forintos átlagot mutatott. Szeptemberről októberre orosz gázárunk tizedével nőtt, a TTF átlaga pedig júliusról augusztusra 12 százalékot ugrott. Az irányadó tőzsdéhez viszonyított, orosz felár a júliusi, 12 százalék óta, októberig folyamatosan csökkent. Egyébként mind az orosz ártöbblet, mind maga az ár, furamód, szinte tizedesre megegyezik a 2023. októberivel. Lapunk számításai szerint ugyanakkor néhány, a szabályt erősítő kivételtől eltekintve Putyin a szerződésbe foglalt, nyugati tőzsde figyelembe vett szintjéhez képest még mindig drágábban adja Magyarországnak a gázt.

Októberben 685 millió köbméter fűtőanyag érkezett az oroszoktól, ami 7 százalékkal kevesebb a tavalyi év hasonló időszakának adatánál. Az első tíz hónap alatt érkező, 6,3 milliárd köbméter ugyanakkor 21 százalékkal még így is meghaladja a tavalyi év hasonló időszakának szintjét. Bár a beszerzés felpörgetését indokolhatja a tavalyinál sokkal alacsonyabb idei átlagár, a stratégiát némiképp árnyalja a folyamatosan zuhanó belföldi kereslet. Igaz, amiként az lapunk korábbi kutatásaiból kiderült, Magyarország jelentős mennyiségű fűtőanyagot továbbít más országokba. Közülük is kiemelkedik Ukrajna, de gyakorta megjelennek vevőként a horvátok és az osztrákok, a látszólag többszörös árat fizető szerbek, illetve esetenként olyan meghökkentő célállomások, mint Franciaország, Svájc vagy épp Nagy-Britannia. Másrészt, amiként arra elsőként szintén lapunk világított rá, Magyarország más tagországok, illetve saját, korábbi szokásaitól eltérően, egy hónappal előrehozva, már októberben elkezdte a kilenctizedig töltött tárolók lemerítését. Ezek telítettségi aránya így immár jócskán alulmúlja az időarányos és az uniós szintet.

Az októberi adagért az oroszoknak kifizetett 93 milliárd forint már csak hibahatáron belül, néhány százmillióval múlta felül a két hónappal korábbi tőzsdei ár alapján fizetendőket. Mindazonáltal az új magyar–orosz gázszerződés 2021. végi életbe lépése óta a mérleg változatlanul 257 milliárd forint veszteséget mutat, a mi kontónkra. Mivel augusztus óta a TTF jelentősen, novemberre köbméterenként 173 forintig emelkedett, januárig várhatóan orosz gázárunk is nőni fog. A tőzsdei áremelkedés és a szokatlanul alacsony orosz gázfelár együttes hatásaként az is kijelenthető, hogy ezúttal – egész pontosan 12 milliárd forinttal – jobban jártunk, mint ha októberben nem az oroszoktól, hanem a TTF árán veszünk mástól gázt. Eme számítás alapján ugyanakkor a 2021. októbere óta számított veszteségmutatónk még mindig 277 milliárd forinton áll.

135,5 forintért kaptuk az orosz gáz köbméterét októberben

277 milliárd forint a göngyölített veszteség az orosz gázszerződés alapján vásárolt gáz felára miatt

Az Eurostat egy másik adatsora szerint Magyarország októberben az orosz mellett a szerbektől, 19 milliárdért, 138 forintos átlagtarifán, centire pontosan 135 millió, a törököktől pedig, 143 forintos egységáron, 7 milliárdért, 51 millió köbméter gázt vett.

Az EU-s statisztikai hivatal harmadik kimutatása szerint, októberben, 13 uniós ügyletből, a franciák 1,2 milliárd köbméteres cseppfolyósítottföldgáz- (LNG-) szállítmánya után, Magyarország 685 millió köbmétere számított a második legnagyobb oroszgáz-vásárlásnak. A franciák szeptemberi mennyiségüket majdnem megkétszerezték. De sokat vettek még – vezetéken – a görögök, illetve hajókról beszerzett LNG-mennyiségüket egy hónap alatt a spanyolok is megkétszerezték. A tavalyi első tíz hónap 15 milliárd, illetve 16 milliárd köbméteres uniós vezetékes és kikötői orosz gázbeszerzései egyaránt 20-20 milliárd köbméterre nőttek. Ez azért sajátos, mert az Európai Bizottság váltig ellenzi az orosz földgáz beszerzését, bár a tételes tilalom elől, az egyre szaporodó, Putyin-ellenes, kereskedelmi korlátozások ellenére, visszakozik. Ugyanakkor a statisztikák tanúsága szerint ezért nem csak a vezetékes ellátástól Moszkva által jellemzően elzárt nyugati államok LNG-beszerzései okolhatók, mert az a – főleg a keleti tagállamokat érintő – vezetékessel tavaly nagyjából egy értékről indult és a két adat idén is nagyjából egy szintre nőtt.

Putyin októberi, 135 forintos magyar ára a 13 uniós ügyletből az 5. legmagasabb. A legtöbbet, köbméterenként 157 forintot, az olaszok fizettek a vezetéken érkező, 219 millió köbméterért. Az uniós beszerzések 122 forintos átlagára szeptemberhez képest 5 százalékos drágulás. Ezen belül a vezetékes fűtőanyagért átlag 134, az LNG-ért 111 forintot kértek az oroszok, ami szintén árnyalja a magyar kormány ragaszkodását a vezetékes beszerzéshez.

Számításainkat köbméterenként 34 megajoule fűtőértékkel és a jegybank által nyilvántartott, hivatalos euróárfolyamon végeztük.

Romlik a cégek gazdálkodási környezete

KILÁTÁSOK A cégvezetők úgy látják, hogy az üzleti szféra kilátásai decemberben ismét romlottak, míg a lakosság kissé optimistább lett a GKI Gazdaságkutató Zrt.– az EU támogatásával készített – felmérése szerint. A havonta közölt konjunktúraindex az idei második fél évben apró lépésekkel, de lényegében folyamatosan esett, így decemberre 18 havi mélypontjára csúszott le. Az összetevők közül a cégek foglalkoztatási tervei nem változtak érdemben novemberhez képest, de a gazdálkodási környezet kiszámíthatósága lényegesen romlott – olvasható a közleményben.

A GKI üzleti bizalmi indexe decemberben 1 ponttal csökkent novemberhez képest, de ez is elég volt ahhoz, hogy e mutató 39 havi mélypontjára süllyedjen. Az ipari bizalmi index 2 ponttal csökkent az előző felméréshez képest, míg az építőiparban, illetve a kereskedők és az üzleti szolgáltatók körében mért indexek csak hibahatáron belül változtak. Továbbra is a kereskedelem a legkevésbé, és az üzleti szolgáltatások a leginkább derűlátó szektor.

A vállalkozások foglalkoztatási hajlandósága nem változott lényegesen novemberhez képest: az iparban és a szolgáltatási szektorban erősödtek a foglalkoztatási szándékok, míg az építőiparban és a kereskedelemben gyengültek. A gazdálkodási környezet kiszámíthatóságának megítélése november után decemberben is sokat romlott, s ezzel e mutató 24 havi mélypontjára esett. Az üzleti szféra összesített áremelési tervei érezhetően emelkedtek az előző hónaphoz képest, így e mutató kétéves csúcsára emelkedett.

Ezzel szemben decemberben – három hónapnyi csökkenés után – 2 ponttal emelkedett a GKI fogyasztói bizalmi indexe az előző hónaphoz képest. Az elmúlt 12 hónapban tapasztalt pénzügyi helyzet megítélése és a következő 12 hónapra vonatkozó kilátás is javult novemberhez képest. Emellett az ország következő egy évben várható gazdasági helyzetére vonatkozó várakozás is kedvezőbb lett. A lakosság inflációs várakozása enyhén tovább emelkedett, míg a munkanélküliségre vonatkozó nem változott. P. ZS.

Dobogóközelben a magyar infláció

Novemberben az EU-ban a fogyasztói árak átlagosan 2,5 százalékkal emelkedtek. Idehaza a KSH módszertana szerint az áremelkedés 3,7 százalékra gyorsult, ami az Eurostat által elfogadott harmonizált árindex 3,9 százalékos emelkedését jelenti, ez pedig a negyedik legmagasabb novemberi adat az uniós országok között. Hasonló mértékű volt a lengyel infláció is. A leggyorsabban Romániában emelkedtek az árak, 5,4 százalékkal, Belgiumban 4,8 százalék, míg Horvátországban 4 százalék volt az infláció. A legalacsonyabb éves rátát Írországban (0,5 százalék), Litvániában és Luxemburgban (mindkettő 1,1 százalék) regisztrálták – közölte az Eurostat.

Kint erős, otthon gyengül

RÓMA Egyre komolyabbak a torzsalkodások az olasz kormánykoalíció pártjai között, ami nyomás alá helyezte Giorgia Melonit. Az ellenzék már a kabinet végéről beszél, bár öröme egyelőre azért korainak tűnik.

RÓNAY TAMÁS

Látszólag minden a lehető legjobban alakul Giorgia Meloni számára. Az olasz miniszterelnököt a Politico című lap a múlt héten Európa legbefolyásosabb személyiségévé koronázta. Nem túlzás az elismerés, hiszen Donald Trump január 20-án esedékes hivatalba lépésével kulcsszerep hárulhat rá: egyfajta fontos összekötő lehet az új amerikai adminisztráció és Brüsszel között. A Politico egyenesen úgy vélte, ha Washingtonban a legfontosabb európai politikust akarják felhívni, akkor Meloni számát érdemes tárcsázni.

Meloninak hosszas európai parlamenti csatározások után azt is sikerült elérnie, hogy Európa-ügyi miniszterét és közeli politikai bizalmasát, Raffaele Fitto a kohézióért, reformokért és regionális fejlesztésért felelős kulcsfontosságú portfólióért felelős uniós biztosnak nevezzék ki. Az olasz politikus Ursula von der Leyen csapatának egyik legbefolyásosabb személyiségévé lépett elő azáltal is, hogy a bizottsági elnök egyik helyettese lett.

A Politico szerint a mostani olasz kormány az egyik legstabilabb a második világháború óta. De tényleg így van ez? A helyzet azért távolról sem ennyire rózsás. A miniszterelnöknek egyre több belpolitikai nehézséggel kell szembenéznie pártja, az Olasz Testvérek (Fd) két koalíciós partnere, a Matteo Salvini közlekedési miniszter, kormányfőhelyettes által vezetett Liga és az Antonio Tajani külügyminiszter – szintén kormányfőhelyettes – fémjelezte Forza Italia egyre gyakoribb torzsalkodásai miatt.

Kettejük között Meloni villámhárítóként próbál fellépni. Tajani és Salvini legutóbb a rádió- és televíziólicenc-díjak miatt veszekedtek. Röviddel a Meloni-koalíció hivatalba lépése után ezt az összeget az évi 90 euróról 70 euróra csökkentették, nagyrészt Salvini követelésének eleget téve. A szélsőjobboldali politikus egyik populista követelése volt ez, egyfajta szimbólumnak, lázadásnak tekintette a szerinte a baloldal által uralt kultúrával szemben. Tehát elsősorban nem az a cél lebegett a szeme előtt, hogy segítsen az olasz választóknak – évi 20 euró azért amúgy sem nevezhető túl nagy megtakarításnak. Ahhoz azonban mégiscsak elég volt ez az összeg, hogy valamit segítsen a költségvetésnek. Az államháztartásnak minden bevétel számít. Szeptemberi adatok szerint az államadósság a GDP 138,3 százalékát tette ki, ami negyedév alatt másfél százalékos csökkenés ugyan, de még mindig rendkívül magas adat. Igaz, 2021 márciusában ez a szám majdnem elérte a 160 százalékot.

FOTÓ: AFP/ANDREAS SOLARO

Egyre több belpolitikai gonddal kell megküzdenie az olasz miniszterelnöknek

Egyik reformot sem tudják a koalíciós partnerek a gyakorlatba átültetni a másik kettő nélkül.

Mindenesetre az előfizetési díj csökkentése nyomán költségvetési lyuk keletkezett az állami közszolgáltató, a RAI költségvetésében, amelyet egyéb állami forrásokból kellett betömni. A kormányzat ugyan megszorításokat léptetett életbe az egyébként rendkívül színvonalas sorozatokat és filmeket gyártó RAI-nál, ezek azonban egyelőre nem voltak annyira hatékonyak, mint amennyire azt Meloniék szerették volna. Ennek nyomán az előfizetési díjat most ismét 90 euróra emelik, elsősorban a Forza Italia követelésének eleget téve. Tajani szerint indokolt 20 euró többletterhet róni az olasz háztartásokra az egyéb költségvetési tételekre nehezedő nyomás csökkentése érdekében. Tajani pártja például a dél-olaszországi Calabria régió gyengélkedő egészségügyi rendszerének támogatását szeretné növelni, ahol a Forza Italia adja a régió elnökét.

Mivel azonban a Forza Italia az ellenzékkel együtt megszavazta a parlamentben a RAI-díjak újbóli emelését, a Liga – az ellenzékkel együtt – megtorpedózta a Forza Italia javaslatát, amelynek értelmében Rómából Calabria tartományba irányítanának komoly támogatási összegeket. A szociáldemokrata Demokrata Párt vezetője, Elly Schlein üdvözölte a koalíció de facto felbomlását. A baloldali populista Öt Csillag Mozgalom még azt is kijelentette, hogy Olaszországnak már nincs kormánya.

A Politico szerint a mostani olasz kormány az egyik legstabilabb a második világháború óta.

Ez természetesen erős túlzás, egyelőre szó sincs a koalíció végéről, de az tény, hogy egyre hangosabbak ezek a viták. Maga Meloni igyekezett csökkenteni a viták jelentőségét, elvenni a torzsalkodások élét, kisebb csetepaténak minősítve azt. Az azonban tagadhatatlan, hogy egyre jobban kezd megbomlani a koalíció egysége, mind többször törnek borsot egymás orra alá a hárompárti koalíció pártjai.

Ha a koalíció végéről nincs is szó, komoly veszélybe kerülhet Meloni reformprojektje. A miniszterelnök azt kívánja elérni, hogy a kormányfőt a jövőben közvetlenül az olaszok válasszák meg, és ezáltal nagyobb kormányzati stabilitást kapjon. Ezzel együtt korlátozni kívánja az államfő jogköreit. Itáliában az államfőnek nagyobb hatalmat biztosít az alkotmány bizonyos válsághelyzetekben. Közben Tajani folytatja az igazságügyi reformot, amelynek célja az igazságszolgáltatási apparátus „politikamentessé tétele", valamint a bírák és ügyészek karrierjének szétválasztása. Salvini ragaszkodik a közigazgatási reformhoz azzal a céllal, hogy nagyobb autonómiát biztosítson a húsz régiónak. Eddig csak az autonómiareformot fogadta el a parlament mindkét háza, de a legfelsőbb bíróság részben alkotmányellenesnek minősítette.

Ez azt jelenti, hogy mindhárom jelentős reform sorsa kérdéses. Egyiket sem tudják a koalíciós partnerek a gyakorlatba átültetni a másik kettő nélkül. Hivatali idejének első két évében Meloni meg tudta szelídíteni koalíciós partnereit, de a jelek szerint egyre kevésbé tud megküzdeni ezzel a kihívással. Ezért is mondhatott le az Európai Konzervatívok és Reformerek (ECR) elnöki tisztségéről: van épp elég baja otthon.

Most is nyerne a jobboldal

Ha előre hozott választást rendeznének Olaszországban, azt ismét biztosan Meloni pártja nyerné, közvélemény-kutatóktól függően 28-29 százalékon mérik. A balközép Demokrata Párt Elly Schlein vezetésével nem tudott igazán közel kerülni az FdI-hez, a PD 22-23 százalékos támogatottságnak örvend. Meloni számára inkább a két koalíciós partner gyengesége okoz fejtörést: Matteo Salvini Ligája és a Forza Italia is megrekedt 8–9 százalék között. A jobboldali kormánypártok előnye azonban így is 5-6 százalék az ellenzék előtt.

Többtucatnyi észak-koreai halott

HÁBORÚ Rövid idő alatt jelentős veszteségeket szenvedtek el a Kurszki területen az orosz erőket az ukránok ellen segítő észak-koreai katonák az ottani harcok során – közölte Kijev és Washington.

A múlt hónapban Kurszkba érkezett, 10 ezer főre becsült észak-koreai különítmény a hétvégén három falu közelében vett részt különféle akciókban az ukrán védelmi hírszerző szolgálat szerint. Mintegy 30 észak-koreai katona halt vagy sebesült meg a harcokban, hárman pedig eltűntek a határhoz közeli Plehovo, Vorozba és Martinovka falvak közelében zajló összecsapásokban.

Amerikai források azonban legalább száz észak-koreai katona haláláról tudnak. Egy ukrán drón vasárnap közzétett egy megdöbbentő videót, amelyen állítólag több mint 20 észak-koreai katona holtteste látható egy jeges területen. A videó minősége nem volt elég jó ahhoz, hogy meg lehessen állapítani személyazonosságukat.

Egy amerikai forrás azt közölte, hogy az észak-koreai katonákat nem készítették fel kellőképpen a fronton a közelharcra.

Pat Ryder vezérőrnagy, a Pentagon szóvivője megerősítette, hogy észak-koreai katonák veszteségeket szenvedtek Kurszk régióban. Ő azonban számokat nem mondott. Egy másik amerikai forrás az AFP-nek elmondta: az észak-koreaiak nincsenek kellőképpen felkészítve a közvetlen harcokra. Egy ukrán egység arról számolt be, hogy a koreaiak gyalogsági támadásokat indítottak „ugyanazzal a taktikával, mint 70 évvel ezelőtt", utalva a koreai háborúra.

R. T.

HIRDETÉS

LAPSZÉL

Állítólag elfogták Kirillov merénylőjét

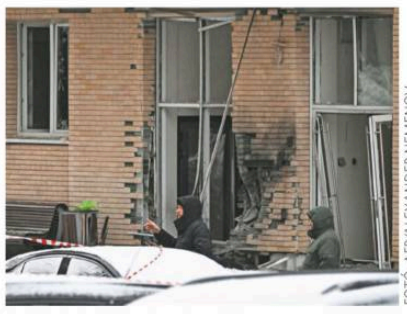

FOTÓ: AFP/ALEXANDER NEMENOV

Egy nappal az Igor Kirillov orosz altábornagy és asszisztense ellen elkövetett halálos merénylet után letartóztattak egy gyanúsítottat az orosz belföldi hírszerző szolgálat, az FSZB szerint. Az 1995-ben született üzbég állampolgár bevallotta, hogy „az ukrán különleges erők toborozták". A nyomozók szerint az állítólagos elkövető egy európai országban él, s csak a merénylet miatt utazott Moszkvába. A gyilkos támadásért az FSZB szerint mintegy 95 ezer eurót ígértek neki. A férfi beismerte, hogy az ukrán titkosszolgálat, az SZBU utasítására helyezte el a bombát egy e-rollerra Kirillov lakóépülete előtt. Kedden az SZBU már informálisan megerősítette számos médiának, hogy részt vett a műveletben. A „Kommerszant" és az „Izvesztyija" újságok szerdán arról számoltak be, hogy két gyanúsított autóját a helyszínen térfigyelő kamerák azonosították. NÉPSZAVA

Jogerősen elítélték Nicolas Sarkozyt

Jogerősen három év börtönbüntetésre ítélték Nicolas Sarkozy volt francia köztársasági elnököt egy korrupciós ügyben, miután szerdán a Semmítőszék elutasította a fellebbezését. Börtönbe nem kell ugyan vonulnia, de egy évig nyomkövetőt, elektronikus karkötőt kell viselnie. A volt államfő azt közölte, hogy az ügyet az Emberi Jogok Európai Bírósága elé terjeszti. A magyar felmenőkkel is rendelkező Sarkozyt februárban 2012-es elnökválasztási kampányának túlköltekezése miatt is elítélte a párizsi fellebbviteli bíróság. NÉPSZAVA

Tartományi kormányfő marad Kretschmer

FOTÓ: DPA PICTURE-ALLIANCE VIA AFP/ROBERT MICHAEL

Michael Kretschmer marad a legnagyobb keletnémet tartomány, Szászország miniszterelnöke. A kereszténydemokrata CDU politikusát a tartományi parlament egyértelmű többséggel választotta meg újabb ötéves hivatali időre. A kereszténydemokraták és a szociáldemokraták alkotta kisebbségi kormány élén áll. Michael Kretschmer összesen 69 szavazatot kapott a szavazás második fordulójában. Ez igen jó eredmény, tekintve, hogy a kormánypártoknak a 120 képviselői helyből mindössze 51 jut a tartományi parlamentben. Kretschmer eredetileg Sahra Wagenknecht pártját is be akarta venni koalíciójába, de az esetleges együttműködésről szóló tárgyalások meghiúsultak. NÉPSZAVA

Összejöhet a tűzszünet

439. NAP Ukrajnában aligha hallgatnak el a fegyverek karácsonyra, ám Gázában még van esély a fegyvernyugvásra és a túszalkura.

GÁL MÁRIA

Az izraeli és arab médiának nyilatkozó bennfentes források egybehangzóan azt állítják napok óta, hogy felgyorsultak az egyeztetések az izraeli kormányzat és a Hamász palesztin terrorcsoport képviselői között, a tűzszünettel egybekötött túszalku-megállapodás gyakorlatilag küszöbön áll. Egyelőre azonban nincs érezhető jele az egyeztetések felgyorsulásának, az izraeli hadsereg szerdán is folytatta gázai hadműveletét, és Benjamin Netanjahu szóvivője cáfolta a Reuters hírügynökség azon keddi információját, miszerint az izraeli miniszterelnök személyesen utazik el Egyiptomba, ahol amerikai, katari és egyiptomi közvetítők révén folytatott tárgyalások zajlanak. Elemzők az Egyiptomban állítólag intenzíven zajló tusztárgyalások miniszterelnöki szintű kiegészítését annak jeleként értékelték, hogy a tárgyalások a véglegesítéshez közeledhetnek. Omer Dosztri szóvivő azonban a The Times of Israelnek azt nyilatkozta, hogy Netanjahu sem nem tartózkodik Kairóban, sem nem készül odamenni. Egyiptomi biztonsági források azonban állították, hogy bár az izraeli miniszterelnök valóban nem tartózkodik Kairóban „ebben a pillanatban", a tárgyalások folynak, az egyeztetések a még rendezetlen kérdések kidolgozására összpontosítanak. Az al-Dzsazíra katari pánarab televízió is egyiptomi forrásokra hivatkozva tegnap arról írt, hogy napokon belül megszülethet az izraeli túszok kiszabadításáról és a több mint 14 hónapja tartó gázai harcok befejezéséről szóló megállapodás. Hozzátették, vannak azonban még tisztázatlan kérdések.

Izraeli sajtójelentések szerint az egyik legvitatottabb kérdés az, hogy átmeneti, rövid távú tűzszünetről születik majd megállapodás vagy egy olyan fegyvernyugvásról, amely később átfogó megállapodáshoz vezet. A Hamász a harcok végleges beszüntetésére igyekszik garanciát kapni, és az IDF teljes gázai kivonulását követeli, míg Izrael átmeneti tűzszünetet szeretne, amelynek során a túszok egy részét szabadon engednék, de ragaszkodik a harcok folytatásához is mindaddig, míg a Hamász katonai és kormányzati képességeinek felszámolását be nem fejezi az IDF. Izraeli sajtóinformációk szerint a Netanjahu-kormányzat legalább 33 túsz szabadon bocsátását kérte ebben a szakaszban, míg a Hamász azt állította, hogy nincs ennyi élő foglya, akik a nők, idősek és betegek „humanitárius" kategóriájába tartoznak. A katonákat – akár nők, akár férfiak – más kategóriának tekinti a terrorcsoport, értük súlyosabb árat kér, azaz terrorizmusért elítélt biztonsági palesztin foglyok szabadon bocsátását. A hírre Tel-Avivban a túszok hozzátartozói tüntetni kezdtek, és civil szervezetek is aggodalmukat fejezték ki a szakaszos tűzszünet és túszszabadítási tervek miatt, attól tartva, hogy a harcok újrakezdődése esetén a ki nem szabadított túszokra a biztos halál várna.

FOTÓ: AFP/JACK GUEZ

Ismét tüntettek Izraelben, ezúttal a szakaszos tűzszünet és a túszszabadítási tervek miatt

A mai nap fordulópontot hozhat a gázai háború kérdésében.

Az amerikai megszólalók mérsékelni igyekeznek a tűzszünethez kötődő várakozásokat.

Ámegyelőre nem ismert az egyiptomi tárgyalások tartalma. A The Times of Israel a londoni székhelyű Asharq Al-Awsat arab újság információi alapján úgy tudja, az alku három lépcsőben jöhet létre. Először a legrosszabb egészségi állapotban lévő, leggyengébb túszokat engednék szabadon, cserébe több száz palesztin fogolyért. A második fázisban a megmaradt izraeliek, többségükben katonák szabadulhatnak 100-150, izraeli börtönökben hosszú büntetésüket töltő palesztin terroristákért cserébe. Ezt követné az IDF teljes kivonulása Gázából, a háború hivatalosan ezzel a harmadik fázissal érne véget.

A mai nap fordulópontot hozhat a gázai háború kérdésében. A katari New Arab hírügynökség arról számolt be, hogy csütörtökre Kairóba várják a Hamász küldöttségét, hogy tájékoztatást adjon „számos túsz sorsáról" és bizonyítékot szolgáltasson arról, hogy még életben vannak. A libanoni, Hezbollah-párti Al Mayadeen híradóállomás pedig arról számolt be, hogy Egyiptom meghívta Mahmúd Abbász palesztin elnököt is „sürgős látogatásra".

Az amerikai kormányzat az elmúlt napokban intenzív erőfeszítéseket tett a tárgyalások előmozdítására, szeretnék elérni, hogy a túszalku még Joe Biden elnök hivatali ideje, azaz január 21-e előtt létrejöjjön. Az amerikai megszólalók azonban mérsékelni igyekeznek a tűzszünethez kötődő várakozásokat, figyelmeztetve, hogy a felek már korábban is közel kerültek a megállapodáshoz, ami mégsem jött létre. John Kirby, a Fehér Ház nemzetbiztonsági kommunikációs vezetője is megerősítette, hogy a felek egyre közelebb kerülnek a megállapodáshoz, de mint mondta, Washington egyelőre „óvatosan optimista".

HIRDETÉS

Az ünnepi szám már az újságárusoknál

Boldog ünnepeket és szerencsés új évet kívánunk minden kedves olvasónknak!

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP
LXVII. ÉVFOLYAM, 51–52. SZÁM ÁRA: 2280 FT 2024. DECEMBER 19.

Nádler István munkája

Marosán György: A korszakváltás dilemmái
Várhegyi Éva: Megalvadt struktúrák a gazdaságban
Losoncz Miklós: Kihívás vagy lehetőség?
Halmai Gábor: Liberális cionizmus
Hajdu Nóra: Németország – a legnehezebb pillanat
Csillag István: Imádok (békében) élni
Lipovecz Iván: Vaku
Interjú – Bíró Zsombor Auréllal beszélget Károlyi Csaba
Vásárhelyi Mária: Az „ellenzéki szavazó"
Bokros Lajos: Magyar tragédiák nemzetközi és hazai tényezői
Standeisky Éva: Kibontott szárnyak
Szále László: Most tél van
Sz. Bíró Zoltán: Békére várva
Majtényi László: A méltóság, a szabadság meg a Sólyom-életmű

Vágják a centit

RÓNAY TAMÁS

Papíron december 31-én, valójában ma, az Európai Unió csúcstalálkozóján ér véget a soros magyar uniós elnökség. Június végén európai parlamenti képviselők aláírást gyűjtöttek azért, hogy vegyék el az elnökséget Magyarországtól. Nem jártak sikerrel, de sok értelme nem is lett volna ennek. Nem csak a magyar elnökség hibája, hogy ebben a fél évben alig haladt előre az EU a fontos kérdésekben. Az EP-választás után hatalmi vákuum nem keletkezett, hiszen Ursula von der Leyent meggyőző többséggel újraválasztották bizottsági elnöknek. Ám a kezdeti időszakot a szövetségkeresés jellemezte, az egyes frakciók minél befolyásosabb pozíciókra törekedtek a következő Európai Bizottságban. Megerősödött az Európai Néppárt, amely ugyan folytatja a koalíciót addigi partnereivel, a szociáldemokratákkal, a liberálisokkal, kiegészülve a zöldekkel, az EPP azonban nagyobb befolyást követelt magának, és esetenként a Giorgia Meloni által fémjelzett ECR frakcióval is összefoghat.

Nem csak az európai intézményrendszer átmeneti állapota az oka annak, hogy némiképp komikus módon több mint két hónappal a soros elnökség kezdete után, október 9-én ismertette Strasbourgban Orbán Viktor a magyar elnökség programját.

Az EU vezető intézményei a soros elnöktől együttműködést várnak: a konkrét hatalommal nem járó tisztség egyik feladata éppen az, hogy zavartalanná tegye az ügymenetet. A magyar kormányfő azonban már a kezdet kezdetén jelezte, konstruktivitásra nem hajlandó. A Volodimir Zelenszkij ukrán elnöknél tett látogatását ugyan még lehetett pozitív jelként értékelni, a Vlagyimir Putyinnál, illetve Hszi Csin-pingnél tett vizitje után azonban az EU vezető tisztségviselői nem győzték hangsúlyozni: Orbán nem az EU nevében tárgyalt. A magyar kormányfő egy PR-bombát akart robbantani azzal, hogy „békemisszió" keretében látogatott el Kijevbe, majd Moszkvába és Pekingbe, miközben mindenki tudta: aligha lehet a béketeremtés a valódi cél, amikor egyetlen államot sem képvisel, csak saját magát, és láthatóan fő célja az volt, hogy az EU vezetőjének szerepében tetszelegjen s Putyin kedvében járjon. Orbán persze hónapokkal később sem ismerte el, hogy a békemisszió csak trükk volt a részéről, sőt azt közölte: ha az EU azt csinálta volna, amit ő mond, akkor már béke lenne. Lázas keresgélés után sem sikerült rábukkanni egyetlen olyan akkor elhangzott mondatára sem, amely tényleg a békét szolgálta volna. Ami pedig Orbán strasbourgi fellépését illeti: nem európai államférfiként lépett fel, sértődöttségét nem leplezve támadta Von der Leyent. A kormányfő nem érzékelte, hogy régi szólamai felett („Magyarországot támadják") mennyire eljárt az idő.

Amikor az év végén már látszott, hogy a magyar elnökség a kezdeti csinnadratta ellenére semmit sem ért el a béke terén, Orbán ismét tett egy rövid PR-körutat, ekkor már a megválasztott amerikai elnökhöz, Donald Trumphoz is ellátogatott. Ám miközben még a magyar „békeköltségvetést" is az amerikai elnökválasztástól tették függővé, s Gulyás Gergely még az egyik kormányszóvivői tájékoztatón is azt állította: Trump január 20-án esedékes beiktatása után minden másként lesz, a magyar kormányfő Mar-a-Lagóból való visszatérése után már elismerte, a békekötés mégsem megy majd – Trump korábbi ígérete alapján – 24 óra alatt.

> A magyar kormányfő egy PR-bombát akart robbantani azzal, hogy „békemisszió" keretében látogatott el Kijevbe, majd Moszkvába és Pekingbe, miközben mindenki tudta: aligha lehet a béketeremtés a valódi cél.

Ha béke nem is lehet, akkor legyen tűzszünet karácsony idejére, gondolta kormányfőnk. Az ötlet valójában Ferenc pápától származott, akinél december elején járt Orbán Viktor. A pápa a múltban már nemegyszer emelt szót egy karácsonyi tűzszünet mellett, s nem csak az ukrajnai háború kapcsán. A magyar kormányfő mintha megszólítva érezte volna magát, miközben pontosan tudta, erre sincs semmi esély. Sebaj, rögtön Zelenszkij elnököt hibáztatta a tűzszünet elmaradásáért úgy, hogy Ukrajnával még csak nem is konzultált erről, és a Kreml is, miközben agyba-főbe dicsérte miniszterelnökünket, arról beszélt, hogy egy tűzszünetnek nincs értelme.

Brüsszel már alig várja, hogy Lengyelország hivatalosan is átvegye az uniós elnökséget. Donald Tusk első számú feladata a kármentés lesz. S visszaadni a soros elnökség tekintélyét.

Vagy nem

BALASSA TAMÁS

Első pont: aki ül, kapaszkodjon meg valami bivalyerős fotelkarfában, tölgyet vagy diót javaslunk (csapolva, nem csavarozva), az éger és a fenyő a könnyed skandináv demokráciák luxusa. Aki viszont áll, az választhat: erre a kis időre már nem ül le, és választ egy országot, ahol nem birkavesével igyekeznek megelőzni a földrengést, vagy mégis leül, és akkor viszont egyrészt magára vessen, másrészt számára is életbe lép az 1. pont.

Akkor uccu neki: Hidvéghi Balázs, a Miniszterelnöki Kabinetiroda parlamenti államtitkára (Nemzeti Bohócakadémia, nagydoktori fokozat) röhögés nélkül, térdét nem csapkodva, hátán nem fetrengve bejelentette a „nemzeti" „konzultáció" előzetes eredményét. Eszerint a magyarok 96 százaléka egyetért egy új, kiszámítható béremelési programmal. A régi, kiszámíthatatlanról nem ejtett szót a vakítóan világló géniusz, de feltételezzük, hogy miután tizennégy év kétharmados kormányzás után sem vált be, egy kövér tender nyertese kikukázza valahol. Továbbá azt is belevágta a mit sem sejtő magyarok szemébe a Fidesz szellemi totemoszlopa, hogy a magyar emberek egyértelműen egy önálló, szuverén gazdaságpolitikát szeretnének, és nem akarnak részt venni Brüsszel gazdasági hidegháborújában. A magyar embereknek hely és elemi őszinteség hiányában nem részletezték a „szuverén" gazdaságpolitika lényegét, miszerint a külön utas Orbán-klán így akar eltérni az EU 26-ok (csak a Fidesz megy a forgalommal szemben) megtámadottat segítő politikájától, vagyis Orbán továbbra gázt akar vásárolni Putyintól (ezzel is támogatva a Kárpátaljára is hulló bombák és drónok szakadatlan gyártását).

Nemzeti Bónuszkérdés: Akar ön olyan családban élni, ahol a Pádre aranyrudakra írt kérdésekkel szavaztatja meg az orgazdasági semlegességről, miszerint neki joga van bármelyik becsületsüllyesztőben berúgni, és bármit eladhat a fizetéskor. Vagy nem akar.

> A magyarok 96 százaléka egyetért egy új, kiszámítható béremelési programmal. A régi, kiszámíthatatlanról nem ejtett szót a vakítóan világító géniusz.

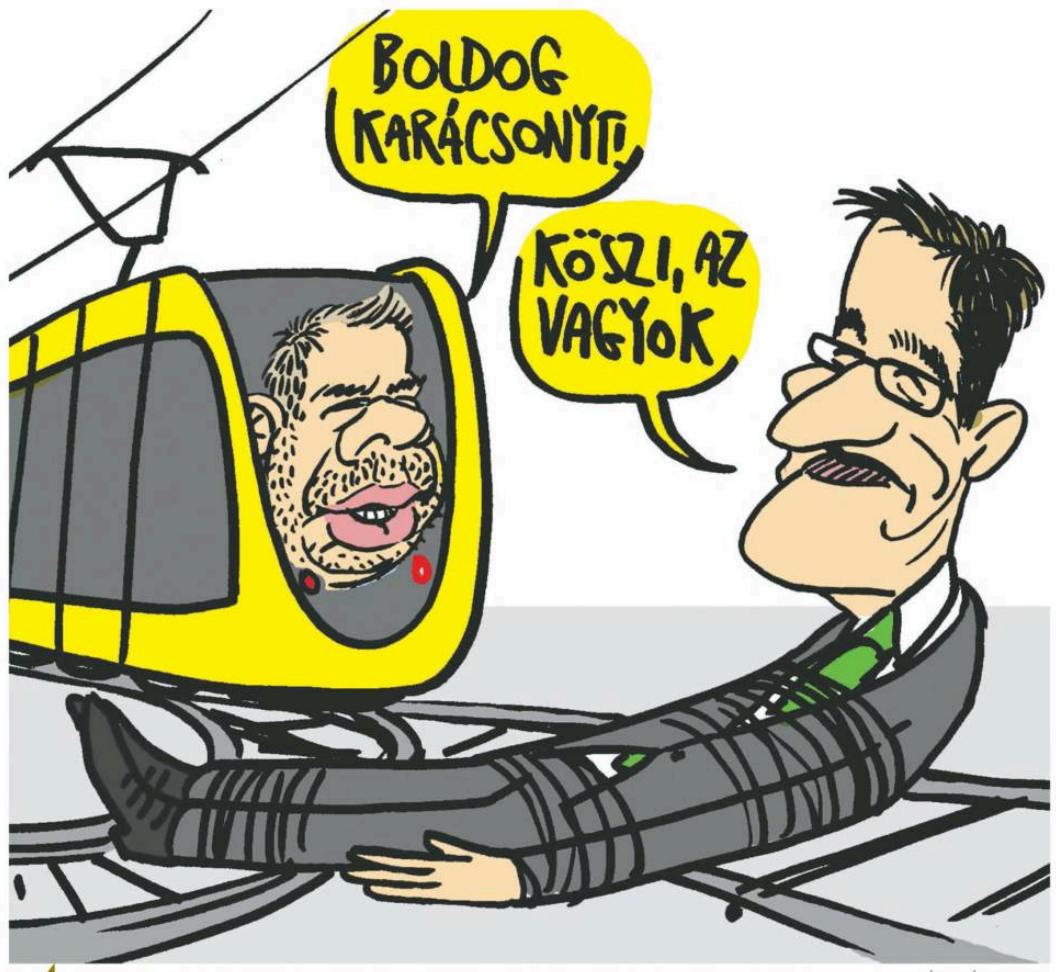

PÁPAI GÁBOR RAJZA

VILLAMOSDILEMMA

Kupé

NÉZELŐDŐ

FRISS RÓBERT

A Közlekedési Múzeumnak nem volt rá pénze, így a MÁV karbantartási keretéből fizettette ki Lázár János minisztériuma a néhai kormányzó, Horthy Miklós vasúti kocsijának restaurálását, méghozzá a személyszállító vasúti flotta karbantartási keretéből, miközben a MÁV-nál a gyakran lerohadó közforgalmú járművek életben tartására is alig jut pénz – írja a hvg.hu.

A portál emlékeztet, hogy a konyha-étkezőkocsit szinte a semmiből építették újjá, mahagóni falburkolattal és francia selyemkárpittal borították, a számla végösszege 200 millió forint lehetett. A cikk szerint ráadásul a 200 milliós felújítás nem is a vasúttársaság döntése volt, „az ukáz magasabb helyről, az Építési és Közlekedési Minisztériumtól érkezett. A minisztériumot pedig a Horthyval büszkén szimpatizáló Lázár János vezeti, aki a kormányzót újratemetésének tavalyi, 30. évfordulóján »igaz magyar hazafinak« és »kivételes államfőnek« nevezte."

> Lássuk be, ócska ember az, aki ilyenkor képtelen a sárból fejét felemelni, s holmi váltókat meg vasúti síneket, elaggott kupékat emleget.

Horthy egykori Turán-szerelvényéből összesen két kocsi maradt meg, a 12-es mellett a 9-es pályaszámú, ami a konyhával felszerelt étkezőkocsi volt. Ez utóbbit újíttatta fel most a MÁV a jármű kalandos hazakerülése után. A minisztérium azt írta, hogy a tárcának „nemcsak az építészet, az épített környezet, de a közlekedés területén is fontos feladata az értékvédelem".

Az egész érvelésből nekem az utóbbi mondat tetszik a leginkább. Csak azt sajnálom, hogy a Lázár János-féle tárcának nem volt korábban ereje és befolyása, hogy az „igaz magyar hazafi" és „kivételes államfő" örökségéből kiemelje a leghivatottabbakat, és akkor a virágzó magyar műemlékvédelem dicsőségére talán a Magyar Rádió is kapna valami emléksarkot, ahol legalább gondolni lehet az 1956-os forradalomra. De ne legyünk telhetetlenek, hiszen látjuk, a magasabb helyről érkezett ukáz, az Építési és Közlekedési Minisztériumtól érkezett cél világos, „nemcsak az építészet, az épített környezet, de a közlekedés területén is fontos feladat az értékvédelem".

Lássuk be, ócska ember az, aki ilyenkor képtelen a sárból fejét felemelni, s holmi váltókat meg vasúti síneket, elaggott kupékat emleget. Ne várjuk el az ilyentől, hogy fantáziája messzebb szárnyaljon a Don vidéke felett. Főként, hogy mi már ezért a néhány méltatlankodó sorért is szégyelljük magunkat.

Hanem azt jó volna tudni, mi jár majd az utókor békés atyafijainak a fejében a Turán-kocsik láttán. Ismereteik nem lesznek tőlük gazdagabbak a múltról. Csak egyben bízhatunk, hogy nem tudnak majd ellenállni a rájuk törő hányingernek. S bár ez legkevésbé sem történelmi kategória, szemléletesen kifejezi majd véleményüket a minket ma beburkoló világról. Amelynek legfőbb gondja pont a Turán-kocsik rendbehozatala. Gyanítom azonban, hogy sokkal többről van itt szó, mint holmi vagonok restaurálása. Egy korszak restaurálásáról, pontosabban újraélesztéséről. A magyar jobboldal arra készül, hogy életet leheljen a múltba. Még pontosabban, a múlt modernizált formájába. Ez sem csekélyebb feladat, mint egy Horthy-vagon felújítása.

Csődbe taszított éveink

HORN GÁBOR
a Republikon Alapítvány kuratóriumának elnöke

Ma sokkal rosszabbul élünk, mint négy éve, hogy a Fidesz egykori – 2006-os, akkor hamis, ma pontos – szlogenjét idézzük.

Mielőtt azonban ennek az okait feltárnánk, érdemes egy önkritikus kitérőt tenni.

Először is a 2010-es kormányváltás után, két évvel a világot megrengető gigantikus gazdasági válság után Orbánék valóban rendkívül nehéz állapotban vették át a kormányrudat. S miután nem kötöttek megállapodást az IMF-fel – mint azt sok mértékadó szakember várta volna –, majd pedig számos szokatlan gazdasági lépéssel éltek, különös folyamat tanúi lehetünk.

Mértékadó, a nemzetközi szakmai életben is megbecsült liberális közgazdászok éveken át jósolták innentől fogva, hogy mindjárt összerogy a magyar gazdaság, megroppan a fizetőképességük, és egyáltalán, jön az Armageddon.

Ehelyett azonban az történt, hogy a világgazdaság páratlan konjunktúrával pattant vissza a Lehman Brothers csődjével kezdődő krízisből, Magyarországra ráadásul dőltek az európai uniós támogatások, és még a magánnyugdíj-megtakarításunkat is lenyúlta a kormány. Így összességében valóban folyamatos növekedést élhettek meg az emberek, olcsó hiteleket, jobb életet, a 2022-es választások előtt visszaállított 13. havi nyugdíjat (ez önmagában ugyan nem oldotta meg a nyugdíjas társadalom leszakadását, de valamit kompenzált az elveszett lehetőségekből). Az újságolvasók pedig azt is, hogy az addig tévedhetetlennek vélt szakemberek ezt bizony benézték.

> Orbánék 2010 óta szisztematikusan számolják fel a piacgazdaságot, és építenek helyette államkapitalizmust. Szisztematikusan számolják fel 14. éve az öngondoskodási készséget.

Majd jött a Covid, nem sokkal utána Oroszország lerohanta Ukrajnát, a magyar gazdaság pedig összecsuklott. A régiós átlagnál sokkal nagyobb és jóval elhúzódóbb inflációt produkált, növekedés helyett recesszióba került a gazdaság, ha volt is bérnövekedés, azt elvitte a romló forint és az infláció. S ez így megy fél évtizede, miközben a környező országokban lassan összeszedték magukat, szolid növekedési pályára álltak.

Mi történt? Számtalan rész ok felsorolható, de van egy ügydöntő.

Kétségtelen, hogy rettenetes az egyoldalú energiakitettségünk, és az energiaárak az orosz agresszió okán teljesen elszabadultak. Kétségtelen, hogy a német gazdaság nagyon belassult, és ez Magyarországot rendkívül érzékenyen érintette. Kétségtelen, hogy elhibázottnak tűnik az akkumulátorgyár-beruházások tömege, az elektromos autók iránti kereslet rendkívül visszaesett.

Kétségtelen, hogy évek óta nem kapjuk meg az Európai Unió támogatási összegeit, mivel Orbánék nem hajlandók azokat a közösségi jogot súlyosan sértő törvényeket korrigálni, amelyeknek kijavítása a folyósítás feltétele lenne. Kétségtelen, hogy sok pénzt ellopnak az urak, továbbá túlárazott és felesleges beruházások tömegeit rendeli meg a kormány, és ezzel saját klientúráját hizlalja.

Ám nem ez a fő ok, hanem – hogy a kormányfő által is szeretett Bereményi–Cseh-sorral szóljunk –: Valóság Nagybácsi megjelenése.

Orbánék 2010 óta szisztematikusan számolják fel a piacgazdaságot, és építenek helyette államkapitalizmust. Szisztematikusan számolják fel 14. éve az öngondoskodási készséget, helyette a kádári „az állam mindent megold” retorikát egy nevetséges és káros állami gyakorlat követi: az ársapkáktól a kamatstopon át a még valahogy profitot termelő multinacionális cégekre rótt, kiszámíthatatlan különadótömegig olyan mixet állítottak össze, amely szükségszerűen csődre van ítélve.

Egyfelől arra kondicionálták a vállalkozókat, hogy tisztességes és kiszámítható piaci környezetet még csak ne is várjanak: majd az állam megmondja, kitől rendel, a többiek örüljenek, ha életben maradnak. Az állami beavatkozások tömege és kiszámíthatatlansága piacellenes, ehhez járul hozzá bajnak az általános versenytorzító gyakorlat, amely nem a minőséget és az árat preferálja a közbeszerzéseknél, hanem a haverokat.

Mindezzel párhuzamosan elűzték hazánkból az innovációt: szó szerint – hiszen számos kitűnő szakember inkább külföldön keres megélhetést –, és hosszú távon is a rettenetes gazdasági praxisukkal. A miniszterelnök a tudásalapú gazdaság nemzetközi felvirágzása közepette ragaszkodik ugyanis ahhoz, hogy Magyarországot kizárólag az olcsó munkaerővel és alacsony vállalati adókkal tegye vonzóvá. Ebből pedig az következik, hogy összeszerelhetünk itthon autót, fegyvert, fröccsöntött műanyagot, de hozzáadott érték nélkül, rossz termelékenységgel, a termelési lánc végén dolgozunk.

Ebben a környezetben érkezünk meg a választás előtti évbe (amely már jó rég sajnálatos mód kampányévnek számít), és itt szeretné majd a leendő jegybankelnökkel, a kormányfőhöz mindig lojális Varga Mihállyal együtt Orbán megformálni a fából a vaskarikát: lefaragni az állami kiadásokat és felpörgetni a gazdaságot a lakosságnak osztogatott pénzzel.

Ez együtt nem fog menni, jövőre is rengeteg kamatteher húzza az állam vállát, és persze, ha tovább rontják a forintot – Erdogan barátjuk receptjét követve –, akkor osztogathatnak. Csak hát nem sok minden van hazánkban, amihez ne kéne külföldről is valami, következésképp a gyógyszeráraktól az energiaárakon át bármilyen eszköz alkatrészéig a lakosság is megérzi majd, hogy miért kevesebb a papíron több forint, amit nagy csinnadrattával utalnak neki.

A cikk címe persze részben megtévesztő – hiszen nem államcsődről van szó, elvegetálunk majd valahogy, biztos akad néhány távol-keleti diktatúra, amelyik jó kamatra szívesen ad kölcsön a kormánynak.

De bizony csődbe taszított évek ezek mégis, ha onnan nézzük, hogy mi lehetett volna itt, ha a piac szabad marad, a verseny beavatkozás mentes, a polgárok öngondoskodását pedig nem szemen köpi, hanem bátorítja a kormány.

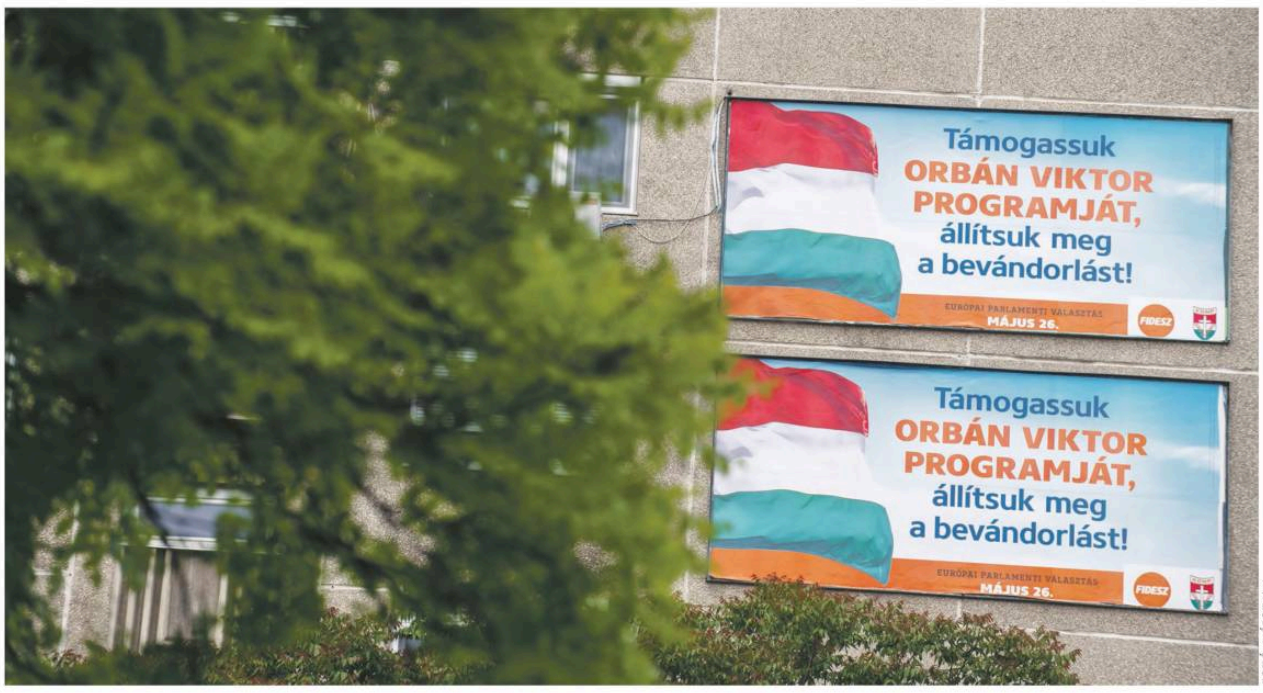

FOTÓ: NÉPSZAVA

Búcsúzhatunk a választásoktól?

HAJDÚ MIKLÓS
mérnök-közgazdász

A közelmúltbeli romániai elnökválasztás története messze túlmutat annak helyi jelentőségén. Nem túlzás azt állítani, hogy alapjaiban kérdőjelezi meg mindazt, amit a világ józanabb része egy demokratikus választásról eddig gondolt.

A történtek dióhéjban: valakik egy közösségimédia-platform – jelen esetben vélhetően a TikTok – felhasználásával valótlanságok és képtelenségek tömegét zúdították egy bizonyos, előzetesen esélytelennek tartott jelölt érdekében a választópolgárokra. Többségük kritika nélkül elhitte azokat, és ezzel fényesen igazolta a szkeptikusok (köztük jómagam) azon meggyőződését, hogy nélkülözik azt a mégoly csekély értelmet, tájékozottságot, lényeglátást is, amely egy választópolgártól elvárható lenne.

A cselekménysor mögött egy külföldi állam – Oroszország – beavatkozását (azaz finanszírozását) vélik, technikailag pedig több tízezer nem valós („kamu”) profil használatát sejtik, amelyek feladata az említett valótlanságok és képtelenségek létrehozása és terjesztése volt. Ennél több és főleg konkrétabb adat annak ellenére nem került eddig a nyilvánosság elé, hogy a vonatkozó titkosszolgálati információk titkosságát feloldották. De mindez elegendő volt a román alkotmánybíróságnak ahhoz, hogy az elnökválasztási folyamatot megsemmisítse és megismétlését rendelje el, ami a nyerésre állók felháborodását, a magukat a demokrácia híveiként meghatározók helyeslését váltotta ki.

A történtek arra mutatnak rá, hogy a világ eljutott a technika fejlődésének egy olyan szintjére, amikor a közgondolkodás által eddig demokratikusnak tartott választások tisztességessége, lebonyolításuk pártatlansága, összefoglalva: az az elvárás, hogy azok a nép valóságos szándékát tükrözzék, már csak illúzió, és az eredmény alakítása a hatalomra törő vagy zavarkeltő körök anyagi erőforrásaitól függ.

Az internet nem ismeri az országhatárokat, ahogy az azt használó közösségi média sem, napjaink forradalma, a mesterséges intelligencia (AI) pedig még ennyire sem. Az információs forradalommal ráadásul nemcsak élni, hanem visszaélni is lehet, és ez lépten-nyomon meg is történik. Az egyes szolgáltatók kontrollalgoritmusai meghekkelhetők, és ez még a szolgáltatók tisztességes szándéka esetén is megtörténik - hát még akkor, ha az adott szolgáltató érdekelt a manipulációkban.

A román alkotmánybírósági döntés a jövőre nézve számtalan kérdést vet fel, amelyek közül a teljesség igénye nélkül csak néhányat említek.

> Miben különbözik a közösségi médián terjesztett valótlanság hatása és elbírálása attól, amit a hagyományos médián terjesztenek?

Mi az a határ, amikor egy visszaéléseket észlelő, erre feljogosított szerv megalapozottnak látja egy választási folyamat megsemmisítését (példaként: mondjuk száz kamuprofil beavatkozása még elmegy, de ötvenezer már nem)?

Mi a garancia arra, hogy a feljogosított szerv a hatáskörét nem visszaélésszerűen, azaz valamely jelölt vagy párt győzelme vagy épp veresége érdekében használja? (Utóbbira a válaszom: semmi. Ha pl. most nem az esélytelen és nem comme-il-faut jelölt győz, akkor is zavarta volna az alkotmánybíróságot a külföldi beavatkozás?)

Miben különbözik a külföldi és a „hazai” eredetű valótlanság közrebocsátása?

Miben különbözik a közösségi médián terjesztett valótlanság hatása és elbírálása attól, amit a hagyományos médián terjesztenek? (Lásd pl. KESMA... A magyar választási szabályok kampányidőszakban szinte bármilyen alaptalan állítást megengednek, kampányidőszakon kívül pedig az illetékesek arra hivatkozva nem foglalkoznak velük, hogy nincs kampányidőszak.)

Ha a közösségi média leuralása tiltott választási cselekmény, akkor a hagyományos (print, plakát, rádió, tv stb.) médiáé miért nem az?

Honnan tudható, hogy a múltban nem voltak-e a legutóbbi romániaihoz hasonló beavatkozások? (Az én válaszom: bizonyosan voltak.)

És végül a millióforintos kérdés: hogyan lehetne a jövőben megakadályozni a hasonló beavatkozásokat és/vagy azt, hogy a választási folyamat megsemmisítésének jogával bíró szervezet ezt a jogot visszaélésszerűen, politikai indíttatásból alkalmazza?

Az üggyel kapcsolatban már olvastam olyan – megnyugtatónak szánt – nyilatkozatot, mely szerint nálunk nincs ilyen veszély, mert a magyar Alkotmánybíróságnak (AB) nincs ilyen jogosítványa. Ez egyrészt nem igaz, mert a magyar választási rendszerben hozott határozatok esetében bírósági úton rendelkezésre áll jogorvoslati lehetőség, amelynek legutolsó állomása az alkotmányjogi panasz intézménye, tehát az AB; másrészt teljesen mindegy, hogy az ilyen döntésre illetékes szervet AB-nak, vagy esetleg Nemzeti Választási Bizottságnak hívják-e.

És akkor a pótkérdés: ha a magyar (vagy bármely más) választási rendszerben nincs lehetőség a választási eredmény teljes vagy részleges megsemmisítésére, akkor egy legutóbb Romániában tapasztaltakhoz hasonló „támadás” ellen hogyan védekeznének? Merthogy nem ez volt az utolsó, arra nagy összegben fogadnék.

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

mvm.hu
MINDEN PILLANATBAN OTT VAN
ENERGIA. ÉRTÜNK
MVM

LAPSZÉL

Rosszullét miatt szakadt félbe Az imposztor

FOTÓ: VÍGSZÍNHÁZ/DÖMÖLKY DÁNIEL

Váratlanul félbeszakadt Spiró György Az imposztor című darabjának keddi előadása a Pesti Színházban, miután a főszereplő Kern András rosszul lett. A színművészt a helyszíni vizsgálat után további kivizsgálásra kórházba szállították. A színház közleménye szerint a művész azóta már jobban van. A december 7-én bemutatott, a teátrum varázsáról és kiszolgáltatottságáról szóló komédia félbeszakadt előadását a színház 2025. március 13-án, csütörtökön 19 órakor pótolja, a megváltott jegyek és bérletek automatikusan érvényesek lesznek az új időpontra. Illetve akinek nem felel meg a pótlásra kijelölt dátum, december 31-ig egy másik Az imposztor előadásra cserélheti belépőjegyét. A színház emellett azt is bejelentette, hogy a ma esti Pinokkió című előadásban a Macska szerepében Seress Zoltán lép majd színpadra. NÉPSZAVA

Elhunyt Szalai Györgyi filmrendező

FOTÓ: MMA

Nyolcvannégy éves korában elhunyt Szalai Györgyi Balázs Béla-díjas filmrendező, forgatókönyvíró, a Magyar Művészeti Akadémia tagja. Az MMA saját halottjának tekinti a dokumentum-játékfilmes irányzatot megteremtő Budapesti Iskola kiemelkedő művészét, aki pályafutása során állandó alkotótársával, Dárday Istvánnal készített filmjeikben kivételes érzékenységgel ábrázolta a hazai társadalmi valóságot. Az 1974-es Jutalomutazás nemzetközi sikert aratott, míg későbbi alkotásaik közül kiemelkedik a Filmregény – Három nővér és Az emigráns – Minden másképp van című Márai-film. 24.HU

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

SZÍNHÁZAK részére mindennemű régiségek felvásárlása készpénzben. 06-30/419-2713, antiklakberendezes.hu

FIGYELEM! Készpénzért vásárolunk könyveket, festményeket, öltönyöket, Zinger varrógépet, arany ékszereket, ezüsttárgyakat, karórákat, porcelánokat, pénzérmét, teljes hagyatékot. Üzlet: 2. kerület, Szilágyi Erzsébet fasor 25. Tel.: 06-1/488-7910, 06-20/334-9091.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

A vér és erőszak színe

KÉP & SZÖVEG Magyarul is megjelent A szolgálólány meséje képregényváltozata, amely kemény fedeles, művészi igényességgel illusztrált mű egy olyan világról, ahol a nőket csak szaporítóként értékelik.

ROSZNÁKY EMMA

A szolgálólány meséje 1985-ös megjelenése óta elegáns helyet foglalt el a totalitárius disztópikus fikciók sorában, a kritikusok által elismert Hulu-sorozat óta pedig széles körben ismertté vált. A feminista aktivistaként is aktív kanadai szerző, Margaret Atwood regényét Renee Nault kanadai művész adaptálta és illusztrálta, A szolgálólány meséje képregényváltozata 2019 márciusában került a polcokra a tengerentúlon, idén pedig magyarul is megjelent a Jelenkor gondozásában.

A regény eredeti, 1985-ös megjelenésekor a konzervatív kereszténység politikai befolyása megugrott az Egyesült Államokban. A regényben egy Jákob Fiai nevű fundamentalista szervezet puccsot indít, megöli az elnököt és megdönti az amerikai alkotmányt. Az új Gileád Köztársaság egy militarizált ószövetségi társadalomként működik. A rezsim mindenkit elnyom, aki nem fehér férfi hívő. A színes bőrűeket kitaszítják a társadalomból, míg a nők, akiket csak szaporítóként értékelnek egy olyan világban, ahol a radioaktív háborús törmelék és a környezetszennyezés pusztítást végez az emberi termékenységen, gyakorlatilag rabszolgák, akiknek tilos tulajdont birtokolniuk, sőt még írniuk és olvasniuk sem szabad.

Kemény fedeles, művészi igényességgel illusztrált, hosszabb könyvről lévén szó nem egyértelmű pusztán képregényről beszélni, az eredeti megnevezése, a „graphic novel", azaz képregényalbum sokkal találóbb. Bár több vizuális előfutárt lehetett volna követni, Renee Nault a The Hollywood Reporternek elmondta: még azelőtt kezdett el dolgozni a képregényalbumon, hogy a sorozat elérhetővé vált volna, utána pedig szándékosan kerülte az Elisabeth Moss főszereplésével készült filmes munkát, nehogy hatással legyen rá a dizájn vagy a történetmesélés módja. Nault ugyancsak nem látta az 1990-ben készített filmet sem. Mindez a képi világon is tapasztalható, egyedi látásmódú munka, a művész egyszerre esztétikusan és meglepő ötletességgel alkotta meg a képregényalbumot.

Renee Naultot Margaret Atwood kiadója, a Nan A. Talese kereste meg a képregény ötletével – azt hiszem, az egyik ok, amiért engem választottak alkotónak, az lehetett, hogy nem szó szerinti stílusban mesélek, továbbá érdekel a szereplők gondolatainak és érzéseinek ábrázolása. Nagyon szerettem a történet csendes, elgondolkodtató pillanatait; ott rengeteg lehetőség van arra, hogy a karakterek lelkiállapotát nyílt és finom vizuális jelzésekkel is közvetítsem – mondta el a kanadai művész az amerikai lapnak.

Atwood könyvének képregényverziójából jó pár rész kimaradt, hiszen ha a képi alkotó ragaszkodik az eredeti műhöz, nagyjából háromszor ilyen hosszú adaptációt alkot. Nault kiragadta a kulcsfontosságú jeleneteket, illetve azt kereste, mit tudna tömöríteni a vizualitás eszközeivel. A színhasználat kiemelkedő, nyilván adott a szolgálólányok vérpiros, széles ruhája, mely a képregényalbumban a vér és az erőszak színévé is válik.

A feminista aktivistaként is aktív kanadai szerző, Margaret Atwood regényét Renee Nault kanadai művész adaptálta és illusztrálta

FORRÁS: JELENKOR KIADÓ

INFÓ

Margaret Atwood: A szolgálólány meséje (képregény), rajzok és adaptáció: Renee Nault, fordította: Csonka Ágnes, Jelenkor, 2024.

Padavatás André Kertész tiszteletére

EMLÉKEZÉS Padot avattak André Kertész, a világhírű fotóművész tiszteletére szerda délelőtt az MNMKK Magyar Nemzeti Múzeum kertjében. Ezzel az eseménnyel zárult az André Kertész 130 emlékév, melynek során kiállítássorozatot rendezett a múzeum a művész születésének 130. évfordulója alkalmából.

– Ezzel a gesztussal tisztelgünk a XX. század egyik legnagyobb, világhírűvé vált magyar fotóművésze előtt, akinek jelentős hagyatékát őrizzük a Magyar Nemzeti Múzeumban. André Kertész egyik jól ismert fotóján a múzeum kertjében látható egy pad, pontosan itt, amelyet mostantól Kertész-padként fogunk emlegetni, és egy kis emléktáblával jelölünk meg, emlékeztetve a Múzeumkert és a múzeum látogatóit a XX. századi mindennapok kiemelkedő magyar dokumentarista fotóművészére – mondta Zsigmond Gábor főigazgató az eseményen.

Matthieu Berton, a Francia Intézet igazgatója köszöntőjében kiemelte: – André Kertész életműve tökéletesen megtestesíti a Magyarország és Franciaország közötti történelmi és kulturális kapcsolatot, annak a két országnak a kapcsolatát, amely a művészi zsenialitásnak táptalaja volt. Ma, az emigránsok világnapján emlékezzünk arra, hogy Kertész Párizsban, ahová harmincegy évesen érkezett, olyan befogadó közegre talált, amely lehetővé tette számára, hogy alkothasson és megossza tehetségét az egész világgal. Párizsról készült fotói ikonikussá váltak, amelyek egyszerre illusztrálják Kertésznek a város iránti szeretetét és költői látásmódját.

Végül Sophie Sellier kulturális attasé olvasta fel Paul Dermée belga író, költő André Kertészről 1927-ben írt versét, majd Fisli Évától, a múzeum Történeti Fényképtárának vezetőjétől hallhatta a művet a közönség Keserű Péter Ferenc és Molnár Krisztina Rita fordításában: „...Semmi elrendezés, szabály, effekt, beállítás. / Technikád hű, romlatlan, mint látásod. / Nálunk, ebben a Quinze-Vingts-i vakok intézetében / Kertész egy testvér, aki lát." P. SZABÓ DÉNES

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Sophie Sellier attasé, Zsigmond Gábor főigazgató és Matthieu Berton igazgató a padavatást követően

METUSCOPE Online Filmszemle

A Budapesti Metropolitan Egyetem december 16-tól február közepéig ismét megrendezi online filmszemléjét, ahol 84 animációs és élő szereplős alkotást tekinthet meg díjmentesen a közönség. A programban 47 animációs film szerepel, köztük a „110 éves a magyar animáció" tiszteletére készült stílusgyakorlatok és diplomafilmek, valamint 37 élő szereplős rövidfilm. NÉPSZAVA

Vászonra viszik az Egykutyát

Deák Kristóf, az Oscar-díjas Mindenki rendezője nagyjátékfilmmé adaptálja az Egykutya című színdarabot. A négy egykori kollégiumi barát találkozásának történetét az eredeti szereposztással – Döbrösi Laura (képünkön), Tenki Dalma, Bakonyi Alexa és Tóth Károly főszereplésével – viszi vászonra a rendező. NÉPSZAVA

Nem jutott tovább a Semmelweis

Kiesett az Oscar-díjért folyó versenyből a Koltai Lajos rendezte Semmelweis – közölte az amerikai filmakadémia a kategória szűkített listájának bejelentésével. A 85 nevezett alkotás közül 15 film jutott tovább. Magyar filmként legutóbb Tóth Barnabás Akik maradtak című alkotása került a szűkített listára. TELEX

Búvár a körúton, bravúr a turulon

KÖNYV Száznál több fekete-fehér fénykép, megannyi történet egy szakmáról meg egy korszakról – bő harminc év megrázó pillanatait idézi meg Boros Jenő Képes Krónikája.

BODA ANDRÁS

Egyetlen nap alatt több tízmillió fotó és videó kerül fel a közösségi oldalakra. Láthatunk kivégzéseket, süllyedő hajókat, megbukó diktátorokat, parolázó politikusokat, zuhanó repülőket, háborút, szexet, vért, amit csak kívánunk. Amit csak fel tud dolgozni gyomrunk meg az agyunk. Ömlik ránk a képi tartalom a jelenből, a digitális archívumokon át a múltból, a mesterséges intelligencia bugyraiból pedig már egy sosemvolt világból is.

És akkor megérkezik ide a fotóriporter, a lapunkban is publikáló autós szakújságíró, Boros Jenő Képes Krónikája. Papírra nyomtatott, albumba rendezett, jobbára fekete-fehér fotókból szerkesztett könyvvel beszállni 2024-ben a tartalomversenybe? Ez a rajtrács legeslegvégének tűnik.

Aztán kinyitjuk a könyvet, és máris elfelejtjük a pixeleket, a kattintásokat, a netes galériákat. Csak bámuljuk a főként a nyolcvanas-kilencvenes éveket megidéző hírképeket. Nem görgetve-pörgetve, gyorsan, gondolattalanul. Lassan. Egyesével. Figyelmesen.

Egyszer csak, valamikor a nyolcvanas években, fent vagyunk a Szabadság híd tetején. Lent a Duna, szemben a Gellért Szálló, mellettünk egy tűzoltó, kicsit alattunk az ugrásra készülő öngyilkosjelölt. Percekig időzünk a tűzoltó mármár kedélyesnek tűnő arcvonásain, a vasat markoló, elkeseredett férfi tekintetén, mire eszünkbe jut: jó, jó, de évtizedekkel a drónok kora előtt hogy készült a fotó? Persze tudjuk: Boros Jenő mindig feljebb mászott, közelebb ment, jobb helyet keresett, gyorsabban ért oda. Hogy meglegyen a jó kocka. Mondjuk az a kép, amikor egy búvár merülésre készül a pesti körúton. 1988 májusában egy hatalmas vezetékből feltört a víz az akkor Majakovszkijnak nevezett utcánál: folyóvá változtatta a széles utat, és a hömpölygő áradat pincékbe betörve két ember életét kioltotta. Boros Jenő ott volt. Ott is ott volt. Ahogy szinte mindenütt, ahol akkoriban zuhant, robbant, tört, ütközött, égett valami. Az ott készült képeivel és az azokhoz fűzött személyes történeteivel, kulisszatitkaival pedig egyszerre mesél nekünk egy szakmáról meg egy korszakról.

Látunk villamos alá esett embert. Roncsba szorult embert. Fáradt tűzoltókat, kisgyerek életéért elkeseredett küzdelmet vívó orvosokat. És igen, látunk halált is. Csak épp másmilyent, mint amihez ma szoktatnak minket. Boros Jenő képei megmutatják a mának, hogy nem feltétlenül kell vér, cafatokra szakadt test, szétlőtt fej brutális látványa ahhoz, hogy szembesüljünk mulandóságunkkal. Hogy lehet, lehetett ezt tisztességgel is. Neki elég volt egy baleseti helyszín melletti gazdátlan cipő, hogy megmutassa ezt. Vagy egy roncsból kilógó kar: a csuklón maradt óra még mutatja az időt, szinte látjuk, halljuk, amint peregnek a másodpercek, de már csak a túlélőknek. És megmutatja azt is, milyen az, amikor az az egyetlen választás, hogy kendőzetlenül tárja elénk kegyetlenségeinket: erről beszél el mindent a romániai forradalom idején, a temesvári ravatalozóban kiterített, megkínzott test látványa.

Szelídebb az album második fele, amelyben már elismert autós szakújságíróként a járműgyártás, a motorsportok csillogó-villogó világát és kevéssé ismert oldalát tárja elénk. Nehéz terep. Mert könnyű szakbarbárrá válni, csak „benzinvérűekhez" szólni, ám ahogy a hírképeknél, Boros Jenő itt is többet ad. Korszakokat, hangulatokat, érzéseket zár kockákba. Látjuk az először készülő szentgotthárdi Opeleket, s átéljük újra, milyen volt az első

Baleset 1986. április 15-én. Egy roncsból kilógó kar: a csuklón maradt óra még mutatja az időt

FOTÓ: B-TECS-BOROS JENŐ

Az album megmutatja azt is, milyen az, amikor az az egyetlen választás, hogy kendőzetlenül tárja elénk kegyetlenségeinket.

magyar nyugati kocsiról álmodozni. Komondorral védett roncstelepek világa emlékeztet a kilencvenes évek vadkeleti viszonyaira, buherájára. Látjuk aztán, hogy jött el a Nyugat, mit hozott egy térségnek a győri Audi meg az esztergomi Suzuki. Vagy épp azt, milyen volt ezekben az üzemekben melósnak lenni. Az album végére olyannyira hozzászokunk Boros Jenő különös látásmódjához, hogy az Ecclestone-sztorin különösebben meg sem lepődünk. Egy rendezvényen mindenki a Forma–1 egykori mindenható urára, a dúsgazdag, befolyásos Bernie Ecclestone-ra volt kíváncsi, kivéve Boros Jenőt, aki a milliárdos feleségét kérte arra: állna-e modellt neki egy tetszetős kocsi mellett?

SZEMBESÍTÉS

BOROS JENŐ

A fotóriporter és autós szakújságíró a világ kevéssé ismert oldalát tárja elénk.

Boros Jenőnek a romániai forradalom egyik Temesváron készült pillanatát megörökítő fotója

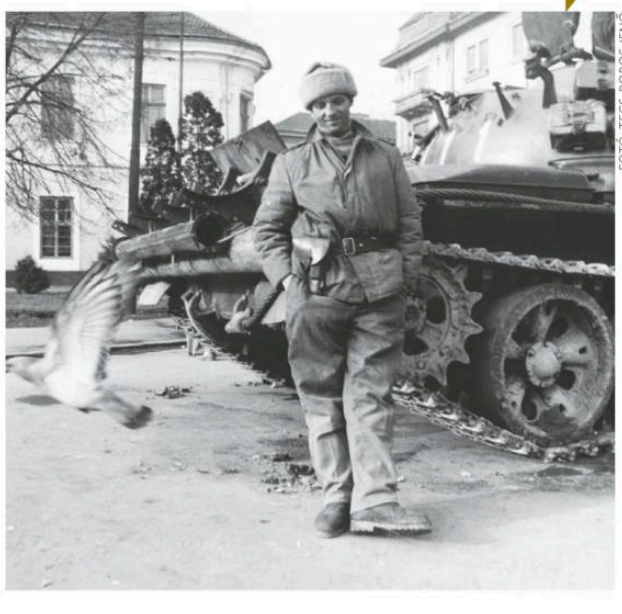

FOTÓ: TECS-BOROS JENŐ

INFÓ

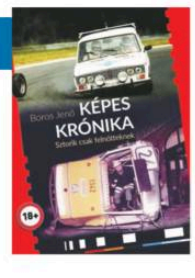

Boros Jenő: Képes Krónika – Sztorik csak felnőtteknek B-TECS Engineering Kft., 2024.

HIRDETÉS

LAPSZÉL

Ádám hazatért

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A 28-szoros magyar válogatott Ádám Martin két és fél év után visszatért a Paks labdarúgócsapatához. „Jó érzés hazatérni, örülök, remélem, sikeresek leszünk” – mondta a kupagyőztes tolnai együttes honlapján a 30 esztendős csatár, aki másfél évre írt alá. Ádám 2020 nyarán Kaposvárról érkezett Paksra, második idényében gólkirály lett az NB I-ben, majd a dél-koreai Ulszan csapatában kétszeres bajnok lett. Az idén nyáron a görög Aszteraszhoz szerződött, de novemberben közös megegyezéssel szerződést bontottak a felek. MTI

Máris kaphatók a BL-döntő jegyei

Megkezdődött a jegyárusítás a női kézilabda Bajnokok Ligája budapesti négyes döntőjére, amelyet május 31.–június 1-jén rendeznek az MVM Dome-ban. Az első jegyek az eurohandball.com oldalon váltak elérhetővé a Final Fourra, január 15-ig minden jegyre az „early bird” ajánlat érvényes, a legolcsóbb belépők 11 900, a legdrágábbak pedig 71 900 forintba kerülnek. A jegyek a szombati elődöntőkre és a vasárnapi helyosztókra is érvényesek. MTI

Gyorsan lépegetnek

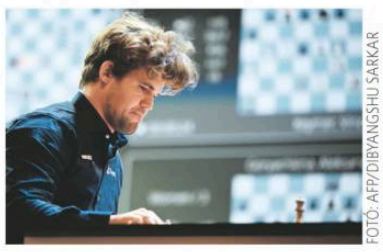

FOTÓ: AFP/DIBYANGSHU SARKAR

Csaknem háromszázan vesznek részt az idei gyorssakk- és villámsakk-világbajnokságon, amelyet a New York-i Wall Street ikonikus épületeiben rendeznek jövő szerdától december 31-ig. Az eseményen egyedüli magyar indulóként Dudin Gleb orosz származású nemzetközi nagymester szerepel. Ott lesz a klasszikus formátum korábbi világbajnoka, a jelenben is a legjobb sakkozónak számító norvég Magnus Carlsen (a képen), aki mind gyorssakkban, mind villámsakkban címvédőként ül asztalhoz. MTI

Vadnai második Horvátországban

A vitorlázó Vadnai Jonatán ezüstérmet szerzett az ILCA 7 (korábban Laser) osztály horvát nyílt bajnokságán. A versenyen nyolc országból 35-en indultak. A párizsi olimpián negyedik Vadnai a ciprusi Pavlosz Kontidesszel – aki az idei játékokon a második helyen végzett – vívott nagy csatát, és a mindent eldöntő futamban néhány méterrel kapott ki tőle. A magyar hajós december 21-ig Splitben tréningezik, majd január 13-án Cipruson kezdi az edzőtábort, immár a 2028-as Los Angeles-i olimpia jegyében. MTI

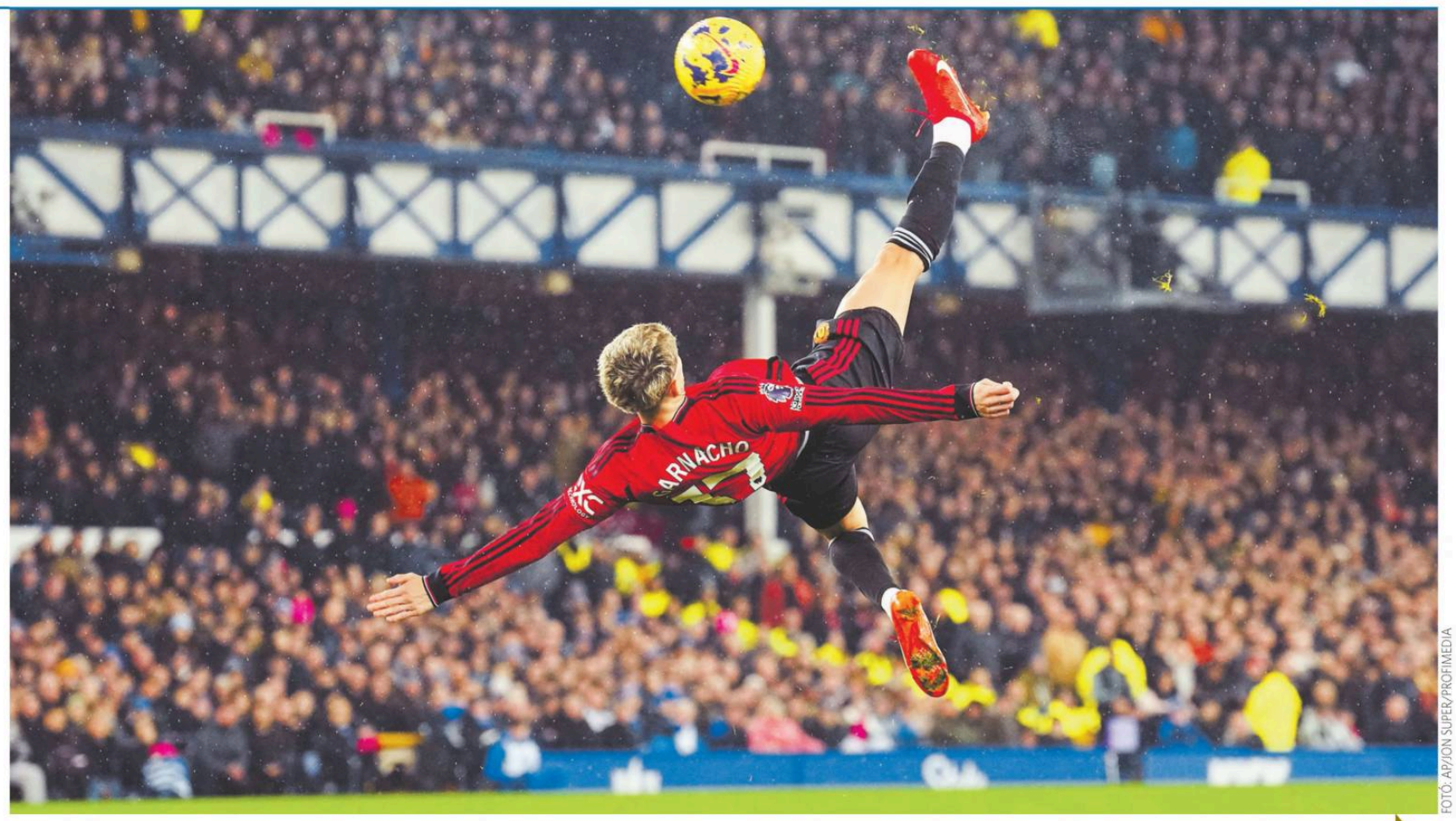

FOTÓ: AP/JON SUPER/PROFIMEDIA

A Manchester United argentin támadója lekopírozta Rooney 2011. februári, a városi riválisCitynek lőtt találatát

„Jöttem, láttam, győztem”

ELÉGTÉTEL Katarban vette át a világ legjobb játékosának járó FIFA-díjat a brazil Vinícius Jr., aki az Aranylabda elbukása után beolvasott mindenkinek, aki nem értékeli őt.

NÉPSZAVA

Veni, Vidi, Vici – írta ki Instagram-oldalára Vinícius Jr., miután a FIFA gáláján az év játékosának választották (az eseményt eredetileg januárban tartották volna, de a naptár telítettsége miatt a nemzetközi szövetség úgy döntött, az Interkontinentális Kupa előestéjén megejtik a ceremóniát). A Real Madrid támadója nem rejtegette érzéseit, hogy elégtételt érez, amiért az Aranylabdát nem ő kapta (hanem a spanyol Rodri nyerte), és elég éles hangon értékelte az eddigi pályafutására koronát illesztő díjat:

„Ma annak a fiúnak írok, aki annyi és annyi bálványt látott felemelni ezt a trófeát... eljött a te időd. Vagyis: eljött az én időm! Igen, én vagyok a legjobb játékos a világon. Keményen küzdöttem érte, megpróbáltak és mind a mai napig megpróbálnak elnyomni. De senki sem mondja meg, hogy kiért harcoljak, hogyan viselkedjek. Amikor São Gonçalóban az utcán játszottam, rendszeren kívüli voltam. A mai napig hasonlóan érzem magam. Önmagamért és a családomért nyertem. Meg azokért a gyerekekért, akik azt hiszik, lehetetlen eljutniuk idáig. Példaképvagyok. A világ legjobbja!” – írta, s megköszönte mindazoknak, akik támogatták őt az útján, a Flamengóban, a Real Madridban, a brazil válogatottban.

FOTÓ: AFP/KARIM JAAFAR

A FIFA elnöke, Gianni Infantino Dohában adta át a brazil Vinícius Jr-nak az év legjobbjának járó díjat

A végeredmény a szurkolók szavazatai mellett a szövetségi kapitányok, válogatottak csapatkapitányai és újságírók voksai alapján alakult ki. Marco Rossi, a magyar válogatott szövetségi kapitánya a győztest látta a legjobbnak (a második helyre a friss aranylabdás spanyol Rodrit, míg a harmadikra Florian Wirtzet rakta), akárcsak Mo Szalah, a Liverpool kapitánya. Amúgy a kapitányoknál és a sajtómunkásoknál is Rodri nyert, a játékostársak és a drukkerek viszont inkább a dél-amerikai szélsőre voksoltak.

> A magyar szövetségi kapitány Marco Rossi a Real Madrid szélsőjét látta a legjobbnak, ám a kollégáitól így is az Aranylabdát kiérdemlő spanyol Rodri kapta a legtöbb pontot.

Az eseményt ezúttal nem bojkottálta a királyi gárda, részint mert Vinícius mellett Bellingham a harmadik lett a rangsorban, részint mert a legjobb edzőnek a BL-győztes gárda olasz edzőjét, Carlo Ancelottit választották meg, nem utolsósorban pedig azért, mert a dohai helyszínen tegnap este meccselt a Real az Interkontinentális Kupáért a mexikói Pachuca gárdájával (a trófeát simán nyerte a Real: 3-0, az ünnepelt büntetőből szerezte az utolsó gólt). Ja, nem mellékesen: a találkozónak és a gálának Doha adott otthont. A katari fővárosban lakik Gianni Infantino, a FIFA elnöke...

Egyébként az évad legszebb góljáért járó Puskás-díjat a Manchester United argentin támadója, az idén 20 éves Alejandro Garnacho kapta: 2023 novemberében az Everton elleni bajnoki (0-3) harmadik percében Dalot beadása után akrobatikus mozdulattal ollózta a labdát Pickford kapujába.

A legjobb kapus az argentin Emiliano Martínez lett, a legjobb női játékos a katalán Aitana Bonmatí, a női trénereknél az amerikai válogatottat dirigáló angol Emma Hayes nyert, a legszebb gól pedig a brazil névadó Marta nevéhez fűződik.

Keely Hodgkinson Anglia legjobbja

ARANYESŐ Kedd este a Manchesterhez tartozó Salfordben található MediaCity volt a színhelye az egyik legkedveltebb, noha nem kicsit gicscses tévéműsornak, a BBC Év Sportolója (angol rövidítéssel SPOTY) díj átadási ceremóniájának. Ha valaha megérdemelten került egy díj gazdájához, az az idén történt: az a elsőség a 22 éves Kelly Hodgkinson középtávfutónak jutott. A párizsi olimpia 800 méteres síkfutásának bajnokát, akit ebben az évben két körön kilenc nekifutásból sem tudta senki legyőzni, korábban mint örökös ezüstérmest emlegették. Többek között a tokiói olimpián, de a tavalyi budapesti világbajnokságon is másodikként végzett, ám 2024-ben előbb a római Európa-bajnokságon, majd végre az olimpián is nyerni tudott. Rendkívüli estét zárt a még mindig csak 17 éves dartssztár, Luke Littler, aki a kizárólag a nagyközönség telefonos szavazatai alapján odaítélt díjak közül Hodgkinson mögött megszerezte a felnőttkiírás ezüstérmét, s ő vihette haza az ifjúsági aranyérmet is.

Keely Hodgkinson elsőségéhez semmi kétség nem fért. Imponáló évet zárt, Párizsban fölényesen utasította maga mögé az etiópiai Tsige Dugumát és régi riválisát, a kenyai Mary Moraát. Ha az ötkarikás játékok után nem sérült volna meg, nagy valószínűséggel elérte volna az áhított 1 perc 54 másodpercet, ami több mint 40 éve egyetlen nőnek sem sikerült. A jövő évi cél még becsvágyóbb, Hodgkinson szeretné megdönteni Jarmila Kratochvilová 1983-ból fennmaradt világrekordját (1:53.28). Keely meggyőződése szerint egyébként az érmek fontosabbak, mint a rekordok, mert azokat senki nem veheti el tőle. Hodgkinson – Dame Kelly Holmes és Ann Pecker után – a harmadik brit atlétanő, aki 800 méteren nyert olimpiai aranyat. A SPOTY-díj érdekessége, hogy Hodgkinson sorozatban a negyedik női nyertes, a teniszjátékos Emma Raducanu és két futballista, Beth Mead és Mary Earps után. A díj átvételekor a bajnoknő „megrendültnek” nevezte magát, hozzátéve, jobban izgult edzői sikeréért, mint a sajátjáért. Érdemes volt: Trevor Painter és Jenny Meadows lettek az év trénerei. Ketten együtt tudományosan megalapozott módszerekkel, de egyben oldott, családias hangulatban juttatják el növendékeiket a csúcsra.

FOTÓ: AFP/ANNE-CHRISTINE POUJOULAT

Nem férhetett kétség az idén 800-on olimpiai bajnok sikeréhez

R. HAHN VERONIKA (LONDON)

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

2. ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

▼ Brüsszel azt mondja, hogy Magyarországnak az új gazdaságpolitika kialakításakor minden fontos kérdésben követnie kell az Európai Uniót, és csak a nyugati mintákat szabad másolnia a gazdaságban.

▲ Ezzel szemben a kormány álláspontja szerint Magyarországnak a saját útját kell járnia, csak azt szabad átvenni nyugatról és keletről, ami hasznos és észszerű. El kell utasítani mindent, ami árthat a magyaroknak, akkor is, ha a szövetségeseinktől érkezik.

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

Földönkívülire emlékeztető agyagfejre bukkantak Kuvaitban

Hétezer éves agyagfigurára bukkantak Kuvaitban, ami első ránézésre úgy néz ki, mint egy humanoid földönkívüli. Ez az első ilyen szobor, amit valaha Kuvaitban vagy a régióban találtak. A furcsa ábrázolási stílus viszont elterjedt volt az ókori Mezopotámiában. QUBIT

Robbanás Ráckevén

Egy ember meghalt, egy pedig súlyosan megsérült, amikor egy ráckevei szerelőműhelyben két oxigénpalackot kötöttek össze, hogy az egyikből átfejtsék a gázt a másikba, de a magas nyomású tömlő leszakadt a csatlakozóról és berobbant az egyik palack. NÉPSZAVA

Ma egytonnás légibombát hatástalanítanak Csepelen

A Csepelen talált II. világháborús légibomba hatástalanításának idejére pénteken lezárják a Szabadkikötő teljes területét, a Csepel Művek nagy részét, valamint a Teller Ede utat a Corvin csomópont és a Szent Imre tér között. A lezárás a HÉV működését a tervek szerint nem fogja érinteni. A hatástalanítás 9–14 óra között történik. NÉPSZAVA

Asztronauták az űr fogságában

KÉSLEKEDÉS A NASA két űrhajósa, Suni Williams és Butch Wilmore továbbra is a Nemzetközi Űrállomáson (ISS) marad, és valószínűleg csak március végén vagy április elején térhetnek vissza a Földre a Crew-10 küldetéssel. Egy nyolcnaposra tervezett tesztrepülésen vettek részt júniusban, de a Boeing Starliner űrkapszuláján tapasztalt héliumszivárgás és a meghajtórendszer problémái miatt a visszatérést elhalasztották. A sérült űrhajót asztronauták nélkül visszaindították, és szeptember 7-én baj nélkül földet ért. A Crew-10 misszió a SpaceX vadonatúj Dragon kapszuláját használja majd a visszatéréshez. Az újabb késlekedést a további fejlesztések szükségessége indokolja. V. P.

A Crew-10 misszió a SpaceX vadonatúj Dragon kapszuláját használja majd a visszatéréshez.

Kínai rekord

FOTÓ: AFP/LI JIE/XINHUA

A kínai Shenzhou-19 űrhajósai, Cai Xuzhe (fent) és Song Lingdong kedden történelmi, 9 órás űrsétát tettek, amivel megdöntötték az eddigi rekordot. Az előző leghosszabb űrséta James Voss és Susan Helms NASA-űrhajósok nevéhez fűződik, akik 2001. március 12-én 8 óra 56 percet töltöttek űrhajójukon kívül.

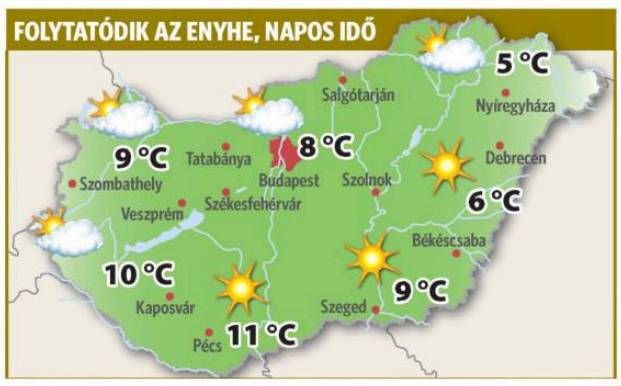

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP	HÉTFŐ
min. max.	min. max.	min. max.	min. max.	min. max.
0 9	2 6	-2 5	-4 3	1 3

Boldog névnapot, Viola!

A Viola latin eredetű női név, mely az ibolya virág (Viola arvensis) latin nevéből származik, és sok nyelvben vált női névvé.

KENÓ December 18.

3	7	8	11	15	16	17	20	21	22
28	35	39	43	48	52	59	61	68	70

Csokiőrület Dubajból

CSÁBÍTÁS A luxusédesség kétségtelenül az idei karácsonyi időszak egyik nagy meglepetése, mindenki szeretné megkóstolni. A gyártók is rákaptak, saját verziójukat árulják.

BERNAU PÉTER

Az Egyesült Arab Emírségekből indult hódító útjára a dubaji csoki elnevezésű édesség, amely szó szerint megőrjítette az influenszerek követőit. A pisztáciakrémmel, tahinival (szezámmagpasztával), kadayif tésztával (török cérnametélttel), vajjal és hámozott pisztáciával tömött csokoládé különleges pályafutása tavaly decemberben kezdődött, ekkor ropogtatta el a TikTokon jóízűen egy influenszer. Nyugat-Európát idén ősszel, Magyarországot novemberben érte el a dubajicsoki-őrület, ami azért keltett felfokozott érdeklődést, mert hiába ismerték a TikTok-felhasználók, sokáig nem lehetett hozzájutni.

Jelenleg Magyarországon a legnagyobb élelmiszerláncok közül, az Auchan, a Lidl és az Aldi, december 20-ától a CBA egyes üzletei árulják. De számos hazai cukrászda és kézműves csokoládékészítő is gyártja a terméket az eredeti receptúrára építve.

Az extrán megtöltött édesség ötletével a Dubajban élő brit–egyiptomi Sarah Hamouda állt elő még 2021-ben. „Amikor a második gyermekemmel voltam terhes, azon gondolkoztam, hogy valami egyedi, különleges ízt kellene kitalálnom” – nyilatkozta a Falstaff című internetes portálnak. „Különböző aromákat és textúrákat akartam egyesíteni egy csokoládéban. Szerintem az emberek azért szeretik nagyon a dubaji csokoládémat, mert az íze egyszerre idéz fel bennük kellemes emléket a múltból és nyújt minőségi élményt a jelenben. A gyártás gondosan megtervezett egyedi eljárással történik, az édesség alapvetően drága és minőségi alapanyagokból készül. De ez önmagában nem lett volna elég az áttöréshez. Ehhez szükség volt az influenszerekre, akik a saját felületeiken népszerűsítették.” Maria Vehera volt az első, aki bemutatta egy videóban 2023 decemberében, végül több mint hatmillióan lájkolták a felvételt. Ezek után egyre felkapottabb lett az édesség. „Hogy őszinte legyek, nem gondoltam volna, hogy ez globális méretűvé növi ki magát. Őrület, ami történt” – fogalmazta elképedve a CNN-nek.

A fő összetevők: pisztáciakrém, tahini, kadayif tészta (török cérnametélt), vaj, hámozott pisztácia és csokoládé

Az eredeti verziókat cége, a Fix Dessert Chocolatier készíti. Jelenleg hat alap- és egy limitált ízben létezik, amelyek kizárólag az Egyesült Arab Emírségekben kaphatók: Dubajban és Abu-Dzabiban. A vállalatnak nincs se boltja, se online shopja, a vásárlók a Deliveroo appon keresztül rendelhetnek a dubaji csokiból, de ott is csak korlátozottan. (Az eredeti 200 grammos tábla 68,25 AED, azaz körülbelül 7270 forint.)

És mi áll az őrület mögött? „A fiatal fogyasztókat azzal lehet megszólítani, hogy elhitetik velük, olyan exkluzív élmény várja őket, amiben csak a kiválasztott szerencséseknek van részük” – mondta a ZDF német állami televíziónak Tim Gensheimer, piac- és társadalomkutató. „Ennek a korosztálynak az ár nem számít, a drága termék tovább erősíti bennük azt az érzetet, hogy valami egészen különleges élmény vár rájuk.”

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Levédhető-e az édesség neve?

Mostanra számos cég árulja méregdrágán dubaji csokoládé néven saját termékét, kérdés: meddig tehetik? Az eredeten alapuló terméknevek globálisan levédhetők. A Liszszaboni Megállapodás Genfi Szövege egy 30 országot, köztük az EU-t is érintő nemzetközi szerződés – ez alapvetően annak az országnak, régiónak vagy helységnek a földrajzi neve alapján védi a termékeket, ahol az adott terméket gyártják. Rüdiger Bals szabadalmi ügyvivő A Deutsche Wellének elmondta, a védelem csupán azokra az országokra vonatkozik, amelyek a szerződés részei. Az Egyesült Arab Emírségek ennek nem tagja, vagyis a megállapodás értelmében nem védhetik meg a dubaji csokoládé kifejezést. Ennek ellenére védelmet biztosíthatnak a termékeknek – így a dubaji csokinak – az országok közötti kétoldalú megállapodások. Az Emírségek elvileg bejegyeztetheti a dubaji csokoládét földrajzi jelzésként a joghatóságán belül, majd pedig oltalmat kérhet az EU-ban – közölte a német szabadalmi és védjegyhivatal. Ez azt jelenti, hogy a Fix Dessert Chocholatier elméletileg levédethetné a dubaji csokoládé nevet, ha akarná, ám egyelőre nincs információ arról, hogy a cégnek lennének ilyen jellegű tervei.

Ellenben védjegybejelentési kérelmet adott be a „dubaji csoki” kifejezésre a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalához Bachar Najari szír származású üzletember, a Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt. többségi tulajdonosa és vezérigazgatója – írja a G7. A kérelmet magánszemélyként adta be, a bejelentés egyelőre elbírálás alatt áll.

Google Maps-kép segített egy gyilkossági ügyben

ÁRULKODÓ FOTÓ A Google Maps utcaképe leplezett le egy féltékenységből elkövetett spanyolországi gyilkosságot – vette észre a 444 a spanyol Okdiario.com hírét. Az áldozat egy negyvenes éveiben járó kubai férfi volt, aki eltűnt feleségét kereste Soria tartományban. A férfit azonban a feleség és annak szeretője megölte. Eltűnését az áldozat testvére jelentette be 2023-ban, akkor indult a nyomozás, amelynek során a rendőrök több ezer képet néztek át a Google Mapsen, így találtak rá egy árulkodó felvételre, amelyen egy férfi egy hatalmas, holttestnek tűnő fehér műanyag zsákot gyömöszöl egy piros autó csomagtartójába. Beazonosították az autót, ezután lehallgatták a gyanúsított telefonját, így tudták meg, hogy az illető az eltűnt férfi kubai feleségével él együtt. Hónapokig tartó nyomozás végén mindkettejüket letartóztatták, és vádat emeltek ellenük. Nem sokkal később az áldozat feldarabolt holttestét is megtalálták. NÉPSZAVA

NÉPSZAVA
Szocialdemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. december 20., péntek 152. évfolyam, 296. szám Ára: 560 forint

4 OLDALAS
MELLÉKLET A MAI LAPSZÁMUNKBAN

AJÁNLÓ

Küzdelem a bérekért

Összefogásra és nyomásgyakorlásra buzdítja a Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete a szociális és gyermekvédelmi területen dolgozókat, miután kiderült, hogy a kormány nem tervezi a bérek rendezését. **3. oldal**

Paks 2 szankció alatt

Az USA pénzügyminisztériuma felfüggesztette a békés atomenergetikai fejlesztések orosz Gazprombankon keresztüli elszámolásának tilalmát. A könnyítés alóli egyetlen kivétel Paks 2. **6. oldal**

Pelicot és 50 másik

A maximális, 20 éves börtönbüntetést kapta Dominique Pelicot. A francia férfi tíz éven át rendszeresen bedrogozta és megerőszakolta feleségét, és erre idegen férfiakat is meghívott. A bíróság 50 másik férfit is elítélt. **16. oldal**

Stratégiai vita Brüsszelben

ÁTMENET A 27 uniós tagállam idei utolsó csúcstalálkozóján kiemelt figyelmet kapott Ukrajna támogatása és az Egyesült Államokban januárban hivatalba lépő második Trump-kormány is.

HALMAI KATALIN
BRÜSSZEL

„Orbánnak nincs mandátuma, hogy tárgyalásokat szervezzen, és túl közeli kapcsolatot ápol Putyin elnökkel, mi pedig nem vagyunk ünnepi hangulatban” – fogalmazott tegnapi brüsszeli sajtótájékoztatóján Volodimir Zelenszkij ukrán elnök arra az újságírói kérdésre, hogy mit szól az Unió leköszönő soros elnökének, Orbán Viktornak a karácsonyi tűzszünetre és fogolycserére vonatkozó javaslatához. Az ukrán államfő azt is hozzátette, hogy a magyar miniszterelnök javaslatát politikai PR-akciónak tekinti. Zelenszkij megerősítette, hogy Ukrajna a jövő évtől leállítja az orosz gáz tranzitját, mert nem kívánnak további milliárdokkal hozzájárulni az orosz hadigépezethez. Brüsszelben idén először elnökölt az uniós Tanács új elnöke, a portugál António Costa.

A változás meg is látszott a tanácskozás hatékonyságán, hiszen a csúcs a korábbi gyakorlattól eltérően egy nap alatt lezárult, a záróközlemény szövegezése helyett pedig az olyan stratégiai viták kerültek előtérbe, mint az orosz–ukrán háború vagy a hamarosan hivatalba lépő második Trump-adminisztrációval kialakítandó kapcsolat. Az uniós tisztviselők szerint nehéz előre jelezni, hogy milyen lesz Donald Trump Európa-politikája, ugyanakkor abban egyetértettek, hogy az USA gazdasági és biztonságpolitikai szempontból is kulcsfontosságú partnere marad az Európai Uniónak. A lapzártakor még tartó tanácskozáson a magyar miniszterelnök a magyar soros elnökség eredményeiről is tájékoztatta az uniós vezetőket.

REFLEKTOR, 2. OLDAL

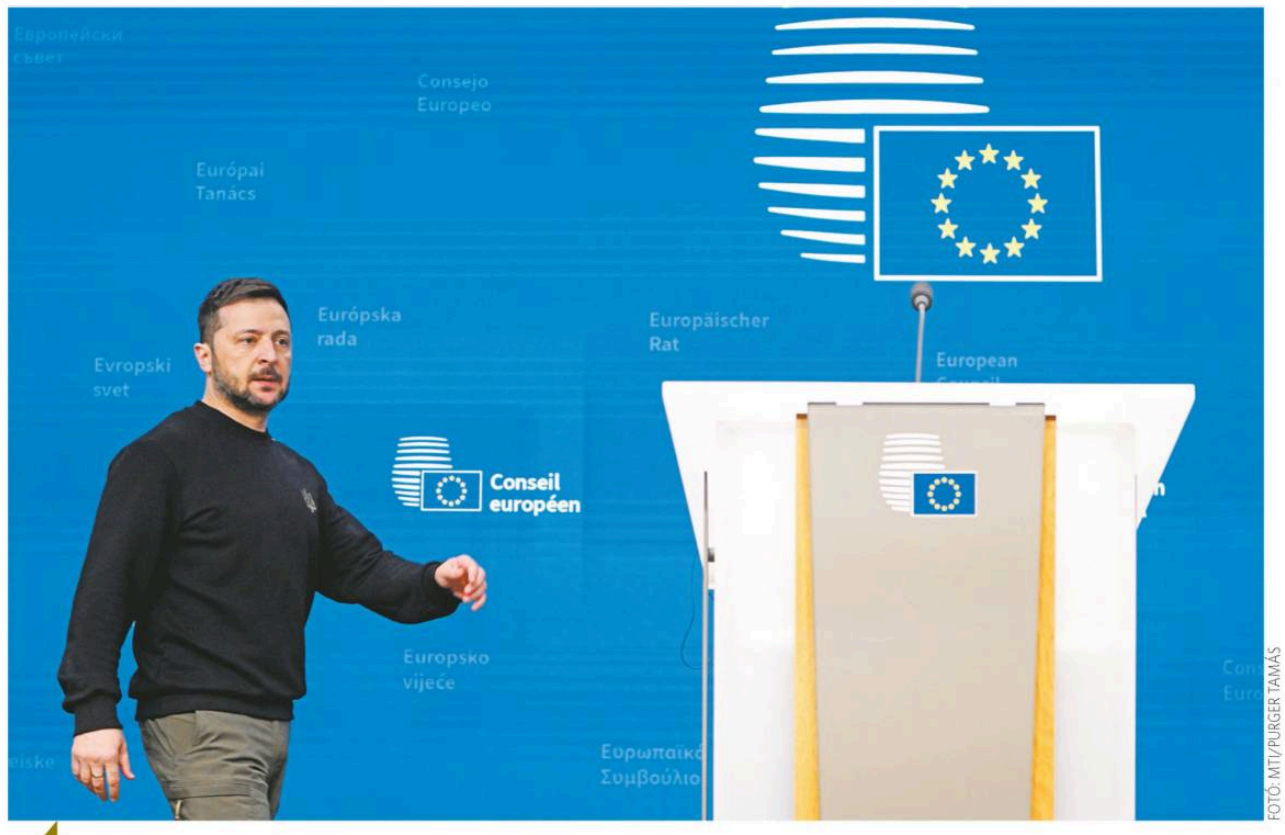

FOTÓ: MTI/PURGER TAMÁS

Zelenszkij szerint csak PR-akció Orbán karácsonyi javaslata

Januárban lehet baj a decemberi nyugdíjból

ELLÁTÁS Felhívást tett közzé és krízisalapot is létrehoz a legszegényebb idősek számára a Civil Bázis Egyesület. Az idősek ebben a hónapban már 3-án kézhez kapták az ellátásukat, a legközelebbi kifizetés viszont csak január 10-én lesz. Az előre hozott nyugdíjkifizetés miatt hosszabbra nyúlt idősáv viszont súlyos, a szervezet szerint „akár életveszélyes helyzetbe” is sodorhatja azokat, akiknek nagyon alacsony, 140 ezer forint a havi ellátása, hiszen ha ez a kevés pénz elfogy, sokan élelem, gyógyszer nélkül maradhatnak. Márpedig több mint félmillió olyan nyugdíjas van Magyarországon, aki az említett összegnél kevesebbet kap havonta. A szervezet megjegyezte: a kormány részéről nincs politikai akarat a megsegítésükre, ezért az egyesület azt kéri, aki teheti, csatlakozzon a krízisalappal kapcsolatos kezdeményezésükhöz.

CIKKÜNK A 3. OLDALON

A Civil Bázis Egyesület szerint ilyenkor gondolni kellene a 140 ezer forintnál kevesebbet kapó nyugdíjasokra

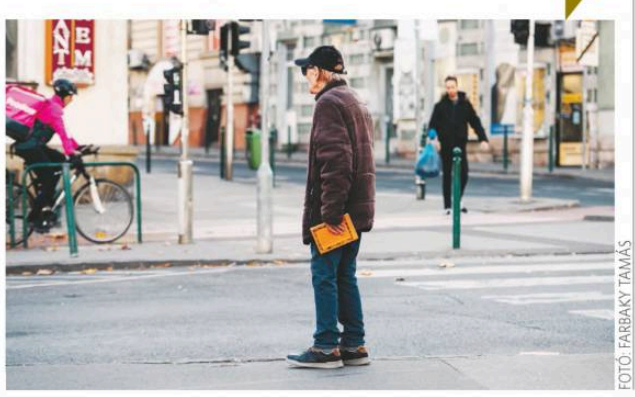

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Kijev bosszúja orosz földön

VESZÉLY A híradások szerint az orosz biztonsági erők őrizetbe vettek két gyanúsítottat, akik az Igor Kirillov altábornagy elleni robbantásos merénylettel hozhatók összefüggésbe. Az orosz hadsereg sugár-, vegyi és biológiai védelmi erőinek parancsnokát egy elektromos rollerre szerelt pokolgéppel likvidálták kedden Moszkvában. Az akció illeszkedik az ukránok titkos háborújába, amelyet a Kreml hadigépezetének magas rangú kiszolgálói ellen vívnak. Kirillov volt a legmagasabb rangú katonai vezető, akivel Kijev a harctéren kívül végezni tudott, s ez kérdéseket vet fel az orosz vezetők biztonságát illetően.

Öt nappal Kirillov felrobbantása előtt egy Moszkva környéki erdőben lelőtték Mihail Satszkij rakétakutatót. Ő felügyelte az ukrán városok bombázásában használt rakéták és robotrepülőgépek korszerűsítését. Ukrajna az izraeli Moszad mintájára kivitelezett megtorlásokkal azt üzeni az orosz agresszornak, hogy a felelősök a front zajától távol sem érezhetik magukat biztonságban.

CIKKÜNK A 7. OLDALON

Vlagyimir Putyin szokásos év végi sajtóértekezletén igyekezett erőt sugallni

Egyre jobban fájó élelmiszerárak

MNB Jövőre az infláció felett drágulhatnak az élelmiszerek, az üzemanyagok és a jövedéki termékek is – áll a jegybank friss inflációs jelentésében. Ennek hatására a lakosság inflációs érzete jóval nagyobb lehet a ténynél, ugyanis éppen azok a termékek drágulnak a pénzromlás átlagos üteménél nagyobb mértékben, amelyek a mindennapi fogyasztás gyakori elemei. Hiába csökken tehát a tartós fogyasztási cikkek ára, ezt kevésbé érzékeli a lakosság. Mindezek hatására a magyar háztartások inflációs érzete, illetve várakozásai 10 százalék körül vannak.

RÉSZLETEK A 6. OLDALON

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Pont a leggyakrabban vásárolt cikkek ára nő a leggyorsabban

Asztmagyógyszer szabad áron

ORVOSSÁG Folyamatosan, akár patikánként változó, a korábbinál jóval magasabb árat hozhat a gyógyszertárakban, hogy elvesztette támogatását egy népszerű asztmagyógyszer, ami a csecsemők és kisgyermekek fulladásos rohamainál is hatékonyan alkalmazható. Az okokra egyelőre nincs válasz. A gyártó lapunkkal annyit közölt, hogy „a Ventolin MDI továbbra is elérhető a betegek számára Magyarországon”, illetve az ügyben „közvetlen kapcsolatban állunk a magyarországi hatóságokkal”. Ez azért is érdekes, mert épp a gyártó töröltette a készítményt a támogatott gyógyszerek listájáról. Hasonló lépés akkor szokott előfordulni, ha egy gyártó elégedetlen a biztosító által megajánlott közfinanszírozott árral. A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő viszont a Népszavának azt írta, a gyártó nem is jelezte áremelési szándékát.

> Hasonló akkor szokott előfordulni, ha egy gyártó elégedetlen a biztosító által megajánlott árral.

RÉSZLETEK A 4. OLDALON

Trump szelleme Brüsszelben

EU-CSÚCS Stratégiai vita folyt a Tanács ülésén. Volodimir Zelenszkij nem tudja komolyan venni Orbán Viktor tűzszüneti kezdeményezését, amelyet kommunikációs akciónak tart.

HALMAI KATALIN
BRÜSSZEL

Első találkozójukat tartották Brüsszelben a tagállamok állam- és kormányfői António Costa elnökletével. A volt portugál miniszterelnök december elsején lépett hivatalba, hogy irányítsa a 27 vezetőből álló testület munkáját. Az új elnök keze nyoma máris meglátszik az intézményen: a csúcsot a korábbi gyakorlattól eltérően egy nap alatt befejezték, a záróközlemény már a tanácskozás elején készen volt, így a résztvevők nem a szövegezéssel foglalkoztak, hanem stratégiai vitát folytattak néhány lényegbevágó témáról, köztük az ukrán háborúról, az EU és az Egyesült Államok, különösen a hamarosan hivatalba lépő Trump-adminisztráció kapcsolatairól és a közel-keleti helyzetről.

Az állam- és kormányfők délelőtt először Volodimir Zelenszkijjel, majd huszonhetes körben tárgyaltak az ukrajnai háborúról. Az ukrán elnököt sajtókonferenciáján az RTL Klub megkérdezte Orbán Viktor karácsonyi tűzszünetre és fogolycserére vonatkozó javaslatáról. A kormányfő néhány napja állt elő a kezdeményezéssel, amelyet Brüsszelben nagyon egyszerű, emberi érzésből kiinduló javaslatnak nevezett.

Zelenszkij azt mondta, nem tudja komolyan venni az előterjesztést, amelyet inkább politikai prakciónak tekint. Orbánnak nincs mandátuma, hogy tárgyalásokat szervezzen, és túl közeli kapcsolatot ápol Putyin orosz elnökkel, mi pedig nem vagyunk ünnepi hangulatban – tette hozzá. Zelenszkij szerint a tűzszünetről csak akkor lehet komolyan tárgyalni, ha világos tervek vannak a következő lépésekről, fogolycseréket pedig a két fél egyébként is lebonyolít.

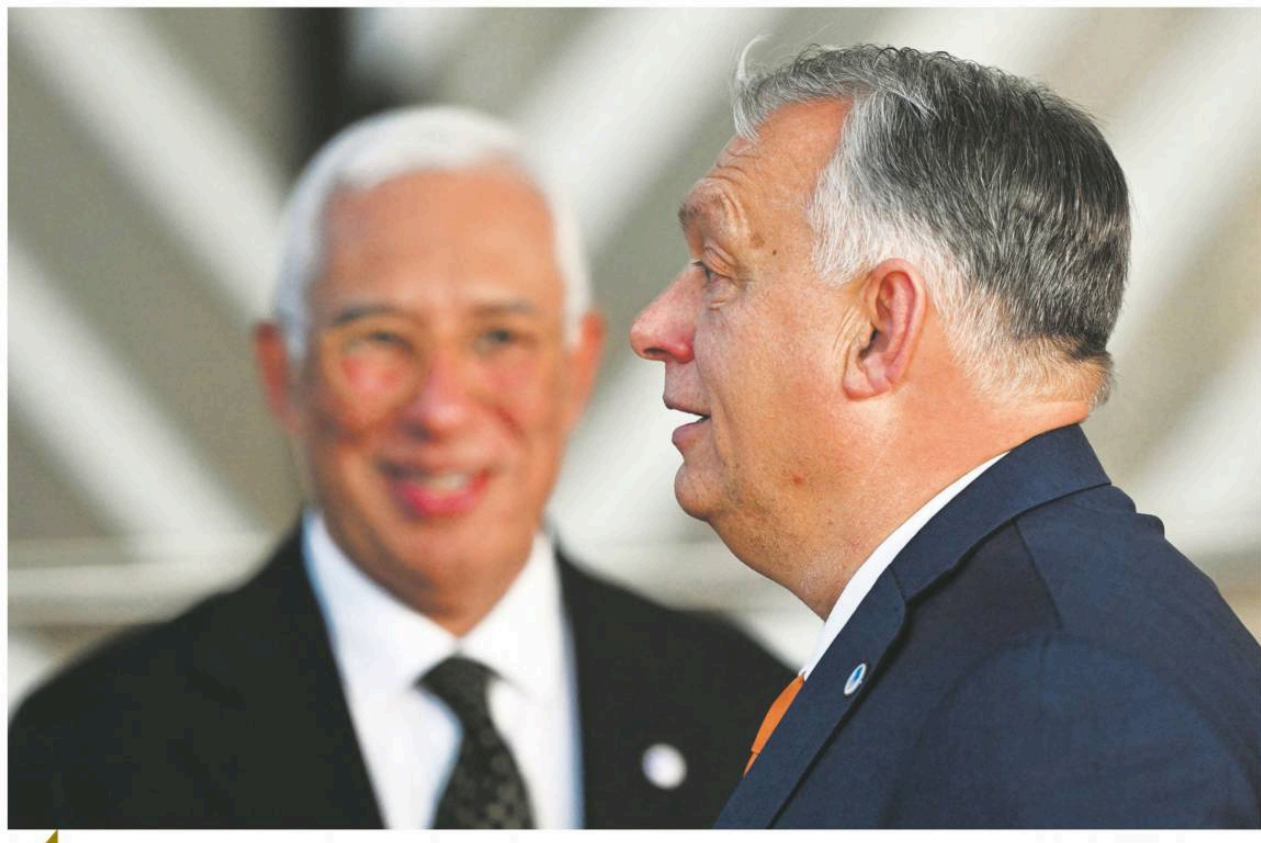

FOTÓ: AFP/NICOLAS TUCAT

Új elnök jól seper. António Costa derűsen hallgatja Orbán Viktor mondanivalóját

Az ukrán elnök megerősítette, hogy a jövő évtől leállítják az orosz gáz ukrajnai tranzitját, mert nem kívánnak újabb milliárdokkal hozzájárulni a Kreml háborús gépezetének fenntartásához. Szégyenletesnek nevezte, hogy Szlovákia a gázszállítások folytatását kéri arra hivatkozva, hogy az olcsóbb a számára. – Ukrajna ennél sokkal többet veszít – mondta. Megismételte, hogy az országnak égető szüksége van fegyverekre és légvédelmi rendszerekre. – Putyin szeret gyilkolni, az emberéletek nem számítanak neki – állította Zelenszkij.

> Zelenszkij szerint a tűzszünetről csak akkor lehet komolyan tárgyalni, ha világos tervek vannak.

A csúcsot megelőző szerdai szűkkörű vacsorán – amelyen Mark Rutte NATO-főtitkár látta vendégül európai vezetők egy csoportját – a résztvevők arról egyeztettek, hogy a szövetségesek hogyan tudnák hosszú távon garantálni Ukrajna biztonságát az orosz agresszióval szemben. A kelet-európai ország továbbra is a NATO-hoz való csatlakozásban látja a megoldást. Zelenszkij sajtókonferenciáján nem kívánt részleteket elárulni, csak annyit mondott, hogy az európaiaknak és az amerikaiaknak közös döntést kell hozniuk erről. Mint jelezte, szívesen folytatna megbeszéléseket Donald Trump megválasztott amerikai elnökkel, hogy elmagyarázza neki a konfliktus néhány fontos elemét.

Az uniós csúcson elfogadott záróközlemény Ukrajnával foglalkozó része hangsúlyozza, hogy Kijev nélkül nem lehet Ukrajnát érintő kezdeményezést tenni. Az uniós vezetők támogatják az ukrán békeformula fő elveivel és célkitűzéseivel összhangban álló átfogó, igazságos és tartós békét, és felszólítanak a megtámadott ország katonai támogatását célzó erőfeszítések sürgős fokozására. Az állam- és kormányfők üdvözlik – az egyébként a magyar EU-elnökség által koordinált – tizenötödik szankciós csomag elfogadását Oroszországgal szemben.

A vezetők tárgyaltak az EU nemzetközi kapcsolatairól, elsősorban a januárban hivatalba lépő új washingtoni adminisztrációhoz fűződő viszonyáról. Uniós tisztviselők szerint nehéz előre jelezni, hogy milyen lesz Donald Trump európai politikája, mert a szándékokról eltérő véleményeket lehet hallani. Egységes vélemény, hogy az európaiak számára az USA kulcsfontosságú partner, mind a biztonság garantálásában, mind gazdasági téren.

A lapzártakor még tartott tanácskozáson szóba került a közel-keleti helyzet, és Orbán Viktor tájékoztatta a vezetőket a december 31-én lejáró féléves magyar EU-elnökség eredményeiről.

Putyin kertelt a béketárgyalások ügyében

MOSZKVA Vlagyimir Putyin tegnap azt mondta, kész találkozni Donald Trump leendő amerikai elnökkel, akivel állítása szerint évek óta nem beszélt. Az állami tévében közvetített évzáró sajtóértekezletén, ahol az újságírói kérdések mellett egy jól koreografált rendben lakossági kérdésekre is válaszolt, az orosz elnök kijelentette: „Mindig is azt mondtuk, hogy készen állunk a tárgyalásokra és a kompromisszumokra.”

Arra a kérdésre, hogy mit tudna ajánlani Trumpnak – aki kampányában azzal kérkedett, hogy rövid úton véget vet az immár közel három éve tartó orosz–ukrán háborúnak –, Putyin a Reuters jelentése szerint visszautasította azt az állítást, hogy gyenge pozícióban lenne. Mint kifejtette, Oroszország sokkal erősebb lett, mióta 2022-ben csapatokat vezényelt Ukrajnába.

Kijelentette, hogy a teljes fronton előrenyomuló orosz erők jól haladnak a „különleges katonai művelet kezdetén felvázolt feladataink megvalósítása felé”, holott elemzők szerint Moszkvának e célok egyikét sem sikerült eddig elérnie. Az ukrán erőknek az orosz Kurszki területen való jelenlétéről Putyin azt mondta, ki fogják őket szorítani onnan, de hogy mikorra, azt nem volt hajlandó megmondani.

„Hamarosan elfogynak azok az ukránok, akik harcolni akarnak...” – fölényeskedett Putyin az ukrán hadsereg emberhiányára célozva, miközben a donyecki fronton nyár óta valóban folyamatosan előrenyomuló orosz csapatok jelentések szerint súlyos veszteségeket szenvednek a harctéren, Moszkva toborzási számait jóval meghaladó mértékben.

„Mi készen állunk, de a másik oldalnak is készen kell állnia a tárgyalásokra és a kompromisszumokra” – hangoztatta Putyin, holott a legutóbbi időkig kizárta, hogy Moszkva engedményeket tegyen, s ragaszkodott hozzá, hogy Kijevnek le kell mondania a részben már megszállt ukrán megyék egészéről, és fel kell hagynia NATO-csatlakozási törekvéseivel is. Tegnap ehhez képest azt mondta, hogy nincsenek feltételei az Ukrajnával való tárgyalások megkezdésének, és kész tárgyalni bárkivel, beleértve Zelenszkij elnököt is, ha mandátumának májusi lejárta után újraválasztják, mert, mint mondta, Moszkva csak így tekinthetné őt egy megállapodás legitim aláírójának.

Moszkva feltételek nélküli tárgyalási hajlandóságának megint csak ellentmondva az orosz elnök azzal állt elő, hogy bármilyen béketárgyalásnak abból az előzetes megállapodásból kellene kiindulnia, amelyet az orosz és ukrán felek a háború első heteiben az isztambuli tárgyalásokon kötöttek, ám nem hajtottak végre. Állítását ukrán politikusok többször cáfolták, leszögezve, hogy az akkori orosz feltételek lényegében Ukrajna kapitulációját jelentették volna.

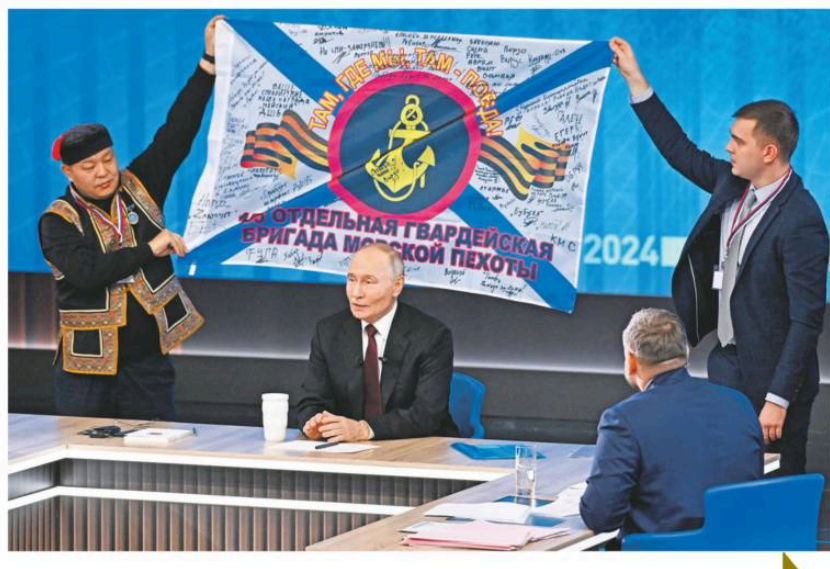

FOTÓ: AFP/ALEXANDER NEMENOV

Putyin kérkedett a 155-ös tengerészgyalogosoktól kapott zászlóval, nem említve meg a dandár Bucsa megszállásában játszott szerepét

Arra a kérdésre, hogy ma másképp csinálna-e valamit, azt mondta, hamarabb kellett volna Ukrajnába vezényelni a csapataikat, nem 2022-ben. Egyúttal valótlant állítva azt mondta, hogy minden felkészülés nélkül vágtak bele a konfliktusba. „Ha tudtuk volna, mi fog történni, akkor alapos felkészülésnek kellett volna lennie” – idézte teljességgel felelőtlen szavait a brit Guardian. A háborúról beszélve Putyin a pódiumra hozatta a 155. tengerészgyalogos dandár harci zászlaját, amelyet állítólag a katonák ajándékoztak neki. Ugyanakkor nem tett említést arról – mutatott rá az emigrációban működő Vazsnije Isztorii hírportál –, hogy a dandár egyfelől részt vett a Bucsában, Irpinyben és Hosztomelben 2022 elején elkövetett tömeggyilkosságokban, másfelől 2022 őszén a Donyeck megyei Pavlivkáért és Vuhledarért vívott harcokban parancsnoki hibák miatt 1500 katonáját vesztette el, emiatt teljesen újjá kellett szervezni.

A háború megszilárdította az orosz gazdaságot, s bár az általa gerjesztett magas infláció valóban aggasztó – mondta Putyin –, egészében véve stabilitás van, és az idei évre várható 4 százalékos növekedés magasabb, mint sok más országban, például Nagy-Britanniában. A BBC kérdésére, hogy jól vigyázott-e Oroszországra, ahogy arra Borisz Jelcin kérte őt, mielőtt 1999 végén átadta neki az elnöki hatalmat, Putyin igennel felelt. „Visszatértünk a szakadék széléről. Mindent megtettem, hogy Oroszország független és szuverén hatalom legyen, amely képes a saját érdekeinek megfelelő döntéseket hozni” – mondta.

Putyin szerint Oroszország javaslatokat tett Szíria új vezetőinek az ottani orosz katonai támaszpontokkal kapcsolatban. A legtöbben, akikkel erről beszéltek, támogatták a bázisok maradását, de Moszkvának ezen még gondolkodnia kell – mondta. Azt állította, hogy Szíriában Oroszország elérte céljait – „Bassár el-Aszad bukása nem a mi vereségünk” –, a közel-keleti orosz befolyás haláláról szóló pletykák pedig túlzóak.

Putyin az általa hiperszonikusnak mondott, egyszer már bevetett közepes hatótávolságú Oresnyik rakéta legyőzhetetlenségét méltatva kijelentette, hogy kész egy „párbajra”, azaz újabb kilövést szervezni, ezúttal az ukrán főváros egy meghatározott pontjára, és megnézni, hogy a nyugati légvédelmi rendszerek le tudják-e lőni azt. Brüsszelben Zelenszkij az európai tanácsi ülés sajtótájékoztatóján erre reagálva megjegyezte: „Önök szerint épeszű ez az ember?” Putyin isztambuli tárgyalásokra vonatkozó állítása kapcsán pedig azt mondta, Moszkva fel akarta számolni az ukrán fegyveres erőket.

HARSÁNYI GYÖRGY

Betelt a pohár, akcióra készülnek a szociális ágazatban

BÉREK Összefogásra és nyomásgyakorlásra buzdítja a Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete a területen dolgozókat, miután kiderült, hogy a közeljövőben nem tervezik a fizetések rendezését. A tervezett megmozdulásokról januárban egyeztetnek.

MUHARI JUDIT

„Itt az ideje, hogy a kormány befejezze a szociális ágazattal való játszadozást”, ezért csatlakozzanak a szociális területen dolgozók az érdekvédelmi szervezetekhez és a megmozdulásokhoz – erre kéri a Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete (SZMME) és az MKKSZ a munkavállalókat. Az ágazati érdekegyeztető fórum e heti ülésén a szakszervezeti oldal és a fenntartók is azonnali intézkedéseket kértek a bérek leszakadásának megállítására, a munkaerőhiány kezelésére, de a kormányoldal egyértelművé tette, hogy a bérrendezés nincs napirenden. A fizetéseket csak a jövő évi minimálbér és garantált bérminimum emelése befolyásolja, összességében átlagosan 6 százalékkal.

– Mélységesen felháborító, hogy a kormányzat csak maradékelven hajlandó foglalkozni a közszolgáltatások helyzetével és az abban dolgozók életminőségével – fogalmazott lapunknak Meleg Sándor, az SZMME elnöke. A szociális munkások a „bölcsőtől a halálos ágyig” segítik az embereket, hogy méltóságukat megőrizve élhessenek. Miközben százmilliárdok mennek el presztízsberuházásokra, a 43 ezer milliárdos költségvetésben nem találnak forrást arra, hogy a területen dolgozók megbecsülésének legalább a látszatát fenntartsák – mondta, hozzátéve, a tervezett megmozdulásról januárban egyeztetnek a szakszervezetek.

A fizetéseket csak a jövő évi minimálbér és garantált bérminimum emelése befolyásolja, összességében átlagosan 6 százalékkal.

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

A kormány egyértelművé tette, hogy a bérrendezés kérdése most nincs terítéken

A kormányzati oldal előterjesztéséből kiderült, hogy a szociális és gyermekvédelmi ágazatban 87 300 olyan munkavállaló dolgozik, akit nem pedagógus munkakörben foglalkoztatnak. Összesen 8236-an vannak, akik általános iskolai végzettséggel bruttó 286 800 és 312 800 forint között keresnek, az ő fizetésük jövőre 8,2 százalékkal emelkedik. A 60 904, középfokú végzettségű alkalmazott fizetése 352 és 414 ezer forint között van, az ő bérük átlagosan 6,22 százalékkal nő jövőre. Főiskolát végzettek 14 099-en vannak, 406 és 553 ezer forint között volt eddig a bruttó fizetésük, jövőre 4,98 százalékkal nő a bérük. Legkevesebben, 4061-en vannak azok az egyetemet végzett munkatársak, akik most 417 ezer és 633 058 forint között kaptak idén, jövőre ennél 4,62 százalékkal többet vihetnek majd haza.

Az SZMME szerint az alulról felzárkózó bértáblában a szakmai tudás és tapasztalat elveszti az értékét, a diplomásszektorban a béremelkedés az 5 százalékot sem éri el, ami az illetmény valós vásárlóértékét tekintve katasztrofálisan gyenge.

A nevelőszülők bérezésére is kitért előterjesztésében a kormányoldal, az egy gyermekről gondoskodó nevelőszülők jelenleg bruttó 133 400, jövőre 145 400 forintot kapnak majd. A két gyermeket nevelők bére 186 760 forintról 203 560-ra emelkedik, a három gyermeket fogadóké pedig 240 120-ról 261 720 forintra nő.

Ezek az adatsorok elégtelenek az SZMME szerint, a szervezet részletes és feldolgozásra alkalmas számokat szeretne végre az ágazatban dolgozók összetételéről és besorolásáról, az egyes pótlékokban részesülők számáról és az egyes fizetési alcsoportok jövedelmi szintjéről. Tavaly novemberben beadtak egy bérrendezési koncepciót, de a kormányzati oldal később azt közölte: „nem vállalt kötelezettséget arra, hogy a 2024. évi béremelés kapcsán bármilyen jellegű koncepciós elemet bemutasson”. Orbán Viktor pedig ugyan országgyűlési felszólalásában megemlítette, hogy a szociális ágazat bérrendezését 2026-ra tervezi, de erről a munkaadói és munkavállalói oldalt azóta sem tájékoztatta senki, és egyeztetést sem kezdeményeztek velük a témában.

A szakszervezeti oldal és az önkormányzati fenntartók képviselői is kifogásolták, hogy a kormány más témában sem tájékoztatja őket. Ezt az is bizonyítja, hogy idén ez volt az első és egyetlen érdekegyeztető fórum. Mint írták, a kormányzati oldal által kezdeményezett találkozón a kabinet képviselői most is csak olyan jogszabályokról adtak tájékoztatást, melyekről már tudomásuk volt a szociális partnereknek, az ellátórendszerben már alkalmazzák is őket, ám az érdekképviseleti szervezeteknek azokba semmilyen érdemi beleszólásuk nincs. Elhangzott, hogy a gyermekvédelmi rendszerben bevezetett, a dolgozók személyiségi jogait sértő pszichológiai alkalmassági és kifogástalan életvitel-vizsgálatok számáról, eredményéről se tudnak semmit, ahogy arról sem, hogy a gyermekvédelmi ellátórendszerben mekkora a tényleges mennyiségi és minőségi munkaerőhiány, hány gyermek elhelyezésére nincs lehetőség azért, mert a befogadásukra nincs kapacitás a rendszerben.

Lapunkban megírtuk, idén 1804 dolgozó távozott a gyermekvédelmi szakellátási intézményekből, ehhez képest az összes betöltött álláshely jelenleg 6016 (a távozók helyére 1487 új dolgozót sikerült felvenni). Eszerint arányaiban a gyermekotthonokban, lakásotthonokban dolgozók csaknem 30 százaléka hagyta el ebben az évben a pályát.

ÖSSZEGEK

MELEG SÁNDOR: Miközben százmilliárdok mennek el presztízsberuházásokra, a 43 ezer milliárdos költségvetésben nem találnak forrást arra, hogy a területen dolgozók megbecsülésének legalább a látszatát fenntartsák

Súlyosan visszaüt az előre hozott nyugdíjkifizetés

ELLÁTÁS „Valamit tennünk kell, nem fordíthatjuk el a fejünket” – ezzel a felhívással kér segítséget a legszegényebb idősek számára a Civil Bázis Egyesület, amely egy krízisalapot is létrehoz. Több mint félmillió olyan nyugdíjas van, aki 140 000 forintot vagy még kevesebbet kap havonta, és az előre hozott nyugdíjkifizetés miatt „akár életveszélyes helyzetbe” is kerülhet. December 3-án kapták kézhez az idősek az ellátásukat, a legközelebbi kifizetés viszont csak január 10-én lesz. Ilyen hosszú idő alatt ez a kevés pénz elfogy, és akár élelem, gyógyszer nélkül maradhatnak az érintettek. A szervezet megjegyezte: a kormány részéről nincs politikai akarat a megsegítésükre, ezért az egyesület azt kéri, aki teheti, csatlakozzon a krízisalappal kapcsolatos kezdeményezésükhöz, hogy a legrászorultabbak január elején támogatáshoz juthassanak.

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Sokan élelem vagy gyógyszer nélkül maradhatnak, amikor elfogy a pénz

Az egyesület szerint most az azonnali segítségnyújtás a legfontosabb feladat, de szükséges egy hosszabb távú, kiszámítható és méltányosabb ellátás meghatározása és garantálása. Korábban a Nyugdíjas Parlament is kezdeményezte, hogy a legkisebb ellátáshoz jutó nyugdíjasok kapjanak az év végén egyszeri, 40 ezer forint összegű juttatást. Ebből nem lett semmi, a Pénzügyminisztérium lapunknak azt válaszolta: az alacsony nyugdíjjal rendelkező időseknek lehetőségük van egyszeri, méltányossági alapú nyugdíjemelést kérni. Ezt az emelést kérelmezni kell, és csak annak járhat, akinek a nyugdíja és más egyéb rendszeres pénzellátása nem haladja meg a havi 120 ezer forintot. Az emelés összege nem lehet kevesebb 3000 forintnál, de nem haladhatja meg a 8000 forintot. Tehát a decemberi és januári nyugdíjkifizetés közötti időszak nehézségeire ez a lehetőség semmilyen megoldást nem nyújt.

A magyar kormány 2022 májusában nyújtotta be az Európai Bizottságnak azt a Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervet, amelyben a többi között vállalta, hogy „megerősíti az alacsonyabb jövedelmű nyugdíjasoknak folyósított nyugdíjak megfelelőségét”. Az Orbán-kabinet viszont ősszel azt közölte: nem tervez változást a nyugdíjrendszerben. M. J.

LAPSZÉL

Hazugságvizsgálat újságírókon

FOTÓ: MTI/MÁTHÉ ZOLTÁN

Az Alkotmányvédelmi Hivatal, vagyis a magyar állam titkosszolgálata az elmúlt napokban a Magyar Hang három munkatársától kért felvilágosítást a hivatal épületében, és végzett rajtuk hazugságvizsgálatot – közölte a Magyar Hang. A lap azt írta, Koncz Tamás újságíró, Lukács Csaba lapigazgató és György Zsombor főszerkesztő a három érintett kollégájuk. Hozzátették, tudomásuk szerint a magyar demokrácia történetében még nem történt hasonló eset újságírókkal szemben. A cikk szerint elkérték a poligráfos vizsgálat eredményét, de nem kaphatták meg. „Az advent időszaka a szeretetről és megbékélésről szól, ám a magyar kormány ezt is egy független újság lejáratására, újságíróinak vegzálására és megfélemlítésére használja fel" – fogalmaztak. Az ügy előzménye, hogy december 8-án, az Aszad-rezsim megdöntése idején a lap azt írta, egy szíriai repülőgép szállt le Ferihegyen, de kiderült, hogy ez nem igaz. A szakmai hibáért a lap azonnal elnézést kért. NÉPSZAVA

Bírság a péniszes beszámoló nyomán

„5 alkalom 220 ezerért. Egész jutányos. Legközelebb drágább lesz" – írta közösségi oldalán Magyar Péter, a Tisza Párt elnöke, miután kiderült: bírságot kapott a TV2 a politikus nemi szervével kapcsolatos beszámolók miatt. A Médiatanács szerint ugyanis a csatorna megsértette a hírek és vélemények elválasztására vonatkozó törvényi rendelkezést. Októberben készített anyagot a Tények az Európai Parlament üléstermében lejátszódó jelenetről, arról, hogy a politikus megigazítja a nemi szervét. A rövid, pár másodperces jelenet ismételgetésével bő kétperces blokkot szenteltek a témának, és megszólaltatták a „sokat látott szakértőnek" nevezett Deák Dánielt is. NÉPSZAVA

Lázár János más pontosságot emleget

FOTÓ: MTI/LAKATOS PÉTER

Vasútfejlesztésre eddig azért nem költöttek annyit, mert először meg akarták nézni, használják-e az emberek a vasutat, az utazást pedig a magyarok „árérzékenysége" miatt olcsóbbá tették – mondta Lázár János miniszter a hódmezővásárhelyi Rádió7-nek. Szerinte négy vonatból három pontos. Ennek ellentmond, hogy a nyáron történelmi mélypontot ért el a MÁV pontossága, akkor még az IC-knek is mindössze 32,8 százaléka érkezett időben. NÉPSZAVA

Már szabadáras az inhaláló

GYÓGYSZER Akár folyamatos árváltozást hozhat a csecsemők és kisgyermekek fulladásos, asztmás rohamainál is hatékonyan alkalmazható készítmény támogatásának elvesztése. Az okokra egyelőre nincs válasz.

DANÓ ANNA

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A népszerű asztmagyógyszer elérhető maradt a betegeknek, de jóval magasabb áron

Töröltette a GlaxoSmithKline (GSK) gyógyszergyártó a csecsemők és kisgyermekek fulladásos, asztmás rohamaiban hatékonyan alkalmazható Ventolin Evohaler elnevezésű inhalációs termékét a Magyarországon támogatott gyógyszerek listájáról. Az ezen a listán nem szereplő termékek csak teljes áron, társadalombiztosítási támogatás nélkül szerezhetők be a patikákban. Kérdeztük a gyártót, mi volt a törlés oka, illetve tervezik-e a támogatás megújítását. Erre ugyan nem válaszoltak, de levelükben egyebek mellett szó szerint azt írták: „A betegek továbbra is prioritásunk marad, és a Ventolin MDI továbbra is elérhető a betegek számára Magyarországon."

Hasonló lépés akkor szokott előfordulni, amikor egy gyártó elégedetlen a biztosító által megajánlott közfinanszírozott árral, de annak emelését nem tudja elfogadtatni. A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) lapunkkal azt közölte, hogy ebben az esetben a gyártó nem jelezte áremelési szándékát. Hozzátették azt is, hogy a forgalmazó döntésére semmilyen ráhatásuk nincs.

A gyógyszer támogatásának törlése december elsejétől hatályos, ez azt jelenti, hogy a hónap elejétől a korábbi néhány száz forintos térítési díj helyett a szülőknek mintegy 4 ezer forintot kell fizetniük. Nemcsak a kieső 90 százalékos támogatást kell pótolniuk, hanem folyamatos árváltozásra is készülhetnek. A piacra rálátó forrásunk szerint a gyógyszer támogatásának megszűnésével a piac bármely szereplője (a gyártó, a nagykereskedő, illetve a patikus is) szabadon emelheti a készítmény árát.

Azt lapunknak a NEAK is megerősítette, hogy a gyógyszerért fizetendő díj akár patikánként is eltérő lehet. Mint írták: az aktuális fogyasztói árról nincs is pontos információjuk. Hozzátették: jelenleg más, asztma elleni inhalátort is használnak a gyermek és felnőtt betegek. Támogatással is elérhető egy generikus termék, a Buventol Easyhaler 200 mikrogramm/adag inhalációs készítmény, amely azonban csak 6 éves kortól alkalmazható. A náluk fiatalabbak számára is lát lehetőséget a NEAK, ugyanis levelükben azt írták: a „6 éves kor alatt is elérhetővé válik a készítmény, ha egy nagykereskedő kérelmezi a külföldi behozatali engedélyt, ebben az esetben a NEAK továbbra is biztosítja a támogatást a gyógyszer árához." Hozzátették, hogy „a NEAK – a betegellátás biztonságát szem előtt tartva – több nagykereskedővel is kapcsolatban van a helyzet megnyugtató rendezése érdekében".

A gyógyszergyár lapunknak küldött levele is azt sejteti, hogy az ügynek lehetnek még további fejleményei, ugyanis azt írták: „Ez ügyben közvetlen kapcsolatban állunk a magyarországi hatóságokkal."

Hatnapos szünet jön, a mentők biztosítják az ellátást

December 23-án 16 órától mintegy hat napon át, azaz 30-án reggel 8 óráig csak sürgősségi és ügyeleti ellátás lesz elérhető – közölte Győrfi Pál, az Országos Mentőszolgálat kommunikációs igazgatója. Egyben arra kérte a lakosságot, hogy időben írassák fel és váltsák is ki az állandóan szedett gyógyszereiket, ezzel is tehermentesíthetik az ügyeleti szolgáltatókat. Az ünnepek alatt a mentőszolgálatnál 1500-an dolgoznak majd, az ügyeleti pontokon pedig ezer kollégájuk fogadja a pácienseket. Győrfi Pál hangsúlyozta: a sürgősségi ellátás tehermentesítése érdekében mindenki csak akkor éljen a segítségkéréssel, ha az valóban indokolt. Akinek viszont tényleg akut panaszai lesznek az ünnepek alatt, ne habozzon, hívja az 1830-at, vagy ha nagy a baj, a 112-t. Ha például valakinek fáj a hasa, és nem tudja eldönteni, hogy a bejgli vagy más egyéb okozza-e a panaszait, hívja az 1830-as telefonszámot. A telefonos segélynyújtó szakember a beszélgetés során javasolhat fizikális vizsgálatot is, amit a beteg tartózkodási helyéhez legközelebbi ügyeleti ponton tudnak elvégezni. Ha nincs olyan állapotban a panaszos, hogy önállóan elmenjen az ügyeleti pontra, a mobil ügyeleti egység megy házhoz. Győrfi Pál szerint, ha a hívó kikérdezése alapján egyértelmű, hogy nagy a baj és gyors beavatkozásra van szükség, a diszpécser már beszélgetés közben riasztja a mentőt. A szóvivő tapasztalatai szerint 24–25-e még csendes szolgálatnak számít, 26-án „ébred" az ország, és 27-én hirtelen nagyot ugrik az esetszám.

Lesújtó adatok a születések számáról

NÉPESSÉG Az előző év azonos időszakához képest a születések száma 8,4, a halálozásoké 4,7, a házasságkötéseké 12 százalékkal mérséklődött novemberben a KSH legfrissebb adatai szerint: a múlt hónapban 6196 gyermek született, ami 569-cel kevesebb, mint egy esztendeje, és 10 267-en haltak meg, ez 503-mal alacsonyabb szám, mint tavaly ilyenkor. A születések és a halálozások egyenlegének következtében a természetes fogyás 44 082 fő volt, ami 19 százalékkal magasabb a 2023. január–novemberi értéknél. Az év utolsó előtti hónapjában 2724 pár kötött házasságot, ez 382-vel kevesebb, mint egy évvel korábban.

A hivatal statisztikájából az is kiderül, hogy a 2024. január–novemberi időszakban 71 094 gyermek jött világra, ami 9,6 százalékos csökkenés a 2023. január–novemberihez képest. Részletes bontásban ez úgy néz ki, hogy az első három hónapban 9,1, április–májusban 6,8, június–augusztusban 14, szeptember–novemberben 7,4 százalékkal kisebb volt az élve születések száma, mint a tavalyi esztendő azonos időszakaiban.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A múlt hónapban mindössze 6196 gyermek született

A születések számát nézve lesújtó a helyzet, ha a teljes, elmúlt egy éves ciklust nézzük: 77 703 gyermek született, ami 8345-tel, 9,7 százalékkal kevesebb a megelőző 12 havinál. Ezzel szemben a halálozások száma, ha minimálisan is, de csökkent, 127 835-en haltak meg, 313-mal kevesebben, mint a megelőző 12 hónapban. A teljes termékenységi arányszám egy nőre becsült értéke 1,38, mely egy évvel korábban 1,52 volt. (Ez az adat mutatja meg, hogy egy nő élete során átlagosan hány gyermeknek ad életet. Az arányszámmal a kormány a korábbi években rendszeresen büszkélkedett, de amióta az értéke ismét alacsony, inkább hallgatnak róla.)

Az elmúlt években beindult csökkenés tehát megállíthatatlannak tűnik, pedig a csok 2015-ös, illetve a babaváró program 2019-es bevezetése után a kormány a „világszinten egyedülálló" családtámogatási kedvezményektől – mintegy 4500 milliárd forintot költöttek el ezen a jogcímen – a születésszám, illetve a termékenységi ráta határozott javulását várta. Sőt, utóbbi esetében kormánykörökből 2030-ra 2,1-es arányt vizionáltak egyesek. Ehhez képest a csúcsot 2021 szeptemberre jelentette, amikor 1,8-re sikerült feltornászni a rátát, ám azóta az adat folyamatosan esik, akárcsak az élve születések száma. Tavaly megdőlt az éves legkisebb születésszám, a 2023-as, valamivel több mint 85 ezres adat az addigi legalacsonyabb, 2011-es adatot is alulmúlta több mint 2800-zal. Az idén az előzetes becslések szerint még tovább romlik majd az adat, és a termékenységi rátában is egyre közelítünk a valaha volt legalacsonyabb, 2011-es – 1,23-os – ráta felé. VAS ANDRÁS

Hivatali korszakváltás: online tortúra vagy hasznos fejlesztés?

ÁLLAM Nem lesz könnyű az átállás, de érdemes megküzdeni vele, mert az Ügyfélkapu+ és a Digitális Állampolgár alkalmazás végül megkönnyítheti az életünket – véli a szakértő.

FRANK ZSÓFIA

Bár távolról sem volt hibátlan, évek alatt az állampolgárok tömegei tanulták és szokták meg az Ügyfélkaput, amin keresztül könnyebb volt az internetes hivatali levelezés, ügyintézés. Hamarosan azonban nagy változások várhatóak: január 16-tól – legalábbis a megszokott formájában – megszűnik az Ügyfélkapu, helyébe az Ügyfélkapu+ vagy a Digitális Állampolgár (DÁP) nevű, okostelefonra telepíthető applikáció lép. Hortobágyi Ágoston digitális stratéga, a Biztonságos Digitális Társadalomért Egyesület alapítója úgy véli: bár kezdetben sokaknak okozhat bosszúságot, alapvetően fontos és szükséges állami informatikai fejlesztésről van szó. Mint mondta, az Ügyfélkapu+ lényegében megegyezik a már ismert Ügyfélkapuval, csupán a belépési folyamat változik.

– Ez egy több mint szükséges változtatás, ugyanis a sima felhasználónév-jelszó kombináció, amelyet eddig használtunk az Ügyfélkapura való belépéshez, már egyáltalán nem biztonságos. Lépni kellett azért is, mert egy uniós törvényi kötelezettség miatt muszáj átállni az úgynevezett kétfaktoros hitelesítésre. Ennek legismertebb formája, amikor például a bankoknál a felhasználónév és jelszó beírását követően egy sms-ben kapott kódot is meg kell adni. Ez a mi biztonságukat szolgálja – fogalmazott a szakértő.

A DÁP applikáció egy teljesen új, az állam által fejlesztett alkalmazás, amely digitalizálja a legtöbb közigazgatást érintő ügyet. Vagyis ezentúl egyre több dolgot lehet majd okostelefonról intézni. A szakértő szerint az utóbbi négy-öt évben vásárolt telefonok nagy része alkalmas a DÁP használatára.

A DÁP-ban egyelőre még csak pár funkció üzemel, de a szolgáltatások körét 2026-ig folyamatosan bővítik. Jelenleg például alkalmas arra, hogy egy rendőri igazoltatásnál kiváltsa a személyi igazolványt, a jogosítványt, mert elég az alkalmazásban lévő QR-kódot leolvastatni. Emellett az applikáció az összes fontosabb személyes adatot egy helyen tárolja, így például a taj- és személyiigazolvány-számot, adóazonosítót. Az applikáción keresztül már lehet időpontot foglalni a kormányablakokba, továbbá egy gombnyomással le lehet kérni az erkölcsi bizonyítványt is. Az ígéretek szerint 2024 végétől elérhetővé válik a digitális aláírás is. 2025 februárjától újabb igazolványokat is hitelesen kiválthat majd a DÁP. Például a tajkártyát le lehet majd tölteni, és szükség esetén az alkalmazáson keresztül bemutatni. 2025 júniusától pedig már QR-kóddal jelentkezhetünk be például bankokhoz, közműszolgáltatókhoz, telekommunikációs cégekhez, ami rövidíti az azonosítási procedúrát. Lesznek olyan ügyek is, ahol már dokumentumok aláírásához sem szükséges személyes találkozó, az alkalmazás segítségével ezt otthonról is meg lehet tenni.

– Egy villanyóra-átíráshoz korábban szabadnapot kellett kivenni a hosszas sorban állás miatt. A DÁP-felhasználók viszont otthonról intézhetik majd ezt – említett egy újabb olyan területet Hortobágyi Ágoston, ahol könnyebbséget hozhat az applikáció.

Júliusban már úgynevezett életesemény alapján csoportosítja majd az alkalmazás a különböző ügyintézési formákat. Ilyen lesz például az autó eladásával vagy vásárlásával kapcsolatos szolgáltatáscsoport. 2026-tól aztán becsatlakozik a programba az ePosta és az eFizetés is. Előbbi azt jelenti, hogy egy digitális postafiókon keresztül kaphatjuk meg a közigazgatást érintő hivatalos leveleket, utóbbi pedig azt, hogy az ügyintézések során felmerülő díjakat is már az appban lehet befizetni.

Mindez jól hangzik, ám az applikáció használatához olyan regisztrációs folyamatra lesz szükség, ami sokaknak okozhat nehézséget. Erre két lehetőség van. Egyfelől eSzemélyi igazolvány (2021. június 13. utáni) segítségével is beléphetünk. A másik lehetőség a személyes ügyintézés a kormányablakban. Ehhez személyi igazolványra, lakcímkártyára és arra a mobilra lesz szükség, amelyen a DÁP-applikáció van. Itt viszont csupán az azonosítás és az első regisztráció történik meg. A végleges regisztráció ezután következik, amikor a DÁP-ban meg kell adni a kapcsolattartáshoz szükséges telefonszámot és e-mail-címet. Ezekre rögvest érkezik egy hitelesítőkód, amelyet bepötyögve sikeressé válik a regisztráció.

Az, aki a DÁP-ba belépett, automatikusan be tud jelentkezni az Ügyfélkapu+-ba. Aki viszont nem akarja a DÁP-ot használni, de az Ügyfélkapu+-t igen, az egy külön procedúrára készülhet. Az okostelefonjára telepítenie kell egy ingyenesen letölthető úgynevezett hitelesítő (authenticator) alkalmazást. Amikor valaki be akar lépni, először meg kell adnia a felhasználónevét és jelszavát, erre megjelenik a képernyőn egy QR-kód. Ezt be kell olvasni az okostelefon kamerájával a mobilon elindított hitelesítő (authenticator) alkalmazásba. Ha sikerrel járunk, akkor az alkalmazás kiad egy számsort, amit be kell írni az ügyfélkapuba. Sietni kell, mert egy kód csak 30 másodpercig él, ha ennyi idő alatt nem írjuk be, akkor a program automatikusan újat ad.

Nehéz helyzetbe kerülnek azok, akik eddig asztali számítógépen használták az ügyfélkaput, az okostelefonos applikáció használatát viszont már nem tudják, nem akarják megtanulni. Számítógépre is készült hitelesítőalkalmazás, de abból csak angol nyelvű verzió van, és használata bonyolultabb.

Fontos megjegyezni, hogy az, aki maradna a személyes ügyintézésnél, és egy igazoltatás alkalmával is inkább a plasztikkártyát mutatná meg a rendőrnek, továbbra is megteheti. Ezzel kapcsolatban lapunk kérdéseket tett fel, amelyre a Magyar Digitális Ügynökséghez tartozó, a DÁP-ot fejlesztő és üzemeltető IdomSoft Zrt. válaszolt. Ők is megerősítették, hogy a személyes ügyintézés marad.

FOTÓ: NÉPSZAVA

Az, aki maradna a személyes ügyintézésnél, megteheti: kormányablakos ügyintézés továbbra is lesz

800 ezer
ember regisztrált eddig a Digitális Állampolgár alkalmazásban

„Eddig is profilozhatott volna az állam"

A Digitális Állampolgárral kapcsolatos legnagyobb félelem az adatbiztonság kérdése, vagyis hogy mit kezd az állam a személyes adatokkal. Magyar Péter, a Tisza Párt elnöke egy interjújában arra utalt, a DÁP állami adatgyűjtésre is szolgál. Rogán Antal – a titkosszolgálatokért is felelős – kabinetminiszter azzal igyekezett mindenkit megnyugtatni: a DÁP-ban tárolt adatok már eddig is megvoltak az államnak. Hortobágyi Ágoston nem vitatja ezt: – Ha profilozni akartak volna, ezt eddig is meg tudták volna tenni. Hozzáteszem, félünk az állam profilozásától, de a közösségi médiában olyan adatokat adunk meg, amivel a piaci szereplők hajszálpontos profilt készíthetnek és készítenek is rólunk.

A jelek szerint az állami online ügyintézéstől kevéssé tartanak az állampolgárok. A Központi Statisztikai Hivatal szerint az emberek többség már eddig is élt ezzel a lehetőséggel: a hatóságok, közhivatalok, közintézmények honlapjait, applikációit a 16–74 év közötti lakosság 75,6 százaléka használta. Az IdomSoft lapunknak adott tájékoztatása szerint a program szeptemberi indulása óta már 800 000 ember regisztrált.

Legalább a csalóknak is nehezebb lesz

A Magyar Nemzeti Bank adatai szerint már 9 milliárd forintra rúg az az összeg, amit a magyaroktól kicsaltak az interneten, említette meg Hortobágyi Ágoston, aki szerint a mostani fejlesztés több területen is nagyobb védelmet jelenthet. Mint fogalmazott, a bürokráciában mindent át fog szőni a digitális, kétlépcsős azonosítás, így nehezebb dolga lesz a csalóknak ezen a területen.

Akadálypálya vezet az applikáció használatához. De utána már jó lesz nekünk, ígérik

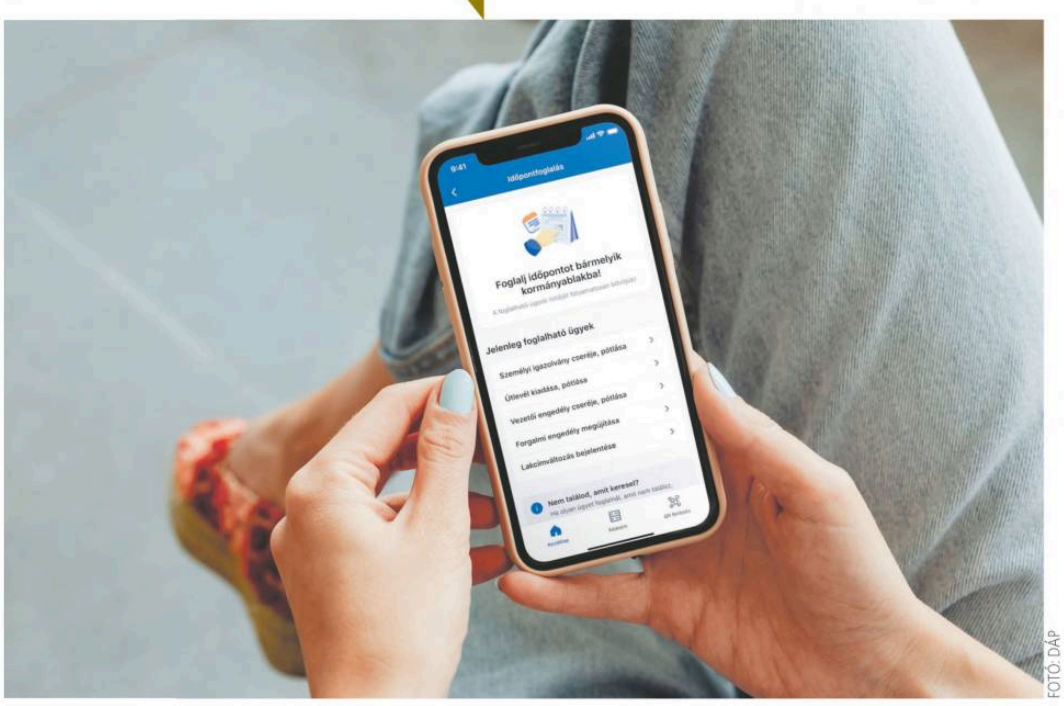

FOTÓ: DÁP

VÉDELEM

HORTOBÁGYI ÁGOSTON:
A kétlépcsős digitális azonosítás nemcsak nagyobb kényelmet, hanem nagyobb biztonságot is jelent

€/HUF 414,72 ↓ -0,31% | $/HUF 400,39 ↓ -0,38% | CHF/HUF 445,22 ↓ -0,52%

LAPSZÉL

Csak Paks 2-re él az USA-tilalom

FOTÓ: PAKS II. ZRT.

Az Egyesült Államok pénzügyminisztériuma szerdán 2025 közepéig felfüggesztette a békés atomenergia-fejlesztéseknek az orosz Gazprombankon keresztüli elszámolási tilalmát. A könnyítés alól az irat egyedül Paks 2-t nevesíti kivételként. A magyar–orosz állami beruházásra az eredetileg november végén meghirdetett amerikai szankció tehát változatlanul fennmarad. Ez gondokat okozhat, mivel Szijjártó Péter múlt heti szavai szerint úgy Paks 2 orosz kivitelezésének, mint a jelenlegi paksi atomerőmű nukleáris fűtőelemeinek az elszámolása egyaránt az orosz állami hitelintézeten keresztül zajlik. Ugyanakkor tegnap este a külgazdasági és külügyminiszter a „távozó amerikai adminisztráció" éles bírálata mellett jelezte: részben már megtették, illetve megteszik „a kockázatot kiküszöbölő" lépéseket. Bár az amerikai tilalom a magyar és a török kormány felmentési kérelme ellenére a gázügyletek elszámolására is fennmaradt, Szijjártó Péter szintén múlt heti szavai szerint e szállítások fenntartására is találtak a szankciók által nem érintett megoldást. M. I.

Naperőművet vett a Mol Ballószögön

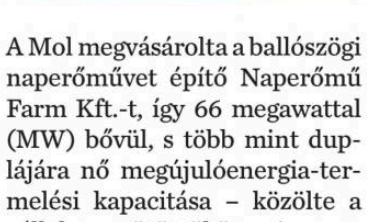

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A Mol megvásárolta a ballószögi naperőművet építő Naperőmű Farm Kft.-t, így 66 megawattal (MW) bővül, s több mint duplájára nő megújulóenergia-termelési kapacitása – közölte a vállalat csütörtökön. A napelempark próbaüzeme várhatóan 2025 januárjában indul, a megtermelt áramot pedig az Alteo Energiaszolgáltató Nyrt.-n keresztül értékesítik majd. A Mol az Optimum vogt Kft.-től, az Ib vogt Gmbh leányvállalatától vásárolta meg a Naperőmű Farm Kft.-t. NÉPSZAVA/MTI

RÉSZVÉNYEK

BUX		
78 665,14	↓	-0,73%
Mol		
2 668 Ft	↓	-0,89%
MTelekom		
1 262 Ft	↓	-1,10%
OTP		
21 470 Ft	↓	-1,06%
Richter		
10 520 Ft	↑	+0,10%

Fájó élelmiszerárak

MNB Jövőre az infláció felett drágulhatnak az élelmiszerek, az üzemanyagok és a jövedéki termékek is. Emiatt a lakosság inflációérzete nagyobb lesz a tényleges áremelkedéseknél.

PAPP ZSOLT

Novemberben – a KSH mérése szerint – az infláció 3,7 százalékra emelkedett, ezzel szemben az élelmiszerárak már 4,9 százalékkal voltak magasabbak, mint egy évvel ezelőtt. Egyes élelmiszertermékek kiemelkedő mértékben drágultak: a liszt 39, a tej 17, a kakaó 13 százalékkal került többe, mint 2023 novemberében. Ugyanakkor a száraztészta ára 6,4, a cukoré 5,8, a margariné 2,7 százalékkal csökkent. A most emelkedő élelmiszerárak arra utalnak, hogy a gazdaságban újra megjelent az élelmiszer-infláció. Mindez egyben előre jelezheti 2025-öt is; igaz, sokkal kisebb mértékű drágulás történhet, mint a 2022–23-as években. A Magyar Nemzeti Bank (MNB) most publikált Inflációs jelentésében ezek után meg is emelte a jövő évi fogyasztói árváltozásra adott várakozásait: szeptemberben a jegybanknál még azzal számoltak, hogy 2025-ben a fogyasztói árak átlagosan 3,1 (2,6–3,6) százalékkal növekednek, most azonban már azzal kalkulálnak, hogy jövőre az árak 3,3–4,1 százalékkal futnak föl, ennek az előrejelzési sávnak a közepe pedig 3,7 százalékos inflációs prognózist jelent.

A csütörtökön megjelent friss dokumentumból az is kiderül, hogy a feldolgozatlan élelmiszerek drágulása jövőre is folytatódik. Az élelmiszerek utóbbi hónapokban tapasztalt magasabb árváltozását – írják a jegybanki szakértők – az ismét emelkedő globális élelmiszeralapanyag-árak okozzák. Az átlagnál nagyobb léptékű áremelések következtében a feldolgozatlan élelmiszerek inflációjának megugrása a jövő év első felében is folytatódik: így ez 2025-ben 7,8 százalék lehet, ami egyébként több mint duplája a jövő évre tervezett inflációnak; 2026-ban ugyanez 5, 2027-ben pedig 4,5 százalék lehet. Mindez persze csak a feldolgozatlan élelmiszerekre vonatkozik, és átlagos értéket jelez, vagyis ezen belül jelentős eltérések is lehetnek.

A járműüzemanyag és piaci energia termékkör ára éves átlagban az idén változatlanul marad, majd jövőre 3,6, 2026-ban 2,8, 2027-ben pedig 3,5 százalékkal emelkedhet. Mindez azt jelenti, hogy ez a termékkör várhatóan az infláció mértékével együtt drágul. A benzinárakra adott jegybanki előrejelzés ugyanakkor nőtt a szeptemberi prognózishoz képest, a januártól esedékes 4,1 százalékos – inflációkövető – jövedékiadó-emelés miatt. A dollárban számított olajárak szeptember óta ugyan mérséklődtek, ám a forint azóta bekövetkezett gyengülése ezt az áresést lenullázta. Az alkohol- és dohánytermékeknél is az infláció feletti áremelkedést vár az MNB az adóemelések miatt; ezen termékkörben az árak jövőre 5,1 százalékkal ugorhatnak meg, 2026-ban pedig további 3,9 százalékos drágulás várható. Mindezeket figyelembe véve nem mondható meglepetésnek, hogy a jegybank teljes inflációs prognózisát is az említett 3,3–4,1 százalékos sávra emelte. Ezt tehát a jövedéki adó növelésével és a forint gyengülésével indokolták.

FOTÓ: RÓHRIG DÁNIEL

Az élelmiszerárak emelkedése az új évben sem áll le

4,6 százalék – ekkora lesz az infláció üteme januárban az MNB előrejelzése szerint

A lakosság inflációs érzete ráadásul sokkal nagyobb lehet a tényleges pénzromlási ütemnél. Mindez arra vezethető vissza, hogy éppen azok a termékek drágulnak az infláció mértékénél gyorsabban, amelyek szem előtt vannak, illetve a mindennapi fogyasztás gyakori elemei. Hiába csökken tehát a tartós fogyasztási cikkek ára, ezt kevésbé érzékeli a lakosság, miután hűtőt és mosógépet jellemzően 10-15 évente cserél egy háztartás. Eközben élelmiszereket naponta, kétnaponta vásárol, s az autótulajdonosok a benzinkutakra is jellemzően többször futnak be havonta. Mindezek hatására a magyar háztartások inflációs érzete, illetve várakozása 10 százalék körül van. Ez az érték ráadásul nőtt is augusztus óta, valószínűleg éppen az élelmiszerárak megugrásának a hatására.

Az MNB egyébként az infláció további gyorsulására számít a következő két hónapban. A pénzromlás üteme a novemberi 3,7 után a jegybanki előrejelzés szerint decemberben 4,3 százalékra, 2025 januárjában pedig – többek között a már említett adóemelések miatt – egészen 4,6 százalékra ugrik – mondta Balatoni András, az MNB ügyvezető igazgatója a jelentést bemutató sajtótájékoztatón. A dezinfláció februártól megkezdődik, a második hónapra már csak 4,2, majd márciusra 3,8 százalékos szintet jeleznek előre. Az ügyvezető igazgató szerint így 2025 márciusától az infláció belesimul a jegybank inflációs toleranciasávjába, és egész évben ott is marad. Az MNB inflációs célja 3 százalék, ám ezt egy plusz/mínusz egy százalékpontos tartomány veszi körül, ide kerül be március után a mutató. A központi bank szakértői egyébként arra számítanak, hogy fenntartható módon csak 2026 elejétől érjük el a háromszázalékos inflációs célt.

Többéves mélyponton a forint

PÉNZPIACOK Bár az amerikai jegybank szerepét betöltő Fed szerda este az elemzői várakozásoknak megfelelő lépést hozott az irányadó kamattal kapcsolatban, Jerome Powell elnök a döntést követő háttérbeszélgetésen olyat mondott, amitől idegesség futott át a piacokon. Ez pedig a dollár árfolyamát is érintette, így tegnap a forint az amerikai fizetőeszközzel szemben kétéves mélypontra zuhant.

A döntés – mint jeleztük – nem lepte meg a befektetőket, miután a Fed 25 bázisponttal csökkentette az irányadó kamatot, így a ráta a 4,25–4,50 százalékos sávba került. Az elnök viszont később már arról beszélt, hogy az inflációs előrejelzésüket megemelték, vagyis szerintük jövőre nagyobb lehet a pénzromlás üteme, mint ahogy eddig várták. Mindez azt jelentené, hogy 2025-ben a korábban gondoltnál kisebb kamatvágás jöhet össze. Ez a gyakorlatban azt jelentheti, hogy az elemzők által vártnál az irányadó mutató esetében kevesebb mérséklést hajt végre a Fed. Ezt megelőzően sokak szerint még négy kamatvágás is jöhetett volna jövőre, de a mérsékeltebbek szerint is három a levegőben volt. Jerome Powell mostani beszéde után viszont az aktuális piaci árazások hirtelen megváltoztak és szigorúbbak lettek, s már csupán egy kamatcsökkentést áraznak biztosra.

FOTÓ: AFP/ANDREW CABALLERO-REYNOLDS

Jerome Powell kijelentései igen komoly hullámokat vetettek

Az Erste Bank összefoglalójában például úgy fogalmaz, hogy Powell rámutatott: az inflációs adatokat és a munkaerőpiac terén történő változásokat kell figyelembe venni a jövőbeli döntéshozataloknál, ez a legjobb döntés az árstabilitás, avagy az infláció letörése és a teljes foglalkoztatottság elérésének érdekében. Emellett szóba került az újonnan megválasztott elnök, Donald Trump várható gazdaságpolitikája, amelyet az elemzők és a piac is többségében inflációgerjesztő hatásúnak prognosztizálnak. (Jövőre a Fed immár 2,5 százalékos pénzromlást vetít előre, ez nagyobb a szeptemberi prognózisukban feltüntetett 2,1 százaléknál.) Powell azt mondta, hogy ezen a téren megvárják a konkrét politikai lépéseket, mielőtt elhamarkodott döntést hoznának.

Összességében a várttól markánsan elmaradó kamatcsökkentés lehetősége piaci pánikeladásokat hozott, s az összes irányadó amerikai index jelentősen csökkent a háttérbeszélgetés után. Sőt, ennek hatására a dollár árfolyama is tetemesen erősödött. Ennek eredményeként a forinttal szembeni jegyzés a két nappal korábbi 390 forintos szintről azonnal 400 forint közelébe lendült. Ezt követően aztán csütörtök délután a jegyzés a lélektaninak mondott 400-as szintet is áttörte. Ez pedig kétéves mélypontot jelent az amerikai fizetőeszközzel szemben. A forint ára az euró ellenében sem mutatott sokkal szebben, mert ott ugyanezen időpontban 416,5-ig süllyedt a forint értéke, ami ugyancsak 24 hónapos negatív rekord. Ha ez még nem lenne elég, akkor az angol fonttal szemben kialakult 504-es szint történelmi érték, mert soha nem volt még ennyire gyenge a forint az említett devizával szemben. Á. A.

Moszkváig érő ukrán kéz

BŰNHŐDÉS Kijev titkosszolgálatainak újabb célzott merénylete világos üzenet a putyini háború végrehajtóinak: orosz területen sem érezhetik magukat biztonságban.

HARSÁNYI GYÖRGY

FOTÓ: INVESTIGATIVE COMMITTEE OF RUSSIA

A megszállt Donyeckben végeztek Szergej Jevszjukovval, az oroszok által lebombázott olenivkai fogolytábor parancsnokával

Szerdai híradások szerint az orosz biztonsági erők máris őrizetbe vettek két embert a Kreml egyik fontos tábornokának meggyilkolása ügyében. Igor Kirillov altábornagyot, az orosz hadsereg sugár-, vegyi és biológiai védelmi erőinek vezetőjét egy e-rollerre szerelt pokolgéppel ölték meg kedden Moszkvában. Az ukrán ügyészek előző nap emeltek ellene vádat, amiért parancsára tömegesen vetettek be vegyi fegyvert a fronton harcoló ukrán katonák ellen. A gyanúsítottak beismerték, hogy az Ukrán Biztonsági Szolgálat (SZBU) szervezte be őket. Egyikük, egy 29 éves üzbég férfi állítólag azt mondta, 100 ezer dollárt ígértek neki és kimenekítését az Európai Unió egyik országába.

Kirillov halála sokkolta Oroszországot: ő volt a legmagasabb rangú katonai vezető, akivel az ukránok a harctéren kívül végeztek az átfogó invázió kezdete óta, s a tény, hogy ez moszkvai otthonánál történt, sokakban kérdéseket vetett fel az orosz vezetők biztonságát illetően – írta a BBC. Pedig megölése az SZBU már sokadik olyan akciója volt, amelyben sikerrel vette célba Ukrajna oroszországi ellenségeit.

2022 augusztusában Moszkva közelében autóbombás merényletben halt meg Darja Dugina, bár a pokolgépet nyilvánvalóan apjának, Alekszandr Duginnak, az ukrajnai agresszió főideológusának szánták. A nyomozás szerint a támadást két ukrán állampolgár hajtotta végre, arról árulkodva, hogy Kijev a likvidálásokhoz orosz földön is használ ügynököket. A 43 éves Natalia Vovk a megszállt Donyeck megyéből lépte át a határt. Egy másik ukránnal egy kibérelt garázsban szerelték össze a bombát, majd egy nappal Dugina halála előtt el is hagyták az országot.

2023 áprilisában Vlagyimir Tatarszkij neves háborús blogger „alkotói esten” találkozott támogatóival egy szentpétervári kávézóban. Az esten művészeti hallgatóként bemutatkozó Darja Trepova egy katonaszobrot ajándékozott neki, amely pár perc múlva felrobbant, megölve Tatarszkijt és sokakat megsebesítve. Trepova utóbb azt vallotta, hogy nem tudott a mellszoborban lévő robbanóanyagról. Elismerte, hogy ellenzi az ukrajnai háborút, de állítása szerint megbízói azt mondták neki, a mellszoborba egy mikrofont rejtettek. Bár aligha kétséges, hogy az ukrán szolgálatok megtévesztették, a bíróság 27 évi börtönre ítélte őt.

2023 májusában Zahar Prilepin háborúpárti orosz író súlyos sérülésekkel élte túl az ellene Nyizsnyij Novgorod régióban végrehajtott autóbombás merényletet. A robbantást a vád szerint kijevi utasításra elkövető Olekszandr Permjakovot életfogytiglani börtönre ítélték.

> E küldetések elképzelhetetlenek az Oroszország háborúját ellenző s ezért veszélyes műveletekre is vállalkozó helyi kollaboránsok nélkül.

2023 júliusában Krasznodarban, kocogás közben lőtték le Sztanyiszlav Rzsickijt. Az ukrán média szerint ő egyike volt annak a hat tengeralattjáró-parancsnoknak, akiknek hajói egy évvel korábban nagy hatótávolságú rakétákkal támadták a nyugat-ukrajnai Vinnyicát, 23 ember halálát és több mint 100 sebesülését okozva. Az orosz hatóságok később letartóztatták gyilkosát, az ukrán származású Szergej Gyenyiszenkót.

2023 decemberében egy Moszkva melletti hotel parkjában két lövéssel végeztek Ilja Kiva oroszbarát volt ukrán képviselővel, akit előzőleg a kijevi hatóságok távollétében 14 évre ítéltek árulásért és Ukrajna megszállására szóló felhívásért. Kiva 2022 januárjában elhagyta az országot, egy hónappal azelőtt, hogy Moszkva lerohanta Ukrajnát. Disszidálása után rendszeres szereplője lett az orosz állami média propagandaműsorainak. Halálát Andrij Juszov, az ukrán katonai hírszerzés szóvivője megerősítette, hozzátéve, hogy „ilyen sors vár Ukrajna minden árulójára és a Putyin-rezsim bábjaira”.

Az SZBU idén a jelek szerint stratégiát váltott. A brit Guardian kijevi forrásai szerint az ügynökség úgy döntött, hogy felhagy az árulók és bloggerek elleni támadásokkal, és inkább olyan orosz parancsnokokat, katonai és műszaki szakembereket vesz üldözőbe, akik személyesen felelősek ukránok meggyilkolásáért. „Úgy döntöttünk, a szakemberek nyomába eredünk” – vallotta be egy forrás. Bár a részletek titkosak, hozzátették: e küldetések elképzelhetetlenek az Oroszország háborúját ellenző s ezért veszélyes műveletekre is vállalkozó helyi együttműködők nélkül.

2024. december 9-én az SZBU háborús bűnösök elleni, „Moszad-mintájú” megtorlásai sorában a megszállt Donyeck belvárosában autóbombás merénylet áldozata lett Szergej Jevszjukov. Ő volt a Donyeck melletti olenivkai börtön parancsnoka 2022 júliusában, amikor egy termobárikus tüzérségi csapásban legalább 54 ukrán hadifogoly halt meg és több mint 150-en megsebesültek. Moszkva Ukrajnát hibáztatta a támadásért, Kijev szerint viszont az oroszok semmisítették meg a börtönnek azt az épületét, ahol a Mariupolt védő Azov-ezred tagjait tartották, hogy eltüntessék az ott elkövetett kínzások és más háborús bűnök nyomait.

December 12-én, mindössze öt nappal Kirillov tábornok felrobbantása előtt egy Moszkva széli erdőben lelőtték Mihail Satszkij rakétakutatót. Megölését az orosz hatóságok az ukrán katonai hírszerzés számlájára írták. A Marsz tervezőiroda helyettes főtervezőjeként Satszkij felügyelte az ukrán városok bombázására használt Kh-59-es és Kh-69-es robotrepülőgépek korszerűsítését.

Az ukrán szolgálatok egyre gyakoribb merényletei azt üzenik Moszkvának, hogy az ukrajnai háború elkövetőit felelősségre fogják vonni, és az orosz vezetők a frontvonalaktól távol sem érezhetik magukat biztonságban. Oroszország rettegett Szövetségi Biztonsági Szolgálatának (FSZB) most egy olyan ellenséggel kell összecsapnia, amilyennel korábban nem találkozott – mondta az I című brit lapnak Andrej Szoldatov orosz biztonsági szervekkel foglalkozó szakértő.

„Lézerszigonnyal” az orosz drónok ellen

Ukrajna csúcstechnológiájú lézerfegyverre tett szert, amely több mint 2 kilométer magasságig képes lelőni az orosz légi eszközöket – közölte az ukrán drónerők parancsnoka egy kijevi konferencián. A fegyvert, amely a Trizub nevet viseli (az ukrán címerben lévő szigonyra utalva), feltételezések szerint egy brit prototípus év elején átadott tervei alapján gyártották. Vadim Szuharevszkij ezredes megjegyezte, hogy Ukrajna a világ ötödik országa, amely rendelkezik nagy teljesítményű lézerfegyverrel.

A hír kapcsán a Telegraph című brit lap felidézi, idén áprilisban Grant Shapps akkori brit védelmi miniszter azt mondta, hogy az Egyesült Királyság DragonFire lézerét, amelyet 2027-re terveznek rendszerbe állítani, Ukrajna bevethetné az orosz drónok és rakéták ellen, ami „óriási hatással” lehetne a háború alakulására. NÉPSZAVA

Fokozódik a káosz Romániában

FOTÓ: ANP VIA AFP/IONAS ROOSENS

Ez nem a kicsinyes veszekedések ideje – nyilatkozta a román államfő

VÁLSÁG Összeomlottak tegnap a román nagykoalíciós tárgyalások, ami igen sokba kerülhet hosszú távon Romániának, de az Európai Unió jövője tekintetében is intő jel. Miután az elnökválasztás első fordulóját egy neofasiszta, oroszbarát, Nyugat-ellenes jelölt nyerte meg, és a december elsejei parlamenti választáson három szélsőjobb párt jutott a törvényhozásba, összességében mintegy 34 százalékos támogatottsággal, a romániai demokratikus erők riadót fújtak, és megkezdődtek az egyeztetések egy demokratikus nemzeti egységkormány létrehozására. Mindez tegnapig tartott, amikor a hivatalban lévő, leköszönő miniszterelnök, Marcel Ciolacu bejelentette, hogy pártja, a parlamenti választásokat megnyerő Szociáldemokrata Párt (PSD) ellenzékbe vonul. A pártelnök-miniszterelnök Ciolacu Facebook-oldalán közölte, hogy a PSD „méltósággal visszavonul a tárgyalóasztaltól, de nem fut el a felelősség elől”, megszavazzák a kisebbségi jobboldali kormányt. „Tesszük ezt azért, mert az országnak sürgősen szüksége van egy kormányra, amely kezeli az aktuális problémákat a következő elnökválasztásokig. Romániát nem szabad gyerekes magatartások és ostoba büszkeségek miatt káoszba taszítani”, írta Ciolacu.

A PSD ellenzékbe vonulása azonban maga a káosz. A szociáldemokraták nélkül ugyanis nincs többsége a másik három demokratikus pártnak, a jobbközép PNL-nek, a progresszív USR-nek és az RMDSZ-nek, még a nemzeti kisebbségek 19 tagú frakciójával kiegészülve sem. A 465 tagú parlamentben a PSD-nek ugyanis 122 képviselői és szenátori mandátuma van, a PNL-nek 72, az USR-nek 59, az RMDSZ-nek 32. A szélsőjobb erők sem tudnak többségi kormányt alakítani, hiszen az AUR 92, a SOS 38, a POT 30 mandátummal rendelkezik.

Ha a PSD támogatja a demokratikus kisebbségi kormányt, az biztosíthatja ideiglenesen a működést, de a gazdasági, társadalmi gondokkal küszködő országnak elsősorban stabilitásra van szüksége és egységes demokratikus kiállásra a szélsőjobb megfékezése érdekében. A demokratikus pártok közötti vita azonban épp azt a lakossági kiábrándultságot erősíti, amely szavazók millióit kergette a szélsőjobb karjaiba, egy kisebbségi kormányzás pedig az utóbbi három és fél évben a kényszerű jobb-bal, PSD–PNL rotációs nagykoalíció által megfékezett politikai instabilitást hozza vissza.

A PSD döntése válasz a külföldi (orosz) beavatkozás miatt az Alkotmánybíróság által megsemmisített elnökválasztás második fordulójába jutott demokratikus jelölt, Elena Lasconi USR-elnök hétfő esti nyolc pontos ultimátumára. Az USR-elnök többek között azt kérte, hogy hétfőig fogadják el a 2025-ös költségvetést a parlamentben, valamint egy sürgősségi rendeletet azokról a fiskális intézkedésekről, amelyek a jövő évi költségvetés alapjául szolgának majd. Követelte az Állandó Választási Hatóság elnökének és a titkosszolgálatok vezetőinek menesztését, illetve azt, hogy alakuljon egy parlamenti bizottság, amely kivizsgálja az elnökválasztás szervezésének körülményeit, hogy megelőzzék a külföldi befolyásolást a jövőre nézve, gondolják újra a nemzetbiztonsági törvényeket és reformálják meg az Alkotmánybíróságot. Követelései közé tartozott az is, hogy a koalíciós pártok közösen kérjék Klaus Iohannis lemondását államfői mandátuma lejártakor, december 21-én, helyét a szenátus elnöke vegye majd át az új elnök megválasztásáig.

Az USR az utóbbi napokban már egyszer kivonult a nemzeti egységkormányt célzó tárgyalásokról, többek között az elkerülhetetlen gazdasági megszorítások miatt. A PSD, a PNL, az RMDSZ és a nemzeti kisebbségek csoportja által alkotott koalíciónak nélkülük is megvolt a szükséges többsége, el is fogadták a leendő kormányprogram irányelveit, amelyek között szerepelt a megismételt elnökválasztás menetrendjének és a kormányprogram részleteinek kidolgozása péntekig, a parlament alakuló üléséig, hogy karácsonyra hivatalba is léphessen az új kormány. A leendő kormányfő és a leendő közös elnökjelölt személyéről még nem született döntés. Mindezt tekintetbe véve is az új kormány olyan népszerűtlen intézkedésekre fog kényszerülni, mint a közalkalmazotti bérek és a nyugdíjemelések befagyasztása, ami a szélsőjobb malmára hajtja a vizet a tavaszi elnökválasztáson.

GÁL MÁRIA

LAPSZÉL

A nők jogaiért tüntettek Szíriában

FOTÓ: AFP/LOUAI BESHARA

Másfél héttel Bassár el-Aszad elnök bukása után több százan tüntettek a szíriai fővárosban, írja az ORF. Demokráciát akarunk, nem vallási rendszert – skandálták a tüntetők a damaszkuszi Omajjád téren, ahol olyan jelszó is felharsant, hogy „Nincs szabad nemzet szabad nők nélkül”. Az Aszad-rezsimet megdöntő Hajat Tahrír as-Sám iszlamista szervezet egyelőre mérsékeltnek mutatja magát, és ígéretet tett a kisebbségek jogainak védelmére. Ennek jeleként nem változtatnák meg a nők oktatásának rendszerét. „Az oktatáshoz való jog nem korlátozódik egy nemre” – fogalmazott Mohammed el-Kadri újonnan kinevezett oktatási miniszter. „Az is lehet, hogy több lány tanul az iskoláinkban, mint fiú” – tette hozzá. A nemek szerinti elkülönítés továbbra is megmarad a szír iskolarendszerben, de az iszlám mellett továbbra is tanítanák a keresztény tanokat is. NÉPSZAVA

Mélyponton a brazil valuta

1994-es bevezetése óta a leggyengébb értékén áll a brazil fizetőeszköz az amerikai dollárral szemben, miután Lula brazil államfő támogatta a parlament alsóháza előtt tárgyalt 70 milliárd reálos kiadáscsökkentésről szóló törvényjavaslatot. A befektetői bizalom az év korábbi részében sem volt erős a reál mögött, hiszen a pénz csak ebben az évben 23 százalékot gyengült a dollárral szemben. Ha az alsóház elfogadja a radikális törvénycsomagot, arról később még szavazniuk kell a felsőházi honatyáknak is. NÉPSZAVA

Európai megfigyelők kínai fedélzeten

FOTÓ: AFP/MIKKEL BERG PEDERSEN

Német, svéd, finn és dán személyek léphettek a Ji Peng 3 nevű kínai tankerhajó fedélzetére, amely a gyanú szerint novemberben megrongálta a Balti-tenger mélyére fektetett, Németországot Finnországgal, valamint Svédországot Litvániával összekötő internetes kábeleket, adta hírül a Reuters a dán külügyminiszter nyomán. Svédország már kezdeményezte a legénység kikérdezését az ügyben, mivel a kínai hajó két víz alatti optikai kábelt is elszakított. A hajó a Balti-tengeren várakozik, míg Stockholm és Peking kivizsgálja az incidenst. Boris Pistorius német külügyminiszter szerint szabotázs történhetett. NÉPSZAVA

Nincs büdzsé, mert Trump azt mondta

VÉTÓ Mike Johnson házelnöknek péntek éjfélig maradt ideje, hogy egy új költségvetési törvényt szavaztasson meg a képviselőházban, miután az utolsó pillanatban megválasztott elnök megtorpedózta a korábbit.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

Donald Trump megválasztott elnök ugyan csak január 20-ával lép hivatalba, máris napi befolyást gyakorol az amerikai kongresszus és így az állam működésére is. Még szerda hajnalban Elon Musk, a hivatalba lépő Trump-kormány kormányzati hatékonyságért felelős hivatalának vezetője írta ki az általa tulajdonolt X online hírfolyamába, hogy „ez a törvényjavaslat nem mehet át”, majd egy későbbi bejegyzésében úgy fogalmazott, hogy „január 20-ig semmilyen törvényjavaslatot nem szabad elfogadni a kongresszusban, zérót, nullát”.

500 milliárd dollár kiadást spórolna meg Elon Musk az amerikai államnak évente

Donald Trump csak tizenkét órával később adta ki a közleményt, amelyben a költségvetési törvényjavaslat megfúrására szólított fel. „A republikánusoknak okosnak és keménynek kell lenniük. Amennyiben a demokraták a szövetségi kormány leállításával fenyegetőznek arra az esetre, ha nem adunk meg nekik mindent, amit akarnak, akkor BEDŐLÜNK A BLÖFFJÜKNEK. NEM LENNE EZ A KÁOSZ, HA EGY IGAZI ELNÖKÜNK LENNE. 32 NAP MÚLVA LESZ” – fogalmazott Trump a védjegyévé váló csupa nagybetűivel. A megválasztott elnök feltett szándéka, hogy még Biden elnöksége alatt megemelje az adósságplafont, hiszen az nem mutatna jól az általa a kampányban megígért kisebb állam és a Musk által beígért nagyszabású kiadáscsökkentés fényében.

A képviselőház kisebbségi demokrata frakciójának vezetője, Hakeem Jeffries úgy fogalmazott, hogy a kétpárti jóváhagyással tető alá hozott törvényjavaslat elsüllyesztése után csak a republikánus képviselőket terheli a felelősség az amerikai választók felé. A törvényjavaslatba bekerült például egy 100 milliárdos új katasztrófaalap, ami az idén ősszel a délkeleti államokban pusztító Helene és Milton hurrikán károsultjainak jelentett volna állami segítséget. A törvény elfogadásával 10 milliárd dolláros támogatást kaptak volna a gazdák is, valamint a washingtoni kongresszus tagjainak javadalmazása is nőtt volna.

Trump és Musk az amerikai népen kívül legfőképpen Mike Johnson republikánus házelnököt hagyta cserben, hiszen az ő feladata volt a törvényjavaslat elfogadtatása a papírvékony, mindössze hatmandátumos republikánus többséggel rendelkező képviselőházzal. Johnson egy burkolt fenyegetést is kapott a hamarosan hivatalba lépő elnöktől, amikor tegnap a konzervatív Fox News Digital csatornának azt nyilatkozta, hogy január 3-án könnyedén újraválasztják majd házelnöknek, ha úgy jár el, ahogy azt Trump szeretné.

Péntek éjfélkor lejár a határidő, s az alkotmány rendelkezése szerint elzárják a szövetségi finanszírozású intézmények pénzügyi csapját. A szövetségi büdzséből finanszírozzák többek között a védelmi minisztérium (hadsereg, légierő, haditengerészet), az oktatási, környezetvédelmi és mezőgazdasági minisztérium kiadásait, a veterán ügyekért felelős minisztérium juttatásait, de az Egyesült Államok repterein dolgozó légi irányítók is a szövetségi kasszából kapnak fizetést. Mindezen előirányzatok elfogadásához a kongresszus kétpárti hozzájárulása szükséges, amelynek hiányában a szövetségi intézmények dolgozói nemcsak fizetést nem kapnak, de több helyen a munkahelyükre sem mehetnek be, sőt egyes szövetségi intézmények még az e-mailek elolvasását is megtiltják alkalmazottaiknak a kormányzati leállás idejére.

> A CNN műsorvezetője már azt firtatta, hogy nem fordul-e oligarchiába az amerikai demokratikus kísérlet.

FOTÓ: MTI/BRANDON BELL

Donald Trump még hivatalba sem lépett, Elon Musk máris rekordmértékben gazdagodott a volt és leendő republikánus elnök győzelmével

Az Egyesült Államok az egyetlen állam a fejlett országok sorában, ahol létezik a kormányzat költségvetési leállásának jelensége. Ennek oka az alkotmányban keresendő, amely minden szövetségi adóbevételből eszközölt kiadást a képviselőház által elfogadott törvényhez köt. Ezek áthidalására a kongresszus az ún. „stop-gap bill”, az átmeneti leállási hézagokat kitöltő törvényjavaslatokat szokott elfogadni. Mindezen eszközök ellenére 1996-ban három hétre is leállt a szövetségi intézmények finanszírozása, de a leghosszabb kihagyásra 2020-ban, az első Trump-adminisztráció idején került sor, ekkor kerek 35 napig nem kaptak fizetést a szövetségi alkalmazottak.

> Péntek éjfélkor lejár a határidő, tehát a szövetségi finanszírozású intézmények pénzügyi csapját az alkotmány rendelkezése szerint elzárják.

A Republikánus Párt politikusai hagyományosan vonakodnak az adósságlimit megemelésétől, mivel a gazdasági programjuk sarokpontjai az alacsony adóterhek, a kismértékű piaci beavatkozás és az alacsony adóterhek gazdaságélénkítő hatása jelenti. Ezért ezt az ideológiai arculatuktól idegen lépést előszeretettel hárítják át a Demokrata Párt politikusaira, jelen esetben a még egy bő hónapig hivatalban lévő Biden-adminisztrációra. „Egyértelmű, hogy Trump le szeretné tisztázni a helyzetet, hogy ne az ő hivatali ideje alatt kelljen az adósságplafon és a kormányzati leállás közötti összeférhetetlenséggel foglalkoznia” – kommentálta a fennálló patthelyzetet Stephen Moore, a Trumphoz közeli Heritage Foundation agytröszt közgazdásza.

Legutóbb 18 hónapja állt elő hasonló patthelyzet, amely felkavarta a pénzpiacokat, sőt a Fitch hitelminősítő cég a legjobb besorolási sávból eggyel csökkentette az USA pozícióját a befektetésre ajánlott országok között. Ezt Trump nyilvánvalóan el szeretné kerülni, különösen, hogy a január 3-án felálló kongresszus mindkét házában is republikánus többség lesz, így nehéz lesz politikai bűnbakot találni egy hasonló gazdasági fiaskóra.

A CNN hírcsatorna műsorvezetője, Erin Burnett enyhén kárörvendő elemzésében azt firtatta, hogy nem fordul-e oligarchiába az amerikai demokratikus kísérlet. Elon Musk, a 400 milliárd dolláros vagyonával a világ leggazdagabb embere tizenkét órával azelőtt adta meg a „kilövési parancsot” a kétpárti törvényjavaslatra, hogy a megválasztott elnök állást foglalt volna a kérdésben. Elon Musk 277 millió dollárral támogatta Trump újraválasztási kampányát, és egyes politikai kommentátorok szerint már „ő hozza a döntéseket” a megválasztott elnök helyett. Mindez egyelőre túlzásnak tűnik, a január 20. után felállítandó kormányzati hatékonyságért felelős hivatal élére került Musk és Vivek Ramaswamy milliárdos vállalkozóra egyetlen amerikai választópolgár sem voksolt. A Wall Street Journalben megjelentetett véleménycikkükben mégis azt ígérik, hogy évi 500 milliárddal csökkentik a szövetségi állam kiadásait. A hatalmas összeget pedig többek között azokon az állampolgárokon spórolják majd meg, akik visszaszavazták a Fehér Házba Trumpot.

Pártállami tempó

CZENE GÁBOR

Ha a megfeszített erővel végzett folytonos manipuláció és a kormánypárt iránti szüntelen aggódás egymásra talál, akkor túlhajszolt idegállapot alakulhat ki, ami hallucinációkhoz vezethet. De az is lehet, hogy a fideszes Kocsis Máté csak ritkán igénybe vett humorérzékének megcsillantására tett kísérletet. Nem tudhatjuk.

Történt, hogy szerkesztőségünkhöz eljutott egy információ, amely szerint Orbán Viktor eldöntötte: a kormány nem fogja csökkenteni a parlamentbe jutáshoz szükséges ötszázalékos küszöböt. Kerestük a Fidesz országgyűlési frakcióját és a Kormányzati Tájékoztatási Központot. Kértük, erősítsék meg, szükség esetén pontosítsák értesülésünket.

Kocsis Máté frakcióvezetőt sokkhatásként érte, hogy egy újság az érintettek megkérdezésével ellenőrizni szeretné, mennyire megbízható a rendelkezésére álló információ. Pártja sajtóholdudvaránál – ahol végeláthatatlan halmokban gyűlnek az elveszített perek és helyreigazítások – ehhez igazán nem szokhatott hozzá.

Nem csoda, hogy a váratlan szituáció elbizonytalanította, és úgy gondolta, az lesz a legjobb, ha műfelháborodással leplezi zavarát. Abból még sosem volt baj. Válasz helyett a Facebook-oldalára kimásolta elküldött kérdésünket: kommentárja szerint így óhajtotta bemutatni, „hogyan működik a baloldali álhírgyártás”. Lapunkat „Népszava nevű médiamaradványnak” nevezte, és látnoki képességekkel megáldva tudni vélte, hogy még meg se született cikkünk miről fog szólni. Azt pedig hazugságnak minősítette, hogy az ötszázalékos küszöb leszállításának ötlete egyáltalán felmerült volna.

A frakcióvezető olyan vehemenciával utasította vissza még a puszta feltételezést is, mintha a Fidesz nem éppen most vett volna el két parlamenti mandátumot Budapesttől, mintha nem most rajzolta volna át önkényesen a választókerületi határokat a fővárosban és több megyében, mintha kétharmados hatalmával minduntalan visszaélve nem alakította volna át rendszeresen a választójogi szabályokat politikai érdekének megfelelően.

Kocsis Máté talán éppen erről igyekezett elterelni a figyelmet. Talán pártjával együtt annyira tehetetlenné vált, hogy nem marad más eszköz számára, csak az ócska hergelés. Talán már maga is szégyelli azokat a módszereket, amelyeket a rutinszerű fideszes lejáratókampányokban bevetnek a politikai ellenfelekkel szemben. Talán beleolvasott egy groteszk kortárs drámába, és úgy érezte, szösszenetnyi terjedelemben neki is érdemes megpróbálkozni valami hasonlóval. Talán neheztel a Népszavára, amiért tavaly ősszel lapunk leleplezte, hogy miközben közösségi oldalán azt állította, a Kossuth téren ünnepli október 23-át, valójában Krétán múlatta az időt.

Íme, milyen sok lehetőség. Ebből is látszik, hogy Kocsis Máté mennyire inspiráló személyiség.

Bejegyzésének utolsó mondata így szól: „Rohadt unalmas már, elvtársak!”. Ha a címzettel nem is, a tartalommal kifejezetten egyetértünk. A Fidesznek ideje lenne már visszavennie a pártállami tempóból. Valóban rohadt unalmas, és jobban belegondolva nincs benne semmi vicces.

N. KÓSA JUDIT

Jó kezekben

Minneapolis után a világ második legnagyobb malomipari központja volt Budapest a XIX. század végén, és ahol ilyen mennyiségben őrlik a gabonát, ott nagyban is kereskednek vele. Így aztán érthető, hogy nem akármilyen tőzsdeépületet terveztek a századfordulón létesült Szabadság térre, hanem olyat, amelyik méltó a helyhez és annak szelleméhez is. A lerombolt Újépület helyén nyílt parkhoz, ahová a Szabadságharc emlékművét szánták, meg az Osztrák–Magyar Bank átelleni, fényűző palotájához.

Nincs azon mit csodálkozni, hogy ha egy ekkora és ennyire speciális felépítésű – két hatalmas tőzsdecsarnok köré szervezett – épület elárvul, akkor nehezen talál új funkcióra. Kínlódtak a felelősök már akkor is, amikor a proletárdiktatúra okafogyottá tette a tőzsdei kereskedést. Még szerencse, hogy néhány évvel később megszületett a magyar televíziózás, és a Szabadság tér 17. a tömegtájékoztatás agyonszabdalt és telekábelezett szívcsakrájává változott.

Tizenöt éve azonban üresen áll az óriási épület a város kellős közepén. Az államnak sosem volt elég pénze új életet lehelni belé, a magántőkét pedig elrettentették a roppant méretek és a műemléki besorolással járó nehézségek. Ezeken az akadályokon csak olyasvalaki lehet úrrá, akit korlátlan mennyiségű pénz és a leglojálisabb hivatali támogatás segít az útján.

Ugye önök sem értik, miért nem mozdult rá hamarabb Tiborcz István a Tőzsdepalotára? Talán felkészülésnek szánta a többi lipótvárosi projektjét, mint a volt MAHART-székház és az Adria-palota átépítését. Talán kellett a lényegében lebontott Földművelésügyi Minisztérium meg a durván átépített Nemzeti Bank példája, hogy bizonyítsa, ma egy műemlékkel valóban bármit meg lehet csinálni. Talán ki kellett várni a Dürer-kerti irodaházak állami megvásárlását, hogy nyélbe lehessen ütni az üzletet.

Mit tudjuk mi – elvégre deklaráltan a saját lábukon álló magántulajdonosok velejéig magántőkéje forog itt kockán. És ha kerül is bele nem kevés adóforint – hiszen kerülni fog, az hétszentség –, az időben elveszíti majd a közpénz jellegét.

Ugye önök sem értik, miért nem mozdult rá hamarabb Tiborcz István a Tőzsdepalotára?

JEGYZET

Bonta Miklós

Hattyúdal

Nem csekély áthallással az MNB vezetése, akárcsak Joe Biden amerikai elnök, a „béna kacsa” állapotában leledzik. Alig több mint két hónapjuk maradt Matolcsy Györgyéknek arra, hogy átadják a stafétabotot Varga Mihálynak és csapatának. (A Monetáris Tanács tagjai többségének 2025 folyamán lejár a mandátuma, bár elvileg újra is választhatók.) Az Egyesült Államokban a politikusok befolyása rendszerint ilyenkor kisebb, mivel már nincsenek sokáig hivatalban. Ezzel szemben akár szabadabban is mozoghatnak, s hozhatnak ellentmondásos döntéseket is (Biden tett is ilyent), mert kevésbé kell tartaniuk a következményektől. A tisztességük abban méretik meg, hogy mekkora teret hagynak a megkezdett folyamatok továbbvitelére, illetve módosítására.

A Monetáris Tanács tagjai nálunk – az elnök kivételével – nem politikai kinevezettek, bár Matolcsy György elnökségének lassacskán tucatnyi esztendeje alatt akadt olyan nem is rövid időszak, amikor efelől erős kétségeink támadhattak. Azonban a magyarországi gigainfláció mértéke kijózanítóan hathatott, mert azóta a kormányzatnak a mindent a növekedési víziónak alávető gazdaságpolitikájával szembemenve a nyílt konfrontációt is felvállalták. A mostani „béna kacsa”-időszakban elsőrendű feladatuknak megfelelve változatlanul hagyták a 6,5 százalékos alapkamatot, mert az ismételten erősödő pénzromlási ütem lefékezését fontosabbnak tartották, mint a növekedési kilátások megalapozatlan ösztönzését. Természetesen a magyar jegybankárok is tisztában vannak azzal, hogy az alacsony infláció és a kamatok időszakának legalábbis egy időre leáldozott. Még két alkalommal dönt jelenlegi összetételében a Monetáris Tanács az alapkamat mértékéről, amelyen aligha módosítanak. S úgy adják majd át a terepet Vargáéknak, hogy a hitelességükön ezúttal nem esik csorba.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

WESTERN

Pampuszka

TÜZES LÓ

DOROS JUDIT

Járulékos haszon. Ez a szóösszetétel jutott eszembe, miután egy ködös szombat délelőtt két kenyércipó, tucatnyi vajas és pisztáciás briós s egy nagy tál francia fánk tornyosult az asztalon. Nem lehetetlen, hogy előző este telihold volt, s az tett aktívabbá, de sokkal inkább az, hogy kissé elmértem a kovászt, s így valamennyivel több volt az üvegtálban jócskán megdagadt, mocorgó, duzzadó hólyagokkal teli kulimászból, mint amennyi a két kenyérhez kellett. Akinek van a hűtőben ilyenje, netán már nevet is adott neki – erre a lépcsőre jómagam még nem léptem –, annak különleges a kapcsolata ezzel a kis „életkével”. Lehet a polcon aszú-aszpikkal burkolt libamáj, drága sajt vagy épp vékonyra szeletelt hideg rozé kacsamell, ezt a bensőséges viszonyt egyik sem éri el. Finomak, elegánsak, de amint a gyomrunkban végzik, el is felejtjük őket. Bezzeg a kovász! Arra időnként rátekintünk, felnyitjuk a fedelét, vajon milyen hangulatban van, nem savanyodik-e túlságosan, nem izzaszt-e a felületére barnás löttyöt, ami megzavarhatja ezt a kellemesen savanykás, élesztős, időnként gyümölcsös, olykor már-már mazsolát idéző, buja illatot. Márpedig amihez ennyire kötődünk, amiről hosszú évek óta gondoskodunk, annak egyetlen darabját sem dobjuk ki a kukába, még akkor sem, ha kissé elméreteztük az adagot. Nem, nem, ez pont olyan lenne, mintha a gyermekkori nyunyókánkat hajítanánk ki az ablakon, csak azért, mert már nem alszunk ilyenekkel, vagy a nagyapánk hímzett vászoningét rejtenénk el a padlás valamelyik szegletében, hisz nem hordjuk sosem, csak a helyet foglalja. De amint gondolatban elindulnánk vele felfelé a padláslétrán, mintha odafentről valaki rávágna a kezünkre, alig érezhetően, mint valami égi sújtás, így aztán csomagoljuk is vissza mentem.

Amihez ennyire kötődünk, amiről hosszú évek óta gondoskodunk, annak egyetlen darabját sem dobjuk ki a kukába, még akkor sem, ha kissé elméreteztük az adagot.

Ezért hát a maradék kovásszal bedagasztunk még egy jókora briós-tésztát. Kiporciózzuk, gömbölygetjük, majd miután az édes masszával megtöltöttük az összes létező alumíniumformánkat, amiből csinos kis süteményeket remélünk majd kivenni pár órával később, s még mindig maradt két nagyobb halom nyers tészta, tele vajjal, levegővel és cukorral, nos, nincs mit tenni, akkor végképp eljön a pampuska ideje. Igazából persze nem így hívják, „beignet” a francia fánk hivatalos neve, így írja a tudós könyv, amiből a receptet követjük. A formája se kerek, inkább trapézszerűen csücskös, de amikor végül belekarapunk, nem lehet másra gondolni: ez bizony pampuska. Így hívták mifelénk a fánkot, nem teljesen szlovákosan-felvidékiesen susogva, inkább amolyan úriasan, pampuszkának. Ahogyan most visszagondolok, gyermekkoromban alig ettem ezt frissen sütve, melegen. Nagyanyámnál mindig egy napraforgós bádogtányéron a szekrényben állt, porcukrot se nagyon tettek rá, lekvárt még úgy se, igazából nem volt nagyon édes, és nem is számított valódi süteménynek. Annyi azonban biztos, hogy egy kiadós szánkózás után hárommal-néggyel jól lehetett lakni, ez volt az értelme leginkább akkoriban ennek a parasztdesszertnek s nem a francia kifinomultság.

Az ápolók hősök, nem bűnbakok

ROZSOS ERZSÉBET
ápolásetikus

A rendőrminiszter bűnbakot csinált az ápolókból. Az egész rendszer alapjaiban omlik össze, és a terhet éppen azok az ápolók cipelik, akiket nyilatkozatával Pintér Sándor stigmatizált, amikor a parlament népjóléti bizottsága előtti meghallgatásán azt mondta: „Egy évben kétszer valamennyi ápolónak szociális tanulási képzésen kell átesnie, (...) ennek célja, hogy a nővérek empatikusabbak legyenek a betegekkel."

A Pintér-féle állítás, az „évente kétszer" kötelező, ki tudja, milyen minőségű „képzés" a kiképzett ápolók, a szakképzésben dolgozó tanárok, a képzőhelyek leminősítése. Bizonyára fogalma sincs, hogy az ápolók már a képzésük során magas szintű empátiát és szociális érzékenységet sajátítanak el szakemberektől: pszichológusoktól, szociológusoktól, bioetikusoktól és nem utolsósorban a negyven éve a betegágy mellett dolgozóktól.

A miniszter azt sugallja a társadalomnak, hogy szociálisan érzéketlenek az ápolók. Pedig épp a döntéshozók empátiahiánya, a tömeges rendszerhiba juttatta ide a magyar egészségügyet. Felháborító, hogy éppen azokat találta meg Pintér, akik a Covid frontvonalában is a legnehezebb körülmények között dolgoztak.

> Hazug és hiteltelen állítás, hogy az ápolók empátiájának és szociális érzékenységének hiánya okozza a betegek panaszait. A rendőrminiszter a strukturális rendszerhibákat akarja ezzel elfedni.

Emlékeztetőül álljon itt néhány idézet az ápolók bejegyzéseiből: „37 betegre ketten éjjel. Covid-osztály vagyunk ismét. Semmi pluszpénz." „Napi 90-120 beteg jut kettőnkre az alapellátásban. Embertelen. Nem lehet bírni sem mentálisan, sem fizikailag." „Tegnap egy 52 éves diplomás nővér azt mondta, azonnali hatállyal felmond!!! Volt olyan, hogy 3!!! osztályra hívták egyszerre a műszakba!!! Bármit meg lehet tenni velünk, és ő is azért mond fel, mert nem bírja sehogy, és fél, hogy leültetik, mert a kimerültségtől bajt csinál!!!!!"

Ez a hivatás minden erejét elveszítette, amiért részben a járvány, de jobbára a mai nagyhangú döntéshozók a felelősek. A legnagyobb kár az ápolók fizikai és mentális állapotában keletkezett. Sokan kiégtek. A hivatás alapja, amit az ápoló személyes integritása biztosít, megrendült. Mindennapos volt a magas szintű készenlét a veszélyhelyzet alatt. A rengeteg beteg halála és a hosszú munkaidő, a sokszor 12-16 óra megviselte őket. Emellett a frontvonalban dolgozó ápolók, szakdolgozók, mentőtisztek, mentőápolók közül sokan megfertőződtek, meghaltak.

Ennek ellenére a frontvonalban a szakdolgozók képesek voltak megbirkózni a soha nem látott nehézségekkel, volt erejük erkölcsi bátorságot tanúsítani. Találékonyságot és rugalmasságot mutattak, ahogy a percről percre változó helyzeteket kezelték.

Empátiájukkal és szociális érzékenységükkel a járvány idején ők tették a legtöbbet a társadalomért. Nem más hiányzik az egészségügyből, csak a döntéshozók felelősségvállalása. Egyikük azt mondja: „Mi, akiknek még szíve-lelke a betegek jóllétének biztosítása, egyre kevésbé érezzük magunkat komfortosan a betegellátásban. Egyre fojtogatóbb szabályokkal gúzsba kötnek bennünket. Többször jutott eszembe az elmúlt 2 évben a pályaelhagyás, mint a korábbi 30 évben ezt megelőzően."

Bárki, aki ezt a pályát választja, több erkölcsi és szociális érzékenységgel rendelkezik, mint a Pintér Sándor vezette erőszakszervezet és az egészségügyet irányító csapat. Mert velük ellentétben az ápolók rendelkeznek szociális érzékenységgel és empátiával, amit a képzés és a szakmai tapasztalat tovább mélyített. Az ápolók többsége nem az empátia hiányában szenved, hanem sokkal inkább az erőforrások hiányától – az alulfizetettség, a túlterheltség nyomása miatt. Egy ápoló több beteget ápol egy műszakban, mint amennyit biztonságosan el tud látni, mégis alacsony a társadalmi megbecsülésük. Ezt csak erősíti Pintér megszólalása.

A kijelentés azt a látszatot kelti, mintha az ápolók szociális érzékenységében lenne a hiba, nem pedig a rendszerben, amelyben dolgozni kényszerülnek. Ahol még levegőt sem kapnak a kifeszített műszakban, és emiatt felejtettek el mosolyogni. Ezért igazságtalan Pintér megszólalása: bűnbakot keres azok között, akik a legnagyobb terhet cipelik. Aljas módon aláássa a beteg és ápoló közötti ősi bizalmi kapcsolatot, ahelyett, hogy a probléma gyökerét kezelné.

Ez a retorika eltereli a figyelmet a valódi okokról. Nincs elég ápoló, megfelelő, korszerű ápolási eszköz, és az egészségügyi dolgozók túlterheltek. Pintér támad, ahelyett, hogy a munkakörülményeket javítaná. Inkább bevezethetné, hogy egy betegágy mellett dolgozó ápoló legfeljebb hat beteget lásson el, korszerű ápolási eszközökkel, mint a boldogabb országokban. Mert bizony az ötvenes évekből itt maradt vaságyakat rohadt nehéz volt odébb cipelni a járvány alatt, aztán a százkilós beteget rájuk emelni, betegemelő nélkül.

Pintér dolga az, hogy mindezt megoldja. Ha ez megvalósul, akkor lesz lehetőség arra, hogy az ápoló kiegyensúlyozott legyen és a saját belső erejére támaszkodjon. De amíg neki kell megoldani a beteg, az orvos, a hozzátartozó, a főnővér, a kórházigazgató, dr. Takács és Pintér minden problémáját, addig a felelősség áthárítása felháborító. Mert bizony a szociális érzékenység attól is függ, megengedi-e a rendszer, hogy az ápoló a tanult ismereteit a betegek javára alkalmazza. Ha nem, akkor hazug és hiteltelen állítás, hogy az ápolók empátiájának és szociális érzékenységének hiánya okozza a betegek panaszait. A rendőrminiszter a strukturális rendszerhibákat akarja ezzel elfedni.

Megtéveszti a társadalmat, legfőképp a kormányban még hívőket, mert azt sugallja, hogy betegek elégedetlenségét az ápolók személyes hiányosságai okozzák. Márpedig az ápolók stigmatizálása veszélyes út, még ha Pintér oda is akarja vetni őket, hogy a felingerelt betegek rajtuk töltsék ki az indulataikat.

A társadalomnak az ápolók mellé kellene állnia, mert ők hősök egy lepusztult rendszerben. Támogatásuk a társadalom, a kormány kötelessége. Pintér kibújhat a felelősség alól, de a kérdés elől nem bújhat el: mit tett az ápolókkal, mit tesz a betegekkel, mi lesz az egész magyar egészségüggyel?

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Népszavazást!

DR. TATÁR GYÖRGY
nyugalmazott diplomata

Az országot vezető politikusok mind becsmérlőbb, kioktatóbb, dölyfösebb hangnemben folytatják az Európai Unió intézményeinek és vezetőinek kritizálását. A kormány és megmondóemberei mantraszerűen ismételgetik, hogy egy rossz irányba haladó, a keresztény értékeket nélkülöző, nemzetünk önállóságát korlátozó, fejlődését gátló közösség tagjai vagyunk, a semlegesség és Kelet felé kell elmozdulnunk. Ez a narratíva már, és a konfliktusok mélyítését vetíti előre, ami a 2026-os parlamenti választásig bizonyára kitart.

Látványosan csökkenő színvonalú és szélsőségesedő közéletünk újabb elemeként a következő másfél év a Trump-csodavárás jegyében fog telni. A kormányzat hurráoptimista kommunikációja azt sugallja, hogy Trump Orbán Viktorral való barátsága elősegítheti Magyarország EU-n belüli érdekérvényesítését, „reformtörekvéseit" és az autokratikus irányzatok nemzetközi terjesztését. Hátszéllel számolnak, de helyesen-e?

Trump „America First" politikája az amerikai érdekek kíméletlen érvényesítésére, a meggyengült dominancia visszaállítására, a vetélytársak meggyengítésére épül. Céljai megvalósításához Trump minden eszközt meg fog ragadni, így Orbánt sem kíméli majd: fel és ki fogja használni az EU-val szemben keletkező konfliktusaiban is. Vagyis az orosz és kínai „harapófogó" mellé az amerikai is csatlakozik. Ráadásul a soron következő lengyel és dán EU-elnökség alatt az Unión belüli szembenállás Orbán politizálásával az újdonsült patrióta EP-frakció támogatása ellenére is bizonyára erősödik majd. Mindez újabb kényszerítő és egyben ösztönző erőként fog hatni, hogy Orbán távolodjon az EU-tól. A folyamat a Fidesz Európai Néppártból történt kiválására emlékeztet.

> Leegyszerűsítve: akarunk-e tagjai maradni az EU-nak és a NATO-nak? Ebben a kérdésben a parlamenti választások félrevezetőek.

Orbán és hívei azonban tévednek, amikor azt gondolják, hogy a Trump-elnökségnek sikerül az amerikai nemzetet az autokrácia irányába tolnia. Bár az univerzális emberi jogok nemzeti érvényesítésének és a demokrácia exportálásának kudarcai arra engednek következtetni, hogy a „bennszülött" értékrend a társadalmi tudat döntő eleme marad, az észak-amerikai kontinensen a „bennszülött" értékrend a liberális demokrácián alapul. Megváltoztatásához nem csupán a fékek és ellensúlyok rendszerét, hanem a lakossági „géneket" is módosítani kellene, ami egy elnökség alatt aligha következik be.

Nemzetünk 1990-ben szabad választással, majd NATO- és EU-csatlakozásunkkal – mindkettőről népszavazás döntött – kifejezte elköteleződését a nyugati orientáció és a liberális demokrácia mellett. Az elmúlt másfél évtized kormányzati politikája azonban, hivatkozva a kétharmados választási győzelmekre, ettől mindinkább eltér, ami zűrzavart okoz az értékrendben és a fejekben, illetve kérdőjeleket ébreszt nyugati szövetségeseinkben. Nemzeti érdek, hogy mielőbb tiszta képet kapjunk és mutassunk a nemzet valódi akaratáról!

Ez csak népszavazás útján lehetséges. Ennek keretében a nemzet választ adna, hogy harmincöt év elteltével is a Nyugat értékrendjéhez és értékközösségéhez akar-e tartozni, vagy pedig követi az Orbán-kormányzatot a Kelet felé vezető úton. Leegyszerűsítve: akarunk-e tagjai maradni az EU-nak és a NATO-nak?

Ebben a kérdésben ugyanis a parlamenti választások félrevezetőek, mert az Országgyűlés összetételében többséget képviselő egyéni jelöltekről a lakosság elsődlegesen nem értékalapon, hanem pragmatikusan, a helyi érdekeket és függőségi viszonyokat figyelembe véve dönt.

Ha a népszavazáson a többség a nyugati orientáció folytatása mellett voksol, akkor a kormánynak fordulatot kell végrehajtania a nyugati szövetségesekhez és a pluralista társadalomhoz fűződő konfliktusos viszonyában és retorikájában, vagy pedig le kell mondania. Ha azonban a többség elutasítja a nyugati szövetséget és értékrendet, a nemzet tisztessége és hitelessége azt kívánja meg, hogy a kormány mielőbb tárgyalja le kilépésünk feltételeit a nyugati szövetségi rendszerből. A megegyezés vélhetőleg könnyebb és gyorsabb lenne, mint Nagy-Britannia esetében, amely kilépésekor az EU-s GDP kb. 15 százalékát adta, nettó befizető volt, az egyik legmagasabb GDP-vel, s a legfejlettebb kutatói és innovációs bázissal rendelkezett. Magyarország az uniós GDP kb. 1,7 százalékát adja, nettó kedvezményezett, GDP-je az egyik legalacsonyabb.

Vegytiszta állapot azonban az esetleges népszavazást követően sem teremtődik. Mindkét esetben elengedhetetlen lesz az ellentétek kezelése, tehát a tolerancia és megértés, az el- és befogadás képességének kiépítése alapvető feladat marad. E nélkül nincs sem nemzeti egység, sem békesség.

De ne szaladjunk előre! Még a 2026-os parlamenti választásokat megelőzően szavazzon a nép!

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

A kapitalizmus legszebb része

ARANYKOR Képzőművészeti felfedezéseket és meglepetéseket mutat be a Kieselbach Galéria új albuma és vízkereszt után újranyíló kiállítása.

FOTÓK: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Munkácsy Mihály 1870-es évekre datált festménye, az Alkonyat

TÖLGYESI GÁBOR

Itt egy Munkácsy, ott egy Csontváry, Benczúr, Rippl-Rónai, Aba-Novák, Vaszary, Szőnyi – felsorolni is szinte képtelenség, mennyi kiváló alkotó remekműve jelent meg a Kieselbach Galéria legújabb kiállításán, amely szerda este nyílt, és már be is zárt – legalábbis vízkeresztig, január 6-ig. A tárlat „pop-up” jellegét az adta, hogy a Kieselbach gondozásában megjelent egy újabb, több mint ötszáz oldalas album, a Megtalált képek, amely több mint 350 műalkotás reprodukciójával, Molnos Péter művészettörténész mintegy száz tanulmányával arról mesél, a lappangó művek megtalálásával – vagy épp egy-egy műgyűjtő piacra lépésével – mennyi meglepetéssel szolgált az elmúlt két évtizedben a hazai műkincs-kereskedelem.

A Megtalált képek bemutatóján Molnos Péter felidézte, 2003-ban és 2004-ben hasonló motivációkból született meg a Modern magyar festészet két kötete. Akkor azt gondolta, többé „nem lehet majd akkorát dobni”, nem tartotta valószínűnek, hogy húsz év alatt még annyi fontos kép kerüljön elő, mint az 1980-as évektől az ezredfordulóig. De tévedett. – Kieselbach Tamásék végigfotózták az összes magyar múzeumot, az összes magángyűjteményt, és elképedtem én is: még annál is sokkal gazdagabb a XX. századi magyar festészet, mint amit korábban gondoltam. Ennek hatására fogalmazódott meg bennem, ezt könyvben is meg kell mutatni – mondta el a Megtalált képek bemutatóján Molnos Péter.

– A legtöbb művészettörténész, aki a magyar festészettel foglalkozik, tulajdonképpen a műkereskedelemből táplálkozik. Azokat a képeket vesszük elő, azokat kutatjuk, amelyeket a műkereskedelem hajt fel – mesélte a kötet szerzője. – A kapitalizmusnak ez a legszebb része. Nincs olyan sok szép része a kapitalizmusnak, de ez valóban szép: van egy üzlet, egy olyan tevékenység, ami üzletileg hasznot hoz valakinek, és ez teljesen direkt módon a nemzeti kultúrkincs gyarapodásával jár. Egy műkereskedő, ha felhajt egy festményt, akkor nemcsak egzisztenciális biztonságot teremt magának, hanem bizonyos értelemben ő is értéket teremt. A műgyűjtőtől, a műkereskedőtől pedig az idő előrehaladtával minden fontos mű végül a múzeumba kerül. Ez a kiállítás tulajdonképpen tiszteletadás is a XX. századi magyar műkereskedelem előtt: tudatosítanunk kell, a képek döntő többsége – amelyeket mi a múzeumban megcsodálunk – először a műkereskedőnél válik értékké. Ő jelöli ki azt az irányt, ami a művészeti kánont meghatározza, ez csapódik le a művészettörténészek és a muzeológusok munkájában is, és ezek a képek kerülnek a képzőművészeti könyvekbe. Ez volt az egyik fő cél: mutassuk meg, hogy milyen remekműveket hajtott fel az elmúlt húsz év magyar műkereskedelme, és próbáljuk azt tudatosítani, még tényleg egy aranykorban élünk, és ez a korszak még tart. Aki benne van az aukciós piacon, az tudja, hogy fantasztikus művek kerülnek elő külföldről is, a tengerentúlról, Európa nyugati országaiból. Ez a műkereskedelem tevékenységének köszönhető, mert semmi sem csábítja elő jobban a rejtőzködő remekműveket, mint az, hogy komoly pénzre válthatók. Én magam is persze néha elborzadok egy-egy festmény magas árának hallatán, de azt tudatosítani kell: a Nyugat-Európában lappangó képeket csak a magas ár csábítja elő. A 10 milliós, 20 milliós, 100 millió forintos ár már egy francia, egy angol, egy amerikai polgárnak a fantáziáját is megmozgatja, le fogja venni a lakása faláról a képet, és elhozza Magyarországra – fogalmazott Molnos Péter.

Az persze csak első hallásra meghökkentő, hogy egy francia, egy angol, egy amerikai polgárnak a falát is díszítheti magyar festőművész alkotása: mint a könyvhöz kapcsolódó kiállítás is hangsúlyozta, a művek többsége már eleve idegenben, elsősorban Párizsban, Berlinben és Rómában készült. Erre elég nagy emlékeztető a Szépművészeti Múzeum jelenleg is látható Munkácsy-kiállítása. És akadtak olyan alkotók is, akik éppen a legerősebb, korai alkotói korszakukban szinte kizárólag párizsi, londoni és New York-i galériákon keresztül forgalmazták alkotásikat. Közéjük tartozott az itthon alig ismert Ferraris Artúr, akinek keleti témájú, virtuóz technikával megfestett képei az elmúlt évtizedekben kizárólag a nagy nemzetközi aukciósházakban tűntek fel, így szinte csodaszámba megy, hogy Ferraris magyar tárgyú festménye a Kieselbach kiállításán látható. Benczúr Gyula Koszorút a mamának című festménye is egy jeles műgyűjtő jóvoltából került vissza 1998-ban Magyarországra New Yorkból, több mint 120 év külföldi lappangás után.

A XIX. és XX. századi magyar festmények egy jelentős része mindenesetre elpusztult, illetve elveszett: a kiállítás megemlíti a villamoson felejtett Vajda Lajos-mappát, a Kassák Lajos által 1926-ban Bécsben hagyott bőröndöt, benne a Ma-számok teljes reprodukciós „alapanyagával”, a műtermekre hullt bombákat és a szovjetek által elhurcolt, hadizsákmányként kezelt műveket.

A fejletlen művészeti mecenatúra ugyanakkor jelentős szerepet játszott a műalkotások elkallódásához. Mint arra a kiállítás is kitér: sok igazságot tartalmazó közhely, hogy egy mű az alkotójánál van a legveszélyesebb helyen. A fiatalkori, modernebb hangvételű, így a konzervatív hazai ízlés által kevésbé elfogadott – vagy éppen a művész által túlhaladottnak vélt – művek gyakran estek áldozatul az átfestéseknek, vagy a vásznat végezték több darabban. A művészeti „recycling” azonban nemcsak az avantgárd művészekre volt jellemző, hanem a római iskola vezető mesterére, Aba-Novák Vilmosra is, aki a tárlaton megjelenő, öt négyzetméteres, Nagy trattoria című festményét szerencsére nem aprította fel, hanem feltekerte, ennek köszönhetően élte túl a második világháborús bombázásokat.

A tárlat – és a katalógus – nem tesz említést Berény Róbert Weiner Leó-portréjáról, amelyet mintegy tíz évvel ezelőtt Barki Gergely művészettörténész fedezett fel a Stuart Little, kisegér című családi film díszletelemeként. Meglehet, a Megtalált képek második kötetében kap majd helyet – ami már íródik is.

A SZERZŐ

MOLNOS PÉTER

A képek többsége a műkereskedőnél válik értékké, a végcél a múzeum

120 év lappangás után New Yorkból került vissza Benczúr Gyula alkotása

INFÓ

Molnos Péter: Megtalált képek (Felfedezések és meglepetések az elmúlt 20 év műkereskedelméből), Kieselbach Galéria, 2024. Az albumhoz kapcsolódó kiállítás 2025. január 6. és február 28. között látogatható a Kieselbach Galériában (Budapest V., Szent István körút 5.)

HIRDETÉS

NÉPSZAVA

Fizessen elő!

Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!

NÉPSZAVA

Rendelje meg online a www.nepszava.hu weboldalon vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!

LEGALÁBB 40% KEDVEZMÉNY a bolti árhoz képest

3 hónapra: ~~41 695 Ft~~ helyett 25 350 Ft (ez 16 345 Ft megtakarítás)

6 hónapra: ~~83 390 Ft~~ helyett 49 800 Ft (ez 33 590 Ft megtakarítás)

12 hónapra: ~~166 780 Ft~~ helyett 97 800 Ft (ez 68 980 Ft megtakarítás)

KARÁCSONYI AJÁNDÉK BÉRLET

EGY BÉRLET – HÁROM FELEDHETETLEN ESTE

A SZABAD VÁLASZTÁS

Válasszon szabadon az Orlai Produkció **Belvárosi Színházban** és a **6színben** 2024. október 1. és 2024. december 23., valamint 2025. január 1. és 2025. június 15. között játszott új bemutatóiból és a régi kedvencekből, közel 30 előadás közül.

Három alkalomra érvényes, kedvező árú bérletünk egész évben megvásárolható!

A BÉRLETEK ÁRA:
I. kategória: 23.900 Ft
II. kategória: 18.900 Ft
III. kategória: 12.900 Ft

KÖZEL 30 VÁLASZTHATÓ ELŐADÁS

ORLAI

orlaiprodukcio.hu

LAPSZÉL

Alexandra-ügy: lezárták a nyomozást

Nagy értékre elkövetett sikkasztás miatt indult nyomozás az Alexandra könyvesboltláncot működtető Pécsi Direkt Kft. ellen még 2017 februárjában, amelyet most bűncselekmény bizonyítottságának a hiányában lezárt a rendőrség, nem lesz vádemelés – adta hírül az Index. Az ügyben érintett könyvkiadók szerint mintegy 3,5 milliárd forintos kárt okozott nekik az Alexandra csődje. A károsult kiadók alakították meg 2017-ben a Magyar Könyvkiadók Érdekvédelmi Szövetségét, melynek elnöke, Galambos Ádám a magyar igazságszolgáltatás súlyos kudarcának nevezte a nyomozás lezárását. NÉPSZAVA

Nem kapott kártérítést a balerina

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Két és fél év után sem került még át az ügyészséghez a budapesti Jókai utcában történt házomlás ügye, így egyelőre szó sem lehet büntetőperről – írta Facebook-oldalán Tóth Nikolett. A balesetben súlyosan megsérült egykori balerina arról számolt be: bár a rendőrségi nyomozás még a baleset napján, 2022. június 27-én megindult, a szakvélemények szerint is több szabálytalanságot követtek el az építkezés során, az ügyben nincs előrehaladás. A baleset következtében kerekesszékre szoruló táncművész arról is írt: nem sikerült a megegyezés a vállalkozóval és annak biztosítójával sem, mert ugyan készült egy szerződés, de nem írták alá, és a biztosítási kártérítés – egy kisebb összeget kivéve – elmaradt. Az érintett vállalkozó hozzáállását abszurdnak tartja Tóth Nikolett, hiszen az például a második világháborúra hárította a felelősséget. Tóth megjegyezte azt is: a polgári peres eljárás is késett, miközben a felek ismét sikertelenül próbáltak megegyezni, most azonban ügyvédjével elindítják az eljárást. A Jókai utca 1. szám alatti ház párkányfala 2022. június 27-én, átalakítás közben omlott le és zuhant az utcára. A balesetben négyen megsérültek, hárman könnyebben, az Operettszínház táncművésze pedig életveszélyesen, ő súlyos gerinc-, koponya- és belső sérüléseket szenvedett. Ez év nyarán két személyt foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés gyanúsítottjaként hallgatott ki a nyomozó Budapesti Rendőr-főkapitányság. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

SZÍNHÁZAK részére mindennemű régiségek felvásárlása készpénzben. 06-30/419-2713, antiklakberendezes.hu

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail-címre.

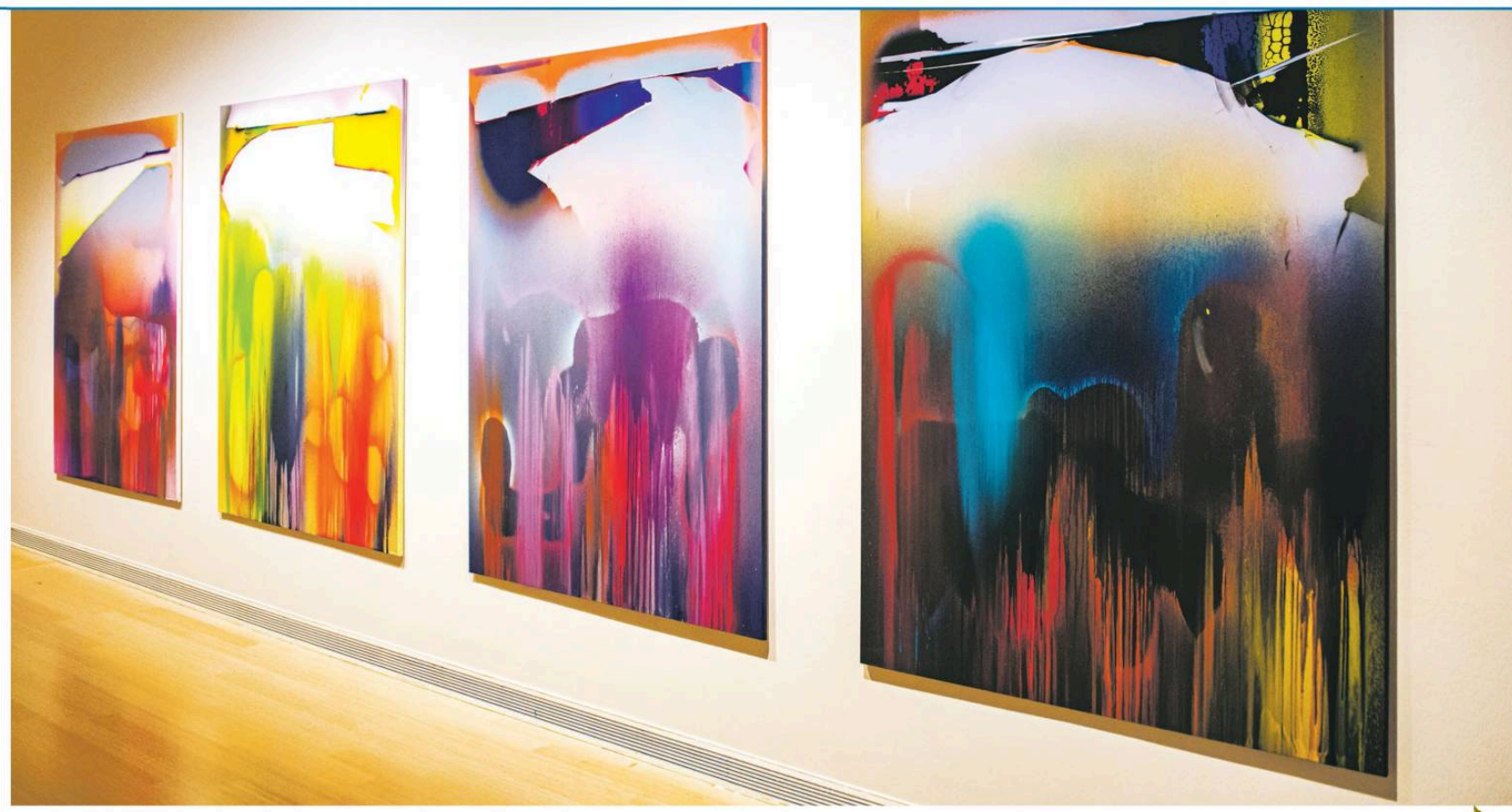

FOTÓK: TÓTH ÁDÁM

A tárlat a korábbi munkákat is bemutatja

Neonszínekbe ágyazott érzékiség

TÁRLAT Nemes Márton nagy sikerű Techno Zen című kiállítása a Velencei Képzőművészeti Biennálé Magyar Pavilonjából a Ludwig Múzeumba költözött, és kiegészült a művész korábbi, illetve legújabb munkáival is.

P. SZABÓ DÉNES

Hamar beszippantja az embert Nemes Márton neonszínekben gazdag, vibráló és absztrakt világa, melyben mi is elmerülhetünk a Ludwig Múzeumban, a művész Techno Zen című kiállításán. A tárlatot még tavasszal mutatták be a 60. Velencei Nemzetközi Képzőművészeti Biennálén, a Magyar Pavilonban, ahol Nemes képviselte hazánkat. A képanyag látványos volt, és kellőképp kontrasztban állt az 1909-ben átadott szecessziós épülettel, melynek belső, fehér terei színpompásak lettek az élénk színű képektől, miközben az azokra szerelt, mozgófejes DMX-lámpák színesre „festették” a falakat is, míg a művekbe épített hangszórók meditatív, elektronikus zenét játszottak. A Ludwig Múzeumban most bárki megnézheti a tárlatot, ám az új terekben a művek máshogyan „szólnak”, miközben a kiállítótér folyosóin Nemes korábbi munkáit helyezték el, mintegy körképet adva az eddigi munkásságáról.

De miben is állt pontosan a biennálés kiállítás koncepciója? Egyrészt kihasználta a pavilon tereinek adottságát, melyhez az épület homlokzatának és belső terének geometriai elemeiből indult ki: a háromszögből, a négyzetből és a körből. A tárlat három műtárgycsoportja is ugyanezt a három alapformát ismételte meg, miközben a befogadó a pavilont bejárva más-más színtartományokat láthatott az infravöröstől az ultraibolyáig, mialatt azokhoz passzoló hangfrekvenciák vonták még inkább be a műegyüttes világába. A tér mértani közepén pedig két, kör alakú szoborinstalláció állt, illetve ezen a részen a hangfrekvenciák egy harmonikus egésszé álltak össze.

A Ludwigban ez a műegyüttes most egy jóval nagyobb belmagasságú térbe került, miáltal az egész installáció sokkal grandiózusabban hat. Ezt leginkább az egyik főfalra szerelt, színátmenetekben játszó zománctáblákon érezhetjük, melyek olyan érzést keltenek, mintha hatalmas hullámok csapnának össze a fejünk felett, és sodornák el egymást. A képsorozat egyébként a Bonyhádi Zománcárugyárban készült, melyet a munkafolyamat során gyakran látogatott meg az alkotó. A budapesti tárlaton szintén erős hatást keltenek a LED-kijelzőkkel és hangfalakkal ellátott Stereo Paintings (Sztereófestmények) című sorozat nagy méretű festményei is, így a tágasabb tér több fókuszt biztosít az egyes munkáknak.

És hogy miket láthatunk a biennálés műveket körülölelő folyosókon? Ha jobbról balra haladunk, akkor időrendben járhatjuk be Nemes alkotói univerzumát, egy 2013-as munkától egészen a legfrissebb, a biennálé alatt készült alkotásokig. És míg ezeket nézzük, azon is elcsodálkozhatunk, hogy a művész menynyiféle anyagot és technikai megoldást alkalmazott az unikális képek létrehozásához, melyek átvitten és a szó szoros értelmében is kilépnek a szokványos képtérből, és feszegetik a festészet határait.

Ezt a kísérletező attitűdöt már rögtön az első termekben érzékeljük. A 2018-as High All the Time (Mindig emelkedett) című képek például tükörplexikből, vászonból és fából épülnek fel, míg a 2019-es New Tomorrow (Új holnap) művein találunk fényvisszaverő vinilt, acélt és azokat beborító autófestéket is. A művek a legkülönfélébb formákat veszik fel, és noha absztraktak, olykor egészen konkrét dolgokat idéznek meg: a Ruins of Modernism 02 (A modernizmus romjai 02) című képen egy nonfiguratív egységekből felépülő, rendetlen szobát látunk, míg a Police Paintings (Rendőrfestmények) című széria darabjai a fényvisszaverő felületükkel a rendőrautókon elhelyezett fóliákat juttathatják eszünkbe.

De találunk filozofikus hangvételű munkákat is: a 2020-as The Void Paintings (Az üres festmények) nevű sorozat művei például keretbe foglalt, színesre festett acéllemezek, melyekkel szemben állva mi magunk is eltűnünk, mintha nem lenne a képek előtt senki. A létezés alapkérdései ugyanis Nemesnél is fontos szerepet kapnak. A legújabb, Law of Attraction (A vonzás szabálya) című vászonképein a színpompás terekben lágy ívű porcelánformák jelennek meg, de tovább nézve a képeket mintha egyéneket látnánk, akik a semmiben vagy a nagyvilágba „úszva” próbálnák megtalálni a párjukat. Ezek után nem is kérdés, hogy az absztrakt is lehet romantikus.

Nemes Márton Techno Zen című kiállításának megnyitóján, a Ludwig Múzeumban

A művész feszegeti a festészet határait, például LED-kijelzőket applikál a képekbe

A létezés alapkérdései Nemes Mártonnál is fontos szerepet kapnak.

INFÓ

Nemes Márton: Techno Zen. Nemzeti biztos: Fabényi Julia. Kurátor: Kopeczky Róna. Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum (Budapest IX. kerület, Komor Marcell utca 1.). Megtekinthető: március 2-ig

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

4. MULTICÉGEK RENDSZABÁLYOZÁSA

▼ Brüsszel ellenzi, hogy a magyar kormány fellép az árakat egyoldalúan emelő, a gazdasági erejükkel visszaélő kereskedőkkel, multinacionális cégekkel szemben.

▲ **Ezzel szemben a kormány álláspontja szerint Magyarországnak joga van megvédeni saját állampolgárait az erejükkel visszaélő multikkal szemben.**

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

Határozott az Alkotmánybíróság

FOTÓ: AFP/CFOTO/NURPHOTO

Nem időszerű népszavazást tartani arról, legyen-e Budapesten olimpia

ÖTKARIKÁS JÁTÉKOK A Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) tudomásul veszi az Alkotmánybíróság döntését, amely szerint alaptörvény-ellenes az olimpia rendezéséről szóló fővárosi helyi népszavazást hitelesítő kúriai végzés, és nem időszerű a népszavazás. Az Alkotmánybíróság honlapján olvasható határozat szerint „a megsemmisítés oka, hogy a kúria az alaptörvénnyel ellentétes módon értelmezte a népszavazási kérdés egyértelműségét, különös tekintettel annak időszerűségére".

„Az alkotmánybírósági döntés kimondja: nincs már olyan, hogy olimpiai pályázat. A NOB eltörölte az olimpiai pályázatok rendszerét, az olimpia rendezési jogára egyetlen város sem tud pályázatot benyújtani vagy jelentkezni. Olimpiarendezésről csak akkor tárgyalhat egy város és ország a NOB-bal, ha a NOB saját, egyoldalú, diszkrecionális döntésével felkéri arra, meghívja ilyen tárgyalásra. A felkérést vagy meghívást nem lehet megpályázni, azt nem előzi meg pályázat. Ilyen, a NOB-tól érkező felkérés vagy meghívás nélkül egy városnak nincs miről döntenie vagy népszavazást tartania" – írta a MOB. MTI

Vége a szűk tizenkét évnek

ÉRTÉKELÉS Vagányság és mentális erő terén is sokat fejlődött a női válogatott a Nemzeti Kézilabda Akadémia vezetője szerint: Mocsai Tamás kifejezetten optimista. Szerinte a fiatalítással kicsit megelőztük riválisainkat.

VINCZE ATTILA

FOTÓ: MTI/TÓTH ZSOMBOR

Bravúros harmadik helyezést ért el az Eb-n a női válogatott

„Egy nagyon látványos folyamat szemtanúi vagyunk, ami még a juniorválogatottal indult el 2018-ban, amikor a csapat világbajnok lett Debrecenben: abból a társaságból hatan játszottak a mostani Európa-bajnokságon, de a bő keretben is volt az akkori együttesből. Faluvégi Dorottya, Kácsor Gréta, Klujber Katrin, Márton Gréta, Pásztor Noémi és Tóvízi Petra mellett a szövetségi kapitány, Golovin Vlagyimir személye is összeköti a két csapatot, vagyis egy régi együttműködés emelkedett most új szintre" – reagált Mocsai Tamás, a Nemzeti Kézilabda Akadémia ügyvezetője arra a kérdésre, hogy akkor most visszatért-e az elitbe a női válogatott. A szakember szerint látszik, hogy kezd beérni a csapat, és ha a fejlődési ívet nézi, akkor nagyon megnyugtató jövőképe lehet a nemzeti együttesnek. Pláne, hogy 2027-ben vb-házigazda lesz Magyarország, ami újabb inspiráció lehet a játékosok előtt. Főleg, hogy a most látott együttes tagjai klubcsapataikban is meghatározó játékosokká váltak időközben, vagy ha nem, akkor külföldre szerződésüket az előnyükre fordították. Mint például Szemerey Zsófi, aki „végig szenzációs" volt, pedig a francia Metzben nem ő az első számú kapus: „Megtapasztalt egy másfajta szemléletet és képzési módszert, és ezt ötvözte a magyar sajátosságokkal, ami nyilvánvalóan hozzájárult kiemelkedő teljesítményéhez" – emelte ki a NEKA vezetője. A válogatott talán legnagyobb erénye szerinte, hogy végre egy önbizalommal teli csapat lépett pályára, amelyik tét-helyzetben egyre jobban játszott. Erre a franciák elleni páros meccs a legjobb példa, ugyanis a csoportmérkőzések során elszenvedett vereség után a bronzmeccsen kimagasló mentális erőt mutatott a csapat, és ennek köszönhető, hogy tizenkét év után ismét érmet hozott haza egy világversenyről.

És nem csak ebben érhető tetten a változás: Mocsai Tamás kiemelte, hogy kellő keménységet, határozottságot sőt: egyenesen vagányságot mutatott fel a csapat, ami meghaladta a korábbi években látott felfogást. Ebben nyilván szerepet játszott, hogy hatvan góljával az Európa-bajnokság gólkirálynője lett Klujber Katrin, aki nemzetközi szinten is a klasszisok közé emelkedett. „A magyar mezőnyből már eddig is kiemelkedett, most viszont berobbant a legszűkebb elitbe." Aki ilyen szinten és ennyi mérkőzésen teljesít így, arról szerinte ki lehet jelenteni, hogy nemzetközi klasszis. „És még csak 25 éves, a legjobb évei még csak most következnek" – méltatta, egyúttal megjegyezte: olyan dinamikával játszik, amely csak a legjobb átlövők sajátja. És akkor még itt van az Eb legfiatalabb felfedezettje, az ugyancsak ferencvárosi Simon Petra, aki érettségi után az olimpián, most pedig az Eb-n játszott kiemelkedően. „Olyan tehetség, hogy neki már nem is kell beérnie, mert már most érett játékos" – értékelte a szakember, aki kalapot emelt még a győri Lukács Viktória teljesítménye előtt is: „Lukács és Klujber bekerült az Eb álomcsapatába, Simon lett a legfiatalabb tehetség, szóval ezek mind-mind jelzik, hogy milyen értékek vannak a jelenlegi magyar válogatottban."

Utánpótlás-vezetőként kiemelte, hogy nemcsak a NEKA, de a ferencvárosi és debreceni akadémiáról is bekerültek játékosok az Eb-csapatba, ami mutatja, hogy az irány jó, „de persze mindent lehet még jobban csinálni". Ugyanakkor megjegyezte, nem ért egyet azokkal a hangokkal, hogy az olimpia utáni Eb-t a konkurensek jellemzően az új csapat építésére használták fel, s voltak olyan válogatottak, amelyekben teljes sorcserét hajtottak végre: „Ez a siker értékét semmivel sem csökkenti, pláne, hogy ez már Magyarországon korábban megtörtént, így ebben a folyamatban talán egy picivel most előrébb tartunk a többieknél – árnyalta a képet. – Nagy lökést adott a csapatnak a hazai környezet és a siker, ráadásul jön a 2027-es magyarországi világbajnokság, és még addig is lesznek világversenyek: de ezek után most nagyon optimista vagyok!"

SZINTLÉPÉS

MOCSAI TAMÁS

„Vagányságot mutatott fel a csapat, ami meghaladta a korábbi években látott felfogást."

LAPSZÉL

Változatlan pozícióban

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Változatlanul a 30. helyen áll a magyar válogatott a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) legfrissebb, csütörtökön nyilvánosságra hozott világranglistáján, amelyet az előző havi rangsorhoz hasonlóan a világbajnoki címvédő Argentína vezet. A Nemzetek Ligája-osztályozós ellenfél, a török válogatott a 28. pozíciót foglalja el a világranglistán, míg a világbajnoki selejtezős lehetséges, illetve tényleges riválisok közül a portugálok a 6., a dánok a 21., az írek a 60., az örmények pedig a 100. helyen állnak. MTI

Érvényesült a papírforma

Az Arsenal, a Newcastle United és a címvédő Liverpool is megnyerte szerdai negyeddöntős mérkőzését az angol labdarúgó Ligakupában. A bajnokságban éllovas vörösök számos sztárjukat – így Szoboszlai Dominik mellett Virgil van Dijket és Mohamed Szalah-t is – nélkülözve 2-1-re győztek a Southampton vendégeként. Az Arsenal a Crystal Palace-t 3-2-re, míg a Newcastle United a Brentfordot 3-1-re verte hazai pályán. A negyedik negyeddöntőben a Tottenham és a Manchester United találkozott, ez a meccs lapzártánk után ért véget. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

Belák az új szakmai vezető

Január elsejétől – az eddig utánpótlás kapitányként tevékenykedő – Belák János lesz a Magyar Öttusa Szövetség szakmai vezetője. Az ő irányításával vág neki az új olimpiai ciklusnak a magyar öttusasport, ő lett a felnőtt- és utánpótlás-válogatottért felelős sportszakmai vezető. NÉPSZAVA

Elkelt az Everton

Minden hatóság jóváhagyta, így a Friedkin Group nevű konzorcium átvette az irányítást az angol labdarúgó-bajnokságban szereplő Evertonnál. Az amerikaiak több mint 400 millió fontot fizettek a részvények 98,8 százalékáért. NÉPSZAVA

Bejelentette új edzőjét a Wolves

Az angol labdarúgó-bajnokságban szereplő Wolverhampton Wanderers bejelentette, hogy a portugál Vítor Pereira lett a csapat új menedzsere. Az 56 éves szakember – aki legutóbb a szaúdi al-Sababnál dolgozott – 18 hónapos szerződést kötött az együttessel. A klub vasárnap az Ipswichtől elszenvedett 2-1-es vereség után vált meg elődjétől, Gary O'Neiltől. NÉPSZAVA

Megvan a vb első kilencnyilasa

FOTÓ: AFP/GEOFF CADDICK

Kist előbb kilencnyilast dobott, aztán azonban búcsúzni kényszerült

DARTS Alig néhány napot kellett várni arra, hogy a londoni Alexandra Palace-ben zajló PDC-dartsvilágbajnokságon kilencnyilas kiszállót láthassunk, a 2012-ben BDO-világbajnok Christian Kist öröme ugyanakkor nem tarthatott sokáig, lévén a nála több mint négy ponttal alacsonyabb körátlagot produkáló Madars Razma ellen végül 3-1-re kikapott. Tökéletes kiszállója révén ugyanakkor 60 ezer fonttal vigasztalódhatott, valamint első körös vereségéért zsebre tehet további 7500 fontot.

Kisté volt a 15. kilencnyilas játék a PDC-vb-k történetében, az előző világbajnokságon nem volt tökéletes leg, a legutóbbi kilencnyilast Michael Smith dobta a Michael van Gerwen elleni 2023-as döntőben.

Pályafutása során először nem tudott bejutni a második körbe Jim Williams, a tavalyi vb-n Peter Wrightot búcsúztató északír játékos a Fülöp-szigeteki Paolo Nebrida ellen búcsúzott, míg a közönségkedvenc Ricky Evans és Nathan Aspinall is megnyerte a meccsét. A tegnap délutáni program meglepetését a két éve elődöntőbe menetelő Gabriel Clemens szolgáltatta, ő Robert Owentől szenvedett vereséget.

NÉPSZAVA

Red Bull: Lawson váltja Pérezt

FORMA–1 A következő szezonban a 22 éves új-zélandi pilóta lesz a négyszeres világbajnok Max Verstappen csapattársa, míg Valtteri Bottas tartalék versenyzőként visszatér a Mercedeshez.

NÉPSZAVA

Már csak egyetlen hely kiadó a 2025-ös Forma–1-es rajtrácson, ugyanis a Red Bull bejelentette: az új-zélandi Liam Lawson lesz a címvédő és négyszeres világbajnok Max Verstappen csapattársa a következő szezonban.

„Nyolcéves korom óta erről álmodtam, és ezért dolgoztam. Az F1-es kaland eddig is egy hihetetlen utazás volt számomra" – jelentette ki Lawson.

A konstruktőri összevetésben csupán harmadikként záró istálló kapcsán hetek óta nyílt titok volt, hogy nem a pocsékul teljesítő Sergio Pérezzel képzeli el a jövőt, annak ellenére, hogy a mexikói pilóta a szezon közepén kétéves szerződést írt alá.

A 34 éves pilóta 2011–2012-ben a Sauber versenyzője volt, majd megfordult a McLarennél, a Force Indiánál, a Racing Pointnál, a legutóbbi négy esztendőt pedig a Red Bullnál töltötte. Pérez tavalyelőtt harmadik, tavaly pedig második volt Verstappen mögött a világbajnoki pontversenyben, idén viszont csak nyolcadik helyen zárta a vb-sorozatot. A Red Bull versenyzőjeként 90 futamon vett részt, 29 alkalommal állhatott dobogóra és hat győzelme közül ötöt szerzett ebben a csapatban. Az elválás részletei nem ismertek, ugyanakkor a Red Bullnak alighanem alaposan a zsebébe kellett nyúlnia, hogy partvonalra állítsa a kontraktussal rendelkező Pérezt.

A helyére érkező Lawson 2019-ben csatlakozott a Red Bull juniorprogramjához. 2022 óta teszt- és tartalék versenyző volt az osztrák istállónál, tavaly pedig már bemutatkozott a Forma–1-ben, amikor a Holland Nagydíjon a sérülés miatt távol maradó Daniel Ricciardót helyettesítette a Red Bull fiókcsapataként működő Racing Bullsnál, amely akkor még az Alpha Tauri nevet viselte. Utóbbi istálló neve az idei évben már RB volt, és bár a szezont megint Ricciardo kezdte el, Lawson szeptember végén váltotta a 35 éves pilótát és az idény végéig vezethette az RB-t a japán Cunoda Juki csapattársaként.

Lawson tavaly – beugróként – Szingapúrban kilencedik volt és két pontot szerzett, az idei fél szezonban pedig az Egyesült Államok Nagydíján, valamint a brazíliai futamon végzett egyformán kilencedikként, így négy ponttal zárta az idényt. A fiatal új-zélandi helyére sajtóinformációk szerint a francia Isack Hadjarnak van a legnagyobb esélye az RB-nél, ő a Forma–2-es bajnokságban az idén másodikként végzett.

FOTÓ: AFP/YURI CORTEZ

Alighanem véget ért Pérez (balra) F1-es karrierje, Lawson váltja a Red Bullnál

Bottas visszatér a Mercedeshez

Valtteri Bottas visszatér a Mercedeshez, a következő évben ő lesz az istálló harmadik számú versenyzője. Az már korábban eldőlt, hogy Andrea Kimi Antonelli érkezik a Ferrarihoz távozó hétszeres világbajnok Lewis Hamilton helyére, így a mindössze 18 esztendős pilóta lesz George Russell csapattársa 2025-ben. A 35 éves Bottas 2017 és 2021 között volt a Mercedes versenyzője, az elmúlt három esztendőt a hol Alfa Romeónak, hol pedig Saubernek nevezett együttesnél töltötte.

A NAP KÉPE

FOTÓ: AFP/VALERY HACHE

ARCON TALPALTÁK GIANLUIGI DONNARUMMÁT

Gianluigi Donnarumma csúnya sérüléséről marad emlékezetes a francia labdarúgó-bajnokság 16. fordulójának rangadója, ahol a Paris Saint-Germain 4-2-re győzött a Monaco vendégeként. A találkozó 13. percében Wilfried Singo szöktette hosszan magát, és a stoplisának talpával arcon találta az olasz kapust, akin a sebeket összesen tíz öltéssel kellett összevarrni. Donnarumma nem tudta folytatni a játékot, ellenben az elefántcsontparti szélső megúszta sárga lappal az esetet.

Új szakember Marozsán csapatában

TENISZ Hajdusik Roman személyében egy tapasztalt szakember csatlakozott a világranglistán 58. Marozsán Fábián csapatához – hangzott el a legmagasabban rangsorolt hazai teniszező csütörtöki sajtóeseményén, amelyen a szlovák tréner betegség miatt nem tudott részt venni. A 25 esztendős éljátékos felkészülését 2023 májusa óta Balázs György irányítja, ám ő a jövőben kevesebb versenyre tudja elkísérni tanítványát, így került a képbe a szlovák származású, magyarul is kiválóan beszélő 57 esztendős tréner, aki korábban is gyakran dolgozott Magyarországon, kétszer is volt Valkusz Máté edzője, de Gubacsi Zsófia karrierjét is segítette.

„Nyár közepén jött képbe Roman, pár versenyre már elutazott velem. Azt gondoltam, az ő észrevételei hasznosak, jó lenne a csapatba bevonni. Elég sokat fog velem utazni, főszereplő lesz a csapatban. Vele és Varga Antal kondiedzővel fogok az elkövetkező versenyekre utazni" – árulta el Marozsán a Népszava érdeklődésére.

FOTÓ: TUMBÁSZ HÉDI/MAROZSÁG FÁBIÁN MANAGEMENT

Balázs György (balra) kevesebbet fog utazni Marozsán Fábiánnal

A Balatonfüreden már javában zajló magyar bajnokságról szólva Marozsán – aki pénteken kapcsolódik be a küzdelmekbe – úgy vélekedett, hogy a betegségek miatt később kezdődött alapozás közben ez a torna nem élvez prioritást, arra gálaként tekint, ezzel együtt azért lép pályára a Forrás Sportparkban, hogy meccseket nyerjen.

„Bízom benne, hogy sok rajongó ki tud jönni, szeretem, ha szurkolnak nekem. A topformám még nincs meg, de vannak azért olyan napok, amikor nagyon jó edzéseket sikerül összerakni. Bízom benne, hogy mire odakerülök, hogy mecscseket játszom Hongkongban vagy Új-Zélandon, már képes leszek magas szinten teljesíteni" – tekintett előre Marozsán, aki ma Kincses Kolossal mérkőzik meg.

Az országos bajnokság pénteki negyeddöntői a teniszszövetség Youtube-oldalán, a szombati és vasárnapi mérkőzések az M4 Sport online felületén, valamint a Duna Worldön lesznek követhetők.

NÉPSZAVA

Nemkívánatos anyagok a dubaji csokikban

Németországban az élelmiszer-ellenőrző hatóságok nyolc tábla dubaji csoki (öt az Emírségekből, három Törökországból származott) vizsgálatakor megállapították: azok nemkívánatos színezékeket, allergéneket és idegen zsírokat tartalmaznak. Például szezámmagot, ami veszélyes lehet az allergiásokra. TELEX

Masztodonállkapocs a kert végében

Egy amerikai férfi egy teljes masztodonállkapcsot talált a kertjében az Orange megyei Scotchtownban. A masztodonok hatalmas agyarú, elefántszerű állatok voltak. A helyszínre érkező régészek a kert felásásakor egy lábujjcsontdarabot és egy bordatöredéket is találtak. GUARDIAN

Húsevésre adták a fejüket a mókusok

Egy új amerikai tanulmány ragadozó viselkedést, húsevést dokumentált a látszólag ártatlan mókusoknál. A kutatók 74 interakciót rögzítettek júniusban és júliusban szürkemókusok és pockok között – és ezek 42 százaléka a rágcsálók aktív vadászatával járt. NÉPSZAVA

Húsz év börtönt kapott Pelicot

RAGADOZÓK Ítélet született annak a francia férfinak az ügyében, aki tíz éven keresztül rendszeresen bedrogozta volt feleségét, megerőszakolta, majd idegeneket hívott az otthonukba, hogy megerőszakolják az öntudatlan nőt. Az ügynek 51 vádlottja volt.

VARGA PÉTER

Az összes ellene felhozott vádpontban – súlyos nemi erőszak, annak kísérlete, valamint feleségét, lányát és fiai feleségeit ábrázoló szeméremsértő képek készítése és terjesztése – bűnösnek mondta ki, és a maximálisan kiszabható 20 év börtönre ítélte az avignoni bíróság a 71 éves Dominique Pelicot-t. A francia férfi saját feleségét, Gisèle-t csaknem egy évtizeden át (2011 júliusa és 2020 októbere között) rendszeresen bedrogozta, megerőszakolta, majd az interneten megismert férfiaknak ajánlotta fel, hogy folytassanak szexuális aktust az öntudatlan nővel mazani lakásukban. Az aktusokról videófelvételt készített. Pelicot ötven bűntársát is bűnösnek találták, negyvenhatot nemi erőszakért, kettőt nemi erőszak kísérletéért, kettőt pedig nem beleegyezés alapján történő szexuális kontaktusért ítéltek el. Egyiküket, aki HIV-pozitív volt, és nem használt óvszert, 15 évre ítélték, ő kapta a legtöbbet a főbűnös után. A nőjogi aktivisták szerint az ítéletek enyhébbek, mint amit az államügyész javasolt, 10–18 év helyett csak nyolc-tíz évet kaptak. Pelicot ügyvédjének tíz napja van fellebbezni, de még nem döntött, megteszi-e.

A sorozatos megerőszakolásokra azután derült fény, hogy Dominique Pelicot-t 2020-ban egy áruházban letartóztatták, miután rajtakapták, amint egy nő szoknyája alá tette a mobiltelefonját. A rendőrség ezt követően házkutatást tartott a férfi otthonában, és a lefoglalt számítógépen megtalálták az erőszakolásokról készített több mint 20 ezer képet és videót. A nyomozás során az is kiderült, hogy Dominique Pelicot tagja volt egy privát chatcsoportnak is, ahol nők megerőszakolásáról beszéltek, akár úgy is, hogy öntudatlanná tették őket drogokkal. (A chatszoba 2024 júniusában szűnt meg működni.) Emellett találtak olyan Skype-üzeneteket is, amelyekben a férj azzal dicsekedett, hogy elkábította a feleségét, majd idegeneket hívott, hogy csatlakozzanak hozzá, és erőszakolják meg az eszméletlen asszonyt. A rendőrség szerint összesen 72 férfi járt a házaspár házában, ahol 92 alkalommal történt erőszak, de a nyomozás során nem tudtak mindenkit azonosítani.

FOTÓ: AFP/CLEMENT MAHOUDEAU

Gisèle Pelicot nem bánta meg, hogy engedte az ügy nyilvános tárgyalását; mindezt azért tette, „hogy a társadalom láthassa, mi történik"

FOTÓ: AFP/BENOÎT PEYRUCQ

Dominique Pelicot: „Erőszaktevő vagyok, ahogy az összes többi vádlott is"

Dominique Pelicot a bíróság előtt egyértelműen kijelentette, hogy a bűncselekményekben részt vevő férfiak pontosan tudták, mit tesznek. Nem tagadta felelősségét. „Erőszaktevő vagyok, ahogy az összes többi vádlott is ebben a tárgyalóteremben. Bűnös vagyok azért, amit tettem. Mindent tönkretettem, mindent elvesztettem. Meg kell fizetnem" – mondta egy szeptemberi tárgyaláson. Az utolsó szó jogán dicsérte felesége bátorságát, és bocsánatot kért családjától.

A 72 éves Gisèle Pélicot az elmúlt hónapokban nemzetközi feminista ikonná vált, miután ügye napvilágra kerülésekor maga is kilépett a nyilvánosság elé, ezzel pedig lehetővé tette a bírósági eljárás nyilvános megtartását. „Úgy döntöttem, nem fogom szégyellni magam, én nem tettem semmi rosszat. Ők azok, akiknek szégyellniük kell magukat" – jelentette ki októberben. Ragaszkodott hozzá, hogy az ellene elkövetett bűncselekmény-sorozatról készült felvételeket bemutassák az eljárás során, arra hivatkozva: reméli, hogy az ő kiállása erőt és bátorságot adhat más nőknek is, hogy ne hallgassanak az őket érő bántalmazásokról. Utolsó megszólalásakor a perben azt mondta, szeretné, ha „a macsó, patriarchális, a nemi erőszakot elbagatellizáló társadalom megváltoztatná erről alkotott véleményét".

Az ítélethirdetés után Gisèle Pelicot úgy nyilatkozott: a gyermekeire és az unokáira gondolt a bíróságon. „Az ő érdekükben akartam ezt a küzdelmet végigcsinálni" – mondta. Hozzátette: a legmélyebb hálával tartozik mindazoknak, akik támogatták őt az ügy során, és sosem bánta meg, hogy engedte a nyilvános tárgyalást. Mindezt azért tette, hogy a társadalom láthassa, mi történik. „Hiszek abban, hogy képesek vagyunk közösen megteremteni egy olyan jövőt, amelyben mindenki – nők, férfiak – harmóniában, tiszteletben és kölcsönös megértésben élhet együtt" – mondta.

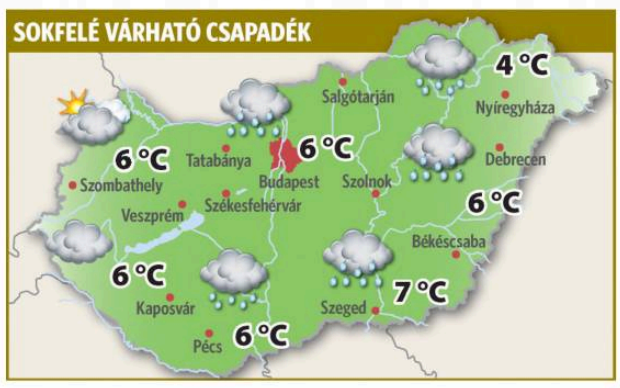

Boldog névnapot, Teofil!

A Teofil görög eredetű férfinév, jelentése: Isten kedveltje vagy Istent kedvelő, Isten barátja.

KENÓ December 19.

3	10	14	17	22	29	30	31	32	36
40	44	52	53	58	66	70	72	74	75

Halálos veszélyt jelenthet a „tükörélet"

TUDOMÁNY Hazánkban is játszották az Utazás a Nap túlsó oldalára című 1969-es angol filmet, mely szerint létezik a Föld tükörképe, pontos mása, amely ugyanúgy kering a Nap körül, mint amelyiken élünk, de mivel pontosan szemben van velünk, a Nap miatt nem látjuk. Most, hogy a sci-fi kezd – persze más módon – valósággá válni, Nobel-díjas tudósok és más szakértők nemzetközi csoportja arra figyelmeztetett egy a Nature folyóiratban megjelent tanulmányban, hogy a természetben található molekulák tükörképeiből mesterségesen előállított baktériumok halálos veszélyt jelenthetnek. Ezek ugyanis minden, a Földön ismert immunrendszert megkerülhetnek, és a megállításukra nincs módszer. Igaz, amíg ezek létrejöhetnek, még tíz év is eltelhet, de a harmincnyolc tagú csoport azt sürgeti, hogy a tudósok álljanak le az ilyen irányú kutatásokkal, és a finanszírozókat is arra hívják fel: ne támogassák ezeket. A tudósoknak már sikerült nagy, tükrözött molekulákat előállítaniuk, de ez még csak nagyon kezdeti lépés egy élő organizmus megteremtése felé. A tükörmolekulák súlyos és nehezen kezelhető betegségek gyógyítására lehetnek alkalmasak, a tükörbaktériumok pedig ellenállóbbak lehetnek, de okozhatnak halálos fertőzéseket is. A tudósok kétlik, hogy biztonságosan lehet velük bánni. V. P.

A NAP KÉPE

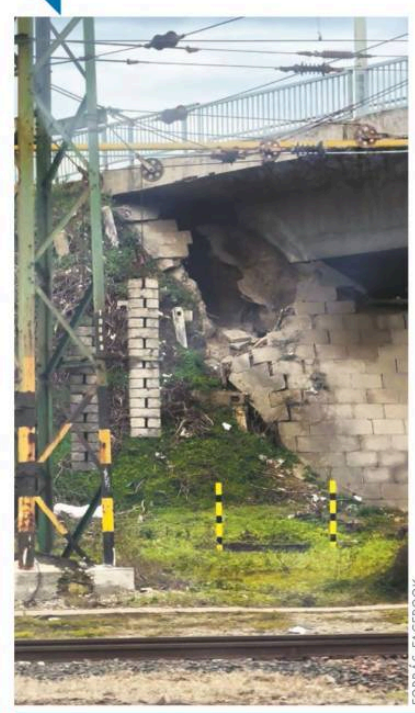

FORRÁS: FACEBOOK

ALÁOMLOTT EGY SZOLNOKI TÖLTÉS

Beomlott a hídfő melletti előtöltés egy szolnoki aluljárónál, a Magyar Közút szerint azonban ez nincs hatással a rendeltetésszerű használatra. Azt is közölték, hogy a gyalogos közlekedés érdekében részlegesen javították a hibát, a hidat pedig megfigyelés alatt tartják. A hibát egy utas szúrta ki.

NÉPSZAVA
Szocialdemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER

Nyitott mondat

A NÉPSZAVA irodalmi melléklete

Gyilkosságokkal tele

Szlavicsek Judit és Doszpot Péter

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Keveseknek adatik meg, hogy már életükben regényhőssé váljanak. Doszpot Péter egykori rendőrnyomozónak, a '90-es évek második fele sztárzsarujának – bőrdzseki, napszemkó, sportkocsi, lazaság, jó sváda – a gyilkosságok elkövetőinek lecsukása mellett ez is sikerült. Szlavicsek Judit *Doszpot nyomoz* című krimijében egy sorozatgyilkos után kajtat a csapatával, miközben – mintegy mellesleg – felfeltűnnek az azóta elhíresült alvilági leszámolások esetei is. Ikonikus *hard-boiled* krimifigura, érző szívvel, valóságalapú történések, izgalmas, sodró tempójú regény. A szerzővel és főszereplőjével beszélgettünk.

RÁCZ I. PÉTER

– Mi volt az első benyomásuk jövendőbeli „alkotótársukról", amikor először leültek beszélgetni: nehéz vagy könnyű munka ígérkezik?

Doszpot Péter: Az első találkozásunk Judittal egy munkareggeli alkalmával történt, amit a kiadó szervezett, és már az első percben azt éreztem, mintha ezer éve ismernénk egymást. Nem készültem fel Juditból előre, azaz akkor még nem olvastam el a regényeit – régebben faltam a könyveket, a krimiket is, de ahogy öregszem, erre egyre kevesebb időt szánok –, és nem akarok nagyképűnek tűnni, de nekem jobbára elég szokott lenni, ha csak beszélek valakivel, már érzem, tudom, kivel is ülök szemben – ez annak idején a rendőrségi munkámban is sokat segített.

Szlavicsek Judit: A személyes találkozás pontosan azért történt, hogy lássuk, működik-e a kémia köztünk – és nagyon is működött. Ezek után a kiadó kérdésére, hogy mit gondolok, hogyan írnám meg Péter történetét – akiről persze sok mindent elolvastam a találkozóra készülve, hogy felfrissítsem az emlékezetem –, azt válaszoltam, hogy nem vagyok sem életrajzíró, sem szellemíró. Krimiíró vagyok, krimit tudok róla írni. Ám egy élő, valós személyről fikciós könyvet írni, hát, ennek nem nagyon van műfaji előképe! Épp ezért foglalkoztatott szakmailag annyira. Akkor még fogalmam sem volt róla, hogyan fogom megoldani, de minden érdekel, ami nehéz, így meg akartam csinálni. Szimpatikus volt, mennyire nyitott a közös munkára, ami kapcsán elsőre az a kérdés merült fel bennem: na de miért pont most, miért életének ebben a szakaszában? Hiszen korábban sokan megkeresték már, hogy könyvet szeretnének írni róla, de nem vállalta.

– És feltéve ezt a kérdését, milyen választ kapott rá?

Sz. J.: Több mint 50 óra hanganyagot vettem fel a beszélgetéseinkről – aminek egy része semmilyen formában nem került bele a könyvbe, s nem véletlenül: nekem kellett őt maximálisan megértenem, így a motivációit is, ahhoz, hogy krimihőst írhassak belőle. Az olvasók a miértre a regény alapján találgathatják a választ.

D. P.: Nálam az első beszélgetéskor eldőlt: feltétlen bizalommal leszek Judit iránt. Komolyan gondolom, hogy egészen izgalmas életem volt, de korábban mindig az volt a problémám: vajon kinek lehet mindezt elmesélni, ki az, aki vissza tudná adni azt hitelesen írásban? Ezért volt, hogy kisiklottam különböző megkeresések elől, mert nem találtam a megfelelő embert ehhez – és azt gondolom, a rendőrmúltam többet ér annál! Most viszont Judit személyisége és a kiadó támogatása miatt biztonságban éreztem a történeteimet, ezért mondtam igent, csináljuk, hajrá! Biztos voltam benne, hogy a legapróbb részletekig elmondhatok mindent Juditnak, ő pontosan tudni fogja, mi az, ami bekerülhet a könyvbe, mi az, ami nem. Valójában úgy emlékszem, nem is húztuk meg e téren a határokat...

Sz. J.: Pár esetben azért szóba került...

D. P.: No igen, de ha nem bíztam volna benned, nem mondtam volna el azokat.

– Mivel a* Doszpot nyomoz *irodalmi mű, a történeteket, nemkülönben Péter irodalmi alakját tekintve mégiscsak meg kellett húzniuk a határvonalakat a fikció és a valóság között.

Sz. J.: Ez volt a legnehezebb szakmai feladat. A '90-es évek korszakát megírták már többször is kiválóan. Mivel nem dokumentarista mű készült, hanem egy izgalmas krimi volt a célkitűzésünk, így elégnek tűnt csak a valóságra támaszkodni, nem teljes egészében visszaadni azt. A regénybeli Péter alakjának megalkotása kapcsán persze a krimiírói agyam azonnal működésbe lépett: miközben az általam megismert valós személy bőrébe bújtam,

a hangját ott hallottam a fejemben,

a különféle szituációkban azért tettem is a karakteréhez ezt-azt, amitől a sztori érdekesebbé, működőképesebbé vált. Elolvasva meg is jegyezte alkalomadtán, hogy ilyet ő ugyan nem mondott soha, vagy bár elhangzott a mondat, de az nem az ő, hanem az egyik kollégája szájából, és mivel ennek különleges súlya van, mert ennek nyomán oldottak meg egy fontos bűnügyet, ragaszkodik hozzá, hogy az a regényben is a valóságnak megfelelően legyen. Ilyenkor átírtam. Más esetben el tudta engedni, megértve, hogy a krimihős leválik az ihletőjéről.

D. P.: Ez egy fikciós könyv, így kellett az a szellemi szabadság, hogy néha csak úgymond a valóság fölött lebegjünk. Viszont ahányszor csak nyilatkoztam a rendőri munkámról az újságoknak, mindig csapatról beszéltem. A nyomozókollégáim mindig ott dolgoztak mellettem, ráadásul nemcsak kollégák, de barátok is voltunk, összejártunk. Értettem, hogy a főhőst érdekesebb magányos farkasként ábrázolni, de a csapat hangsúlyozásából mégsem engedtem sok esetben, borzasztó hiányérzetem lett volna, ha nincsenek benne a könyvben.

– Ezek mellett melyek voltak a legrázósabb csörték a közös munka során?

Sz. J.: Valójában konfliktusmentesen dolgoztunk.

D. P.: Csörték nem voltak, nagyon is értettük egymást, mi fér bele, mi nem. Igazság szerint csak az én agyamat kellett átállítani arra, hogy ez egy krimi lesz.

Szlavicsek Judit (Kaposvár, 1974) krimiíró, bölcsész, jogász. Balatoni krimik- (Kardos Júlia-) sorozatának kötetei: *Légy/ott* (2020), *Hullámsír* (2022), *Halál Tihanyban* (2024); pszichothrillerje: *Viharcsapda* (2023). Három gyermek édesanyja, a Balatonnál él a családjával.

Doszpot Péter (Debrecen, 1962) rendőrtiszt, nyomozó, 1991–1996: a Budapesti Rendőr-főkapitányság életvédelmi osztályának vezetője; 1998-ban az év rendőre; 2001-ben szerelt le a rendőrségtől alezredesként; 2002–2006: országgyűlési képviselő. 2020-tól vagyonbiztonsági cég vezetője, tanácsadó. Öt gyermek édesapja.

Sz. J.: Mivel tényleg az egész sajtóanyagot átolvastam Péter ügyeiről, sok mindent tudtam már a szerepéről és róla. Ennél azonban én jóval mélyebbre szerettem volna ásni. A beszélgetéseink elején többször leállítottam, hogy jó-jó, ezt a történetet már ismerem, ráadásul éppen így elmesélve. Végül kifénymásoltam az első oldalt André Agassi *Open* című önéletrajzi könyvéből, és odaadtam Péternek. Itt az olvasható, nagyon részletesen, hogy amikor Agassi reggel kikel az ágyból, mit érez, mi hol fáj neki... Mondtam Péternek, na, én is ilyen mélységekbe akarok lemenni, érted? Értette. Átkattant – ezek után már nem úgy meséltem el a sztorikat, ahogy tette azt vagy százszor korábban.

D. P.: Soha nem írtam le, mit hogyan csináltam, gondoltam, éreztem a sorozatgyilkosságok nyomozása során, nem vezettem naplót sem, még a jelentéseket sem tettem félre. Viszont ki kellett találnom magamnak egy narratív sémát, mert annyiszor beszéltem és beszélek a mai napig róluk, hogy nem akartam, hogy alkalomadtán bármi hülyeség belekerüljön. Létszükséglet volt ennek a keretnek a kidolgozása – ami itt viszont nem működött.

– Mennyiben ismer magára a regénybeli figurában?

D. P.: Abszolút magamra ismerek, fel tudom vállalni minden probléma nélkül. A magánéletemből is sok minden benne van, de azon túl, hogy milyen zenét hallgattam annak idején kocsiban, az is különösen fontos volt, hogy megjelenjen, mennyire

különválaszthatatlan a '90-es évek atmoszférája attól, ahogy akkoriban dolgoztam.

És ez szerintem zseniálisan sikerült. Ahogy teljesebb képet ad rólam, a hátteremről, a gondolkodásomról a kerettörténet is, ami teljesen igaz...

– ...és a lányaival való kapcsolatáról szól 2010-ben és 2018-ban. Miért tartotta ezt a családapai megjelenést-elköteleződést fontosnak?

D. P.: A lányos történeteknél én már nagyon nem zsaru vagyok. Ám amíg a fiaim kicsik voltak, még nagyon zsaru voltam. A lányaim már nem azt a Doszpotot kapták, akit a fiaim kiskorukban, miután elváltam, és többnyire nem voltam velük. Nem azért, mert nem akartam velük lenni, hanem mert nem tudtam – tele voltunk gyilkosságokkal. Amikor megtehettem, feltehetően lelkiismeret-furdalásból is, ezt a múltat akartam rendbe tenni, és úgy határoztam, a lányoknál ilyen nem fordulhat elő, mostantól kezdve a nap 24 órájában mindent tudni akarok róluk.

– Olvasták már a könyvet?

D. P.: Egyelőre csak a feleségem. A lányaim tudják ugyan, hogy valami híresség vagyok, komoly múlttal, de nem különösebben érdekli őket. Számukra nem vagyok/voltam zsaru.

Sz. J.: A kerettörténetet azért tartottam fontosnak megírni, hogy Péter komplexebb személyisége megmutatkozzon. Ne csak az az igen intenzív életet élő, a *hard boiled* krimikből ismerős, napszemüveget és bőrdzsekit hordó, Alfa Romeóval cikázó, bűnözőket kergető macsó zsaru legyen a teljes őrületet jelentő '90-es évekből, hanem az ezzel kontrasztot képező, a jelenjét meghatározó mélyen szerető, gondoskodó családapa is. Azzal, akivel most találkoztam. Az, aki a beszélgetéseink során megrendülve-könnyezve idézte fel a lányaival kapcsolatos érzéseit. Így kerek a történet.

FOLYTATÁS A 2. OLDALON

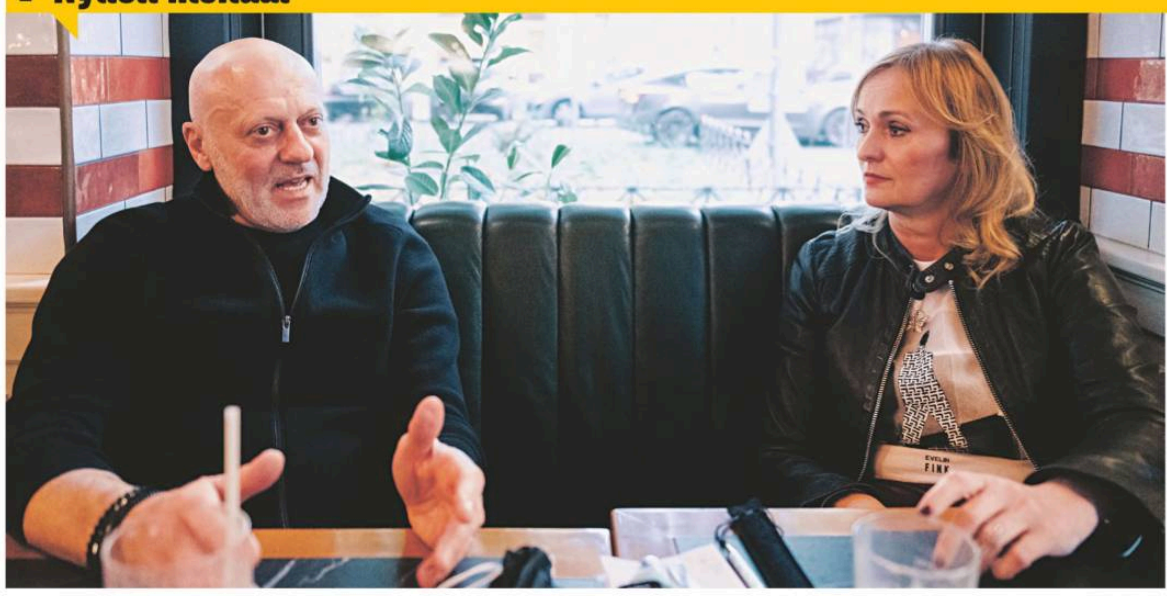

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

– Judit, a Kardos Júlia-krimisorozatában a nyomozó főhős nő; most viszont, ahogy említette is, egy férfi rendőr bőrébe kellett bújnia, az ő fejével gondolkoznia – hogy ment?

Sz. J.: Nagy kihívás volt. Eleve azért dolgozom női karakterrel, mert én is nő vagyok, ettől nem is szeretnék íróként sem eltekinteni, és így autentikusabban tudom megjeleníteni, mire és hogyan gondol, mit tesz bizonyos esetekben a szereplőm. De a beszélgetéseink során megismertem annyira Péter észjárását, szóhasználatát, hogy képes voltam megszólaltatni a hangját a regényben. Vagy átállítani az agyam arra, férfiként ő mire is figyelne föl elsősorban, mondjuk egy bűncselekmény helyszínén – s az nem feltétlenül egy nő kosztümje vagy a hajának színe. Nagy előny volt, hogy nem a képzelet szülte a férfi karakteremet.

D. P.: Ez a nemi megkülönböztetés a valóságban azért nem ilyen egyértelműen mutat más észjárásra. Noha annak idején teljesen betámadtak a rendőrségnél, mert én voltam az, aki először nevezett ki egy nyomozó hölgyet csoportvezetőnek – ahogy ez benne is van a könyvben. Mindenesetre nagyon klasszul vezette a férfi nyomozókat.

– Hogy választották ki a megfelelő bűntényt a regényhez?

Sz. J.: A középpontba állított nagy ügyet, a bolti sorozatgyilkosságot mindenképp össze akartam kapcsolni egy személyesebb esettel, hogy két szálon menjen a történet, és a feszültség is nagyobb legyen. A regénybeli Pásztor család drámája nem fiktív, persze a neveket megváltoztattuk, ez Péter egyik megoldatlan ügye...

D. P.: Sok ilyen volt –

amikor tudtuk, ki az elkövető, de nem lehetett bizonyítani.

– Irodalmi téren igazságot szolgáltattak?

Sz. J.: Igen, megoldottuk az ügyet, aszerint, akire annak idején Péter gondolt.

D. P.: Az esetek kiválasztásánál több mindent mérlegelnünk kellett. Például sok olyan szereplő van ebben a regényben, akik komoly bűnözők, és lehet, hogy fél év múlva, szabadulva a börtönből, itt fognak sétálni közöttünk. De volt egy másik, ikonikus gyilkosság is például, amit papíron olvasva zseniálisnak tartottam, teljesen átéltem, ahogy a férj szemszögéből látjuk, amikor elviszik, és tudja, hogy meg fogják gyilkolni. Ez 30 éve történt, a gyilkos nemsokára szabadul; én pedig azóta is jóban maradtam a családdal. De mit érezne a feleség, ha elolvassa, vajon tényleg ez játszódott-e le a férjében? Le szabad ezt írnunk?

Sz. J.: Kihúztuk.

– „Egy valamirevaló zsaruról úgy gondolni, hogy nincs kapcsolata alvilági figurákkal, olyan fokú dilettantizmus, amivel Doszpotnak sem kedve, sem türelme nem volt soha vitatkozni, mint ahogy az ostoba cikkekkel sem foglalkozott, amelyek szerint ő beépült az alvilágba" – olvasható a regényben. Hol a határ az alvilági kapcsolatok terén?

D. P.: Ezt a törvényben nagyon komolyan leírják. De azért az, hogy ne beszélhess alvilági emberekkel, az elég életszerűtlen. Én felhívhatom önt is, ha gyilkosság történik, jól elbeszélgethetünk, ebédelhetünk... Nyilván arra gondol mindenki, ha leülsz egy csúcsbűnözővel beszélgetni, akkor biztos vagy megvesznek, vagy korrumpálnak... de miért is? Valahonnan információkat kell szerezni! Életem nagy részét az éjszakában azzal töltöttem, hogy hülyébbnél hülyébb embereket hallgattam végig, mert szükség volt az információikra. Mégis kitől másoktól? Ezen mindig felbosszantom magam, amikor szóba kerül.

– Bár már szóba került, ezen talán nem húzza fel magát, hogy a '90-es évek második felének bűnesetei – például a Prisztás- és a Fenyő-gyilkosság, a Viszkis rabló – és bűnüldözése egész embert kívánt. De miben tért el ez az időszak a korábbitól vagy a későbbitől?

D. P.: Ezt nem tudom megmondani, mi csak bekaptuk, azóta sem tudom, mi volt ennek a hátterében. Valamiért leszámolási hullám indult el a magyar alvilágban 1996-ban, és egészen 2000-ig kitartott. Mi csak azt láttuk, hogy folyamatosan olyan gyilkosságok történnek, amik addig nem nagyon: hogy valakit legépfegyvereznek a nyílt utcán, vagy felrobbantanak a belváros közepén, egészen példátlan volt. De mi voltunk ott, és nekünk kellett felderíteni.

– Evezzünk békésebb vizekre, mondjuk a Balatonra! Érdekes módon személyüket és irodalmi világukat tekintve is összeérnek a szálak, amikor a* Doszpot nyomozban *szerepet kap Tihany. Judit eleve a Balatonnál él, a krimijei is itt játszódnak...

D. P.: Tihany nekem is kikerülhetetlen az életemben, már rendőrként is volt ott házam, adta magát.

Sz. J.: Amikor megtudtam, hogy Doszpot Péter sok időt tölt ott, akkor a *Halál Tihanyban* című könyvembe is beleírtam egy jelenetet: amikor a félszigeti helyszínen a főhősöm felnéz, megpillantja az arra sétáló Doszpotot, és eszébe jut, hogy olvasta, miszerint háza van ott, valamint konstatálja, milyen jól néz ki, biztos a fiatal gyerekei tartják karban... Sajnos ezt a részt kihúzta a szerkesztő a kéziratból, szerinte azon a szöveghelyen indokolatlan volt, az olvasókat különben sem érdekelheti.

– Na, ezek után bánhatja majd!

Sz. J.: Szerintem jót tesz a könyvnek, ha egy adott dramaturgiai ponton másfelé nyitsz, ahhoz képest, mint ami addig történt – és Tihany tényleg kihagyhatatlan volt. Úgy érzékeltem, Péternek mindig is nagy vágya volt odaköltözni, egyfajta menedék számára, ahol a kutyájával a Belső-tó körül sétálhat. A regényben szereplő étterem pedig tényleg a törzshelye.

+1 KÉRDÉS

– Nem hiszem, hogy ne tudnának még több kötetet összehozni, sorozattá alakítva a Doszpot-krimit. Mit gondolnak a folytatásról?

Sz. J.: Én erre az egy könyvre szerződtem el. Jelen pillanatban nem látom, hová férne bele továbbra is az életembe. Amikor a folytatás lehetősége felmerült a kiadó részéről is, azt mondtam: biztos, hogy nem. Nekem ez ötször akkora munka, mint egy saját regény megírása. Mindazonáltal nagyon kíváncsi vagyok a visszajelzésekre, mert ha sokaknak tetszeni fog...

D. P.: ...még akár össze is hozható nyomozópárossá a női és férfi rendőr... *(nevet)*. Én nagyon örülnék, ha sikerkönyv lenne, simogatná az egómat, az biztos. Reménykedem, hogy így legyen!

F. Faragó Eszter

Az élet fűszerei

Kelkáposzta-főzelék csirkepörkölttel, 2 személyre

Hozzávalók:

1 fej szép kelkáposzta, másfél-két kg-os – Úgy fogom elkészíteni, ahogy az anyám szokta. Nem úgy, ahogy a tiéd! Tudom, a tiéd mindent jobban csinál mindig, mint az enyém. Azaz csak csinált, tegnapig. Én tényleg szerettem az anyósomat, veszekedni is mindig csak miattad veszekedtünk. A kórházban is az én kezemet szorongatta, nem csoda, ha nem a tiédet, te jóformán csak anyák napján köszöntötted, ha én nem szólok, mindig elfeledkezel a névnapjáról és a születésnapjáról is. Téged soha nem szólított fiának, engem mindig úgy hívott, kislányom. Még most is, hogy betöltöttem a hatvankilencet. Te mindig csak Lackó voltál neki. Ó, ne hidd, nem azért hívott kislányának, mert demens volt, és soha nem jutott eszébe a nevem! Nem! Ezt most csak irigységből mondod nekem.

Fél kiló filézett csirkemell – Persze a szüleid nem tudtak róla, hogy mindig megvadultál egy szép női melltől, formás comboktól, most legutóbb, az ötvenötödik érettségi találkozódon szedted össze a nagy mellű Vicát, azt állítottad, több évtizedes szerelem, de röhögnöm kellett, mikor lógó orral és egyébbel kullogtál haza egy hét múlva, mert kidobott az a nő, amikor kiderült, nős vagy. A nagy mell és a szép hosszú comb nem mindig jár együtt a becstelenséggel...

2-3 darab főzőhagyma – Ne aggódj, nem miattad sírok. Tudod, hagymát pucolok... nem te vagy az első férfi, aki hetven után megbomlik, pánikrohamot kap, és nagykanállal próbálja az élet maradékát behabzsolni. Átéltük ezt már negyvenéves korod körül is. Persze nem tudom, mit mondjak majd a lányainknak, ennyi idősen ez már aggasztó. Hát... szokás szerint semmit sem fogok mondani, védelek, azaz inkább őket, hogy ne okozzak csalódást a gyerekeknek. Jocóka hiába a legidősebb unokánk, rendesen kiakadt, amikor az utcán meglátott andalogni, csókolózgatni a Vicával. Milyen érzés volt, amikor a tizenhat éves odalépett hozzád, és megkérdezte, nagypapa, ki ez a csaj, akit markolászol? Azt hiszem, már a lányaink is tudhatják...

Készülj, öreg, csodás karácsonyunk lesz!

1 kg krumpli – A mama, amikor azon az utolsó napon magához tért, és már azt hittük, végre jobban van, vihetjük haza, megragadta a karodat, odahúzta az arcod az övéhez, és halkan, hogy szinte alig hallottam, azt súgta neked, Lackóm, ne légy olyan, mint az apád volt. Aztán hallottam, ahogy sóhajt egy nagyot, hogy ti, férfiak mind csak a bajnak vagytok nekünk. Te Lackó! Soha nem meséltél az apádról! Milyen volt? Amikor megismerkedtünk, rá egy hétre halt meg az öreg. Valójában nem is volt olyan öreg, talán ötven lehetett. Mikor is született? Ja, jótól kérdezem...

Pirospaprika, só, köménymag, bors, ízlés szerint – Egy hét múlva karácsony, most már csak ilyen könnyű ételeket főzök, aztán úgyis jön a nagy trakta. Piroska is hívott magukhoz, meg Liliék is, de most nem tudnék a szemük elé kerülni, kiégne a szégyentől. Hogy az a vén apjuk...

Újabb gond a nyakamban, főzhetek, süthetek magunkra. Erről is te tehetsz! De most legalább hivatkozhatunk a mama halálára. Igen, ez lesz. Már hívom is őket. Vagy tudod, mit? Inkább te...

FOTÓ: FORTEPAN / KRANTZ KÁROLY

Elkészítés:

Pörkölt:

apróra vágjuk a húst és a hagymát. – Tudod, hányszor játszottam el a gondolattal, hogy agyonütlek, de legalábbis elköltözöm tőled? De hát ott voltak a gyerekek, aztán a szüleim betegsége meg az építkezés. – *A hagymát megdinszteljük, majd ha üveges, levesszük a tűzről az edényt, és megszórjuk pirospaprikával.* – Piroska folyton mondogatta, anya, ezt már nem tűrheted tovább! Lili persze a pártodat fogta, kérdezgetett, mit nem adtam meg neked. De hát az a lány soha nem látott a szemétől, imádott téged, és haragudott rám, nem tudom, miért, pedig csak azt mondtam el neki mindig, ami az igazság, vagy amire éppen rájöttem, mert nem voltam ám vak soha! – *Pár percig kevergetjük, aztán beleforgatjuk a húst, ezt is kevergetjük, ízlés szerint fűszerezzük, majd felöntjük vízzel.* – Na, most a fiától megtudhatott végre mindent! Neki bizonyára inkább hisz, mint nekem.

Anyád imádott téged, de ahogy múltak az évek, egyre nagyobbakat csalódott benned. Akárcsak én. Csoda, ha végül már csak rajtam keresztül üzent, és velem beszélgetett? Ha tudnád, ez nekem milyen fárasztó volt! De hagytam, hogy mondja, meg hát nekem is volt mit mondanom. Mutogatta a gyerekkori fotóidat, könnyes volt a szeme, láttam a pápaszemén is át, ahogy fokozatosan elvesztett minden illúziót veled kapcsolatban. A három dédunokája tartotta csak benne a lelket.

Tényleg! Tudtad, hogy rájuk íratott mindent? Csak a ház haszonélvezete a miénk élet-fogytiglan.

A kelkáposzta-főzelék:

Apróra vágjuk a kelkáposztát, és feltesszük főni. Beleszórjuk a kockára vágott burgonyát, és ízlés szerint ezt is fűszerezzük. Ha megpuhult a burgonya, berántjuk, majd még egyszer felforraljuk. – Tudod, öreg, az volt életem legkeményebb időszaka, amikor megtaláltam a bogyókat a szennyeseid alatt. Azt hitted, hülye vagyok, és nem tudom, mik azok? Na persze!

Egy szép nap megüt a guta, aztán lesheted.

Most meg mit szórakozol?

Mozdulj már meg, kész a vacsora.

Miért meredsz olyan ostobán magad elé?

Mindig kitalálsz valamit...

Jó étvágyat!

Domokos Dominika

benedictio mesae

a falon vajúdik a szent,
keresi a nyomát az irtásnak,
ami porba dönti a nihilizmust
és mentén virágzik a korpusz.
csirkedisznópulyka
látja, ahogy hullahegy előtt
imádkozik az utolsó is.
goyafehérujjak egymásba borulnak,
krisztussal kívánnak barátkozni.
körben ülnek.
bőrsarkak dőlnek az asztallábnak,
a könyökök peckesen tartják a törzset.
vacsoraidő.
habzik a száj,
a máj dőzsölni készül a halászlé után.
a gyomor emészt,
a falongubbasztó pedig
kulcslyukon át akar majd távozni,
miután a család ajándékozott
és kihűlésre ítélik a villanykörtét.

ki nevet a végén?

herkulesképű anya
vetkőzteti a gyerekét.
ma este csinosabb pizsamába bújtatja.
az apa csak szemlél, nem nevel.
a gyerek izgága és hangos,
kulcscsontja az az alsó margó,
aminél lejjebb *olyanfehér,*
amit csak orvos, szülő ismer.
ha köhög,
az anyja balzsammal keni be a mellkasát,
mint a kopasztott tyúkét zsírral,
ami asztalra kerül.
a ház fekélyben úszik,
gennysárgák az ablakok.
az anya óriásnak képzeli magát,
aki megenné a gyerekeit is,
de úgy, hogy nekik ne fájjon.
torkán akad a szoba,
mikor le akarja nyelni.
bútortérdű és mereven jár,
fogócskázik az aprótermettel,
aki apára ütött és most kuncog.
nem akarja a csinosabb pizsamát. szúr.
az apa csak nézi, nem neveli.
az anya szatyorlaza tokája megremeg,
amikor utánakiabál.
ő már látja a játék végét.

közel a negyvenhez

bömböl az öle. onnan
pongyola gyermek akarna
majd megszületni.
egyszer.
nem ez lesz az ajándék.
idén se.
lombik a méhe, amibe pakolnak.
mocorog benne a vizelési inger,
mint lisztkukac a doboz alján,
de nem ürít.
hagyja, hogy az érzet
zizegjen az alhasban,
mint a képernyőhibás tévé.
nőjön benne, mint egy daganat.
romba döntő sejtdegeneráció,
tiporlóbitang.
kimagozza az érzéseit,
és arra jut,
magány dorbézol benne
a szeretetünnepekor is.
csobog benne a sárga lé,
feszül a hólyagja, tágul,
de már nem bírja tovább.
elernyed, mint egy zacskó.
emlékezik. utóbizsereg.
egyedülünnepel.

Schillinger Gyöngyvér

Oda nem jöhetnek királykisasszonyok

FOTÓ: FORTEPAN / NAGY GYULA

Télapó a csizmába is hoz csomagot, az ovit is meglátogatja, felbukkan a nagymamánál, nagynéninél, plázában és az önkormányzat kivilágított terén, a gyerek nem kérdezi meg, mit pörög ennyit a Mikulás. Virgácsot viszont nem hoz, már nem divat, minden gyerek jó, a maga módján. Lilike, mit fog ehhez szólni a Télapó? Anyuka küzd a gyerekével a játszóházban, a gyerek nem hajlandó tudomásul venni, hogy a dolgoknak egyszer vége szakad. A Télapó mindig figyel. Jön a Jézuska, majd ő hoz neked ajándékot, mondja az apuka, amikor a gyerek nekiáll sírni a plüssök előtt.

Nálunk a karácsonyi tündérek hozzák az ajándékot, habár a gyerekem néha beszél angyalkákról és az ördögről is. Az angyalka elhagyja a szárnyát (anya, de nekem itt van a fenekemben!), az ördögöt meg kell verni, viszont a lovagok megvédenek mindenkit, a hercegkisasszonyt is, mert azok nem tudnak „lovagozni".

A varázslatos dolgok valóságosak, a homlokomon napocska van, apa homlokán a hold, a csillagok éjszaka „levegőznek". A Kapanyányimonyó nem vad, csak veszélyes, és ha megnyomjuk a biztonsági gombot, az megőrzi az egész házat.

Mesélünk, a gyerek a semmibe mered, nem a semmibe, mert felvonulnak a lovagok, jön a griffmadár, és Erős János leszáll a pokolba, és megveri az ördög anyját. Jobban szeretem a népmeséket felolvasni, egyesek szerint korán rémisztgetem a gyereket, de sokkal érdekesebbek, mint azok a mesék, amelyben Leácska nem akar aludni, de elalszik, összevesznek egy babán, de kibékülnek, és ha fáj a pocakod, de nincs nálad a pelenka, váratlanul, az óvó néni legnagyobb örömére képes leszel végre a vécébe kakilni, és ettől boldog az egész család. Legyen akkor inkább a parazsat evő hatlábú aranyparipa, törjék össze a szegény ember legkisebb fiának összes csontját, hogy egy átalvetőbe hányva, megkenve csodazsírokkal, utána százszorta szebb és erősebb legyen. Szúrják ki Tündér Ilona szép szemét. Három és fél évesnek ilyen mese?

Vannak a szegény emberek, akik zöldet-vereset látnak az éhségtől. Anya, ez a bácsi miért fekszik a földön, kérdezi az aluljáróban. Anya, adjál pénzt, mert a zenészeknek kell pénz! Nem jövünk neki azzal, hogy bezzeg a szegény gyerekek megennék a krumplipürét, de van fogalma a szegénységről. Zavarba ejtően sokáig áll a hajléktalan előtt. Nem kérdez többet, mint amennyi választ fel tud dolgozni. Pontosan tudja, hogy mi azért nem vagyunk szegények, mert „rendeset eszünk". Ezt magától mondja, fürdés közben, mialatt az én maszszázskesztyűmmel súrolja a csempét. „Csak egy kicsit. Hogy tiszta legyen."

A karácsonyi vásárban túlárazott kaleidoszkópot veszünk, percekig áll a bódénál, én fázok, ő kaleidoszkópozik. Az árus közben megpróbál vele csevegni: – Na, tetszik a játék? Várod már a Jézuskát? Az árus hozzám fordul: beszél már a kisfia? Három és fél éves, persze hogy beszél, mondom, közben azt gondolom, hogy csak nem válaszol hülye kérdésekre.

Ne írjunk levelet a karácsonyi tündéreknek, mondja a gyerek. Lepjék meg. A karácsonyfát meg fogja simogatni, mondja, és evés előtt megpuszilja a Kinder tejszeletet. Kis balalajkát veszek neki, mert egy ideje játék fűrésszel „hegedül" a forgófotelen, és az aluljáróban negyedórákat áll a gitáros bácsi előtt. Karácsonyi tálkát, kézzel írt verseskötetet, kisautót. Apának is hoznak ajándékot a tündérek? Meglátjuk, mondom, és tíz év után ötletem sincsen, mit hozzanak neki.

December másodikán kimegyek a főtérre, hogy árulják-e már a fenyőfákat, tavaly ilyenkor ennél komolyabb problémáink voltak, és most szorítok, hogy ne hagyjon el a karácsonyi várakozás. Gyerekkoromból arra emlékszem, hogy csöngetésre jöttünk ki a kisszobából, és az öcsém eltakarta a szemét, mert azt hitte, hogy találkozik a Jézuskával. Aztán olyan tél is volt, hogy fenyőfát vágtunk az erdőben, és pár száz forintos leselejtezett könyvtári könyvet hozott a Jézuska. Reccsent a fa, amikor a bátyám egyórás fűrészelés után nekifeküdt a törzsének.

A gyerek megkérdezi, hogy nézett ki az én anyukám – nem számítok ilyen kérdésre, anyám nem téma a családban. Mutatok neki egy képet, és nem kérdezi meg, hogy hol van most. Nem készültem fel a válasszal, melyik lesz majd, felment az angyalok közé, vagy az emlékeinkben örökké él.

Gyerekkoromban a bátyámmal takarítottunk karácsony előtt, de nem emlékszem rá, hogy valaha mostunk ki függönyt vagy tisztíttattunk szőnyeget. Idén nem súrolom fel a lakást, és töltött káposztát eszünk napokig, jelentem ki, mintha bárkit érdekelne ez a kajakérdés, meg hogy Ajaxtól szaglik-e az egész lakás. Nem mondjuk a gyereknek „a szeretet a fontos" szlogent, mert a varázslat a fontos, az égők a fán, a csillagszóró, az ajándék. Hogy centin lehet vágni a napokat a karácsonyig, hogy van mit várni. És huszonnegyedikén a szemét eltakarva jön ki a szobájából, mint régen az öcsém.

Keresem magamban a tavaly decemberi sötétséget, de nincs, elment, keresett magának valaki mást. Fel tudok kelni az ágyból és főzni, karácsonyi csomagolópapírt veszek, és a pulóvereim alá halmozom az ajándékokat – szóval így néz ki az egészségesek élete. És azoké persze, akiknek van pénzük. Azért csak a leárazott bejglit veszem, és vajas ízű Ramát teszek a tésztába igazi vaj helyett. Megcsinálom a ramás-citromos kekszet, anya, nagyon finom, mondja a gyerek, de egy falat után nem eszik többet. Anya, majd holnap eszem. De a holnap ma van, és nincs az az isten, hogy ennyi kekszet kidobjak.

Izgatott vagyok, mondja, és ilyenkor elégedettek vagyunk, milyen jól megtanítottuk neki az érzéseket. Egész decemberben izgatott, és sokat beszél, így a logopédus kérdőívébe, amit két hete aszalok, végre beírhatom a gyerek leghosszabb mondatát. „Anya, menjünk, mert várnak a lovagok a csipkebokor közelében, és megkeressük a páncélos ördögvágót, de oda nem jöhetnek királykisasszonyok!"

John Dryden

Hideg dal

Miféle hatalom vagy te, ki odalentről
Arra kényszerítettél, hogy akaratom ellenére és lassan támadjak föl
Az örök hó ágyazott fekhelyéből?
Nem látod, mily' merev és csodálatosan agg
A maró hideget viselni mind'nél alkalmatlanabb,
Hogy alig tudok mozogni, lélegezni, hogy hiába?
Hadd fagyjak, hadd fagyjak újra halálra.

Mesterházy Balázs fordítása

A *Hideg dal* Henry Purcell *Artúr király* című, 1691-ben bemutatott dramatikus operájának részlete. A mű szövegét John Dryden írta. Azária mindmáig talán legmegrázóbb előadása az idén nyolcvan éve született, a cukrász végzettségű, jegyszedőként és takarítóként is dolgozó, később kontratenor operaénekesként világhírűvé váló Klaus Nomi (1944–1983) nevéhez fűződik.

Tóth Vivien

Van egy ház

Van egy ház, piros fala van. Az anya beteszi a sütőbe a kacsamellet, a lila káposztát titokban megnyomkodja az ujjával, hogy kihűlt-e már. Ki. Berakja a mikróba, bár a férje nem szereti, ha mikróban melegít valamit, mert a sugárzás megárthat az ételnek. Bemegy a nappaliba, ahol a vendégek még mindig nem fejezték be a két órája tartó Monopolyt. A férje észre sem veszi, hogy ott áll egy tál gőzölgő krumplival a kezében, ami már égeti a tenyerét. Ahogy szóra nyitná a száját, valaki beleüvölt a hangzavarba, hogy a banktól hitelt kell felvenni, vagy vége a játéknak. A feleség leteszi a komódra a tálat, majd finoman megfogja a férje vállát, aki egészen kiizzadt a játék hevében. Összeszorított kézzel magyaráz, a mellette ülő Károly még mindig nem érti a lépéseket. Végül a férj dohányt és papírt vesz elő, megteker egy szálat, és a magasba tartja, jelezvén, hogy idő van. A társaság egyszerre áll fel, öt percbe telik, amíg mindenki megtalálja a fogasokon a kabátját és a cipőjét, de így is valaki a feleség papucsában megy ki. A feleség elpakolja a játékot, felrakja a polcra, majd szépen megterít. Az asztal közepére csillagot tesz és gyertyákat, amiket meggyújt. A rádióból szól a Mennyből az angyal. Amikor a dalszöveg odaér, hogy Mária, Mária, a társaság hangosan felnevet az erkélyen. A feleség a gyertya lángját nézi, és nem érti, hogy miért nem érez semmit. Ökölbe szorítja a kezét, és belenyomja a forró krumpliba. Ahogy kiengedi benne az ujjait, a legjobban a kis hártyák égnek, ott a legvékonyabb a bőr. Te meg mit csinálsz?, kérdezi a férje. Látja, ahogy a vendégek elszörnyedve néznek rá vissza az ablaküveg mögül. Barmok közt fekszik, jászolban nyugszik szent fia, szent fia.

Van egy ház, zöld fala van. A család túl van az ünnepi vacsorán, a tévé zörög a háttérben, mindenki magában szuszog. Az ajándékok még a fa alatt, nem szabad addig kibontani, amíg Berlinből a másik fiú haza nem telefonált. Mehet, kapja a kisebbik fiú az üzenetet a mobilján, majd bekapcsolja az anyja számítógépét, aminek a zaja talán még a szomszédba is áthallatszik. Az anya veszekszik, hogy vegyenek már egy új gépet, de az apa addig nem engedi, amíg ez le nem robbant. Különben is, minek neked egy vadiúj gép, szókeresőzni a mobilodon is tudsz, mondja az apa. Erre az anya befut a hálóba, hogy levegye a töltőről a telefonját, és megmutathassa az apának, hogy már hiányzik két gombja, és bekapcsolni is csak egy filccel tudja. Az apa nem figyel rá, lassan bepötyögi a jelszavát a Skype-ba, de már harmadszorra rontja el. Az isten verje meg, írd már be, fiam! Nyuszika1961, írja a fiú, és őt elsőre beengedi a program. Rányomnak a másik fiú virtuális arcára, akinek rögtön felragyog az arca, ahogy meglátja őket. Az apa előrenyomakszik, minél közelebb akar hajolni, hogy biztosan jól hallják egymást, az anya üvölt, hogy ne menjen már olyan közel, kitakar mindenkit a képből. Az apa erre úgy megsértődik, hogy a beszélgetés további részében nem hajlandó részt venni, meghúzódik a képernyő szélén, és csak a lebiggyesztett száját lehet néha észrevenni. A berlini fiú beszámol arról, hogy jól sikerültek a vizsgái, de még maradt egy, amin elsőre nem ment át, ezért szilveszterkor sem tud hazajönni. A kisebbik fiú nem tud figyelni, ő mindennap beszél a bátyjával, ugyanazokat hallja most is, csak kicsit másképp. Az anya a szomszédról beszél, meg arról, hogy a piacon egyre többet lopnak az öregek. Kérdezi a fiú, hogy rájuk szólt-e. Nem, végignézte. Az öcs végül feláll, tölt magának egy pohár vizet, és az ajándékokhoz megy. Felemel egyet, és megkérdezi az anyját, hogy akkor most már kinyithatják-e őket. Az anya képe felderül, a laptopot a fa felé fordítja, mire véletlenül kihúzza a töltőt, és a gép kikapcsol. Egy fiú marad a szobában, aki fülére tapasztja a kezét, mert csak annyit hall, hogy azistenfaszátmegmondtamhogykellegyújgépmiértnemengedtélodaközelebbakkornemtörténtvolnaezhogytemindentszétcseszel. Az első ajándék egy könyv volt.

Van egy ház, sárga fala van. Nincs benne senki. A fűtést még reggel levette a gazdája, mert tudta, hogy nem fog estig hazaérni. A fotel árván áll a sarokban, a díszpárnák már egészen áthűltek rajta. A növények csendesen bámulnak maguk elé, a kanapé kérdőn néz a szekrényre, hátha ő többet tud, hogy merre járhat a férfi. Az ablakok néha jeleznek, mozgás van kint, de szüntelen csak egy arra tévedt páros vagy egy család, akik a nagymamát mennek meglátogatni ajándékokkal felpakolva. Van egy férfi, aki egészen a Nyugati pályaudvartól elsétált Újpestig, ahol eltévedt, majd megállt egy szobor előtt, ami egy nőt ábrázolt, aki kitárta a karját, a mellét előredüllesztette. Szabadság. A férfi megpróbálta utánozni, de megbotlott a saját lábában, és a nő elé hullott. Le akarta fotózni, de nem találta a telefonját, biztosan a presszóban hagyta. Elindult vissza a városba. A szimatára hagyatkozott, úgy hitte, hogy a Duna felé kell mennie, vagyis mindig egyenesen. Végül elunta az esti böklászást, fogott egy taxit, és bediktálta a sárga falú ház címét. Aztán a semmiből megint rátört. Egy rossz gondolat, már nem is tudja, miről, csak átszaladt a fején, majd nehezebben kapott levegőt. Le akarta tekerni az ablakot, de a taxis rászólt, hogy túl hideg van. Ugye nem hánynia kell?, kérdezte a sofőr. A férfi megrázta a fejét, kikapcsolta a biztonsági övét, és összegörnyedt. A taxis felmérte a helyzetet, és lehúzódott az út szélére. Az anyám mindig azt tanácsolta, hogy szedjem rímbe, hogy miért szorongok. A férfi nem igazán hallotta, amit mond, csak arra tudott koncentrálni, hogy a szíve olyan hevesen ver, hogy bármelyik pillanatban vagy kiszakadhat a mellkasából, vagy teljesen megáll. Például, mondja a taxis, kerekeken gurul a sárga taxi, ott szalad az úton egy fehér foxi. Hát ez nem valami jó, vallotta be a sofőr, aztán újraindította az órát, és visszakanyarodott az útra. A férfi visszakapcsolta magát, és hátradőlt az ülésen. Szemét szorosan becsukta. Mindig ezt csinálta, ha szorult helyzetben érezte magát. A fogorvosnál, a munkahelyén a megbeszéléseken, vagy amikor a felesége bejelentette, hogy rákos, és egy hét múlva meghalt. Akkor akárhogy szorította a szemét, mire újra kinyitotta, a feleség már nem volt ott. Hazatérvén üdvözli a kanapé, a komód, a szekrény, csak a tévé alszik már. A férfi ruhástul lefekszik a kanapéra, és azonnal mély álomba merül.

„Elment az asszony, csend lett itthon,
nem árulom el nektek, hogy mire gondolok titkon."

Jánoki-Kis Viktória

Pont, mint a tiéd

Fél órája rakosgatjuk a díszeket, a fenyő már alig látszik a csillogó gömböktől, girlandoktól és szaloncukroktól. Eszti a kék égősort igazgatja, azt mondja, apa, rosszul tetted fel, anya mindig fentről kezdte, és körkörösen haladt lefelé. Nem vitatkozom vele, a lényeg, hogy itt van, és reggel hajlandó volt kikelni az ágyból.

Fölakaszt egy angyalkát, csak most tűnik fel, hogy hosszú, vékony ujjain a bőr csupa heg. Mi történt a kezeddel, kérdezem, mire összevonja a szemöldökét, és motyogni kezd, hogy szerinte így már jó a fa, ő megy rajzolni, egy csomó házit kapott a felvételi előkészítőn, három csendéletet és egy portrét is be kell még fejeznie.

Egyedül teszem fel a csúcsdíszt, de közben hallom a hangodat: egy kicsit még ferde, billentsd jobbra, nem, ez túl sok, most jó, így, ne nyúlj hozzá többet. És látlak magam előtt, ahogy lekapcsolod a lámpát, megnézed, az elkészült műalkotás megfelel-e az elvárásaidnak, aztán elmosolyodsz, és megölelsz. Még az illatodat is érzem.

Elpakolom a kimaradt díszeket, indulok a konyhába, igenis képes leszek megfőzni a töltött káposztát, még ha ebben a pillanatban nagyobb kihívásnak is tűnik, mint megírni egy komplett szoftvert az új BMW-modell műszerfalához. Bárcsak egész nap a gépem előtt ülhetnék, és programozhatnék. De ez ma nem fog összejönni.

Kikészítem a hozzávalókat, megint azoktól vásároltam a piacon, akikhez jártál, de kezd elegem lenni a sajnálkozó pillantásaikból. Minden alapanyagot külön tálba teszek, nehogy valami kimaradjon. Szépen végig kell csinálnom a lépéseket. A recept is csak egy istenverte algoritmus. Oldalra billen a szoba, megkapaszkodom a konyhapultban. Folyton ez a nyomorult fáradtság. És ugyanaz a rémálom hónapok óta: kinézek az ablakon, a ház előtt meglátom az arcodat a földbe süllyedve. Csak a szemed, az orrod és a szád látszik ki. Rohanok, hogy mielőbb kiássalak onnét, de mire kiérek, eltűnsz.

Iszom egy kávét, betolok mellé egy zserbót. Tegnap este hozta a szomszéd Marika, hadart valamit, miközben ideadta a tálcát, aztán elszaladt. Kinyitom a receptkönyvet, próbálom figyelmen kívül hagyni, hogy a kézírásod minden lapon ott van. Megdinsztelem a hagymát, átmosom a rizst, hozzáadom a darált húst és a fűszereket. Lassú mozdulatokkal gyúrom össze a masszát, a kezemen elkenődő vörös pép pont olyan visszataszító, mint az orvos hangja volt, amikor felhívott, hogy ha akarok még veled beszélni, akkor azonnal üljek autóba, és menjek föl Pestre. A reptér után áthajtottam egy piroson, minden irányból dudáltak, egy autó csikorogva fékezett. Vizesre izzadtam a pólómat, mire leparkoltam a Korányi előtt. Mosolyogtál, amikor beléptem a kórterembe. Nem volt rajtad paróka. Látszott az arcodon, hogy nemrég kaphattál morfiumot. Leültem az ágyadra, megfogtam a kezed. Úgy kérdezgetted, mi újság odahaza, mintha egy kávézóban csicseregnénk. Aztán kérted, hogy állítsam fentebb az oxigént. Becsuktad a szemed, azt suttogtad, most otthon vagy, kint fekszel a teraszunkon, és élvezed a tavaszi napsütést.

Eszti benyit a konyhába, fölkapja a zserbós tálcát, eltűnik vele. Nem maradsz itt egy kicsit, kiáltok utána, de válaszra sem méltat. Mostanában ezt csinálja. Fölvisz minden kaját a szobájába. Elég antiszociális dolog, de nem akarom ezzel csesztetni. A lényeg, hogy jóban vagyunk. Néha bejön a dolgozómba, és mesél a barátnőiről, a fiúkról, a tanárokról meg az érettségi tételekről, amiket képtelen bemagolni. Csak rólad nem beszél soha.

Kimosom a káposztát, megformázom a gombócokat, alaposan begöngyölöm mindet. A megmaradt leveleket fölaprítom, kibélelem velük a lábas alját, ráteszem a füstölt bordát, és elrendezem a töltelékeket. Nem is olyan bonyolult, mint amilyennek gondoltam. Este hatra elkészülök mindennel. Még az ajándékokat is sikerül becsomagolnom.

Bekopogok Esztihez, hívom vacsorázni, mire közli, hogy ő most elmegy futni. Na ne viccelj már velem, mondom, de rám se hederít, kiront a házból. Egy óra múlva kivörösödve, kócosan jön vissza. Hosszasan zuhanyozik, hajat szárít, majd olyan arccal ül le a terített asztalhoz, mintha egy kivégzőosztag elé érkezett volna. Minden oké, kérdezem, de ő csak biccent, és nyúl a merőkanálért. Kitesz a tányérjára egy falat káposztát, nekilát enni. Unszolgatom, szedjen már tölteléket is, de azt mondja, nem szereti. Pedig tudom, hogy ez a kedvence. Turkál az ételben, pofákat vág, majd kijelenti, hogy ennek a kajának trágyaíze van. Felmegy bennem a pumpa. Tudom, hogy még gyerek, és nagyon nehéz lehet most neki, de azért bokszzsáknak mégse használjon már.

Talán ha megkóstolnál egy gombócot, és ennél hozzá kenyeret, akkor valami értelmeset is ki tudnál bökni a főztömre, mondom neki. Mereven néz rám. Kiszed magának egy óriási adagot, és pillanatok alatt befalja. Most elégedett vagy, kérdezi. Hát, nem azt mondtam, hogy zabáld magad halálra.

Lehet, hogy ezt nem kellett volna, de már késő. Lecsapja az evőeszközt, kirohan a nappaliból, és bezárkózik a vécébe. Azért ekkora műsorra nem számítottam. Nem, ezt nem hagyhatom szó nélkül. Kirúgom magam alól a széket, elindulok a lányom után, és már csak kívülről látom magam, ahogy ütöm a vécé ajtaját, és azt üvöltöm, hogy szerinted ez az egész csak neked nehéz?

Bentről öklendezést hallok. Hosszú, fájdalmas öklendezést. Elhallgatok. Leengedem a kezem. Hátrébb lépek. Leülök a lépcsőre, könyökömet a térdemre támasztom. Nézem a csillogó karácsonyfát, kék fényei duplán tükröződnek a fekete ablaküvegen. Kint teljesen besötétedett.

Eszti kijön a vécéből, arca sápadt, jobb kezén az egyik ujja vérzik. Azt mondja, undorodik magától, de képtelen leállni, már napi ötször csinálja. A temetés napján kezdődött. Egy ideig megkönnyebbült tőle, de aztán visszatért ez a rettenetes érzés, hogy valamit végleg elrontott, minden délutánt veled kellett volna töltenie, csak nem bírta nézni, ahogy napról napra rosszabbul vagy, de most már teljesen mindegy az egész, mert úgyse tud semmit sem helyrehozni, a nyelőcsöve pedig annyira fáj, hogy biztosan meg fog halni. Rám zúdít mindent, amit magában tartott. Amit láttam rajta, csak nem kérdeztem rá, mert egyszerűbb volt azzal foglalkozni, hogy az új modell műszerfala miért sötétedik el a motor beindításakor, és a fordulatszámmérő miért halad a kelleténél gyorsabban.

Megölelem a lányomat. Ringatom, mint kiskorában. Megígérem neki, hogy elmegyünk orvoshoz, és minden rendbe fog jönni. Beletelik egy órába, mire elcsendesedik, és fejét a vállamra hajtja. Beszívom hosszú, barna hajának illatát. Levendulás. Pont, mint a tiéd.

FOTÓ: FORTEPAN / CHUCKYEAGER TUMBLR

Simon Bettina

Az életem előtt

Miért nem élek boldogabban,
ez a címe a cikknek, amit
olvasok, és közben rájövök,
azért nem vagyok mindennap
egy kicsivel boldogabb,
mert félek, hogy minden elfogy.
Szeretem, ha nem fogynak
el a dolgok, még abból
a mindenízű drazséból is
hagytam, amire az van írva,
Fini, pedig nem finom.
Hova vezet ez a hivalkodás,
hogy mindenből egy keveset
megtartok későbbre?
Az ilyen kérdések után
kéne levetkőznünk a rossz
szokásainkat. Kezdve azzal,
hogy szétszakítjuk az életünket
béklyózó sötétítőfüggöny szálait,
ahogy a cikkben írják. De az én
életem előtt nem függöny van,
hanem csupasz ablak, ahonnan
mindennap ugyanazt látom,
és kicsinyesség volna azt gondolni,
hogy ez gyönyörködtet.